

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ  
ANKARA ÜNİVERSİTESİ  
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ  
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI**

**PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMESİ**

Doktora Tezi

**Göktuğ KUTLU**

Ankara, 2024

TÜRKİYE CUMHURİYETİ  
ANKARA ÜNİVERSİTESİ  
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ  
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

**PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMESİ**

Doktora Tezi

**Göktuğ KUTLU**

**Tez Danışmanı**  
**Doç. Dr. Yıldız ABİK**

Ankara, 2024

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ  
ANKARA ÜNİVERSİTESİ  
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ  
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI**

**PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMESİ**

Doktora Tezi

**Tez Danışmanı  
Doç. Dr. Yıldız ABİK**

**TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ**

**Adı ve Soyadı**

1. Doç. Dr. Yıldız ABİK
2. Prof. Dr. Hasan İŞGÜZAR
3. Prof. Dr. Mehmet DEMİR
4. Prof. Dr. Hayrunnisa ÖZDEMİR
5. Prof. Dr. Süleyman YILMAZ

Tez Savunması Tarihi

09.07.2024

**T.C.**

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ**

**Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,**

Doç. Dr. Yıldız ABİK danışmanlığında hazırladığım “PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMESİ” (Ankara 2024) adlı doktora tezindeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallarına uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul edeceğimi beyan ederim.

**Göktuğ KUTLU**

**09/07/2024**

# İÇİNDEKİLER

|                  |   |
|------------------|---|
| İÇİNDEKİLER..... | i |
| KISALTMALAR..... | v |
| GİRİŞ.....       | 1 |

## BİRİNCİ BÖLÜM

### SPOR KAVRAMI, SPOR HUKUKU VE FUTBOL HUKUKU

|                                                                   |    |
|-------------------------------------------------------------------|----|
| I. SPORUN TANIMI VE SPORUN HUKUKİ ZEMİNİ.....                     | 6  |
| A. Spor Kavramı ve Sporun Tanımı .....                            | 6  |
| B. Sporun Hukuki Zeminini.....                                    | 8  |
| II. SPOR HUKUKU .....                                             | 10 |
| A. Spor Hukukunun Kaynakları .....                                | 11 |
| B. Spor Hukukunda Uyuşmazlıklar .....                             | 13 |
| 1. Genel Anlamda Sportif Uyuşmazlıklar .....                      | 13 |
| 2. Sportif Uyuşmazlıkların Mahkemelerde Çözülmesi .....           | 16 |
| 3. Sportif Uyuşmazlıkların Tahkim Yoluyla Çözülmesi.....          | 18 |
| a. Spor Hukukunda Tahkimin Tercih Edilmesinin Nedenleri .....     | 20 |
| b. Spor Hukukunda Tahkim .....                                    | 24 |
| III. SPOR HUKUKU BAĞLAMINDA FUTBOL .....                          | 29 |
| A. Futbolun Tarihçesi .....                                       | 29 |
| B. Futbolun Gelişimi ile Birlikte Ortaya Çıkan Modern Futbol..... | 31 |
| C. Futbolun Ekonomisi .....                                       | 43 |
| D. Futbolun Profesyonelliği.....                                  | 46 |

## İKİNCİ BÖLÜM

### PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMESİNİN KONUSU, UNSURLARI VE GENEL ÖZELLİKLERİ

|                                                                  |    |
|------------------------------------------------------------------|----|
| I. GENEL OLARAK.....                                             | 52 |
| II. PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMELERİNİN KONUSU VE KAPSAMI ..... | 54 |

|                                                                            |           |
|----------------------------------------------------------------------------|-----------|
| A. Sözleşmenin Konusu.....                                                 | 54        |
| B. Sözleşmenin Kapsamı .....                                               | 54        |
| <b>III. PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMELERİNİN UNSURLARI .....</b>           | <b>56</b> |
| A. İşin Görülmesi/Futbol Oynama Faaliyetinin İcrası .....                  | 56        |
| B. Süreklilik.....                                                         | 59        |
| C. Ücret.....                                                              | 60        |
| D. Bağımlılık .....                                                        | 62        |
| E. Anlaşma.....                                                            | 64        |
| <b>IV. PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMELERİNİN GENEL</b>                      |           |
| <b>ÖZELLİKLERİ.....</b>                                                    | <b>67</b> |
| A. Sözleşmenin Hukuki Niteliği.....                                        | 67        |
| B. Sözleşmeye Uygulanacak Hükümler .....                                   | 73        |
| 1. Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi Metni .....                             | 74        |
| 2. Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı (PFSTT)..... | 75        |
| 3. Futbol Hukukuna İlişkin Diğer Talimat ve Düzenlemeler.....              | 77        |
| 4. Türk Borçlar Kanunu .....                                               | 78        |
| 5. İş Kanunu .....                                                         | 80        |
| 6. Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu .....                | 83        |
| 7. Sendikalar Kanunu .....                                                 | 84        |
| 8. İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu .....                                    | 85        |
| 9. Kulüp İçi Yönetmelik ile Disiplin Talimatları .....                     | 86        |
| C. Sözleşmenin Şekli .....                                                 | 86        |
| D. Sözleşmenin Süresi .....                                                | 89        |

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

### SÖZLEŞMENİN TARAFLARI, SÖZLEŞMEDEN DOĞAN HAK VE BORÇLAR

|                                                                        |           |
|------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>I. SÖZLEŞMENİN TARAFLARI .....</b>                                  | <b>92</b> |
| A. Profesyonel Futbolcu .....                                          | 93        |
| 1. Profesyonellik ve Profesyonel Sporcu .....                          | 93        |
| 2. Bir Spor Hukuku Süjesi Olarak Profesyonel Futbolcu .....            | 95        |
| B. Spor Kulübü ve Spor Anonim Şirketi Statüsünde Futbol Kulüpleri..... | 97        |
| 1. Spor Kulübü Niteliğinde Futbol Kulüpleri .....                      | 100       |
| 2. Spor Anonim Şirketi Niteliğinde Futbol Kulüpleri.....               | 101       |
| 3. İşyeri Kavramı.....                                                 | 106       |

|                                                             |            |
|-------------------------------------------------------------|------------|
| C. Lisanslı Futbolcu Temsilcileri .....                     | 106        |
| <b>II. SÖZLEŞMEDEN DOĞAN HAKLAR VE BORÇLAR.....</b>         | <b>109</b> |
| A. Futbolcuların Hakları .....                              | 109        |
| 1. Ücret Talep Etme Hakkı.....                              | 109        |
| a. Transfer Ücreti .....                                    | 114        |
| b. Aylık Ücret .....                                        | 116        |
| c. Maç Başı Ücret .....                                     | 117        |
| d. Prim .....                                               | 120        |
| 2. İzin Hakkı.....                                          | 125        |
| 3. Sosyal Güvenlik Hakkı .....                              | 128        |
| 4. Sendikal Haklar .....                                    | 131        |
| B. Futbolcunun Borçları .....                               | 144        |
| 1. İş Görme Borcu .....                                     | 145        |
| 2. Sadakat Borcu .....                                      | 150        |
| a. Sır Saklama Borcu .....                                  | 152        |
| b. Rekabet Etmeme Borcu .....                               | 154        |
| c. Spor Etik ve Ahlakına Uygun Hareket Etme Borcu .....     | 157        |
| i. Doping.....                                              | 158        |
| ii. Şike ve Teşvik.....                                     | 160        |
| 3. Talimatlara Uyma Borcu.....                              | 162        |
| 4. PFSTT’de Öngörülen Borçlar .....                         | 164        |
| a. Lisans İşlemlerini Takip Etme Borcu .....                | 164        |
| b. Kurs ve Konferanslara Katılma Borcu .....                | 164        |
| c. Hastalık ve Sakatlık Raporlarını Sunma Borcu .....       | 165        |
| C. Kulübün Hakları.....                                     | 165        |
| 1. Kulübün Disiplin Cezası Verme Hakkı.....                 | 167        |
| 2. Futbolcunun Özel Hayatıyla İlgili Hakları.....           | 170        |
| D. Kulübün Borçları .....                                   | 171        |
| 1. Ücret Ödeme Borcu.....                                   | 171        |
| 2. Çalıştırma Borcu .....                                   | 176        |
| 3. Araç ve Gereç Sağlama Borcu .....                        | 178        |
| 4. Futbolcuyu Gözetme Borcu .....                           | 179        |
| a. İş Sağlığı ve Güvenliği Bağlamında Koruma Borçları ..... | 182        |
| b. Sigorta Ettirme Borcu .....                              | 184        |

|                                                                                                    |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 5. Futbolcuların Milli Takımların Müsabakalarına Katılması İçin İzin Verilmesine Yönelik Borç..... | 185 |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

## **DÖRDÜNCÜ BÖLÜM**

### **BORCA AYKIRILIĞIN SONUÇLARI, SÖZLEŞMENİN SONA ERMESİ VE SONA ERMENİN NETİCELERİ**

|                                                                                           |            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>I. BORCA AYKIRILIĞIN SONUÇLARI .....</b>                                               | <b>187</b> |
| A. Borca Aykırılığın Sonuçları .....                                                      | 187        |
| B. Fesih Hakkı .....                                                                      | 189        |
| 1. Futbol Kulüplerinin Fesih Hakkı.....                                                   | 189        |
| 2. Futbolcuların Fesih Hakkı.....                                                         | 193        |
| <b>II. PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİ VE SONA ERMENİN NETİCELERİ.....</b> | <b>196</b> |
| A. Sözleşmenin Sona Ermesi.....                                                           | 196        |
| B. Sözleşmenin Sona Erme Çeşitleri .....                                                  | 196        |
| 1. Kendiliğinden Sona Erme .....                                                          | 196        |
| a. Sürenin Dolması .....                                                                  | 197        |
| b. Ölüm Hali .....                                                                        | 201        |
| c. Futbol Kulübü Tüzel Kişiliğinin Son Bulması .....                                      | 203        |
| d. İmkansızlık .....                                                                      | 205        |
| e. Bozucu Şart.....                                                                       | 207        |
| 2. İkale (Karşılıklı Anlaşma Yoluyla Sona Erdirme) ve Fesih .....                         | 209        |
| C. Sözleşmenin Sona Ermesinin Sonuçları .....                                             | 211        |
| 1. Futbolcunun Serbest Kalması.....                                                       | 212        |
| 2. Rekabet Yasağı ve Sır Saklamaya İlişkin Yükümlülükler .....                            | 214        |
| 3. Sportif Cezalar ve Tazminat Talep Etme .....                                           | 217        |
| <b>SONUÇ .....</b>                                                                        | <b>222</b> |
| <b>KAYNAKÇA.....</b>                                                                      | <b>227</b> |
| <b>ÖZET .....</b>                                                                         | <b>244</b> |
| <b>ABSTRACT .....</b>                                                                     | <b>245</b> |

## KISALTMALAR

|                |                                                                                                                 |
|----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>AFE.</b>    | : Asociación de Futbolistas Españoles (İspanyol Futbolcular Birliğı).                                           |
| <b>AIC.</b>    | : Associazione Italiana Calciatori (İtalyan Futbolcular Birliğı).                                               |
| <b>AŞ.</b>     | : Anonim Şirketi.                                                                                               |
| <b>AT.</b>     | : Avrupa Topluluğı.                                                                                             |
| <b>AÜHFD.</b>  | : Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi.                                                                  |
| <b>B.</b>      | : Basketbol.                                                                                                    |
| <b>BJK.</b>    | : Beşiktaş Jimnastik Kulübü.                                                                                    |
| <b>C.</b>      | : Cilt.                                                                                                         |
| <b>CAS.</b>    | : Court of Arbitration for Sport (Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi).                                          |
| <b>DRC.</b>    | : Dispute Resolution Chamber (FIFA Uyuşmazlık Çözüm Kurulu).                                                    |
| <b>Ed.</b>     | : Editör.                                                                                                       |
| <b>FB.</b>     | : Fenerbahçe.                                                                                                   |
| <b>FGM.</b>    | : Futbol Geliştirme Merkezi                                                                                     |
| <b>FIFA.</b>   | : Fédération Internationale de Football Association (Uluslararası Futbol Federasyonları Birliğı).               |
| <b>FIFpro.</b> | : Fédération Internationale des Associations de Footballeurs Professionnels (Uluslararası Futbolcular Birliğı). |
| <b>GS.</b>     | : Galatasaray.                                                                                                  |
| <b>HD.</b>     | : Hukuk Dairesi.                                                                                                |
| <b>Hk.</b>     | : Hakkında.                                                                                                     |
| <b>IFAB.</b>   | : The International Football Association Board (Uluslararası Futbol Birliğı Kurulu ).                           |
| <b>İHD.</b>    | : İş Hukuku Dergisi                                                                                             |
| <b>İK.</b>     | : İş Kanunu.                                                                                                    |
| <b>K.</b>      | : Karar.                                                                                                        |

|                 |                                                                                   |
|-----------------|-----------------------------------------------------------------------------------|
| <b>md.</b>      | : Madde.                                                                          |
| <b>MÖHUK.</b>   | : Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun.                        |
| <b>MÜHFHAD.</b> | : Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi.               |
| <b>PFDK.</b>    | : Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu.                                             |
| <b>PFSTT.</b>   | : Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı.                     |
| <b>RG.</b>      | : Resmi Gazete.                                                                   |
| <b>SGK.</b>     | : Sosyal Güvenlik Kurumu.                                                         |
| <b>SGM.</b>     | : Spor Genel Müdürlüğü.                                                           |
| <b>TAAD.</b>    | : Türkiye Adalet Akademisi Dergisi                                                |
| <b>TBK.</b>     | : Türk Borçlar Kanunu.                                                            |
| <b>TMC.</b>     | : Tobias Michael Carel                                                            |
| <b>TMK.</b>     | : Türk Medeni Kanunu.                                                             |
| <b>TTK.</b>     | : Türk Ticaret Kanunu.                                                            |
| <b>TDK.</b>     | : Türk Dil Kurumu.                                                                |
| <b>TFF.</b>     | : Türkiye Futbol Federasyonu.                                                     |
| <b>TÜHİS:</b>   | : Türkiye Ağır Sanayi ve Hizmet Sektörü Kamu İşveren Sendikası                    |
| <b>TFFHGD.</b>  | : Türkiye Faal Futbol Hakemleri ve Gözlemcileri Derneği.                          |
| <b>UÇK.</b>     | : Uyuşmazlık Çözüm Kurulu.                                                        |
| <b>UEFA.</b>    | : Union of European Football Association ( Avrupa Futbol Federasyonları Birliği). |
| <b>Y.</b>       | : Yargıtay.                                                                       |
| <b>YHD.</b>     | : Yargıtay Hukuk Dairesi.                                                         |
| <b>YİBK.</b>    | : Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı.                                           |
| <b>YHGK.</b>    | : Yargıtay Hukuk Genel Kurul.                                                     |

# GİRİŞ

## 1. Konunun Takdimi

Çalışmanın konusu; spor hukukunda profesyonel futbolcu sözleşmeleridir. Spor, insanlığın varoluşuyla birlikte ilk zamanlarda hobi amaçlı olsa da zaman içerisinde belirli kurallar çerçevesinde sürekli var olan bir disiplindir. Geçmişten günümüze tüm coğrafyalarda çok farklı spor alanları doğmuş, yaşamış ve yok olmuştur. Günümüzde de ülkelerin karakteristik özelliklerine göre çok farklı spor dallarının bulunduğu görülmektedir. Bu çeşitlilik içerisinde yüzyıllar boyunca yok olmayan ve sürekli gelişim gösteren spor dallarının başında futbol gelmektedir. Futbolun doğuşu çok eskilere dayansa da günümüz modern futbolunun geldiği nokta onu bir hukuk alanı içerisinde ele almayı gerektirmektedir.

Spor hukuku, hukuk sisteminde özel hukuk alanlarından birisi olarak ele alınmaktadır. Son yıllarda ise futbolun diğer spor dallarından daha ön plana çıkmasıyla futbol hukuku adı altında bir disiplin de oluşmuştur. Türkiye'deki görünümü Türkiye Futbol Federasyonu olan ulusal federasyonların yanı sıra Avrupa Futbol Federasyonları Birliği (UEFA) gibi bölgesel futbol hukuku aktörleri ve daha geniş çaplı olan dünya geneli bir oluşum niteliğindeki Uluslararası Futbol Federasyonu (FIFA) gibi aktörler futbol hukukunun temellerinin atıldığı organizasyonlardır. Futbolun paydaşları arasındaki hukuki ilişkilerin düzenlenmesi ve bunlardan doğan uyuşmazlıkların çözümünde rol olan tahkim kurulları, uyuşmazlık çözüm kurulları, profesyonel futbol disiplin kurulları gibi hukuki organların teşekkülü bu organizasyonlar vasıtasıyla sağlanmaktadır.

TFF, UEFA, FIFA gibi organizasyonların dışında daha teknik nitelikte Uluslararası Futbol Birliği Kurulu (IFAB) gibi yapılar da günümüz modern futbolunun gelişiminde

büyük rol oynamaktadır. Bu çalışmada profesyonel futbolcu sözleşmesinin yanı sıra futbol hukukunun diğer dinamikleri de ele alınarak spor hukukundan futbol hukukuna geçişin gerekçelerinin anlaşılmasına katkıda bulunulacaktır.

Futbol hukuku içerisinde en önemli sözleşme tipi olan profesyonel futbolcu sözleşmelerinin her iki tarafı da detaylı ele alınarak günümüzde futbolcular ve futbol kulüplerinin geldikleri hukuki statülerin ortaya koyulması amaçlanmıştır.

## **2. Konunun Sınırlandırılması**

Bu çalışma konusunun önemi; günümüz modern futbolunda meydana gelen değişim ve gelişim, dolayısıyla futbol hukukunun en önemli sözleşme tipi olan profesyonel futbolcu sözleşmesinin aktörlerinde meydana gelen değişimlere dayanmaktadır. Futbolcular ve futbol kulüpleri bu aktörlerin başında gelmektedir. Zira bu tezin konusu olan profesyonel futbolcu sözleşmesinin iki tarafından birisi futbol kulüpleri diğeri futbolculardır. Futbolcular, amatör ve profesyonel futbolcular olarak iki tipte sporlarını icra etmektedirler. Çoğu spor dalında amatör sporcular ilgili spor dalını icra etseler de futbol gibi ekonomisi gelişmiş ve ulusal bazda yaygınlaşmış spor dallarında profesyonelliğe geçişler artış göstermektedir. En yaygın spor dalı olan futbolda da futbolcuların profesyonelliğe geçişi her geçen gün artmaktadır.

Diğer taraftan futbol kulüplerinin de hukuki statüleri her geçen gün daha profesyonel hale gelmektedir. Sporun hobi olarak icra edildiği branşlarda spor kulüpleri daha çok sivil toplum örgütü gibi gönüllü oluşumlar bünyesinde iken futbol gibi profesyonelliği ön plana çıkmış spor branşlarındaki kulüpler dernek hatta günümüzde şirket statülerine sahip olmaya başlamaktadır. Diğer spor dalları arasında kendi ekonomisi olması nedeniyle ön plana çıkan futbolun global bir sektör haline gelmesi futbol kulüplerini de ticari bir oluşum haline dönüşmeye yöneltmektedir. Bu çalışmanın

ilk bölümü özellikle futbolun detaylarını geçmişten bugüne ele alması nedeniyle futbolun ekonomisi ve profesyonelliğini ortaya koymaktadır. Zira ilk bölüm içerisinde futbolun profesyonelliği ve futbol ekonomisi adı altında münferit başlıklar da yer almakta olup bu başlıklar esasında futbol hukukunun en temel sözleşmesi olan profesyonel futbolcu sözleşmelerinin günümüzde hangi seviyelere geldiğinin anlaşılması için büyük önem arz etmektedir.

Yine bu çalışmanın yazılması esnasında yürürlüğe giren 7405 sayılı kanun ile profesyonel futbolcu sözleşmesinin taraflarından biri olan futbol kulüpleriyle ilgili önemli düzenlemeler yapılarak futbol hukukunun dinamiklerinde değişikliğe gidilmiştir. 26.04.2022 itibarıyla yürürlükte bulunan Spor Federasyonları ile Spor Kulüplerine İlişkin Kanun ile spor kulüpleriyle spor anonim şirketler adı altına ikili ayrılma gidilmiştir. Bu kanunun yayımlanmasından önce futbol hukukunda; Dernekler Kanununa göre kurularak dernek statüsünde olan spor kulüpleriyle Türk Ticaret Kanunu'na göre kuruluşu gerçekleştirilen spor kulüpleri şeklinde ikili ayrım sona ermiştir. Geçmişte futbol kulüplerinin geleneksel biçimde ve dernek statüsünde yapılanması daha yaygın iken günümüzde spor kulüplerinin şirketleşmesi giderek artmaktadır. Değişen şartlara göre 2022 yılında yayımlanan Spor Federasyonları ile Spor Kulüpleri Kanununda da “spor anonim şirketleri” kavramı spor hukukuna kazandırılmıştır.

Özellikle en üst profesyonel liglerde bulunan futbol kulüpleri uluslararası arenada da başarılı olabilmek için çok yüksek fiyatlarla ünlü futbolcuları transfer etmek, bu futbolcuların antrenmanlarını ve fiziksel performanslarını en üst düzeyde tutabilmek için devasa tesisler yapmak gibi külfetlerle karşı karşıya kalabilmektedir. Bunların da kulüplere büyük maliyetler oluşturduğu aşikârdır. Bu maliyetlerin altından kalkabilmek için kulüplerin şirketleşmeyi tercih etmesi söz konusu olmaktadır.

Bu çalışmanın isminin “profesyonel futbolcu sözleşmesi” olarak belirlenmesi bilinçlidir. Zira ilk bölümde spor hukukuna dair önemli bilgiler verilmesinin bir gereklilik olduğu değerlendirilmiştir. Çünkü spor hukuku, çok hızlı mekanizmaların işletilmesi gereken kendine özgü yapıda bir hukuk dalıdır. Spor hukukunun zemini ve sportif uyuşmazlıkların çözüm yollarına ilişkin başta tahkim olmak üzere spora özgü hukuki bakış açısının felsefesi tam olarak anlaşılmadan en önemli spor hukuku sözleşme türü olan profesyonel futbolcu sözleşmesine ilişkin ayrıntıların anlaşılması da tam anlamıyla mümkün olmayacaktır.

Çalışma; giriş ve sonuç dışında dört ana bölüme ayrılarak incelenmiştir. İkinci, üçüncü ve dördüncü bölümde; tezin asıl konusu olan profesyonel futbolcu sözleşmesinin ayrıntılarına yer verilmekteyken ilk bölümde; spor, spor hukuku ve futbola ilişkin araştırmalara genelden özele inilerek yer verilmiştir. İlk bölümde spor ve spor hukukuna dair bilgilendirmelerin ardından futbola ilişkin değerlendirmeler spor hukuku ekseninde ele alındığı için futbol hukukunun altyapısını yansıtmaları açısından bu çalışmanın en değerli kısımlarından birisi niteliğindedir. Çünkü bu bölüm; bir hukukçu bakış açısının yanında sporcu gözüyle de futbol disiplini ele almak suretiyle futbolun geçmişten günümüze tüm yönlerini ihtiva etmesi amaçlanarak sistematize edilmiştir. Bu bölümde günümüz modern futbolunun doğuşu hem ulusal hem de uluslararası anlamda araştırılarak kaleme alınmıştır. Ayrıca bir özel hukuk sözleşmesinin unsurlarının daha iyi anlaşılabilmesi için gerekli olan sözleşme konusunun dinamiklerinin anlaşılabilmesi amacıyla futbol sektörünün ekonomisi de bu bölümde ayrı bir başlık olarak ele alınmıştır. Sözleşme tipinin adında yer alan “profesyonel” ibaresi futbol için önemli bir konusu olduğu için amatör-profesyonel ayrımının futbol hukukundaki görünümünü ele alan “futbolun profesyonelliği” başlığı da bu çalışmanın ilk bölümünde yer almaktadır.

Çalışmanın ikinci, üçüncü ve son bölümü; profesyonel futbolcu sözleşmesinin konusu, kapsamı, unsurları, genel özellikleri, tarafları, tarafların hakları, borçları ve sona ermesi ile ilgili açıklamalara yer vermektedir.

Sözleşme tipine giriş yapılan “Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi” başlıklı ikinci bölümde; sözleşmenin konusu, kapsamı ve özelliklerine yer verilmiştir. Üçüncü bölümde; çalışmaya konu olan sözleşmenin tarafları, sözleşmeden doğan haklar ve borçlar ele alınırken; dördüncü bölümde ise borca aykırılık halleri ve sözleşmenin sona ermesi gibi en geniş konular ele alınmıştır.

## BİRİNCİ BÖLÜM

### SPOR KAVRAMI, SPOR HUKUKU VE FUTBOL HUKUKU

#### I. SPORUN TANIMI VE SPORUN HUKUKİ ZEMİNİ

##### A. Spor Kavramı ve Sporun Tanımı

Spor kavramı; Latince bir sözcük olan “disportarc” kelimesinin kökeninden türemiş olup, aktif olma anlamı taşımaktadır. Sporun İngiliz konuşma dilindeki anlamı, serbest zamanlarda fiziksel ve zihinsel eğitimi sağlamakla birlikte eğlence veren hareketlerdir.<sup>1</sup>

İnsanların hayatları boyunca mutlu ve sağlıklı bireyler olmasının en önemli faktörlerinden biri olarak kabul edilen spor, yalnızca bireylerin sağlık ve fizik yönünden gelişimini sağlamakla kalmayıp aynı zamanda bireyler arası iletişimi de sağlayan bir bilim dalı haline dönüşmüştür.<sup>2</sup>

Sporun amacı bireylerin fiziki ve ruhsal bütünlüklerini sağlamak olduğu için temel ihtiyaçların giderilmesini sağlayan bir disiplin niteliği de bulunmaktadır.<sup>3</sup>

Toplumlarda bireylerin bedenleriyle birlikte ruhsal gelişimleri ve iradelerini güçlendirmenin en önemli araçlarından birisi spordur. En sık kullanılan sosyal aktivite çeşidi de; grup çalışmaları yapmak suretiyle güven artırıcı faaliyetler ile yapılan takım sporlarıdır. Bu sayede bireylerin bedeni gelişiminin yanı sıra toplum içindeki bireylerin

---

<sup>1</sup> Alpman, Cemal, “Eğitim Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi ve Çağlar Boyunca Gelişimi”, Ankara, 1972, s. 22.

<sup>2</sup> Yalçinkaya, Münevver / Saracaloğlu, Asuman Seda / Varol, Rana, “Üniversite Öğrencilerinin Spora İlişkin Görüşleri ve Beklentileri” Spor Bilimleri Dergisi, 1993, C:4, s.2, s.13.

<sup>3</sup> Başer, Ergün, “Uygulamalı Spor Psikolojisi”, Sporsal Kuram Dizisi, Bağırhan Yayınevi, Ankara, 1998, s. 41.

şahsi özelliklerinden dolayı nitelikli iş gücünün sağlanması sonucu toplumsal verimliliğin artırılmasında sporun büyük rolü olmaktadır.<sup>4</sup>

Spor, kuralları net olarak belirlenmiş ve rekabet unsuru barındıran bir faaliyet olup, en önemli amacı genellikle tarafların rakipleriyle yarışarak kazanmaktır.<sup>5</sup> Sporun temelinde birey vardır. Bu yüzden toplumun genel anlamda verimliliğini arttırmak için, toplumun genel sağlık seviyesini yükseltmek ve toplumsal dayanışma kültürüne katkıda bulunmak için en önemli unsurlardan biri spordur.<sup>6</sup> Zira, spor toplumları böylesine etkilediği için spor sosyolojisi adı altında bir bilim dalı dahi kendisini göstermiştir. Spor sosyolojisine göre spor bazen bir olay niteliğinde iken bazen ise bir olgu özelliği taşımaktadır. Günümüzde insanların hemen hemen hayatlarının her anına tesir eden “spor olayı” kavramı o insanların oluşturduğu toplumların da kültürüne göre şekillenen bir “olgu” niteliğine dönüşmektedir. Olaydan olgu boyutuna evrilen sporu her boyutuyla sistemli irdeleme yapan bilimlerden spor sosyolojisi ve spor hukuku gibi alanlar da gelişerek artmaktadır.<sup>7</sup>

Sporun tarihçesine bakıldığında zaman; farklı fonksiyonlara sahip ve çeşitli anlamlar taşıyan bir faaliyet olarak kendisini göstermiştir. Tarihsel süreçte geçmişte üst tabakalara mahsus savurganlık sembolü olarak görülmekteyken, gelişen teknoloji ve geniş halk kitlelerine hitap etmesiyle birlikte nitelikli yaşamaya katkısı bulunan bir faaliyet haline dönüşmüştür.<sup>8</sup>

---

<sup>4</sup> Yamen, Ertürk, “Sporda Taraftarlığın farklı Toplumsal Gruplara Göre Karşılaştırılmalı İncelenmesi”, Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sivas, 1999, s. 24.

<sup>5</sup> Arıcı, Hikmet, “Okullarda Beden Eğitimi”, Nobel Yayınları, 1998, s. 55.

<sup>6</sup> Yetim, Azmi “Sosyoloji ve Spor”, Topkar Matbaacılık, Ankara, 2011, s.46.

<sup>7</sup> Fişek, Kurthan, “100 Soruda Türkiye Spor Tarihi”, Gerçek Yayınevi, İstanbul, 1998, s.83.

<sup>8</sup> Fişek, Kurthan, “Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Dünyada ve Türkiye’de Spor Yönetimi”, YGS Yayınları, İstanbul, 2003, s.63.

## **B. Sporun Hukuki Zemini**

Spor sosyolojisinde bireylerin kaliteli yaşama amacıyla yaptıkları spor faaliyetlerinin toplumsal özelliklere yön verdiği konusu, hukuki zeminde artık sporun temel bir hak olarak kabul edilmesi gerektiği tartışılır hale gelmiştir. Nitekim anayasal olarak bireylerin maddi ve manevi varlıklarını koruyup geliştirme hakları temel haklar arasında olup vazgeçilmesi ve devredilmesi de mümkün değildir. Sporun temel haklardan biri olduğu tezini savunanların çıkış noktası tam da burasıdır. Bireylerin maddi ve manevi gelişim süreçlerine en büyük katkıyı sunan olgulardan birisi spordur. Uluslararası bir niteliğe haiz olan spor, bireylerin fiziki ve kişisel gelişimlerini sağlayan, kendine has kuralları bulunan bir disipline haizdir.

Sporun tarihsel gelişiminde sürekli değişim göstermesinden dolayı günümüzde oldukça kurumsallaşmış bir yapı haline gelmiştir.<sup>9</sup> Bu durum hukuk düzeni içerisinde de kendisine farklı tanımlamalar ve değerlendirmeler yapılmasına sebep olmaktadır. Sporu temel hak niteliğinde ele alan hukukçular bireylerin fiziksel ve ruhsal gelişimlerini doğrudan sağlık hakkıyla birlikte ele aldıkları için temel hakların başında gelen sağlık hakkının da önemli bir unsuru olarak kabul etmektedirler. Sporun diğer bir temel hakka dokunduğu alan ise eğitim öğretim hakkıdır. Çünkü spor, modern yaşamın getirmiş olduğu bir gereklilik olduğu kadar çocukların küçük yaştan başlamak üzere eğitimin her döneminde önemli bir yere sahiptir.<sup>10</sup> Zira ebeveynlerin artık günümüzde küçük yaşlardan itibaren çocuklarına vermek istedikleri spor eğitimleri aileden başlayan ve çok uzun süre devam edilen bir eğitim – öğretim hakkının parçası haline gelmiştir. Nitekim artık sporun bir hobiden daha fazlası olarak kabul edilmesinden dolayı çoğunlukla

---

<sup>9</sup> Kuruç, Ziya / Bayar Kuruç, Perican / Demirhan, Gıyasettin, “Türk Atıcıların Performans Profili” 10. Dünya Spor Psikolojisi Kongresi, Skiathos, Yunanistan, 2001, s. 112-113.

<sup>10</sup> Göral Mehmet, “Cumhuriyetten Günümüze Beden Eğitimi”, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Kütahya, 2000, s 62.

alınan eğitimlerin sonunda bir iş alanı olarak da kendisini göstermektedir.<sup>11</sup> Bu bağlamda, sağlık ve eğitim hakkının yanı sıra çalışma hakkına da dahil olduğu anlaşılmaktadır.

Sporun sürekli gelişmesi ve oyun içi kuralların yanı sıra profesyonel anlamda aktörler arasındaki ilişkileri de düzenleyen normlar getirilmeye başlanması sportif faaliyetlerin düzenli bir nitelikte olmasını sağlamıştır.<sup>12</sup> Bu düzen de “spor hukuku” ismiyle yeni bir hukuk dalının doğuşuna sebep olmuştur.<sup>13</sup>

---

<sup>11</sup> Erdemli, Atilla, “Bir Temel İnsan Hakkı Olarak Spor Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar”, Bildiriler Kitabı, Gazi Üniversitesi, Ankara, 2003; s 1-6-10-11.

<sup>12</sup> Ertaş, Şeref / Petek, Hasan, “Spor Hukuku”, Yetkin Yayınları, 3. Baskı, Ankara, 2017, s. 31.

<sup>13</sup> Doğu, Hakkı Mert, “Özel Müsabaka ve Turnuvalarda Kulüplerin Sorumluluğu” Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Sayı: 2, Ekim 2016, s.141-152.

## II. SPOR HUKUKU

Spor hukukunun oluşumuna sporun tarihsel gelişimi yön vermiştir. Spor, insanlığın ilk zamanlarında varlıklarının devamını sağlayabilmek adına yapılan aktiviteler bütünüyken ilerleyen yüzyıllarda insanların işlerinin arasında fırsat buldukları boş zamanlarını değerlendirdiği sosyal bir olgu haline dönüşmüştür.<sup>14</sup> Dolayısıyla sporun alt dallara ve branşlara ayrılarak her spor dalı için ayrı ayrı kuralların ve standartların oluşturulması kaçınılmaz hale gelmiştir. Sporun kurallarının koyularak standartlarının oluşturulduğu noktada spor hukukunun temelleri atılmaya başlanmıştır.<sup>15</sup>

Günümüzde hemen herkesi ilgilendiren bir sektör haline gelen spora ilişkin anlaşmazlık ve uyuşmazlıkların çözümünün sağlandığı ve oluşturulan kurallardaki standardizasyonun belli organlar vasıtasıyla tesis edildiği bir disiplin olarak değerlendirilen spor hukukunun tanımlaması ile ilgili literatürde farklılıklar bulunmaktadır. Zira spor hukukunu tanımlarken sadece kamu hukuku veya sadece özel hukuk penceresinden ele almak mümkün olmadığı için her ikisini de bünyesinde barındıran karma hukuk dallarına ilişkin tanımlamalar getirmek daha zorlaşmaktadır. Disiplinler arası geçişlerin söz konusu olduğu spor hukuku, muhteviyatında kamu hukuku ile özel hukuku birlikte barındıran karma bir hukuk dalı olarak genel değerlendirmelerin yapılması gerekmektedir.<sup>16</sup>

---

<sup>14</sup> Ertaş, Şeref / Petek, Hasan, s. 31.

<sup>15</sup> Karaoğlu, Ercan, “Spor Hukuku’nun Temel Kavramları ve Sportif Alanda Doğabilecek Hukuki İhtilaflar”, Seçkin Yayınları, Ankara, 2017, s. 13.

<sup>16</sup> Erkiner, Kısmet, “Bir Hukuk Disiplini Olarak “Spor Hukuku Kavramları ve Özellikleri”, <http://sporhukuku.org/makaleler/105-br-hukuk-dspln-olarak-spor-hukuku-kavramlari-ve-ozellikler.html>, (Erişim Tarihi: 10.07.2022)

Spor hukukunun ulusal ya da uluslararası içerik ihtiva etmesine göre milletler arası spor hukuku ya da milli spor hukuku gibi ayrımları da söz konusu olabilmektedir. Şayet sportif faaliyet yabancılık unsuru barındırmıyorsa ulusal nitelikte spor hukuku kuralları söz konusu olacaktır. Bu bağlamda ortaya çıkan uyuşmazlıklar ilgili devletin mevzuatına tabi olup, anlaşmazlıkların çözümünde federasyonlar içerisinde oluşturulan kurulların değerlendirmeleriyle ya da ilgili devletin bünyesinde görev yapan mahkemelerde görülecek davaların sonucunda kararlar verilecektir.<sup>17</sup> Bu açıdan bakıldığında tahkim kurulları gibi teknik yargılama faaliyetlerini bünyesinde barındıran federasyonlar spor kulüplerinin çatı kuruluşu olarak spor organizasyonlarını düzenleme işlevini yerine getirmektedir.<sup>18</sup>

#### **A. Spor Hukukunun Kaynakları**

Uluslararası ve ulusal hukuki metinler olarak iki ayrı grupta spor hukukunun kaynakları ele alınabilir. Bu hukuki düzenlemelerin yanı sıra spor federasyonları bünyesinde oluşturulan kurullar tarafından belirlenen kuralların da üçüncü bir grup olarak ele alınması mümkündür. Kodifikasyon anlamında ulusal hukuk sistemimizde müstakil bir spor hukuku düzenlemesi bulunmamakla beraber sporcuları ve spor dallarını ilgilendiren mevzuat düzenlemeleri bulunmaktadır. Ayrıca bölgesel anlamda Avrupa Birliğine üye ülkelerin spor hukukuna ilişkin düzenlemelerinin de uluslararası anlamda kaynaklar içinde değerlendirilmesi gerekmektedir.<sup>19</sup>

Çoğu hukuk dalında ilgili alana ait kanunlar, kaynaklar arasında en önemli yeri tutmaktadır. Ancak, spor hukukunda diğer hukuk dallarının aksine “spor kanunu”

---

<sup>17</sup> Ekşi, Nuray, “Spor Tahkim Hukuku”, Beta Yayınları, Ankara, 2015, s. 5.

<sup>18</sup> Kuru, Oğuz Han “Türk Hukukunda Spor Federasyonlarının Hukuki Statüsü” Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2019, s. 2.

<sup>19</sup> Ekşi, Nuray, s. 7-9.

ismiyle hazırlanan temel kanun yoktur. Dolayısıyla Türk Hukukunda spor hukukunun kaynağı, kodifikasyon açısından birleştirilmemiş muhtelif kaynaklardan ibarettir.<sup>20</sup>

Spor hukukunun kaynaklarında kanunların da önünde gelen mevzuat düzenlemeleri mevcuttur. Zira, hukuk sistemimizde normlar hiyerarşisi gereği kanunlardan önce Anayasa ve milletler arası anlaşmalar gelmektedir. Anayasa hükümleri dışında milletler arası anlaşmalar da Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 90. Maddesine istinaden yürürlüğe girerek onaylanmışlarsa kanunlarla eş seviyede kabul edilmektedir. Anayasal düzenleme olarak bakıldığında en önemli görülen konu tahkim kurullarının teşekkülüdür. Tahkim Kurulları genel itibarıyla futbol alanında kurulmuş olan TFF Tahkim Kuruluyla; futbolun haricindeki sportif branşlarda görev yapmak için kurulmuş olan SGM Tahkim Kuruludur. Sporda tahkimin dayanağı; Anayasa'nın 59. Maddesinde yer almaktadır.<sup>21</sup>

Diğer kaynaklardan ise; uluslararası federasyonların çıkarmış olduğu talimat ve statüler ile ilgili ülke federasyonlarının çıkardığı talimat ve tüzükler de spor hukukunda önemli yer tutmaktadır. Ayrıca CAS olarak bilinen Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesinin usul ve esaslarını oluşturan kodu ve bu koda göre gerçekleştirdiği yargılamalar sonucunda ortaya çıkardığı içtihatlar da önemli kaynaklar arasında ele alınması gerekmektedir.<sup>22</sup>

---

<sup>20</sup> Esendal, Nihan, “Spor Hukuku Uyuşmazlıklarının Tahkim Yoluyla Çözümü”, Terazi Hukuk Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 40, Aralık 2009, s. 131-139.

<sup>21</sup> Artuç, Mustafa, “Spor Tahkim Kurulları”, TAAD, Yıl: 5, Sayı 19, Ekim 2014, s. 868.

<sup>22</sup>Erkiner, Kısmet, “Bir Hukuk Disiplini Olarak “Spor Hukuku Kavramları ve Özellikleri”, <http://sporhukuku.org/makaleler/105-br-hukuk-dspln-olarak-spor-hukuku-kavramlari-ve-ozellikler.html>. (Erişim Tarihi: 12.09.2022)

## **B. Spor Hukukunda Uyuşmazlıklar**

### **1. Genel Anlamda Sportif Uyuşmazlıklar**

Spora ilişkin uyuşmazlıklarla ilgili çok geniş tanımlamalar yapılmakla birlikte genel anlamda spor faaliyetinin gerçekleşmesiyle ilgili olarak meydana gelen her türlü anlaşmazlık sportif uyuşmazlık olarak tanımlanabilir. Sportif uyuşmazlıkların tanımına ilişkin birçok farklı yaklaşım olsa da ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözüm yollarında ise daha sınırlı ve net açıklamalar getirilmektedir. Zira sportif uyuşmazlıklarda gündeme gelebilecek üç tip çözüm yolu söz konusu olabilmektedir. Bunlar;

- Sportif yargılama yolu olarak bilinen federasyonların ilgili kurulları vasıtasına başvuru yolu ile uyuşmazlığın bu kurullarda görüşülerek yetkili kişiler tarafından çözüme kavuşturulması,
- Yetkilendirilmiş olmaları şartıyla devletlerin yargı yollarına başvurulması sonucunda uyuşmazlığın mahkemeler vasıtasıyla çözüme kavuşturulması,
- Tahkim yolu vasıtasıyla ortaya çıkan uyuşmazlıkların gerekli usul işlemlerinin yapılarak uyuşmazlığa kavuşturulması.<sup>23</sup>

Sporda karşılaşılan uyuşmazlıklar genel itibarıyla yönetsel anlaşmazlıklar, disipline ilişkin uyuşmazlıklar ve sporcuların yapmış oldukları sözleşmelerden kaynaklanan anlaşmazlıklar olarak ortaya çıkmaktadır. Bu uyuşmazlık türlerini detaylandırmak gerekirse;

- Sportif organizasyonların düzeninin sağlanması için koyulmuş olan kurallara ilişkin uyuşmazlıklar ve disipline yönelik uyuşmazlık konuları,
- Müsabaka ve organizasyonların oyun kurallarıyla ilgili uyuşmazlıklar,
- Sporla ilgili olan ve ceza hukukunu ilgilendiren uyuşmazlıklar,

---

<sup>23</sup> Türkel, Umutcan, “Spor Hukuku Bağlamında Adil Yargılanma Hakkı”, Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:4 Sayı:1 Haziran 2016, s. 79-96.

- Sporcuların ve kulüplerin başta olmak üzere spor hukukunda uygulanan vergilendirmelere ilişkin uyuşmazlıklar,
- Sporla ilişkili olarak ve doğrudan ceza hukukunu ilgilendirmeyen haksız fiil niteliğindeki eylemlerden kaynaklanan uyuşmazlıklar,
- Kulüplerin kurmuş olduğu şirketlerle ilgili uyuşmazlıklar,
- Kulüpler ve federasyonların kurullarında yapılan seçimler, genel kurul toplantıları, kurul tüzükleri ile statülerinin belirlenmesi ve değişiklikler yapılması gibi yönetsel uyuşmazlıklar,
- Daha çok amatör olarak icra edilen sportif aktivitelerin sebebiyet verdiği kirlilik veya gürültü gibi dışsalılıklardan kaynaklı olarak ortaya çıkan çevre hukukunu ilgilendiren uyuşmazlıklar,
- Sporcular ile kulüpler arasında amblem, lisans ve logo gibi fikri sınai haklara ilişkin ortaya çıkan uyuşmazlıklar şeklinde sıralamak mümkündür.<sup>24</sup>

Türk hukuk sisteminde anlaşmazlıklarda tahkim yolunun uygulanmasında iki temel ilke bulunmaktadır. Birincisi yasalar tarafından zorunluluk koyulmuş olmaması, ikincisi ise tahkim yoluna gidilebileceği öngörülmemiş olmasıdır. Bu durumlarda tahkim ihtiyaridir. Genel Türk hukuk ve yargılama sistemi bu şekilde olmasına rağmen tahkimde özellik arz eden bir alan olarak spor hukuku kendisini göstermektedir. Çünkü spor hukuku diğer hukuk alanlarından farklı olarak tahkim yolunun zorunlu olduğu bir alandır. Üstelik spor uyuşmazlıklarının çözümü için getirilmiş olan tahkim yolunun denenmesi şartı kanunla getirilmiş olan bir şarttır. Esasında bu zorunluluğun altyapısında uluslararası hukuk normları bulunmaktadır. Ülkemizin de üye olduğu FIFA statüsünde yer alan 59. Maddede bu konuyla ilgili bir düzenleme bulunmaktadır. Bu maddede; üye olan ülkelerin federasyonları ile kulüplerinin birbirleriyle ya da FIFA ile olan karşılaştıkları uyuşmazlıkları mahkemelere götürmemeleri gerektiği

---

<sup>24</sup> Ekşi, Nuray, s. 5.

düzenlenmektedir. Dolayısıyla FIFA Statüsünde yer alan 59. Madde ulusal federasyonlara anlaşmazlıkların çözümü için klasik yargılama yöntemi olan mahkemeler dışında farklı bir yol belirlenmesi mecburiyeti getirmektedir. Türk hukuk sisteminde bu yolun oluşturulması “Tahkim Kurulu” aracılığıyla sağlanmıştır.<sup>25</sup>

Spor hukukunun Türkiye’de önem arz eden bir alan olması tahkimin görünüm sağladığı nadir alanlardan olmasından kaynaklanmaktadır. Zira futbol hukukunda tahkimi zorunlu kalan düzenlemeler uluslararası hukuktan kaynaklandığı için Anayasa’da da bu husus açıkça düzenlenmiştir. Anayasamızın 59. Maddesine bakıldığında yalnızca iki alanda tahkimin zorunlu olarak düzenlendiği görülmektedir. Bunlardan biri sportif faaliyetlerin yönetilmesiyle ilgili iken diğeri ise spor disipliniyle ilgili olan uyuşmazlıklardadır. Dolayısıyla bu iki alanla sınırlı olarak sporda zorunlu tahkim olduğu söylenebilecektir. Bu konular haricinde ortaya çıkan anlaşmazlıkların çözümü açısından taraflar dava yoluyla mahkemelerden söz konusu uyuşmazlıkların çözümünü talep edebilecektir. Pek tabi ki ihtiyari tahkim müessesesi gereği taraflar anlaşılırsa yine tahkim yoluna gidilmesine öngörebilirler. Fakat bu noktada artık tahkimin bir zorunlu şart olarak koşulmadığını belirtmek gerekmektedir.<sup>26</sup>

Spor hukukunda düzenlenen tahkimin uygulanması futbol alanında kendisini göstermekle birlikte Türkiye’de sportif uyuşmazlıkların çözümünde başvuru alan iki tahkim kurulu vardır. Birincisi FIFA statüsünde de şart olarak koşulduğu üzere TFF Tahkim Kurulu’nun bünyesindeki futbol tahkimi; diğeri ise; futbolla ilgili olan uyuşmazlıkların dışındaki uyuşmazlıkların çözümünde görevli olan SGM Tahkim

---

<sup>25</sup> Ateş, İbrahim, “Spor Hukuku Uyuşmazlıklarında Çözüm Yolları”, Ateş Hukuk Bürosu, <http://ateshukuk.com/blog/spor-hukuku-uyusmazliklarinda-cozum-yollari/> (Erişim Tarihi:20.07.2022)

<sup>26</sup> Yıldırım, Akif, “Yüksek Seçim Kurulu (YSK) Kararları Bireysel Başvuruya Konu Olabilir Mi?”, Terazi Hukuk Dergisi, Cilt: 10, Sayı: 112, Aralık 2015, s.123-125.

Kurulu'dur. Bu tahkim kurulunun genel görevi; futbolun haricindeki spor branşlarıyla bunların alt dallarında ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümüne ilişkindir.<sup>27</sup>

FIFA'nın statüsünde üye ülkelere ve federasyonlara klasik yargı yolunun dışında bir yol tarif etmesi ve futbol sisteminin de mahkemeleri devre dışına çıkararak tahkim müessesesini tercih etmesindeki ana sebep en hızlı şekilde başvurulanan yoldan netice elde etmeyi amaçlamak ve uyuşmazlıkların en pratik yolla çözülmesini sağlamaktır. Örneğin her hafta hatta bazen haftada iki defa müsabakası düzenlenen futbol gibi spor dallarında sportif aktivitelerden yasaklanma ya da men yaptırımı verilmesi gereken bir futbolcunun ihlali gerçekleştirdiği andan itibaren sığağı sığağına müeyyidesi ile karşı karşıya kalması gerekmektedir. O kadar ki; ihlali gerçekleştiren bir futbolcu birkaç gün sonra gerçekleştirilecek yeni müsabakadan men edilebilmeli ki hızlı oynanan ve etkileri kısa sürede ortaya çıkan futbol gibi kamuoyunu çok hızlı etkileyen bir spor dalında adaletin tecelli ettiği kanısı ilgililer üzerinde hasıl olabilsin. Zira bu şekilde hızlı sonuç alınacak bir sistem kurulmazsa ve futbolculara verilecek en basit men edilme cezalarının bile itirazlarına dair nihai kararların verilerek uyuşmazlıkların kısa sürede sonuçlandırılmaması sistemi kilitleyebilecektir.<sup>28</sup>

## **2. Sportif Uyuşmazlıkların Mahkemelerde Çözülmesi**

Mahkemeler genel anlamda tarafsız bir şekilde ortaya çıkan uyuşmazlıkları belli usuller çerçevesinde çözüme kavuşturan organlardır. Bu tanıma dar anlamda devlet mekanizması içerisinde yasama ve yürütmenin yanında üçüncü bir erk olarak objektif yargılama faaliyetini yürüten yargı müessesesi dahil olmakla birlikte bazı

---

<sup>27</sup> Ekşi, Nuray, s. 17.

<sup>28</sup> Ateş, İbrahim, (Erişim Tarihi: 20.07.2022)

tanımlamalarda daha geniş yorumlanarak hakem muhakemesi olarak görev yapan organların da yargı erki içerisinde kabul edildiği görülmektedir.<sup>29</sup>

Tüm ulusal ve uluslararası mahkemeler açısından spor uyuşmazlıklarında en yetkili mahkeme İsviçre Federal Mahkemesidir. Spor Tahkim Mahkemesi(CAS)'nin olağan ve temyiz tahkimi usulüne göre verilen bütün kararlara ilişkin iptal davaları bu mahkemede görülmektedir. CAS İsviçre'de konuşlandığı için bu davaların da İsviçre Federal Mahkemesi'nde görülüyor olması bu mahkemeyi spor hukuku alanında önemli içtihatlar oluşturan mahkeme niteliğine sahip olmasına sebep olmuştur. Türkiye'de spor uyuşmazlıklarında mahkemelerin yetkisine bakıldığında hangi durumların mahkemelerin yetkisi dışında olduğu ilgili federasyonlarca düzenlenmiş olan talimat ve statülerde yer almaktadır. Ayrıca spor hukukuna ilişkin bazı anlaşmazlık ve uyuşmazlıkların mahkeme yoluna başvurulması Anayasayla kapatılmış olduğu için bu hususlar Türk mahkemelerinin yetki alanı dışındadır.<sup>30</sup>

Spor hukukunda önemli yer tutan şike ile teşvik primine ilişkin uyuşmazlıklar ihtiva ettikleri neticeler yönüyle disiplin hukuku ve ceza hukukunu ilgilendirebilmektedir. Ulusal mahkemeler bunların dışında dopingle ilgili konularda da cezai yargılama faaliyeti yürütebilirler. Ceza mahkemelerince yapılan kovuşturmalarda elde edilen deliller ve kararlar, disiplin soruşturmalarına da kullanılabilir. Bu disiplin soruşturma ve araştırmaları sportif kuruluşlarca yürütülmektedir. Bu incelemeler esnasında incelenen konular ulusal mahkemelerin egemenlik alanı dışına çıktığında, söz konusu sportif kuruluşların çatısı altında teşekkül edilen uyuşmazlık çözüm kurulları yetkili kılınmaktadır. Ulusal ve uluslararası sportif kuruluşlar tarafından çıkarılan tüzük ve statüler bu tip konulardaki uyuşmazlıklarda mahkeme

---

<sup>29</sup> Türkel, Umutcan, s.80-101.

<sup>30</sup> Ekşi, Nuray, s. 116.

yoluna gidilmesini engellemekte ve uyuşmazlık taraflarını uyuşmazlık çözüm kurullarına yönlendirmektedir.<sup>31</sup>

### **3. Sportif Uyuşmazlıkların Tahkim Yoluyla Çözülmesi**

Spor alanında ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümü için belirlenmiş kuralların bütünü spor hukuku kurallarını oluşturmuş olup bu kuralların yetkili organlar vasıtasıyla denetlenmesi için en yaygın kabul gören müessese tahkim olmuştur. Spor hukuku alanındaki uyuşmazlıkların mahkemeler yerine hakemler vasıtasıyla çözülmesi genel olarak sporda tahkim prensibi olarak tanımlanabilir.<sup>32</sup> Tahkim yargılaması uluslararası ve ulusal kuruluşlar vasıtasıyla yerine getirilmektedir.<sup>33</sup> Genel anlamda spor uyuşmazlıklarında kabul görmüş olan tahkimin tercih edilmesindeki en büyük etkenler; daha önce ifade edildiği gibi hızlı yargılama ihtiva etmesiyle birlikte sportif uyuşmazlıkların içeriğinde çoğunlukla teknik anlaşmazlıkları içermesidir.<sup>34</sup>

Tahkim kurulunun yaygınlaşmasındaki bir diğer önemli sebep ise; esasında sporun günümüzdeki gelişiminden kaynaklanmaktadır. Büyük kitlelere yayılan spor dallarında hobi olmaktan çıkıp bir sektör haline gelme eğilimi beraberinde yönetsel idari sorunları ve buna bağlı olarak da disiplin açısından problemleri getirmiştir. Bunların yanında gelir ve meslek halini alan sporda profesyonelleşme adımları ise maddi açıdan daha büyük uyuşmazlıkları doğurmuştur. Ortaya çıkan parasal anlaşmazlıkları içeren hukuki meselelerin çözülmesi için spor kulüpleri ile federasyonlar bünyelerinde bağımsız nitelikte ceza ve disiplin kurullarını

---

<sup>31</sup> Ekşi, Nuray, s. 113-114.

<sup>32</sup> Yılmaz, Ejder, “Hukuk Sözlüğü”, 3. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2005, s. 655.

<sup>33</sup> Özsoy, Selami, “Spor Hukukunda Tahkim”, Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri Dergisi, C. 3, S.1, 2008, s. 15.

<sup>34</sup> Çalka, Fatih, “Adil Yargılanma Bağlamında Türk Spor Tahkimi” Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 1, Haziran 2016, s. 21-42.

oluşturmuşlardır. Bir nevi ilk derece yargılaması işlevi gören ceza kurullarıyla disiplin kurullarında verilen kararların hukuki denetimlerinin yapılabilmesi için üst derece yargılama fonksiyonu bulunan tahkim kurullarının oluşturulması da bir gereklilik arz etmiştir.<sup>35</sup>

Spor kulüplerinin kendi bünyelerinde oluşturulan tahkim kurullarının ihtiyari oluşu; kulüpten kulübe değişiklik göstermekle birlikte, federasyonların bünyesinde oluşturulan tahkim kurulları günümüzde olmazsa olmaz bir role sahiptir. Çünkü federasyonlar verdikleri kararlarla ister istemez hak ihlallerine sebebiyet verebilecek duruma gelmişlerdir. Bunun sebebi de vermiş oldukları kararların sayısındaki her geçen gün kaydedilen artıştır. Bu kadar fazla kararların verildiği spor alanlarında ne kadar titiz incelemeler yapılsa da hatalı değerlendirmelerin bulunması kaçınılmaz olmaktadır. Dolayısıyla spor federasyonlarının içerisinde bağımsız nitelikteki Tahkim Kurullarının oluşumu, sürecin getirdiği bir zorunluluk olmuştur.<sup>36</sup>

Tahkimin Türk Hukuk Sistemindeki yeri çok yeni değildir. 1927 tarihinde yürürlüğe girmiş olan Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanununda tahkimle ilgili hususlar yer almıştır.<sup>37</sup> Öte yandan MÖHUK içinde de uluslararası ticaret ile ilgili olarak tahkimle ilgili hükümler bulunmaktadır. Ayrıca Türkiye de tahkime ilişkin önemli milletlerarası akitlere taraftır. Tüm bu düzenlemelerden anlaşıldığı üzere hukuk sistemimiz içerisinde ve taraf olarak kabul ettiğimiz uluslararası sözleşmelerde tahkim

---

<sup>35</sup> Gerçekler, Hasan, “Spor Hukuku ile Ceza Hukuku İlişkisi - Hukuk Boyutunda Doping”, Terazi Hukuk Dergisi, Cilt: 11, Sayı: 122, Ekim 2016, s. 59-76.

<sup>36</sup> Artuç, Mustafa, s. 867.

<sup>37</sup> Kuru, Baki / Arslan, Ramazan / Yılmaz, Ejder, “Medeni Usul Hukuku”, 20. Baskı, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2009, s.655.

konusunun yerleşmiş olduğu ve uygulamanın içerisinde bir müessese olduğu anlaşılmaktadır.<sup>38</sup>

#### **a. Spor Hukukunda Tahkimin Tercih Edilmesinin Nedenleri**

Spor hukukunda devlet mahkemeleri dışında bir yol oluşturularak uyuşmazlıkların çözülmesinin belli başlı nedenleri bulunmaktadır.<sup>39</sup>

Sportif uyuşmazlıklarda standart bir çözüm yöntemi belirlenmesi alınacak kararların uyumluluk ve tutarlılığını sağlayacaktır. Bu durum, yalnızca Türkiye Futbol Federasyonu'nu değil; FIFA, UEFA gibi uluslararası nitelikteki federasyonları da tahkim yoluyla anlaşmazlıkları çözüme kavuşturmaya sevk etmektedir.<sup>40</sup>

Hızlı ve derhal kararlar alınması ihtiyacı da spor hukukunda tahkimin tercih edilmesinin önemli bir sebebidir. Zira, spor müsabakaları belli bir sürece yayılmış takvimle organize edilmektedir ve süreklilik esasına dayanmaktadır. Dolayısıyla spor müsabakalarına ilişkin uyuşmazlıkların da bu takvim dikkate alınarak çok hızlı bir şekilde çözülmesi gerekmektedir. Yani tamamen mesaisini bu müsabaka takvimlerine göre ayarlamak için planlayan tahkim üyeleri ya da tahkim kurulları anlaşmazlıkları çözüme kavuşturmaktadır. Örneğin bir müsabakada yapmış olduğu sportmenliğe aykırı hareketten dolayı müsabakalardan men yaptırımı alması gereken bir sporcu yargılamanın gecikmesinden dolayı hemen bir hafta sonraki müsabakada tekrar görev aldığı takdirde verilen kararların etkileyciliği ve fonksiyonelliği sorgulanır hale gelebilecektir. Bu durum da spor müsabakalarının gerçekleştirildiği organizasyonların profesyonelliğini olumsuz yönde etkileyecektir. Olumsuz yönde etkilenecek olanlar sadece organizasyonlar değil bizzat sporcular da olabilmektedir. Bir sporcunun

---

<sup>38</sup> Özsoy, Selami, (Spor Hukukunda Tahkim) s.17.

<sup>39</sup> Ertaş, Şeref / Petek, Hasan, s. 27.

<sup>40</sup> Esendal, Nihan, s. 136.

kulübüyle aralarında imzaladıkları sporcu sözleşmesinin federasyonca tescil edilmemesinden dolayı açmış olduğu davada mahkemenin karar vermesi bir buçuk yılı bulması; her ne kadar lehine karar çıkmış olsa da söz konusu sporcunun profesyonel spor yaşantısındaki en değerli zamanlarındaki aylar boyunca müsabakalara katılamamış olması bir kazanım değil mağduriyet yaratacaktır.<sup>41</sup>

Türkiye’de futbol gelişmiş bir spor branşı olduğu için futbol hukukumuzda da tahkim usulünün benimsenmiş olmasının önemli sebeplerinden birisi anlaşmazlıkların süratle çözümlenmesine olan ihtiyaçtır.<sup>42</sup>

Spor hukuku kendine özgü yapıya sahiptir. Günümüzde hukukun genel prensipleri olduğu gibi sporun da kendi yapısından kaynaklanan kuralları ve ilkeleri mevcuttur. Sporun ilkeleriyle hukukun ilkelerinin çeliştiği durumlarda; çelişkinin meydana getirdiği uyuşmazlığın çözüm sürecinde, hukukun genel anlamda tesis edildiği devlet mahkemelerinden uzaklaşılarak hareket edilmesi gerekmektedir. Örneğin hukukun en temel ilkelerinden biri olan savunma alınma ilkesi atlanarak ihlal edilebilmektedir. Bu ihlalin nedeni, sportif uyuşmazlıklarda savunma ya da itirazda bulunmaya çoğu zaman fırsat kalmamasından kaynaklanmaktadır. Bu tür gerekçeler ve sporun kendine özgü yapısından dolayı spora has kurallardan oluşan lex sportiva terimi ortaya çıkmıştır.<sup>43</sup> Lex sportiva; uluslararası arenada<sup>44</sup> oynanan futbol gibi sporları icra

---

<sup>41</sup> Berk, Kahraman, “Türkiye Futbol Federasyonunun Türk idare teşkilatı içindeki yeri” İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C.LXIV, S.2, İstanbul, 2009, s. 34.

<sup>42</sup> Türkkan, Adnan, “Türkiye Futbol Federasyonu hukuk kurulları (Disiplin, Uyuşmazlık ve Tahkim Kurulları)” T. Çağlar, (Editör) Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. İsmail İnan Armağanı, Ankara Barosu Yayını, s. 55.

<sup>43</sup> Yılmaz, Ejder, “Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu Kararlarına Karşı Hiçbir Yargı Merciiine Başvurulamamasının Yanlışığı” Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. Atila Elmas Armağanı, Ankara Barosu Yayını, Ankara, 2012, s.61.

eden ve sürekli farklı ülkelerdeki spor kulüpleriyle transfer sözleşmeleri imzalayan sporcular için yeknesaklık barındıran kuralları oluşturduğu gibi sporculara öngörülebilirlik sunması nedeniyle de önem arz etmektedir.<sup>45</sup>

Tahkim yolunda hakemlerin aynı tip uyuşmazlıklara bakması yargılamanın uzmanlık gerektirmesinden de kaynaklanmaktadır.<sup>46</sup> Arabuluculuk, tahkim gibi alternatif uyuşmazlık çözüm yollarında genel nitelikteki devlet mahkemelerinin yerine belli bir alanda ihtisaslaşarak aynı konudaki uyuşmazlıkları ele alan sùjelerin bulunması önemli bir avantaj olarak kabul edilmektedir. Spor hukuku bağlamında da ortaya çıkan uyuşmazlıkların ilgili spor dalında uzmanlaşan hakemler vasıtasıyla çözülmesi daha isabetli kararların alınmasını sağlamaktadır.<sup>47</sup> Bu noktada öne çıkan bir konu, ilgili alandaki ihtisaslaşmanın en baştan itibaren olmasına gerek olmamasıdır. Nitekim hep belli bir spor alanıyla ilgili uyuşmazlıkları çözmekle görevlendirilen tahkim kurulu üyeleri veya tahkim yargılamasını yerine getiren hakemler zaman içerisinde mutlaka uzmanlaşacaktır. Uzmanlaşan hakemler eliyle çözülen anlaşmazlıklara ilişkin ortaya çıkan kararlarda da tutarlılığın sağlanması yeknesaklığı sağlayacaktır.<sup>48</sup>

---

<sup>44</sup> Gürten, Kadir / Erenel, Ege, “Lex sportiva: Spor hukukunun küreselliği” İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:3, Sayı:1, 2012, s. 296; Çağlayan, Ramazan, “Spor Hukuku (Spor Hukuku Temel Metinleri)”, Asil Yayınevi, Ankara, 2007, s. 16; Özelçi, Aytaç, “Türkiye Futbol Federasyonu’nun Türk Hukukundaki Yeri”, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2010, s.21,22.

<sup>45</sup> Berk, Kahraman, s. 20.

<sup>46</sup> Aybers, Alev, “Futbol Özelinde İhtilafların Çözümü”, Çağlar, T./ Baykal, H. G., Çağatay, B., Aybers, Alev, (Editörler) Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. Atila Elmas Armağani, Ankara Barosu Yayını, Ankara, 2012, s. 139.

<sup>47</sup> Esendal, Nihan, s. 137.

<sup>48</sup> Uz, Abdullah, “Sporla İlgili Uyuşmazlıkların Çözümünde Zorunlu Tahkim Yolu: Tahkim Kurulları ve Kararlarının Niteliği” Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Isparta, 2011, s. 243.

Devlet mahkemelerinde görülen yargılamalarda hangi ülkenin kanunları uygulanmaktaysa genelde o ülke vatandaşlarına ilişkin uyuşmazlıklar görülmektedir. Ancak bazı alanlar vardır ki çok yoğun bir şekilde yabancılık unsuru ihtiva etmektedir. Hiç şüphesiz bu alanların başında spor gelmektedir. Özellikle, futbol gibi global bir sektör haline gelmiş spor dallarında mevcut bulunan yabancılık unsuru, tahkimi çok daha işlevsel bir hale getirmektedir. Aksi takdirde her ülkenin kendi kurallarına göre yargılama faaliyetini yürüten devlet mahkemelerinde sportif uyuşmazlıkların çözüme kavuşturulduğu farz edildiğinde benzer uyuşmazlık konuları için birbirinden çok farklı sonuçların ortaya çıkacağı bir durumla karşı karşıya kalınabilirdi. Bu da anlaşmazlıkların sonucunun öngörülebilirliğinin zayıflığından dolayı uyuşmazlık sayılarının artması sonucu ortaya çıkabilir.<sup>49</sup>

Sporun yabancılık unsurunun bir diğer sonucu olarak uluslararası spor federasyonları, bazı metinler çıkararak sportif kuralları düzenleme ihtiyacı duymaktadır. Uluslararası federasyonlar bünyesinde bulunan ulusal federasyonlara uyguladıkları direktifleri talimatlar çıkarmak suretiyle yerine getirmektedir.<sup>50</sup> Genellikle çıkarmış olduğu talimatlarda direktif olarak tahkim yargılama usulünü işaret eden uluslar arası federasyona bağlı ulusal federasyonlar da uluslararası federasyonun talimatı dışında hareket edemediği için bu usulü tercih etmeye kendini mecbur hissetmektedir.<sup>51</sup>

---

<sup>49</sup> Özdemir Kocasakal, Hatice, “Sportif Uyuşmazlıkların Tahkim Yoluyla Çözümü ve Spor Tahkim Mahkemesi”, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2013, s. 19.

<sup>50</sup> Yılmaz, Alper Çağrı, “FIFA ve CAS Kuralları Çerçevesinde Uluslararası Nitelikli Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Feshi”, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2017, s. 286.

<sup>51</sup> Altay, İsmail, “Sporda Uyuşmazlıkların Alternatif Çözümü ve Türk Futbolunda Tahkim” Spor Hukuku Tezleri (Editör:Av. Kısmet Erkiner) Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi S:3, 2007, s.21.

Spor dallarının regülasyonu için kurulan uluslararası federasyonlar yayınladıkları talimatlarla devletlerin mahkemeleri yerine tahkimi öngörerek kurmuş oldukları global sistemin çarklarına harici müdahalelerin önüne geçmeyi amaçlamaktadır.<sup>52</sup> Bu nitelikteki uluslararası federasyonların en başında gelen ve futbolun tüm dünyada belirli bir sistem içerisinde oynanmasını amaçlayan FIFA, çıkarmış olduğu talimatında; futbola ilişkin uyuşmazlıklarda çözüm merciinin ülkelerin hukuk mahkemeleri olamayacağını emredici ve yasaklayıcı hükümlerle düzenlemektedir.<sup>53</sup> Türkiye de FIFA'ya üye ülkelerden biri olduğu için, FIFA'nın düzenlediği bu yasağa uyum sağlayarak iç mevzuatında gerekli yasal düzenlemeleri yapmış, emredici nitelikteki talimatlara uygun hareket etmiştir.

FIFA statüsünde yer almakta olan uyuşmazlıkların hukuk mahkemeleri önüne götürülemeyeceği yasağı geniş yorumlanması gereken bir konudur. Diğer bir anlatımla; idari bir organ olarak Türkiye Futbol Federasyonu'nun kurullarının kararlarına karşı bir hukuki yol olan idari yargı usulünün de bu bağlamda değerlendirilmesi gerekmektedir. Çünkü Kıt'a Avrupa sisteminde idari yargı yolunun ayrı bir yargılama yolu olarak düzenlendiği Almanya, Fransa ve Türkiye gibi ülkelerde FIFA Statüsünde düzenlenen yasağın idari yargı makamları için de geçerli olduğu değerlendirilmektedir.<sup>54</sup>

## **b. Spor Hukukunda Tahkim**

Genel anlamda tahkimin tanımı; anlaşmazlık taraflarının uyuşmazlık konusu meselenin, devlet erki olan yargı mekanizması içerisinde yer alan mahkemeler yerine bir ya da birden fazla hakem vasıtasıyla<sup>55</sup> çözülmesi müessesesi şeklindedir.<sup>56</sup>

---

<sup>52</sup> Özdemir Kocasakal, Hatice, s.148.

<sup>53</sup> FIFA Statü Madde 64; (Yargı Kurulları) bölümünün, (Yükümlülük) başlığı.

<sup>54</sup> Güran, Sait, "Prof. Dr. Rona Serozan'a Armağan", C.2, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2010, s.66.

<sup>55</sup> Koçak, Talat Emre, "Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu", Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2007, s.

Ancak, her tip anlaşmazlıkta tahkime başvurulması mümkün değildir. Tahkim yoluna başvurulabilmesi için, uyuşmazlık tahkime elverişli olmalıdır. Burada söz konusu olan elverişlilik tüm tarafların uyuşmazlıkları üzerinde serbest iradeleriyle anlaşmada bulunabilmeleri ile bu anlaşmaların geçerliliği için mahkemeden alınacak olan bir karara ihtiyaç duyulmamasıdır. Bu bağlamda bakıldığında, sportif uyuşmazlıklar tahkime elverişli olduğu için futbola ilişkin uyuşmazlıklarda tahkime başvuru yolu söz konusu olabilecektir.<sup>57</sup>

Her ne kadar mahkemeler dışında bir yol ile uyuşmazlığın çözülmesi şeklinde tanımlansa da tahkim yolu resmi yargı organlarının yöntem ve esaslarına en çok benzerlik gösteren yargılama faaliyeti olarak kabul edilmektedir. Devletin yargılama yöntemine en çok benzerlik göstermesinin asıl sebebi bağlayıcı nitelikte kararların alınmasıdır. Zira, diğer uyuşmazlık çözüm yolları arasında yer alan uzlaşma ve arabuluculukta dostane iletişim kanalları denenmekteyken tahkim yargılamasında bağımsız hakem veya hakem heyeti tarafından bir çeşit yargılamanın görüldüğü mahkeme benzeri bir yapılanma ile karşılaşılmaktadır. Bu yönüyle de tahkim yargılaması, bağımsız nitelik arz eden bir yargı çeşidi olarak ele alınmaktadır.<sup>58</sup>

Spor hukukuna ilişkin uyuşmazlıkların çözüme kavuşturulabilmesi için milletlerarası spor tahkim mahkemesi de kurulmuştur. CAS olarak bilinen oluşumun mahkemeleri Sidney ve New York’ ta yer almasına rağmen asıl merkezi İsviçre’de

---

<sup>56</sup> Bilginoğlu, Nurettin Emre, “Futbol Uyuşmazlıklarının Tahkim Yoluyla Çözümü”, Beta Basım A.Ş., İstanbul, 2015, s. 11.

<sup>57</sup> Bilginoğlu, Nurettin Emre, s. 3-4.

<sup>58</sup> Küçükgüngör, Erkan, “Spor Hukuku Uyuşmazlıklarında Tahkim ve Alternatif Çözüm Yöntemleri” Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, Cilt: 22, Sayı: 4, Aralık 2004, s. 48-77.

bulunan Lozan şehridir. Bunların dışında olimpiyat düzenlenen şehirlere de geçici mahkemelerin kurulması söz konusu olabilmektedir.<sup>59</sup>

Tahkim kural olarak hususi irade beyanına dayanmaktadır. Ayrıca bir tahkim şartı ve tahkim akdi de gerekmektedir. Tahkim akdi; taraflar arası ana sözleşmenin içinde bulunan bir hüküm ile kurulabileceği gibi ana sözleşmeden bağımsız bir şekilde de kurulabilmektedir. Düzenlenen tahkim akdi ile anlaşmazlık konusu hususlar üzerinde devlet yargılama sisteminde bulunan mahkemelerde görülecek olan davaları engelleyen bir itiraz hakkının da kurulması söz konusu olacaktır. Ayrıca tahkim yolunda, taraflar anlaşmazlıklarını çözüme kavuşturacak hakemlerin seçilmesini kendileri takdir edecektir.<sup>60</sup> Sadece hakemlerin seçimi değil tahkimin yeri, anlaşma detayları, tahkim yargılamasında hangi hukukun uygulanacağını, yargılama usulü ve şeklini taraflar serbest iradeleriyle belirleyebilirler.<sup>61</sup>

Yasa koyucu bazı uyuşmazlıklarda tahkim yolunun denenmesini zorunlu tutmaktadır. Kanun koyucunun bu alanlarda tahkimi ön görmesindeki sebep; ortaya çıkan hukuki meselelerin uzmanlık gerektirmesi ve uyuşmazlıkların çözülmesinde zamanın çok önemli olmasıdır. Spor hukukunda da zorunlu tahkim ön görülmüş olup, Anayasa'nın 59. Maddesine istinaden spor federasyonları tarafından sportif faaliyetlerin idaresine ve disiplin hükümleriyle ilgili uygulamalarına karşı sadece zorunlu tahkim yolu açıktır. Anayasal bir düzenleme ile sportif faaliyetlerin idaresi ve disiplin uygulamalarına karşı tahkim dışında gidilebilecek bir hukuki yol bulunmamaktadır.<sup>62</sup>

---

<sup>59</sup> “Spor Tahkim Mahkemesi”, [https://tr.wikipedia.org/wiki/Spor\\_Tahkim\\_Mahkemesi](https://tr.wikipedia.org/wiki/Spor_Tahkim_Mahkemesi). (Erişim Tarihi: 22.08.2022)

<sup>60</sup> Esendal, Nihan, s. 135.

<sup>61</sup> Ekşi, Nuray, s. 139

<sup>62</sup> Bilginoğlu, Nurettin Emre, s. 3-4.

Spor hukukunda, disipline ve yönetime dair noktalarda yaşanan uyuşmazlıklar için geçerli olan zorunlu tahkim yolunda iki kurul karşımıza çıkmaktadır. Buradaki ayırım futbol ve diğer spor dalları olarak uygulanmaktadır. Zira futbol hukukuna dair bir uyuşmazlıkta TFF Tahkim Kurulu'na başvurulmaktayken; diğer sportif alanlardaki uyuşmazlıklarda SGM Tahkim Kurulu, başvuru merciidir. Her ikisinde de uyuşmazlıkların ilgili spor dalında yönetim ve disipline ilişkin olması bir gerekliliktir.<sup>63</sup>

Zorunlu tahkim müessesesinde yalnızca uyuşmazlığa dair çözümde tarafların istemleri değil, kanuni bir düzenlemenin de bulunması gerekmektedir. Bu düzenlemenin yargı erki olan mahkemeler dışında bir kişi ya da kurula yargılama yetkisinin verildiğini ihtiva etmesi gerekmektedir. Tahkim müessesesinin ne zaman zorunlu olacağı hususu yasalarla belirlenmektedir. şayet yasalarla belirlenen bir zorunlu tahkim söz konusuysa bu uyuşmazlık veya anlaşmazlıklar için devlet mahkemelerine başvuru yolu bulunmamaktadır. Bu tip uyuşmazlıkların çözümü için yalnızca tahkim yolu açıktır. Yukarıda futbol ve diğer spor dalları için iki ayrı tahkim yolunun bulunduğuna de inilmişti. Bu tahkim yollarının zorunlu tahkim niteliğinde olması her ikisinin de özel yasalarla düzenlenmesinden kaynaklanmaktadır. Futbol hukukuna dair uyuşmazlıklar için mevcut bulunan TFF Tahkim Kurulu'nun teşekkülü kanunla gerçekleştirilmiştir. Bu kanun TFF'nin Kuruluş ve Görevleri Hk. Kanun'dur. Diğer spor branşlarının yönetim ile disiplinine yönelik uyuşmazlıkların çözümünde zorunlu tahkim niteliğinde bulunan SGM Tahkimi ise yine bir başka özel kanun olan 3289 sayılı kanun ile teşkil edilmiştir. Bu kanun ise SGM'nin Görevleri ve Teşkilatı Hk. Kanundur.<sup>64</sup>

Tahkim  eşitleri zorunlu ve ihtiyari tahkim olarak ikiye ayrılmaktadır. Bu iki tahkim türü arasındaki en önemli fark; irade konusudur. Zira ihtiyari tahkim yoluna

---

<sup>63</sup> Ekşi, Nuray, s. 141

<sup>64</sup> Ekşi, Nuray, s. 140.

başvurulurken uyuşmazlık tarafları, anlaşmazlığın çözülmesine ilişkin irade beyanlarını ortaya koymaktadırlar. Zorunlu tahkim türünde ise irade beyanının bir önemi bulunmamaktadır. Çünkü tarafların tahkim dışında başvurabileceği başka bir hukuki yol söz konusu değildir.<sup>65</sup>

Zorunlu tahkimde ihtiyari tahkimdeki gibi irade beyanları bulunmadığı için ortada bir tahkim sözleşmesi de yoktur. Çünkü zorunlu tahkim yolunun kaynağı taraflar arası düzenlenen bir akit değil kanundur. Yasal düzenlemelerde bulunan zorunlu tahkim yolu, devlet mahkemeleri yolunu kapatarak uyuşmazlığın yalnızca tahkim yoluyla çözülmesini amaçlamaktadır. Burada önemli olan bir diğer husus ise; zorunlu tahkim yolunun düzenlendiği uyuşmazlıkların çözümünde yalnızca devlet mahkemeleri yolu değil ihtiyari tahkim yoluna da başvurmanın mümkün olmamasıdır.

Yasal dayanağı kanun olan sportif uyuşmazlıklarda zorunlu tahkim müessesesi Anayasa’da da yer alan bir konudur. Zorunlu tahkimi düzenleyen 59. Maddenin 3. Fıkrasında; spor federasyonları gerçekleştirdiği sportif faaliyetlerin disiplin ve yönetimine ilişkin hükümlerinden doğacak uyuşmazlıklarda münhasır olarak zorunlu tahkime başvurabilir diyerek bu bağlamda tüm uyuşmazlıklarda değil yalnızca yönetime ilişkin kararlardan doğan uyuşmazlıklar ve disipline ilişkin kararlardan doğan uyuşmazlıklar ile sınırlandırma getirilmiştir. Bu sınırlamanın Anayasa’da belirtilmesi bu iki konu dışında kanunla da ayrıca zorunlu tahkim yolunun getirilmesinin önüne geçmektedir. Spor sözleşmeleri spor hukukunun en önemli özel hukuk ilişkilerinden biridir. Futbolda ise profesyonel futbolcu ve teknik adam sözleşmeleri spor sözleşmelerinin futbol hukukundaki görünümüdür. Anayasa’da getirilen sınırlamalar kapsamında değerlendirildiğinde; spor hukuku sözleşme tipleri zorunlu tahkimin kapsamı içerisinde değildir.

---

<sup>65</sup> Bilginoğlu, Nurettin Emre, s. 5.

### III. SPOR HUKUKU BAĞLAMINDA FUTBOL

#### A. Futbolun Tarihçesi

Spor dallarından birisi olarak futbol; oynanması için yalnızca bir top ve belli şartları sağlayan bir oyun alanına ihtiyaç duyulduğu için oldukça büyük kitleler tarafından talep görmektedir. Bu yönüyle hem bireysel anlamda hem de bir takım sporu olarak yapılabildiği için spor dalları arasında en popüler alanlardan biri olarak kabul edilmektedir. Türk Dil Kurumu (TDK) futbolu tanımlarken; bir topun ayak veya kafa vuruşları vasıtasıyla rakip kalenin içine dahil edilmesi kuralıyla ve 11 kişiden oluşan iki ayrı grup arasında oynanan ayak ya da top oyunu ifadelerini kullanmaktadır.<sup>66</sup>

Modern anlamda futbolun ortaya çıkarak geniş kitlelere yayıldığı yer ise Britanya'dır. Fakat eski zamanlarda da Sümerler dışında futbolun değişik varyasyonlarına ilişkin izler görmek mümkündür. Çin'in dışında Japonya ile Avustralya'da da ortaya çıkma ihtimalinin düşünüldüğü futbola benzeyen oyun türleri "Cuju, TsuChu, Kemari, Tchatali ve Marn Gook" gibi isimlerle zaman zaman anılmıştır.<sup>67</sup>

Futbolun tarihçesine bakıldığında sportif anlamda ilk müsabakaların Sümer Uygarlığına dayandığı görünmektedir. Akabinde ise; Hititler ve Eski Yunan uygarlığında devam ettiği kabul edilir. Sümerlere ait kalıntıların incelenmesi neticesinde ilk defa Sümerlerde modern manada spora yer verildiği görülür. Bu kalıntıların başında da Sümer uygarlığına ait bir eser olan Gılgamış Destanı kabul edilmektedir.<sup>68</sup>

---

<sup>66</sup> TDK, Futbol, [http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com\\_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.52f4dea1eea5a8.04025753](http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.52f4dea1eea5a8.04025753) (Erişim Tarihi: 25.09.2022)

<sup>67</sup> Colls, Robert, "Review: The Ball is Round, A Global History of Football – David Goldblatt", History Today, Nisan 2007, s.62.

<sup>68</sup> Aladanlı, Bayram / Çördük, Ünal, "Futbol Tarihi ve Sporda İlkler", Yeşil Elma Yayıncılık, İstanbul, 2009,

Sümerlerde spora ve sportif mücadelelere dair emareler görünse de futbola ilişkin ilk oyunlar Çin’de ortaya çıkmış olup yaklaşık olarak bu zamandan 2.500 sene öncesine tekabül etmektedir.<sup>69</sup> Batı Han zamanında, Liu Xiang tarafından yazılan “Analect of Tactics” isimli kitaba göre Çinliler tarafından futbol oynandığı görülür. Çinliler tarafından bu oyuna verilen isim “zu-gu” olarak bilinmekte olup; bu oyunun 5000 yıl civarı oynandığı düşünülmektedir.<sup>70</sup>

Çin’de futbol oyununa benzeyen oyun türü; daha çok askeri çalışmalar, tatbikatlar ve eğitimlerde araç olarak da kullanılmaktaydı.<sup>71</sup> Bazı kaynaklarda da “TsuChu ya da Cuju gibi isimlerle adlandırılan oyun türünde yalnızca ayakla vurularak değil bambudan yapılan kamışlar vasıtasıyla da oynanıyordu.<sup>72</sup> Bu oyundaki kurallara istinaden atakta bulunan oyuncular savunmadakileri ellerini kullanmadan vücudunun ayak ya da omuz gibi diğer organlarıyla engelleyebiliyorlardı.<sup>73</sup>

Futbola benzeyen başka bir tür oyun olan “Kemari” ise Çin’de ortaya çıkan oyun türünden yaklaşık 500 sene sonra Japonya’da oynanmaya başlanmıştır. Bu oyunda Çin’de oynanan formundan farklı olarak mücadele bulunmamakta ve fiziksel temas yer almamaktadır. Bu oyun tipinin kuralında, bir çember içerisinde bulunan oyuncuların

---

s .138.

<sup>69</sup> FIFA, “The Origins”, <http://www.fifa.com/classicfootball/history/the-game/origins.html> (Erişim Tarihi: 24.10.2022)

<sup>70</sup> Cohen, Bram, Editör, Wild, A., “CAS and FOOTBALL” Landmark Cases, TMC Asser Press, Hauge, Hollanda s. 8-9.

<sup>71</sup> Güreş, Tolga, “Futbol Ekonomisinde Naklen Yayın Gelirlerinin Bölüşümünün Analizi” Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2006, s. 6.

<sup>72</sup> Petek, Hasan, “Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi”, Ankara, Yetkin Yayınları, 2002, s.21

<sup>73</sup> Türkiye Futbol Federasyonu, Türk Futbol Tarihi 1904-1991, C.1, (Editör: Erdoğan Arıpınar), Türkiye Futbol Federasyonu Yayınları, Haziran 1992, (Türk Futbol Tarihi) s.7.

oynadıkları topun yere düşmemesini sağlayarak birbirleriyle paslaşması söz konusuydu.<sup>74</sup>

Türk tarihi açısından bakıldığında ise futbolun oynandığına dair ilk belirtilerin Orta Asya’da olduğu kabul edilir. Kaşgarlı Mahmut’un yazdığı Divanı Lügati Türk’de; tepük adı verilen oyuna rastlanmaktadır. Timur döneminde de Türklerin içerisi havayla doldurulan kuzu derisi yapımı bir top ile ayakla futbol benzeri oyunlar oynadıkları da kaynaklarda yer almaktadır.<sup>75</sup>

Antik Yunan zamanında da “Episkyro” isimli oyun da futbola benzerlik göstermektedir. Futbola benzer bir şekilde dikdörtgen bir sahada oynanan bu oyun 12 kişi ile oynanmaktadır. Fakat futboldan en büyük farkı bu oyunun ellerle oynanmış olmasıdır. Oyun alanı ve oyuncu sayısı gibi yönlerden futbola çok benzese de diğer bir günümüz sporu olan rugby oyunun temellerini oluşturduğunu söylemek daha isabetli olacaktır.<sup>76</sup>

Yunanistan’ın Roma İmparatorluğu tarafından işgal edilmesiyle beraber “Episkyro”nun ismi “Herpastum” olarak değişmiştir.<sup>77</sup>

## **B. Futbolun Gelişimi ile Birlikte Ortaya Çıkan Modern Futbol**

Çok eski tarihlerde futbola benzetilen top ile oynanan oyunlar ve sporlar yer alsa da yüzyıllar boyunca sürekli değişerek asıl kuralları İngilizler tarafından oluşturulan futbol oyununun geçmişi 12. Yüzyıla tekabül ettiği söylenebilir. Bu yıllarda

---

<sup>74</sup> Petek, Hasan, s.25

<sup>75</sup> Güven, Özbay, “Türklerde Spor Kültürü”, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1992, s. 37.

<sup>76</sup> FIFA, “The Origins”, <http://www.fifa.com/classicfootball/history/the-game/origins.html> (Erişim Tarihi: 23.01.2023)

<sup>77</sup> TFF, Türk Futbol Tarihi, s.8

İngilizler tarafından futbol oyun kuralları belirlenmeye başlanmıştır.<sup>78</sup> Birkaç yüzyıl sonra ise Avrupa’da farklı ülkelerde kendine has kurallar belirlenerek oynanmaya başlanan ayak oyunlarının kendisini göstermesi 16. Yüzyıllara tekabül etmektedir. Ancak tam manasıyla modern futbolun doğuşu 19. Yüzyıllarda oluşmaya başlar. Modernlikle birlikte profesyonelliğin de kendisini göstermeye başladığı futbolun içine diğer aktörler de dahil olmaya başlar. Bu yıllarda artık futbol önceki yüzyıllarda olduğu gibi sadece bir topla oynanan sportif oyun olmaktan sıyrılarak bir sektör haline geçiş sürecini başlatmıştır.<sup>79</sup>

Britanya’da futbolun modernleşmesi Gal futbolu ve rugby ile beraber gerçekleşmiştir.<sup>80</sup> Ancak geçmişte oynanmaya başlanan antik nitelikteki futbola benzer oyunların Britanya’da gelişim göstermesine ilişkin değişik teoriler mevcuttur. Bir teoriye göre; Fransa’da yer alan Normandiya adı verilen bölgede oynanan Le Soule isimli oyun Romalı askerlerce Galya bölgesine götürülerek Britanya adasına yayılmıştır. Nitekim, Britanya’da gelişim gösteren futbol oyunu yere çakılan kazıkların sınırlar çizdiği bir oyun alanında çok sayıda oyuncu tarafından oldukça sert bir şekilde oynanmaktaydı. Fransa’da oynanan Le Soule isimli oyunun da kurallarının, Britanya’daki oyun kurallarına büyük ölçüde benzemesi; futbolun Britanya’ya Fransa’dan aktarıldığı teorisini kuvvetlendirmektedir.<sup>81</sup>

İtalya’da oynanan diğer bir oyun türü olan Calcio isimli oyun da günümüz futboluna çok benzer özellikler barındırmaktaydı. Kurallarının daha düzenli olması yönüyle geçmişte Britanya’da oynanan oyuna tam olarak benzememekteydi. Fakat

---

<sup>78</sup> Orhan, İsmet, “Siyaset, Spor, Sermaye İmparatorluğu”, Tarihçi Kitapevi, İstanbul, 2011, s. 19.

<sup>79</sup> Kuper, Simon, “Football Against the Enemy”, Orion, Thirteenth Impression, London, 2004, s. 1.

<sup>80</sup> FIFA, “Britain, Home of the Football”, <http://www.fifa.com/classicfootball/history/the-game/Britain-home-of-football.html> (Erişim Tarihi:28.01.2023)

<sup>81</sup> TFF, Türk Futbol Tarihi, s.8-9; FIFA, “Britain, Home of the Football

Britanya adasına oyunun aktarılmasında İtalya'dan geçiş yapıldığını savunan teoriye göre; II. Charles ve ekibi tarafından Calcio oyunun beğenildiği ve bu yüzden Britanya'ya bu oyunu getirdiği fakat daha sonra oyunu oynayanlar tarafından kuralların değiştirilerek sertleştirildiği savunulmaktadır.<sup>82</sup>

İtalya'da çok eski zamanlarda oynanan ve Calcio ismi ile bilinen bu oyun hala günümüzde de İtalya'nın Siena şehrinde Piazza del Campo meydanı içerisinde yapılan festivallerde ve etkinliklerde gösteri amacıyla oynanarak sergilenmektedir.<sup>83</sup>

Başka bir teoriye göre ise; Britanya'da gelişen ve modernleşen futbolun çıkışının yani anavatanının burası olduğu kabul edilmektedir. Bu teoriyi öne sürenlere göre; savaş zamanında yenilen ve kafası kopartılan bir Danimarka prensinin kafası ile oynandığı ve Roma'yla yapılan savaşların kazanılması sonrası zafer kutlamaları amacıyla oynanmaya devam ettiği kabul edilmektedir.<sup>84</sup>

Britanya'da ortaya çıkan futbolun kurallarının sert oynamaya müsait olması ve düzensiz tarzda olması nedeniyle toplumsal alanda da kaosa sebebiyet verdiğinden dolayı zaman zaman yasaklanarak sınırlandırılmak istenmiştir. Fakat koyulan bu sınırlamalar futbola olan ilginin daha da artmasına sebep olmuştur. Bunun üzerine Londra Belediyesi Başkanlığı tarafından 1300'lü yıllarda futbol oyununun yasaklanmasını öngören ve yasağa aykırı hareket edenlerin hapis cezası ile cezalandırılmasını düzenleyen bir bildiri ilan edilmiştir. Aynı şekilde Yüzyıl Savaşları esnasında futbol oyununu oynayanları aşağılayıcı bir algı yönetimi yapılmıştır. O zamanlarda krallık yapmış ikinci ve üçüncü Edward ile ikinci Richard gibi yöneticiler

---

<sup>82</sup> Devocioğlu, Sebahattin, "Futbolun Tarihsel Gelişimi", Futbol Ekonomisi Stratejileri Araştırma Merkezi Elektronik Yayınları, Mayıs 2007, [http://perweb.firat.edu.tr/personel/yayinlar/fua\\_9/9\\_31782.pdf](http://perweb.firat.edu.tr/personel/yayinlar/fua_9/9_31782.pdf) (Erişim Tarihi: 22.12.2022)

<sup>83</sup> TFF, Türk Futbol Tarihi, s.9

<sup>84</sup> FIFA, "Britain, Home of the Football"

okçuluğa ve diğer askeri yönden eğitime de faydası olan başka spor dallarına yönlendirmek için futbolu suç kapsamında dahi düzenlemişlerdir. 1600'lü yıllarda da Manchester şehrinde camların kırılmasına sebebiyet verdiğinden dolayı futbolun yasaklanması olayı da Britanya'da futbolun gelişiminde yaşamış olduğu engeller olarak tarihe geçmiştir.<sup>85</sup>

Söz konusu tüm yasaklamalar ve sınırlamalara rağmen futbola olan ilginin artarak devam etmesi hiçbir şekilde engellenememiştir; artan ilgi, küçük yaşlara kadar sirayet ederek Britanya'daki okullarda futbolun popülerliğini arttırmaya başlamıştır. İtalya'da oynanan Calcio oyunu etkisi ile beraber Britanya'daki futbolun da kuralları belli bir düzen içerisinde ele alınmaya başlandı. Ancak yine de her bölge ve her okulun kendisine özgü kuralları olabiliyordu. Adanın genelinde oynanan futbolun kurallarında yeknesaklığın bulunmamasından dolayı okullardan temsilcilerin katılımıyla Cambridge Üniversitesinde futbolun kurallarının standart olarak belirlenmesini amaçlayan bir çalışma başlatıldı. Söz konusu çalışmalar 1848 senesinde başlatılarak uzun yıllar devam etti.

1863 yılına gelindiğinde tamamlanan çalışmaların sonucunda tüm katılımcılar tarafından kabul edilen standart oyun kuralları belirlendi. Aynı yıl ada genelinde futbol oyun kurallarının bir organizasyon çatısı altında yürütülmesinin sağlanması için federasyon kuruldu. Böylece İngiltere Futbol Federasyonu, 26 Ekim 1863'de kurulmuş oldu. Bu gerekçelerle dünya futbol tarihi açısından 1863 senesi bir dönüm noktası olarak kabul edilmektedir.<sup>86</sup>

---

<sup>85</sup> FIFA, "Opposition to the Game", <http://www.fifa.com/classicfootball/history/the-game/opposition-to-the-game.html> (ErişimTarihi:02.02.2023)

<sup>86</sup> TFF, Türk Futbol Tarihi, s.9-10; FIFA, "Global Growth", <http://www.fifa.com/classicfootball/history/the-game/global-growth.html>, <http://www.thefa.com/about-football-association/history> (Erişim Tarihi: 02.02.2023)

İlk futbol ligi özelliği taşıyan İngiliz Futbol Ligi'nin teşekkülünü sağlayan İskoçyalı William McGregor futbolun tanımını ciddi anlamda yapan ilk kişidir. O tarihten sonra futbol artık sadece sportif bir faaliyet olarak değil büyük çapta bir iş sektörü şeklinde tanımlanmaya başlanmıştır. Bunda aynı yıllarda gündemde olan sanayi devriminin de etkisi büyük olmuştur. Diğer tüm alanlarda olduğu gibi, futbolun da bir iş kolu olarak algılanmaya başlanması, sanayi devriminin etkisinde gelişmiştir.<sup>87</sup>

Artan seyirci kitlesiyle birlikte ekonomik bir alan halini almaya başlayan futbol sektörü, 1980'lerden sonra daha da gelişerek yalnızca spor dalları arasında değil kültürel ve ekonomik anlamda da toplumların en büyük gündem başlıklarından birisini oluşturur nitelik arz etmeye başlamıştır.<sup>88</sup>

2004 yılındaki Business Week ve Deloitte raporuna göre; futbolun tüm dünyada ulaştığı insan sayısı üç milyarı bulmuştur. Dolayısıyla elde edilen gelirler toplamının miktarı da 200 – 250 milyar dolar civarına yaklaşmış durumdadır.<sup>89</sup>

Yıllar içerisinde sürekli gelişen ve değişiklikler gösteren futbol sektöründeki söz konusu gelişmelerin seviyesini artan medya ve yayın gelirlerine bakarak da anlamak mümkündür. 1990 senesinde İtalya'da gerçekleştirilen dünya kupası organizasyonuna ilişkin yayın haklarının devri 59 milyon Euro iken, 2006 senesinde gerçekleştirilen dünya kupasında 995 milyon Euro'yu bulmuştur.<sup>90</sup>

Britanya'da doğduğu kabul edilen ve modern hale gelen futbolun dünyadaki gelişimi ilk başlarda yavaş başlasa da ilerleyen zamanlarda büyük bir hızla artmıştır.

---

<sup>87</sup> Kuper, Simon, / Szymanski, Stefan, “Futbolun Şifreleri”, İthaki Yayınları, çev. Elif Nihan Akbaş, İstanbul, 2010, s. 111.

<sup>88</sup> Fişek, Kurthan, (100 Soruda Türkiye Spor Tarihi), s. 46.

<sup>89</sup> Akşar, Tuğrul, “Endüstriyel Futbol”, Literatür Yayınları, İstanbul, 2008, s. 137.

<sup>90</sup> Akşar, Tuğrul, “Futbolun Ekonomi Politikası”, Literatür Yayınları, İstanbul, 2010, s. 135.

Futbol, batılı ülkelerde yaşayan insanların bu oyunu kendi ülkesine götürmesi ile birlikte doğu ülkeleriyle, Orta Doğu ve Afrika bölgelerine de hızla yayılmaya başlamıştır.<sup>91</sup>

1863 senesinde Britanya’da ilk futbol federasyonunun kurulmasının ardından 1889 senesinde Danimarka ile Hollanda’da futbol federasyonlarının oluşturulmasına karar verilmiştir. Federasyonlaşmanın yayılmasıyla birlikte 1907 senesine gelindiğinde Avrupa ve Amerika kıtalarında toplamda 15 ülke, futbol federasyonunu oluşturmuştur.<sup>92</sup>

Futbol federasyonu kuran ülke sayılarının artmasıyla uluslar arası bir organizasyonun oluşturularak ülke futbol federasyonları arasındaki bağlantının sağlanması amaçlanmıştır. Bunun üzerine günümüzde hala futbolun en önemli organizasyonu olan Uluslararası Futbol Federasyonu’nun (FIFA) kurulmasına 21 Mayıs 1907 senesinde karar verilmiştir. Kurulum aşaması Fransa’nın Paris şehrinde gerçekleştirilmiş olup; İspanya, Danimarka, İsviçre, Belçika, Fransa ve İsveç futbol federasyonlarından temsilcilerin katılımıyla FIFA’nın teşekkülü sağlanmıştır. Fransa’da kurulduğu için kısaltması da Fransızca’dır.<sup>93</sup>

FIFA’nın kurulduğu tarihten sonra yine aynı yıl Almanya’nın FIFA’ya katılma talebiyle ile federasyona ilk katılan ülke federasyonu Alman Futbol Federasyonu olmuştur. Daha sonra diğer ülkelerin de katılma talepleriyle birlikte FIFA, hızla büyüyen bir kuruluş haline gelmiştir. İlk kurulduğu 1907 senesinde 7 ülke futbol federasyonlarından oluşan FIFA’nın üye ülke federasyonu sayısı; 5 sene içerisinde 21

---

<sup>91</sup> Chehabi, Houchang Esfandiari, “A Political History of Football in Iran”, Iranian Studies, Sports and Games, C. 35, S. 4, s. 372.

<sup>92</sup> TFF, Türk Futbol Tarihi, s.9-10,

<sup>93</sup> FIFA, “Associations”, <http://www.fifa.com/aboutfifa/organisation/associations.html> (Erişim Tarihi: 24.10.2023)

üyeye, 25 sene içerisinde ise 41'e ulaşmıştır. Günümüzde ise FIFA; 211 üye ülkeden oluşan yapısıyla uluslararası anlamda en çok üye ülkeye sahip kuruluşlardan biridir.<sup>94</sup>

Dünya'da futbol tarihi için en önemli anlardan biri de 1930 senesinde düzenlenen ilk dünya kupası organizasyonudur. Uruguay'da gerçekleştirilmiş olan bu organizasyonun ardından futbolun kitleleri etkileyen yönünün daha da arttığı görülmektedir. Bu tarihten sonra da futbol, tüm dünyada popülerliği artarak devam eden bir sosyo-kültürel olgu haline gelmiştir.<sup>95</sup> Hatta zaman içerisinde politik olarak da fonksiyonu olmaya başlayan futbol kulüpleri kendilerini ispatlamak için başka ülkelerin devletlerini etkilemeye çalışırken politik tutumlar sergileyebilmektedir.<sup>96</sup>

Türkiye'de futbolun ortaya çıkışına bakıldığında zaman yine Britanya'da geliştikten sonra diğer ülkelere olduğu gibi ülkemize de giriş yaptığı görülür. Orta Asya'da ayakla oynanmakta olan futbola benzer oyun tipleri olsa da bilinen anlamda ilk futbol maçının Osmanlı Devleti zamanında 1875 senesinde Selanik kentinde oynandığı görülmektedir. Şu anki Türkiye Cumhuriyeti Devleti sınırları içerisinde ilk futbol müsabakasının ise İzmir'de 1877 senesinde yapıldığı bilinmektedir. Bornova ilçesinde gerçekleştirilen bu müsabaka İngiliz ve Rum takımlar arasında yapılmıştır. İlk yıllarda daha çok Rumlar ve İngilizler tarafından sevilen futbol oyunu sonraları Türkler tarafından da sevilerek oynanmaya başlamıştır.<sup>97</sup>

---

<sup>94</sup> FIFA, "Associations", <http://www.fifa.com/aboutfifa/organisation/associations.html> (Erişim Tarihi: 24.10.2023)

<sup>95</sup> FIFA, "The History of the FIFA World Cup", <http://www.fifa.com/classicfootball/history/fifa-world-cup/index.html> (Erişim Tarihi: 24.10.2023)

<sup>96</sup> Günel, A.Nadi / Küçükgüngör, Erkan, "Türk Spor Hukukunun Genel Esasları ve İlgili Mevzuat", Yetkin Yayınları, Ankara, 1998, s. 11.

<sup>97</sup> TFF, Türk Futbol Tarihi, s.11; Petek, Hasan, s.28.

Türkiye’de kurulan ilk futbol kulübü de İzmir’de kurulmuştur. İzmir Futbol Kulübü olarak bilinen orijinal ismi Football Club Smyrna olan bu kulüp İngilizler tarafından 1894 senesinde kurulmuştur. Ülkemizde futbolun geliştiği yer; İzmir olarak kabul edilebilir. Ancak İzmir’den İstanbul’a futbolun geçişi de yine İngilizlerin göç etmesi sonucunda olmuştur. Kadıköy geniş tarlalara ev sahipliği yapmasından dolayı o zamanlarda İstanbul için futbolun ilk oynandığı yer olmuştur. Fakat aile yapısı nedeniyle gençler tarafından futbol rahatlıkla oynanamamaktaydı. II. Abdülhamit zamanında da futbol oynadığı tespit edilen gençlerin cezalandırılmaları söz konusu olmaktadır. Türklerin kurmuş olduğu ilk takım olan Black Stockings’in oynadığı ilk maçın ardından II. Abdülhamit’in hafiyelerince tespit edilerek dağıtılmasının ardından bu takımı kuran Fuad Hüsnü Bey kimliğini gizleyerek futbol oyununu oynamaya devam edebilmek için bir Kadıköy Futbol Kulübü isimli bir İngiliz takımında kendi ismi yerine “Boby” ismini kullanmıştır.<sup>98</sup>

İstanbul’da futbolun ilerleyen yıllarda daha da gelişmesiyle birlikte kurulan futbol takımlarının sayısı da giderek artmaya başlamıştır. İstanbul’da kurulan ilk futbol takımı özelliğine sahip olan Kadıköy Futbol Kulübü 1902 senesinde kurulmuştur. İkinci olarak ise Moda Futbol Kulübü kurulmuştur. Bu kulübün kuruluşu 1903 senesinde Kadıköy Kulübü’nü terk edenler tarafından gerçekleştirilmiştir. 1904 senesinde ise yine Kadıköy’de kurulan diğer futbol kulüpleri Rumların kurduğu Elpis ve İngilizlerin kurduğu Imogene isimli futbol kulüpleridir. Bu yıllarda İstanbul’da kurulan futbol kulübü sayısının fazlaşmasıyla İstanbul Futbol Ligi oluşturulmuştur. Bu ligin kurulması günümüzün büyük futbol kulüplerinin kuruluşunun zeminini hazırlamıştır. 1900lü yıllarda bahçesinde top oynanan Mekteb-i Sultani’de ilk Türk Futbol kulübü 20 Ekim 1905’te kurulmuştur. Ali Sami Yen’in liderliğinde kuruluşu tamamlanan

---

<sup>98</sup> TFF, Türk Futbol Tarihi, s.13.

Galatasaray'ın kuruluş yeri olarak bugünkü adıyla Galatasaray Lisesi o zamanlardaki ismiyle Mekteb-i Sultani kabul edilir.<sup>99</sup>

Galatasaray (GS) Futbol Kulübünün kuruluşunun ardından, ikinci Türk Futbol Kulübü olarak 1907 yılında kurulan Fenerbahçe (FB) kurulmuştur. Genelde ilk Türk Futbol kulübü olarak bilinen Beşiktaş (BJK)'nın kuruluşu ise 1910 senesinde gerçekleşmiştir. Beşiktaş'ın ilk kurulan kulübü, 1903 senesinde kurulmuş olup ilk aşamalarında kulüp faaliyetleri daha çok güreş ve jimnastik gibi alanlarda yoğunlaşmışken, 1910 senesinde futbol alanına dâhil olmuştur.<sup>100</sup>

Yabancıların sıklıkla oynamakta olduğu futbolun ülkemizde Türkler tarafından da oynanmaya başlandığı tarih, 1908 ile 1920'li yıllar arası olmuştur. II. Meşrutiyet'ten sonra özgürlük algısının artmasıyla beraber İstanbul dışında diğer büyük vilayetlerde de futbol kulüplerinin kurulması süreci başlamıştır. İlk ulusal organizasyon olan İstanbul Futbol Ligi'nin dışında Cuma ve Pazar Ligleri ile Türk İdman Birliği gibi yeni oluşumlar da kurulmuştur.<sup>101</sup>

1923 senesi ise Türkiye açısından futbolun profesyonelliğe geçiş yaptığı zaman olarak kabul edilmektedir. Bu yılda Türkiye Futbol Federasyonu'nun kuruluşu gerçekleştirilmiş, yine 1923'te FIFA'ya üyelik işlemleri de gerçekleştirilmiştir.<sup>102</sup>

Türk Futbol Tarihi'nin bir başka önemli tarihi olarak da 1954 ve 1962 yılları seneleri kabul edilir. Türk A Milli Takımı'nın Dünya Kupası organizasyonuna ilk

---

<sup>99</sup> <http://www.galatasaray.org/tarih/pages/tarihkurulus.php> (Erişim Tarihi: 24.10.2023)

<sup>100</sup> <https://www.bjk.com.tr/tr/cms/tarihce/2/73> (Erişim Tarihi: 24.10.2023)

<sup>101</sup> <http://www.tff.org/default.aspx?pageID=293> (Ülkemizde Futbolun Doğuşu) (Erişim Tarihi: 24.10.2023)

<sup>102</sup> <http://www.tff.org/default.aspx?pageID=294> (Futbol Federasyonu Kuruluyor) (Erişim Tarihi: 24.10.2023)

katılımı bu yıllarda olmuştur. Ayrıca, 1962’de ise UEFA üyeliğinin sağlanması çok büyük bir adımdır.<sup>103</sup>

Ülkemizde modern futbolun profesyonel halini ele aldığımızda; 19. Yüzyılın sonlarında lig statüsünü almaya başladığı görülür.<sup>104</sup> Şu anda süper lig olarak bilinen Türkiye Futbol Liglerinin en üst klasmanında yer alan 1. Futbol liginin başlama tarihi 1959 senesidir.<sup>105</sup> Ligin ilk başlangıcı ile Türkiye’de futbolun kulüpler bazında şekillenmesi İstanbul kulüpleri olarak bilinen Beşiktaş, Fenerbahçe ve Galatasaray ile başlamıştır.<sup>106</sup>

2000’li yıllara yaklaşırken toplumun her kesiminden futbola olan ilgi ve talep giderek artmaya başlamıştır. Hal böyle olunca organizasyonel anlamda da yönetilmesi zorlaşan bir spor dalı olmaya başlayan futbolun en üst çatı kurumu olan Türkiye Futbol Federasyonu’nun özerkleştirilmesi amaçlanmıştır. 1992 yılında çıkarılan kanun ile TFF’nin özerkliği kabul edilerek özel hukuka tabi tüzel kişiliği bulunan bir yapının oluşturulması sağlanmıştır. 1992 senesinde yasalaşan TFF Kuruluşu ve Görevleri Hk. Kanunla birlikte TFF; yurt genelinde futbol müsabakalarına ilişkin çalışmaları yapmak ve yurt dışında da ülkemizin futbol alanında temsilini gerçekleştirmekle görevlendirilmiştir.<sup>107</sup>

---

<sup>103</sup> <http://www.tff.org/default.aspx?pageID=296> (UEFA’ya Üye Oluyoruz) (Erişim Tarihi: 29.10.2023)

<sup>104</sup> TFF’nin tarihçesi için bkz. <http://www.tff.org/default.aspx?pageID=293>. (Erişim Tarihi: 29.10.2023)

<sup>105</sup> Süper Lig Tarihçesi için bkz. <http://www.tff.org/default.aspx?pageID=401>. (Erişim Tarihi: 29.10.2023)

<sup>106</sup> Kuper, Simon / Szymanski, Stefan, s. 197.

<sup>107</sup> <http://www.tff.org/default.aspx?pageID=297> (Özerklik ve Tarihi Başarılar) (Erişim Tarihi: 29.10.2023)

Futbolun Türkiye’de ve tüm dünyada gelişmesi, insanları daha da etkisi altına almaya başlamıştır.<sup>108</sup> Günümüzde hemen hemen bütün kıtalarda ülkelerin en popüler spor dalı olmuştur. Diğer ülkelere nazaran Avustralya ve Asya’da da her geçen gün daha popüler hale gelen futbolun popülerliğinin daha yavaş artış gösterdiği yerler ise; Japonya ve ABD olduğu görülmektedir.<sup>109</sup>

Spor dalı anlamında dünyanın en gelişmiş ve büyük kitlelere ulaşmış branşı olan futbol; etkisini ekonomik, siyasal ve sosyal mecralarda da göstermeye başlamıştır.<sup>110</sup> Bu etkiler bazen olumlu anlamda bazen de olumsuz anlamda kendisini gösterebilmektedir. Türkiye açısından bakıldığında futbolla ilgilenen kişilerin sosyo-ekonomik düzeyleri daha önceki zamanlarda alt sınıfın yoğunluk oluşturduğu kitlelerden oluşmaktayken günümüzde yabancı futbol sermayesinin de ülkemize girişinin artmasıyla birlikte üst sınıflara da etki eden bir alana dönüşmüştür. Bu dönüşüm modern futbolun amatörlükten profesyonel bir alana geçişini hızlandırmıştır. Profesyonelliğe geçişin en önemli göstergeleri UEFA ve FIFA gibi organizasyonlar aracılığıyla bilimselliğin hâkim olması ve dolayısıyla futbola ait oyun kurallarında standartların oluşmasıyla hukuk kuralı niteliğini alması olarak kabul edilmektedir. Futbola ait bilinen en önemli kurumlar; Avrupa bazında UEFA, dünya genelinde de FIFA olarak bilinse de aslında futbolun profesyonelleşmesi için oyun kurallarının yazılması ve yeknesaklığının sağlanması IFAB adı verilen uluslararası bir kuruluş vasıtasıyla icra edilmektedir. Bu

---

<sup>108</sup> Cem, Çağrı, “Profesyonel Futbolcu Transfer Sözleşmesi”, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2012, s. 1.

<sup>109</sup> Wise, Aaron N. / Meyer, Bruce S., “International Sports Law and Business”, Kluwer Law International, Hauge, Hollanda, s. 691.

<sup>110</sup> Aydın, Mustafa, “Futbol Hiçbir Zaman Sadece Bir Oyun Olmadı-Spor-Siyaset İlişkisi”, s. 1.

[http://www.academia.edu/1748817/Futbol\\_Hi%C3%A7bir\\_Zaman\\_Sadece\\_Bir\\_Oyun\\_Olmad%C4%B1\\_Spor-Siyaset\\_%C4%B0li%C5%9Fkisi](http://www.academia.edu/1748817/Futbol_Hi%C3%A7bir_Zaman_Sadece_Bir_Oyun_Olmad%C4%B1_Spor-Siyaset_%C4%B0li%C5%9Fkisi) (Erişim Tarihi: 21.11.2023)

oyun kuralları net bir şekilde belirlenmeden önce futbolu oynayanlar, daha çok hobi için ya da ücret karşılığında oynuyorlarsa bile çok cüzi miktarlar karşılığında bu sporu icra etmekteydiler.<sup>111</sup> Söz konusu kuralların globalleşmesiyle birlikte profesyonelleşen futbolu oynayanların yalnızca hobi için değil bir meslek olarak ve para kazanmak amacıyla sporlarını icra etmeye başladığı görülmektedir. Futbolculuğun meslek olarak algılanması, beraberinde hukuksal birçok düzenlemenin gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Bunların başında futbol kulüpleri ile futbolun baş aktörleri olan futbolcular arasında oluşan iş ilişkilerinin düzenlenmesinin gerekliliği gelmektedir. Sade bir iş ilişkisinden de öte girdileri olan futbol sektörü; yalnızca futbol kulüpleri ile futbolcular arasındaki hukuki işlemlerle sınırlı kalmayıp, futbolculara yapılan yatırımlar sonucu futbolcuların lisanslarında söz sahibi olan reklam anlaşmaları, sponsorluk sözleşmeleri gibi gerekçelerle şirketleri de sistemin içine dahil etmeye başlamıştır. Bunların yanı sıra futbolcuların temsil ilişkilerini yürütmekte olan menajerlik gibi yeni müesseselerin de doğması futbol hukukunun evriminin devam ettiğini göstermektedir.<sup>112</sup>

Profesyonelleşen futbol sayesinde futbolcular, çok büyük miktarda paralar kazanmaya başlayınca, basın yayın organlarında kendilerine daha fazla yer bulmaya başladıkları için bazı marka veya firmaların da reklam yüzü olmaya başlamışlardır. Günümüzde bu şekilde futbolcuların sayısının artması, bağlı oldukları kulüplerle olan ilişkilerinde de yeni girdiler oluşmasına sebebiyet vermiştir. Bu bağlamda yeni hukuki ilişkilerin zemininin düzenlenmesi ihtiyacı, profesyonel futbolcu sözleşmelerine ilişkin hususların daha detaylı düzenlemelerle ele alınması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır.<sup>113</sup>

---

<sup>111</sup> Bellos, Alex, “Futebol, Brezilya Tarzı Yaşam”, Literatür Yayıncılık, çev. Çiğdem Özüer, İstanbul, 2003, s. 97-107.

<sup>112</sup> Kuper, Simon / Szymanski, Stefan, s. 116.

<sup>113</sup> Kuper, Simon, “Futbol Adamları”, İthaki Yayınları, çev. Elif Nihan Akbaş, İstanbul, 2012, s. 246.

### C. Futbolun Ekonomisi

Futbolun spordan öte sosyal kültürel yönü olduğu kadar ekonomik bir faaliyet yönünün de bulunduğu yadsınamaz bir gerçekliktir.<sup>114</sup> Nitekim futbola ilişkin hukuki düzenlemelerin oluşturulmasının altında yatan sebep; sade bir spor dalından ziyade ekonomik anlamda da ortaya çıkan anlaşmazlıkların çözüm yollarına ilişkin kurallar bütünü bulunması gerekliliğidir. Günümüzde futbol; büyük kitlelerin peşinden koştuğu bir spor dalı olmanın yanı sıra insanların istihdamının sağlandığı ve iş hukuku ilişkilerinin olduğu bir iktisadi alan niteliği de arz etmektedir. Yine aynı şekilde ticaret hukuku bağlamında futbol kulüpleri birer ticari şirket statüsünde tüzel kişiliklerdir. Ayrıca son yıllarda adi şirket statüsünde sıradan oluşumların ötesinde, şirketlerin hisse senedi olarak borsada işlem görmeye başladığı bir hal de almıştır. Oluşan futbol ekonomisinde gelir kalemlerinden en önemlileri; futbol müsabakalarının izlenmesi, telif hakları, yayın hakları, futbol kulüplerinin lisanslı ürünlerinden doğan satış gelirleri, müsabaka bilet satış gelirleri gibi sıralanabilir. Bu bağlamda bakıldığında futbol ekonomisinin tüketicileri ise; taraftarlar, müsabakaları seyreden izleyiciler ve futbol malzemeleri üzerinden pazarlamada bulunmak isteyen şirketler şeklinde sıralanabilir.<sup>115</sup>

Futbol ekonomisinin sürekli büyüme kaydetmesine rağmen aynı oranda futbolculara gelirlerin yansıtılması uzun süreçler sonrasında olmuştur. Bu sürecin ilk adımı futbolda profesyonelliğe geçiştir. Dünya çapında futbolda profesyonelliğe geçiş 1885’li yıllarda başlamıştır. Bu tarihten itibaren futbolculuk bir meslek olarak kabul edilmeye başlanmıştır ve böylece futbolcuların sayısı giderek artmaya başlamıştır.<sup>116</sup>

---

<sup>114</sup> Ertaş, Şeref / Petek, Hasan, s. 31.

<sup>115</sup> Serarslan, Zahit, “Futbol Pazarlaması”, TFF FGM Yayınları - Elma Basım, İstanbul, 2009, s.12.

<sup>116</sup> Aydın, Elif, “Futbol Ekonomisi İki Ülke Kıyaslaması: İngiltere ve Türkiye”, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2008, s.26

Futbolun iktisadi yönünde önemli yer tutan ve futbol hukukunun da en önemli olaylarından birisi ise Bosman kararı olarak bilinen olaydır. Futbol ekonomisi açısından bu karar hemen hemen bütün kaynaklarda yer verilen önemli bir içtihat olarak yer almıştır. Kısaca bu karardan bahsetmek gerekirse; Belçika asıllı futbolcu Jean Marc Bosman, futbol oynadığı kulüp olan Liege takımından ayrılıp Dunkerque kulübü ile anlaşma imzalama aşamasındayken Liege’in uluslararası mevzuat ve Belçika ulusal futbol federasyonunun transfer mevzuatına istinaden yüksek bonservis istemesi ve anlaştığı Dunkerque takımının maddi olanaksızlıkları sebebiyle transferin gerçekleşmemesine sebebiyet vermiştir. O zamanki mevzuat kurallarından Uluslararası Transfer Talimatı’na istinaden; futbolcuların kulübü ile olan sözleşmesi son bulsa bile yeni anlaşma yaptığı kulüp, önceki kulübüne üzerinde mutabık kalınan bonservis bedeli tutarında ödeme yapmış olması gerekmektedir. Bunun üzerine Bosman, önceki kulübüne karşı dava açmıştır. Gerekçesi ise; Belçika ulusal futbol federasyonu ile UEFA’nın uluslararası transfer sistemindeki hukuksuzluğu iddiasıdır. Söz konusu dava hakkında verilmiş olan kararda; Avrupa Topluluğu (AT) temel prensiplerinden biri olan ve yasalarla güvence altına alınan “serbest dolaşım hakkının” Uluslararası Transfer Talimatıyla ihlal edildiğinin tespiti yapılmıştır. Ayrıca karar içeriğinde, bazı liglerde uygulanan yabancı futbolcu kontenjanı kuralının da Avrupa Topluluğu kanunlarına aykırılık teşkil ettiği vurgulanmıştır.<sup>117</sup>

15 Aralık 1995 tarihinde kabul edilen Bosman kararı, futbol ekonomisinin daha girift bir hal alarak adeta kendi iç dinamikleri bulunan bir endüstriye dönüşmesine sebep olmuştur. Artık futbol endüstrisi olarak zikredilen bu sektörde ulusal kuralların üzerinde uluslararası düzenlemeler ve yargısal içtihatlar koyulmaya başlanmıştır. Bu kararın verilmesinin ardından futbolcular artık bir işçi statüsünde değerlendirilmiş ve böylece; Avrupa Birliği temel ilkeleri arasında bulunan serbest dolaşım hakkına

---

<sup>117</sup> Akşar, Tuğrul, s.11.

futbolcuların da sahip olması gerektiği görüşü kabul edilmiştir.<sup>118</sup> Futbol hukukunda Bosman Kararı olarak anılan bu olay, zaman içinde Bosman Kuralı adı ile spor hukukunda bir konu başlığı olarak anlatılmaya başlanmıştır. Bosman kuralı ile birlikte futbolcuların hukuki ve ekonomik statülerinde çok önemli değişimler yaşanmıştır. Günümüzde bile futbol ekonomisinin profesyonelliğe geçişinde kabul edilen en önemli nokta; bu kararın verilmesi olarak kabul edilir.<sup>119</sup>

Bu durum sonraki dönemlerde futbolcuların istedikleri futbol takımlarıyla anlaşarak transfer olmalarını beraberinde getirdi. Futbol ekonomisinin daha da artmasıyla mevzu bahis ücretler astronomik rakamlara ulaşmaya başladı. Daha iyi futbolculara ulaşabilmek adına daha büyük maliyetlerle transfer bedelleri ödemek durumunda kalan futbol kulüpleri zaman içerisinde bütçelerini arttırabilmek adına finansal yapılarında değişikliğe gitme ihtiyacı hissetti. Şirketleşmeyi beraberinde getiren bu tercih ilk başlarda Britanya’da görülmeye başlansa da zamanla diğer ülkelerin kulüplerinde de oluşturularak ortaya çıkan şirketlerin hisse senetleri Avrupa borsaları başta olmak üzere finansal piyasalarda yatırımcılara sunuldu. Ülkemizde de futbol kulüplerinin şirketleşmesi yoluna gidilmekte olup, borsada hisse senedi olarak futbol kulüplerinin şirketlerinin sayısında gözle görülür artış gerçekleşmiştir. Dolayısıyla

---

<sup>118</sup> Merih, Kutlu, “TFF Mevzuatı, Bosman Kuralı ve Deniz Barış Olayı”, 2010,

[http://www.futbolekonomi.com/index.php?option=com\\_content&view=article&id=758:tff-mevzuat-bosman-kural-ve-deniz-bari-olay&catid=119:kutlu-merih&Itemid=61](http://www.futbolekonomi.com/index.php?option=com_content&view=article&id=758:tff-mevzuat-bosman-kural-ve-deniz-bari-olay&catid=119:kutlu-merih&Itemid=61) (Erişim Tarihi: 29.08.2022)

<sup>119</sup> Bozköylü, Eda, “Dünyada ve Türkiye’de Futbolun Değişim Süreci, 2002-2005 Verileriyle Birlikte Türkiye’de Oyuncu Performansı Üzerine Ekonometrik Bir İnceleme”, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2007, s.20.

futbol aktörlerinin statülerindeki bu değişimler futbol ekonomisi ve dolayısıyla da futbol endüstrisi alanında devrim niteliğinde gelişmeleri beraberinde getirmiştir.<sup>120</sup>

#### **D. Futbolun Profesyonelliği**

Profesyonellik kavramının açıklanabilmesi, karşısında yer alan amatör kavramının sınırlarının net olarak belirlenmesine bağlıdır. Köken olarak Fransızcadan dilimize geçen amatörlük, sevmeye anlamına gelmektedir. Nitekim, geçmişte olimpiyat oyunları Fransız bir akım olan amatör felsefeyle ortaya çıkmıştır. Fakat, zaman içerisinde spor dallarında başarıya ulaşmak için gerekli olan çalışmalar ve bu çalışmalara harcanması gereken zamanın artması, dolayısıyla sporları icra edenler sadece sevmeye dayanan amatör bakış açılarını devam ettiremez olmuşlardır.<sup>121</sup>

Amatör kelimesi TDK'da “bir işin para kazanma amacı ile değil, zevk amacıyla yapılması” şeklinde tanımlanmışken<sup>122</sup>, profesyonel kelimesi ise tam tersine “bir işin kazanç sağlanması maksadıyla yapılması” olarak tanımlanmaktadır.<sup>123</sup> Dolayısıyla amatör sporcu deyimi sporcunun keyif aldığı sporu icra etmesini ifade etmekteyken; profesyonel sporcu kavramından kazanç elde ederek hayatını devam ettirebilmek için spor yapan kişi anlaşılmaktadır.<sup>124</sup>

---

<sup>120</sup> Akşar, Tuğrul, “Bosman Kararları ve Futbolda Liberal Devrim”, 2004,

<http://arsiv.ntvmsnbc.com/news/280928.asp> (Erişim Tarihi: 10.12.2023)

<sup>121</sup> Özsoy, Selami, “Basına Yansımalarıyla “1952” Amatörlük olayı ve Türk sporunda Amatörlük”, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C.13, S.2, s.98.

<sup>122</sup> TDK, Amatör, [http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com\\_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.52f4de978d7607.12215706](http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.52f4de978d7607.12215706) (Erişim Tarihi: 29.09.2022)

<sup>123</sup> TDK, Profesyonel, [http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com\\_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.52f4df285db9f0.70579329](http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.52f4df285db9f0.70579329) (Erişim Tarihi: 29.09.2022)

<sup>124</sup> Küçükgüngör, Erkan, “Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu”, Ankara Barosu Dergisi, Ankara, 1999/1, s.40.

Günümüzde küresel anlamda önemini her geçen gün arttıran spor, bütün ülkelerin insanlarını bir yönüyle ilgilendiren bir hal almıştır. Örneğin sportif müsabakaların sadece kulüplere değil; sporu icra eden sporculara, spor kulüplerinin yönetiminde bulunan iş adamlarına ve medyaya önemli derecede para kazandıran bir niteliği ortaya çıkmaya başlamıştır. Sporun tarihçesinde de amatörlük ve profesyonellik tartışmaları her zaman var olmuştur. 1912 senesinde İsveç'in Stockholm şehrinde düzenlenen Olimpiyatlarda Amerika Birleşik Devletlerinden yarışmalara katılan Jim Thorpe o sene ilk defa oynanan dekatlon ve pentatlon dallarında altın madalyaya hak kazandıktan bir sene sonra ABD'de bir gazetenin Thorpe için daha önceki yıllarda yarı profesyonel beysbol oyuncusu olduğuna dair yaptığı haberden dolayı Amerika Birleşik Devletleri spor idarecileri Thorpe'un almış olduğu madalyaları Olimpiyat Komitesine iade etmiştir. Thorpe'un amatör sporculuğunun tanınmamasından dolayı, olimpiyat yönetimini protesto etmek amacıyla sıralamada ikinci sırada olan Norveç'den Ferdinand Bie ve İsveç'ten Hugo Weislander, Uluslararası Olimpiyat Komitesince kendilerine gönderilen altın madalyaları kabul etmemişlerdir. Fakat aradan geçen uzun yıllar sonrasında sporda amatörlük-profesyonellik algılarının belirginleşmesiyle, Jim Thorpe öldükten 30 sene sonra Amerika Milli Olimpiyat Komitesince Thorpe'un amatörlüğünü tanımış ve kazanmış olduğu madalyaların kendisine olmasa da çocuklarına teslimi 1983 senesinde yapılmıştır.<sup>125</sup>

Tüm spor dallarında amatörlük ve profesyonellik kavramları vardır. Genellikle sporu icra eden kişilerin durumuna göre amatör veya profesyonel diye tabirler kullanılmakta ise de aslında bir sporun profesyonelliğinin söz konusu olabilmesi için hukuk düzeni içerisinde profesyonel spor dalları olarak tanınmış olması gerekmektedir. Yani o sporu icra eden kişinin yapmış olduğu faaliyetten gelir elde edip etmemesi tek başına o sporu profesyonel hale getirmemektedir. Bunun yanında sporcunun

---

<sup>125</sup> Özsoy, Selami, (Basına Yansımalarıyla “1952” Amatörlük olayı ve Türk sporunda Amatörlük), s.98.

profesyonelliğin hukuki gereksinimlerini de karşılıyor olması şarttır. Hukukumuzda, profesyonel spor terimi profesyonel sporculuk terimine göre daha önemli yer tutmakta olup, bir sporcunun profesyonel olması yaptığı spor dalının profesyonel olması şartına bağlanmaktadır.<sup>126</sup> Ülkemizde durum böyle olsa da bazı hukuk sistemlerinde amatör ve profesyonel spor ayırımına farklı bakış açılarının da getirildiği görülmektedir. Örneğin Belçika Hukuk sisteminde; amatör sporcu ve profesyonel sporcu tanımlarının yanına amatör olmayan sporculuk terimi ile üçüncü bir sınıf ilave edilmiştir. Bu üçlü ayırmda tasnif kriteri alınan ücrete göre belirlenmiştir. Amatör sporcu pozisyonunda bulunanlar hiçbir ücret almazlarken, amatör olmayan sporcular düşük meblağlar da olsa oynadıkları müsabaka başına bir ücret takdir edilen kategoride değerlendirilirler. Bu üçlü ayırmda diğer ülkelerde kabul edilen profesyonel sporcular aynı şekilde kabul edilmektedir. Yani profesyonel bir spor kulübü ile hukuki bir akit imzalamak suretiyle icra ettikleri sporun karşılığında hayatlarını devam ettirebilmek için ücret kazanan sporcular da profesyonel sporcu kategorisine girmektedir.<sup>127</sup>

Ülkemizdeki mevzuat incelendiğinde; bir spor dalı hakkında profesyonel sporcuların bulunduğu profesyonel spor dalı değerlendirilmesi yapılabilmesi için 3298 sayılı kanuna göre hareket edilmesi gerekmektedir. Zira 3298 sayılı kanun, spor dalları ile ilgili Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın düzenlemeler yapabilmesi için genel müdürlük statüsündeki Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'ne yetki verdiği özel kanun niteliğindedir. Söz konusu kanunun 24'üncü maddesine göre bir spor branşının profesyonel olarak nitelendirilmesi usulü işletilir. Öncelikle Merkez Danışma Kurulu

---

<sup>126</sup> Ertaş, Şeref / Petek, Hasan, s. 119; Küçükgüngör, Erkan, (Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu) s. 42.

<sup>127</sup> Blanpain, Roger, "The Legal Status of Sportsmen and Sportswomen Under International, European and Belgian National and Regional Law", Kluwer Law International, 2003, s. 67.

görüşü alınarak genel müdürün teklif ve Bakanın onayıyla bu süreç sonuçlandırılır.<sup>128</sup> Mevzuata göre bu prosedürlerin işletilmesi sonucunda profesyonel olarak tanınan tek spor dalı futbol olarak görünse de gerek doktrinde gerekse yargı kararlarında diğer spor dallarında da sporu icra eden sporcuların ücret almaları durumunda “profesyonel sporcu” olarak kabul edileceği belirtilmektedir. Örneğin, Fransa’da verilmiş olan bir Yargıtay kararında; Voleybol Federasyonu’na ilişkin yasal düzenlemelerin voleybol sporunu amatör gibi ele aldığı anlaşılrsa da davaya konu sporcuların aldıkları ücretler nedeniyle voleybolun profesyonel sporlar arasında kabul edilmesi gerektiğini vurgulamıştır.<sup>129</sup>

Futbol için profesyonellik amatörlük ayrımında ise daha spesifik düzenlemelerin olduğu görülmektedir. FIFA tarafından çıkarılan futbolcuların transfer ve statülerini belirleyen talimata göre; oynadığı futbol kulübü ile yazılı sözleşmeye göre sporunu icra eden ve bunun karşılığı olarak harcadığından çok ücret alan futbolcular profesyonel futbolcudur.<sup>130</sup> FIFA, gerek organizasyonel olarak gerekse de çıkarmış olduğu düzenlemelerin uluslararası geçerli oluşu nedeniyle futbol hukukunun iskeletini oluşturan bir uluslararası kuruluştur. FIFA’nın çıkarmış olduğu mevzuata uygun olarak FIFA üyesi ülkeler de kendi futbol federasyonları bünyesinde mevzuat çalışmalarını yürütmektedir. Bu düzenlemeler kanunla olabileceği gibi daha münhasır konuların ele alındığı talimatlar vasıtasıyla da olabilir. Bu çalışmanın da asıl konusunu oluşturan; futbolcuların transfer ve statülerini belirleyen FIFA talimatına uygun bir şekilde

---

<sup>128</sup> Baştürk, Faruk, “İş Hukukunda Profesyonel Futbolcu”, Beta, İstanbul, 2007, s.8; Küçükgüngör, Erkan, “Profesyonel Futbolcu Kulüp İlişkisi”, Spor Hukuku Dersleri, Kadir Has Üniversitesi Yayınları, 2007, s.42.

<sup>129</sup> Baştürk, Faruk, s.10.

<sup>130</sup> De Weger, Frans, “The Jurisprudence Of The FIFA Dispute Resolution Chamber”, Lahey (Den Haag, Hague)/Hollanda, TMC Asser Press, 2008, s.45.

Türkiye iç hukukunda geçerli olan ve TFF'nin çıkardığı bir talimat bulunmaktadır. Bu talimat; Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı(PFSTT) adı altında çıkarılmış olup, futbol hukukunda önemli niteliği bulunan bir hukuki metindir. Bu talimatta da profesyonel futbolcuların harcadıklarından çok ücret kazanmaları ibaresi detaylandırılarak düzenlenmiştir. Buna göre; futbolcular tarafından müsabakalar için yapılan konaklama, antrenman ve ulaşım giderleri gibi zaruri ihtiyaçların kulüpleri tarafından karşılanması o sporculara profesyonel futbolcu niteliği kazandırmayacağı vurgulanarak profesyonel futbolcuların bu giderlerin karşılanmasının dışında da ücret kazanmaları gerektiği belirtilmiştir.<sup>131</sup>

Profesyonelliğin futbol hukukunda ayrı bir yeri mevcuttur. Çünkü profesyonellik, futbol sporunu icra eden sporculara özgü bazı haklar getirmektedir.<sup>132</sup> Futbolun profesyonelliği, futbolu diğer spor dallarından ayırmaktadır. Bu husus; doktrinde de vurgulanmaktadır.<sup>133</sup> Futbolun amatörlük ve profesyonellik üstüne kurulmuş olması ülkemizde olduğu gibi tüm dünyada kabul edilmiştir.<sup>134</sup> Ancak burada profesyonellikten anlaşılması gereken yalnızca sporu icra eden kişilerin profesyonelliğiyle alakalı bir durum değildir. Profesyonellik için bir organizasyonun bulunması şarttır. Yani icra edilen sporun profesyonellelikle organizesinin yapılması gerekmektedir.<sup>135</sup> Örneğin amatör bir futbol kulübünde profesyonel futbolcular oynayabilir, ya da tam tersi profesyonel bir futbol kulübünde amatör sporcuların

---

<sup>131</sup> Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı, md 4/2

<sup>132</sup> Çelebi, Ferhat, “Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2015, s.15

<sup>133</sup> Cem, Çağrı, s. 14; Ertaş, Şeref / Petek, Hasan, s. 84.

<sup>134</sup> Baştürk, Faruk, s. 7.

<sup>135</sup> Çağlayan, Ramazan, s. 55.

oynaması da mümkündür.<sup>136</sup> Dolayısıyla burada asıl önemli olan nokta; profesyonelliğin tespitinde sporcuların aldıkları ücretlerin o alan sayesinde olup olmadığının tam bir belirleyici olmadığı konusu doktrinde ifade edilmektedir.<sup>137</sup> Zira futbol dışındaki diğer sporcular için mevzuatta profesyonel ibaresi yerine sözleşmeli ibaresi tercih edilmektedir.<sup>138</sup>

Profesyonel futbolcu sözleşmelerine ilişkin diğer tüm detaylar ve futbol hukukunda en önemli hukuki metinlerden olan bu sözleşme tipinin genel özellikleri devam eden bölümlerde tüm detaylarıyla ele alınacaktır.

---

<sup>136</sup> Cem, Çağrı, s. 15.

<sup>137</sup> Çağlayan, Ramazan, s. 56.

<sup>138</sup> Cem, Çağrı, s. 16; Petek, Hasan, s. 35.

## **İKİNCİ BÖLÜM**

### **PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMESİNİN KONUSU, UNSURLARI VE GENEL ÖZELLİKLERİ**

#### **I. GENEL OLARAK**

Profesyonel futbolcu sözleşmeleriyle ilgili yasal düzenlemelerde açıkça bir tanımlama yer almamakta olup bu sözleşmeleri doktrinde yer alan benzerlik ve farklılık arz eden görüşler doğrultusunda kanaatimizce en geniş manada şu şekilde tanımlayabiliriz:

“Futbol alanında faaliyeti mevcut olup kanuna uygun bir şekilde kurulan ve TFF’nin tescil ettiği kulüpler ile profesyonel olarak futbol faaliyetinde bulunmak isteyen kişi arasında imza edilen, profesyonel olarak futbol faaliyetinde bulunmak isteyen kişinin sözleşmenin diğer tarafına bağımlı ve sürekli olarak iş görme edimini, profesyonel takım kurmasına izin verilen kulübün de bu edim karşılığında ücret ödemeyi üstlendiği ve bu doğrultuda sözleşmenin her iki tarafına da bir kısım haklar ve borçlar tanıyan rızai bir sözleşme tipidir.<sup>139,</sup>”

Her iki tarafın tam borç yüklendiği sözleşme tiplerinde sözleşmenin taraflarının karşılıklı olarak asli edim yükümlülüğü altına girmesi esastır. İleriki kısımlarda detaylı olarak yer verileceği üzere; profesyonel futbolcu sözleşmelerinde sözleşmenin taraflarından biri olan futbolcu, bağımlı ve sürekli olarak iş görme edimini üstlenmekte, sözleşmenin diğer tarafı konumundaki kulüp ise söz konusu iş görme edimi karşılığı

---

<sup>139</sup> Petek, Hasan, s.33; Genç, Durmuş Ali, “Spor Hukuku Ders Kitabı”, İstanbul, Alfa Basım Yayın Dağıtım, 1998, s.69; Yılmaz, Alper Çağrı, s.8; Baştürk, Faruk, s.10; Çağlayan, Ramazan, s.41; Sarı, Suat, “Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinde Futbolcunun Hak ve Yükümlülükleri”, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2015, s.11.

olarak belirli bir ücretin ödenmesinin taahhüdünde bulunmaktadır. Bu tür sözleşmelerde, sözleşme taraflarından birinin yerine getirmekle yükümlü olduğu ediminin, sözleşmenin diğer tarafının ediminin sebebinin ve karşılığını oluşturduğu kabul edilmektedir.<sup>140</sup>

Profesyonel futbolcu sözleşmesinin imzalanmasının ardından sözleşmenin taraflarından biri olan profesyonel futbolcunun birtakım bilgileri Türkiye Futbol Federasyonu tarafından kayıt altına alınmakta, diğer bir ifade ile tescil edilmektedir. Bundan ötürü taraflar arasında imza edilen sözleşmenin, sözleşmenin taraflarından olan kulübünce TFF'ye sunulma zorunluluğu bulunmaktadır. Ayrıca sözleşmedeki diğer taraf olan profesyonel futbolcu da sözleşmeyi Türkiye Futbol Federasyonu'na sunma hakkına haizdir.<sup>141</sup>

---

<sup>140</sup> Eren, Fikret, s.211; Oğuzman, M. Kemal / Öz, Turgut, “Borçlar Hukuku Genel Hükümler”, C 1, Vedat Kitapçılık, 21. Baskı, İstanbul, 2023, s.333.

<sup>141</sup> Türkiye Futbol Federasyonu, Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı, 2016.

## **II. PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMELERİNİN KONUSU VE KAPSAMI**

### **A. Sözleşmenin Konusu**

Anayasamızın, Çalışma ile Sözleşme Hürriyeti'ne ilişkin 48. Maddesi; tüm vatandaşların istediği gibi çalışabilme, sözleşmeler yapabilme hürriyetine haiz olduğunu; Borçlar Kanununda yer alan ve sözleşme serbestisi konusunu ele alan 26.madde ise; tarafların aralarında akdedecekleri sözleşmelerin içeriklerini yasada belirlenen sınır içerisinde özgür bir şekilde belirleyebileceklerini düzenlemiştir.

Mevcut yasal düzenlemeler doğrultusunda sözleşmenin taraflarının kanunun belirlediği sınırlar çerçevesinde konu yönünden serbesti içinde olduklarını belirtmek yerinde olacaktır. Bu minvalde, tanımından da anlaşılacağı üzere profesyonel futbolcu sözleşmelerinin konusunu; sözleşmenin taraflarından biri olan profesyonel futbolcuların diğer taraf olan futbol kulübüne bağımlı ve sürekli olarak sportif faaliyetlerde bulunmayı, bu doğrultuda emek ve mesai harcamayı ve kulübün de bu emek ve çabanın karşılığında futbolcuya ücret ödemeyi üstlenmesi oluşturmaktadır.<sup>142</sup>

### **B. Sözleşmenin Kapsamı**

Sözleşmenin kapsamını, sözleşmenin diğer tarafı olan kulübe bağımlı ve sürekli olarak iş görme edimini üstlenip profesyonel futbol faaliyetinde bulunmak isteyen futbolcu ile işbu edim karşılığında ücret ödemeyi taahhüt etmiş olan ve profesyonel takım kurmasına izin verilen kulübün arasında oluşacak hak ve borçlar oluşturmaktadır. Sözleşmenin tanımından da anlaşılacağı üzere, sözleşmenin kapsamına futbol alanında faaliyeti mevcut olup kanuna uygun nitelikte kurulan ve TFF'nin tescil ettiği kulüpler ile profesyonel olarak futbol faaliyetinde bulunmak isteyen futbolcular girmektedir. Bu

---

<sup>142</sup> Petek, Hasan, s.33.

doğrultuda profesyonel futbolcu dışında kalan bir diğer deyişle amatör futbolcular bu sözleşme kapsamına girmemektedir.<sup>143</sup>

Sözleşmenin her iki tarafının söz konusu sözleşmeden doğan hakları, yine sözleşmeden doğan borçları ile yükümlülükleri, borca aykırılık hallerinde oluşan haklar ve meydana gelebilecek yaptırımlar, sözleşmede yapılacak değişiklikler, gizliliğe dair bilgiler, sözleşme tarafları arasında doğabilecek uyuşmazlıkların çözümüne dair hususlar sözleşmenin kapsamında yer almaktadır.<sup>144</sup>

---

<sup>143</sup> Türkiye Futbol Federasyonu, Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı, 2016.

<sup>144</sup> Ertaş, Şeref / Petek, Hasan, s.321; Türkiye Futbol Federasyonu, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi Örneği.

### **III. PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMELERİNİN UNSURLARI**

TBK'nın ilk maddesinde; sözleşmelerin taraf iradelerinin karşılıklı olarak ve birbirlerine uygun düşecek şekilde irade açıklamalarıyla kurulduğu düzenlenmiştir. Bu doğrultuda bir sözleşmeden söz edebilmek için asgari düzeyde iki tarafın bulunması ve bu iki tarafın irade açıklamalarının birbirine uygun nitelikte olması zorunluluktur. Bu hususlar dışında ayrıca sözleşmelerde bulunması gereken başkaca unsurlar da söz konusu olmaktadır. Buradan hareketle Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi'nde bulunması gereken unsurları; işin görülmesi/futbol oynama faaliyetinin icrası, süreklilik, ücret, bağımlılık ve anlaşma olarak sınıflandırmak mümkündür. Bu bakımdan her bir unsuru ilgilendiren başlığa ayrı ayrı değinilmesi gerekmektedir.

#### **A. İşin Görülmesi/Futbol Oynama Faaliyetinin İcrası**

Profesyonel Futbolcu Sözleşmelerinin esaslı unsurlarından birisi olan işin görülmesi unsuru, sözleşmenin mevcut olması yani sözleşmenin varlığından söz edilebilmesi için gerekli bir unsurdur. Söz konusu işin kanuna, ahlaka, adaba ve kişilik haklarına aykırı olmaması esastır.

Profesyonel Futbolcu Sözleşmelerinde futbolcu, sözleşme ile belirlenen işin bizzat ve özenli bir şekilde yerine getirilmesi ile yükümlülük altına giren kişidir. Bu doğrultuda profesyonel futbolcu, bu sözleşme ile sözleşmenin diğer tarafı olan kulübe karşı sözleşmede öngörülen biçimde futbol faaliyetini yerine getireceği hususunda yükümlülük altına girmektedir. Bir işin görülmesi borcu; futbolcunun söz konusu sözleşmeden kaynaklanan asıl borcunu teşkil eder.

İşin görülmesi borcunun içerisine futbolcunun ekonomik anlamda meslek şeklinde ele alınan bedeni, fiziki ya da zihinsel açıdan faaliyetlerinin tamamı girmektedir.<sup>145</sup>

Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi'nin içeriği ve türü doğrultusunda futbolcu tarafından üstlenilen iş kavramına değinmek gerekir ise; söz konusu iş, genel anlamda düzenli ve kulübüne bağlı olarak futbol faaliyetini icra etmektir. Ancak futbol faaliyetini icra etmek sadece futbolun oynanması yani müsabakalara katılma işini kapsamamaktadır.<sup>146</sup> Futbolcunun sözleşme ile yükümlülük altına girdiği iş; futbolun oynanması, müsabakalara/maçlara katılım sağlanması, işinin gerektirdiği profesyonelliği sağlamak adına antrenmanların eksiksiz bir şekilde yapılması, işi ile ilgili gerekli olan tüm bilgi, beceri ve tecrübeleri edinmesi için kendisini geliştirmesi, işi ile ilgili tüm yeniliklere açık olması, takımı ile uyum içinde ve koordineli bir ilişki içerisinde bulunması, gerektiğinde işi ile ilgili reklam ve tanıtım faaliyetlerine katılması, kulüp veya Türkiye Futbol Federasyonu tarafından düzenlenen eğitimlere, kurslara, konferanslara ve derslere katılmasını, bağlı olduğu kulübün izni olmadan tehlikeli veya sportif bir faaliyete katılmamasını ve hatta kendisinden beklenen faydayı sağlayabilmesi için kendi sağlığı ile özel yaşamına azami dikkati göstermesini kapsamaktadır.<sup>147</sup> Özetle, futbolcunun sözleşmenin diğer tarafı olan kulübün belirlediği usuller doğrultusunda futbol oynama faaliyetini icra edebilmesi için gerekli olan tüm bilgi ve beceriyi de edinmesi gerekmektedir.<sup>148</sup>

---

<sup>145</sup> “Prof. Dr. Ferit Hakan Baykal Armağanı”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Cilt 25, Sayı 2, Aralık, 2019; Süzek, Sarper, “İş Hukuku”, Beta Yayınları, 10. Baskı, İstanbul, 2005, s.236.

<sup>146</sup> Ertaş, Şeref / Petek, Hasan, s.326-327.

<sup>147</sup> Cem, Çağrı, s.20.

<sup>148</sup> Baştürk, Faruk, s.13.; Petek, Hasan, s.35.

Türk Borçlar Kanunu'nun 83. Maddesinde; borcu doğrudan borçlunun ifa etmesinde alacaklı herhangi bir menfaat elde etmiyorsa, borcun şahsen ifasının zorunlu olmadığı hususu düzenlenmiştir. Ancak işin görülmesi açısından borçlunun kişisel özellikleri, bilgi, beceri ve tecrübelerinin esas olduğu sözleşmelerde borçlunun borcunu şahsen ifa etmesi gerekmektedir. Buradan hareketle Profesyonel Futbolcu Sözleşmelerinde futbolcu sözleşme ile yükümlülük altına girdiği işin görülmesi edimini bizzat, özenle ifa etmelidir. Zira söz konusu iş görme borcu futbolcunun şahsına sıkı sıkıya bağlı bir borçtur. Nitekim TBK 395'inci maddesinde; sözleşme ya da durum gereği aksi anlaşılmıyorsa, işçi tarafından yüklenmiş olan işin doğrudan yapılması yükümlülüğünün bulunduğu öngörülmektedir. Profesyonel futbolcu sözleşmelerinde de taraflar arasında sözleşme imza edilmesinde esas etken futbolcunun kişisel nitelikleri, kariyeri, yeteneği, bilgi ve becerileridir. Bu tür sözleşmelerin şahsen ifanın zorunlu olduğu sözleşmeler olması ve işin niteliği sebebiyle sözleşmenin tarafı olan ve iş görme edimini üstlenen futbolcunun söz konusu işi bir başkasına ve hatta bir başka profesyonel futbolcuya yaptırması da mümkün olamayacaktır. Bu nedenlerle yine futbolcunun yükümlü olduğu edimi bir başkasına ve hatta bir başka profesyonel futbolcuya devretme imkânı da bulunmamaktadır.<sup>149</sup>

Bir diğer husus olarak ise şahsen ifanın zorunlu olduğu sözleşmelerin genel özelliği gereği futbolcunun ölümü halinde taraflar arasında mevcut olan sözleşme ilişkisi başka bir işleme gerek kalmaksızın kendiliğinden sona ermektedir. Ayrıca, sözleşmenin diğer tarafı olan kulübün sözleşmede yer alan ve futbolcunun yerine getirmekle yükümlü olduğu edimleri futbolcunun mirasçılarından talep etme imkânı da bulunmamaktadır.<sup>150</sup>

---

<sup>149</sup> Ertaş, Şeref / Petek, Hasan, s.326.; Cem, Çağrı, s.20.

<sup>150</sup> Hardal, Şekip, "Spor Sözleşmeleri", İstanbul Barosu Dergisi Spor Hukuku Özel Sayısı, Özel sayı 3, Mayıs 2007, s.96; Petek, Hasan, s.36-37.

## B. Süreklilik

Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi'nin diğer bir unsuru ise süreklilik bir diğer deyişle devamlılık unsurudur. İleride detaylı olarak değinileceği üzere profesyonel futbolcu sözleşmeleri doktrindeki görüşlerin çoğunluğuna göre bir tür hizmet sözleşmesidir. Hizmet sözleşmeleri TBK'da düzenlenmiş olup bunların unsurlarından biri olan süreklilik unsuru profesyonel futbolcu sözleşmelerinde de yer almaktadır.<sup>151</sup> Zira hem hizmet sözleşmeleri hem de profesyonel futbolcu sözleşmelerinde her iki tarafın da yükümlülük altına girdiği edimler olan ücretin ödenmesi ve iş görülmesi edimleri, sürekli ve belli bir periyotta gerçekleşir. Bu doğrultuda profesyonel futbolcu sözleşmesinin tarafları olan kulüp ve futbolcu arasında sürekli bir ilişkinin mevcut olması gerektiğini belirtmek doğru olacaktır. Profesyonel futbolcu, sürekli ve sözleşmenin diğer tarafı olan kulübe bağımlı bir şekilde asli edimi olan futbol faaliyetini icra etmeli; kulüp de bu edim karşılığında ücret ödeme borcunu yerine getirmelidir ki taraflar arasında yer alan sözleşmeden beklenen fayda sağlanabilsin. Bir diğer husus olarak bu tür sözleşmelerde sözleşmenin tarafları futbolcunun bir veya birkaç müsabakada futbol oynaması ya da sadece bir veya birkaç edimi üstlenmesi şeklinde anlaşmaya varmamaktadır. Daha önce de belirtildiği üzere, profesyonel futbolcu sözleşmenin belirli veya belirsiz süreli olup olmadığına bakmaksızın iş görme edimini sürekli ve bağımlı bir şekilde üstlenme borcu altına girmektedir.<sup>152</sup>

Ancak bu tür sözleşmelerde profesyonel futbolcunun işin görülmesi neticesinde belirli ve kesin bir sonuç meydana getirme borcu bulunmamaktadır. Futbolcunun borcu, yükümlülük altına girmiş olduğu edimini bir diğer deyişle futbol faaliyetini sözleşme süresi boyunca icra etmek, futbol faaliyetini icra etmek adına kendisinden beklenen başkaca emek ve çaba ile sözleşme ile belirlenen diğer edimleri yerine getirmektir. Türk

---

<sup>151</sup> Petek, Hasan, s.36; Ertaş, Şeref / Petek, Hasan, s.243.

<sup>152</sup> Cem, Çağrı, s.21.

Borçlar Kanunu'na göre eser bir diğer adıyla istisna sözleşmeleri bir eser yani bir sonuç meydana getirmek üzere kurulan sözleşmelerdir. Fakat doktrinde genel kabul gören görüşe göre hizmet sözleşmelerinden olan profesyonel futbolcu sözleşmelerinde sonuç vaadi bulunmamakta, sözleşmenin mevcudiyeti boyunca sözleşme ile yükümlülük altına girilen edimleri yerine getirme borcu bulunmaktadır. Futbolcu sürekli ve kulübüne bağımlı bir şekilde emek ve çaba göstererek futbol faaliyetini icra etme yükümlülüğü altındadır.<sup>153</sup>

### C. Ücret

Profesyonel Futbolcu Sözleşmeleri her iki taraf için de tam borç yükleyici nitelikte olup temel unsurlarından biri olan işin görülmesi ediminin yerine getirilmesi halinde sözleşmenin bir diğer esaslı unsuru olan ücretin ödenmesi edimi söz konusu olmaktadır. Ücret, PFSTT'nin "Tanımlar" başlığındaki 2. Maddede; profesyonel futbolcuların sözleşmede yer alan edimlerinin karşılığında hak ettiği parayla ölçülebilen değerler ya da para olarak tanımlanmaktadır. Yine aynı talimatın 'Ücret' başlıklı 21. Maddesindeki tanıma göre ise; futbolculara ödenen asgari aylık tutarın aşağısında olmaması gereken ve sözleşme metninde belirlenme zorunluluğu bulunan tutar olarak tanımlanmaktadır.

Söz konusu talimattan da açıkça görüleceği üzere sözleşmede belirlenmesi zorunlu bir unsur olan ücret, sözleşmenin taraflarından biri olan profesyonel futbolcunun bağımlı ve sürekli bir şekilde futbol oynama faaliyetini icra etmesi halinde sözleşmenin diğer tarafı olan kulüp tarafından yerine getirilmesi gereken bir edimdir. Ücret, kulübün asli bir edimidir. Profesyonel futbolcunun sözleşme ile yükümlülük altına girdiği ve emek ve çaba ile yerine getirdiği ediminin karşılığını almadan futbol faaliyetini icra etmesi söz konusu olamayacaktır. Ücret edimi söz konusu olmadan,

---

<sup>153</sup> Petek, Hasan, s.36

kendisine bir ücret ödenmeden futbol faaliyetini icra eden futbolcu profesyonel futbolcu olarak kabul edilemeyecek, ancak şartların mevcudiyeti halinde amatör futbolcu olarak adlandırılabilir. Sözleşmenin adından da açıkça görüleceği üzere profesyonel futbolcu sözleşmelerinin amatör futbolcuları kapsamadığı aşîkârdır.<sup>154</sup>

Profesyonel futbolcuların edimlerinin karşılığında hak ettikleri ücret, parayla ölçülebilen bir değer veya para olmalıdır.<sup>155</sup> Söz konusu ücretin taraflarca sözleşme ile haftalık, aylık, yıllık, maç müsabakaları başına veya başkaca suretle ödenmek üzere belirlenebilmesi mümkündür.<sup>156</sup> Ancak söz konusu ücret konusunda taraflar açık bir şekilde anlaşmaya varmış olmalıdır.

İş Kanunundaki iş sözleşmeleri ile TBK’da düzenlenen hizmet sözleşmelerinde ücret unsurunun sözleşmede açıkça yer alması zorunlu olmayıp yerine getirilen edim veya işin karşılığı olarak hayatın olağan akışı doğrultusunda ücret ödenmesi gerekmektedir. Şayet ücret kararlaştırılmamış ise kanunda yer alan asgari miktarlarda ücret ödenmesi esastır. Ancak yukarıda maddesine açıkça yer verilen PFSTT’de düzenlenen ücret unsuru sözleşme metninde açıkça yer almak zorunda olup daha sonra düzenlenecek bir belge ile belirlenmesi mümkün değildir.

Sözleşme ile belirlenmesi zorunlu olan ücretin yukarıda yer verdiğimiz talimat hükmü gereğince aylık asgari ücret tutarından az olmaması zorunludur. Yine asli unsur olan ücretin Türk Lirası (TL) olarak belirlenmesi mümkün olduğu gibi yabancı para cinsinden belirlenmesi de mümkündür. Türkiye Futbol Federasyonu tarafından tek tip ve örnek olarak düzenlenen profesyonel futbolcu sözleşmesinde bulunan 3. bölümdeki “Ödemeler ile Özel Hükümler’de” yer almaktadır. Bu hükümler doğrultusunda

---

<sup>154</sup> Petek, Hasan, s.37.

<sup>155</sup> Türkiye Futbol Federasyonu, Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı, 2016.

<sup>156</sup> Çağlayan, Ramazan, s.42.

profesyonel futbolcunun net aylık ücretinin sözleşmede yer alması gerektiği açıktır. Yine kulüp tarafından taahhüt edilen başkaca ücretler mevcut ise bunların da yer alması gerekmektedir. Ayrıca ödemenin şekline ilişkin hususlar ve ödeme vadeliyse buna ilişkin tutarlar ile ödeme vade tarihlerinin sözleşmede açık bir şekilde belirtilmesi gerekmektedir. Bu hususlara yer verilmemesi halinde TBK'nın genel hükümleriyle birlikte PFSTT hükümleri uygulanacaktır.<sup>157</sup>

#### **D. Bağımlılık**

Profesyonel futbolcu sözleşmeleri unsurlarından biri de bağımlılık unsurudur. Bağımlılık unsuru, sözleşmenin taraflarından biri olan futbolcunun taahhüt ettiği iş görme edimini, sözleşmenin diğer tarafı olan kulübün emir ve talimatları çerçevesinde yine kulübün denetim ve gözetimi, bir diğer deyişle kulübün otoritesi altında yerine getirmesidir.<sup>158</sup> Bu doğrultuda anlaşılmaktadır ki, bağımlılık unsuru iş görme unsuru ile ayrılmaz niteliktedir. Zira bağımlılık unsurunun mevzu bahis olması için, bir iş görme ediminin bulunması gerekmektedir ki futbolcu söz konusu edimini kulübün emir ve talimatı doğrultusunda yerine getirebilsin. Bu doğrultuda bağımlılık unsuru, futbolcu ile kulüp arasındaki ilişkinin sınırlarını da belirlemektedir. Bağımlılık unsuru çerçevesinde futbolcu, kulübünden aldığı emir ve talimatlar gereğince kulübün menfaatlerini de gözeterek iş görme edimini ifa edecek, kulüpler de futbolcuya, futbolcu menfaati doğrultusunda ve iş görme edimi karşılığında hak kazandığı ücret ve başkaca haklarını ödeyecektir.

Bağımlılık unsurunun gerçekleşmesi için kulüp tarafından futbolcuya verilecek emir ve talimatlardan kasıt futbolcunun, spor faaliyetlerini kulübün menfaatine olacak şekilde yerine getirebilmesi için kulübün gözetim ve yönetimi altında çalışmasıdır.

---

<sup>157</sup> Türkiye Futbol Federasyonu, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi Örneği.

<sup>158</sup> Baştürk, Faruk, s.13; s.191.

Kulüp, sözleşmenin diğer tarafı olan profesyonel futbolcunun çalışma zamanı, çalışma yeri ve çalışma şeklini, giyimini, antrenman gün ve saatlerini, maçların zamanını, izinli olduğu günleri, katılması gereken eğitim ve kampları belirleme hakkına sahiptir. Böylece kulüp futbolcunun çalışma sürecini kendi ihtiyaçları ve amaçları doğrultusunda belirlemektedir. Esasında bağımlılık unsuru çerçevesinde kulübün futbolcunun hayatı üzerinde büyük ölçüde söz hakkı olduğu açıktır.<sup>159</sup> Ayrıca kulübün, futbolcunun çalışma şekline dair yapmakta olduğu belirlemeler, önceden planlanması çok mümkün olmayan ve aniden değişebilen durumlardır. Bu sebeplerle profesyonel futbolcunun, sözleşmenin diğer tarafı olan kulübe olan bağımlılığının diğer hizmet sözleşmelerinde mevcut olan bağımlılıktan daha farklı olduğunu kabul etmek gerekmektedir.

Bir diğer husus olarak, profesyonel futbolcunun bağımlılık unsuruna riayet etmemesi ve bu unsura aykırı hareket etmesi, sözleşme ile üstlenmiş olduğu iş görme edimine de aykırı hareket ettiği anlamına gelecektir. Zira futbolcu iş görmeye yönelik ediminin ifasında kulübün denetim ve gözetiminde, yine kulübün emirleri, talimatları doğrultusunda yerine getirmelidir ki bağımlılık unsuru söz konusu olabilsin. Eğer futbolcu, kulübün emir ve talimatlarına uymaz ise bağımlılık unsuruna aykırı davranmış ve bu doğrultuda da iş görme edimini sözleşmeye uygun bir şekilde yerine getirmemiş olacaktır. Ancak kulüp tarafından verilen emirlerin, talimatların anayasa ve kanunlara, iyi niyet kuralına, emredici hükümlere aykırılık teşkil etmesi halinde futbolcunun bu emir ve talimatlara uyma zorunluluğu bulunmayacağı gibi bu durumda futbolcunun bağımlılık unsuruna aykırı hareket etmiş olması da söz konusu olmayacaktır.

Türk Borçlar Kanunu hükümleri doğrultusunda ve bağımlılık unsuru bağlamında profesyonel futbolcu sözleşmelerine taraf olan kulüpler, ihtiyaç ve menfaatleri doğrultusunda sözleşme konusu edimin yerine getirilmesi için genel düzenleme

---

<sup>159</sup> Petek, Hasan, s.40; Baştürk, Faruk, s.12

yapabilmekte ve profesyonel futbolculara emir ve talimatlar verebilmektedir. Profesyonel futbolcuların ise bağımlılık unsuru gereği söz konusu emir ve talimatlara dürüstlük kuralının gerektirdiği ölçüde uymaları gerekmektedir. Futbolcunun söz konusu sözleşme gereğince bağımlılık unsuru çerçevesinde, iş görme edimini yerine getirirken veya bu zaman dışında spor faaliyetlerini icra etmesini etkileyebilecek hal ve davranışlardan kaçınması gerekmektedir. Bu sebeple de iş görme ediminin gerektirdiği haller dışında kalan ve özel hayatı kapsamına giren durumlarda da futbolcular, davranışlarına ve hatta işin doğası gereği sağlığına dahi dikkat etmelidir.<sup>160</sup> Bu doğrultuda da sözleşmenin tarafı olan kulüp, bağımlılık ilkesinin gerektirdiği ölçüde futbolcuya emir ve talimat verebilir, tavsiye ve telkinlerde bulunabilir.

#### **E. Anlaşma**

Türk Borçlar Kanunumuzun 1. Maddesinde; sözleşmelerin taraf iradelerinin birbirine uygun ve karşılıklılık esasına göre açıklanmasıyla kurulacağı, söz konusu iradenin açıklanmasının örtülü ya da açık olabileceği hükmü bulunmaktadır. Bu hüküm gereğince bir sözleşme ancak sözleşmenin taraflarının irade beyanlarıyla kurulabilecektir. Tarafların bu irade beyanları birbiriyle uyumlu nitelikte ve karşılıklılık esasına uygun olmalıdır. Bu doğrultuda yine kanun hükmünden hareketle, profesyonel futbolcularla futbol kulüpleri arasındaki sözleşmenin akdedilebilmesi için taraflar arasında bir anlaşmanın mevcudiyeti şarttır. Bu sebeplerle taraflarca sözleşme yapılması hususundaki anlaşmanın, sözleşmenin kurucu unsuru olduğunu belirtmek gerekecektir.<sup>161</sup>

Ayrıca Türk hukukunda yer alan sözleşmelerde kural olarak irade serbestisi esastır. Ancak diğer sözleşmelerden farklı olarak Profesyonel Futbolcu Sözleşmelerinde

---

<sup>160</sup> Petek, Hasan, s.173-174

<sup>161</sup> Ertaş, Şeref / Petek, Hasan, s.321.

tam bir irade serbestisi bulunmamaktadır. Zira söz konusu sözleşme Türkiye Futbol Federasyonu tarafından tek tip olarak ve Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatında yer alan hükümler doğrultusunda hazırlanmakta olup sözleşmenin tarafları söz konusu talimat hükümlerinin izin verdiği ölçüde irade serbestisine sahiptirler. Bu durumda talimatın hükümlerinden birkaç örnek vermek gerekir ise, talimatın ‘Genel Esaslar’ başlıklı 19. maddesinin 2. fıkrası, sözleşmenin en çok 5 yıllık süreyle belirlenebileceğini, futbolcunun 18 yaşının altında halinde ise sözleşmenin 3 yıllık süreden fazla olamayacağını düzenlemektedir. Yine aynı maddede yer alan 3. Fıkra; sözleşmelerin sona erme tarihi olarak 31 Mayıs tarihinin belirlenmesi gerektiğinin bir zorunluluk olduğunu belirtmektedir. Yine söz konusu talimatın ‘Ücret’ başlıklı 21. madde hükmü, ücretin sözleşmede belirlenmesinin zorunlu olduğunu belirtmektedir. Bu açıklamalar ışığında ücret ve sözleşmenin süresine ilişkin irade açıklamalarının açık bir şekilde sözleşmede yer alması gerektiğini belirtmek gerekmektedir.

Her ne kadar sözleşme Türkiye Futbol Federasyonu tarafından tek tip olarak düzenlense de sözleşmenin tarafları; emredici hükümlere, kanun hükümlerine, Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatına, kamu düzenine, genel ahlaka, kişilik haklarının esaslarına aykırılık teşkil etmemek şartıyla sözleşmeye ‘Özel Hükümler’ başlığı altında aralarında kararlaştıracakları özel hükümler koyabilecektir. Bu doğrultuda yine örnek vermek gerekir ise, Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı hükümlerine aykırı olarak taraflar sözleşme süresini 5 yıldan fazla belirleyemeyeceklerdir.

Son olarak belirtmek gerekir ki, Türk Borçlar Kanununda; aksi kararlaştırılmadıkça sözleşme geçerliliklerinin herhangi bir şekli şarta bağlanmadığı belirtilmektedir. Fakat taraflar arasında yapılacak Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin

yazılı olarak akdedilmesi ise bir zorunluluktur.<sup>162</sup> Sözleşmenin Türkiye Futbol Federasyonu tarafından tek tip olarak düzenlenmesi ve yine ilgili talimatın 3'üncü maddesinin; “futbol kulübüyle yazılı sözleşmeyi yapan” şeklinde başlaması sözleşmenin yazılı olma zorunluluğunu açıkça ortaya koymaktadır.

---

<sup>162</sup> Baştürk, Faruk, s. 83.

#### IV. PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMELERİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ

##### A. Sözleşmenin Hukuki Niteliği

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin hukuki niteliği hususunda açıklamada bulunmadan önce tanımına tekrar değinmek gerekir ise;

“Futbol alanında faaliyeti mevcut olup kanuna uygun nitelikte kurulan, TFF’nin tescil ettiği kulüpler ile profesyonel olarak futbol faaliyetinde bulunmak isteyen kişi arasında imza edilen, profesyonel olarak futbol faaliyetinde bulunmak isteyen kişinin sözleşmenin diğer tarafına *bağımlı ve sürekli olarak iş görme edimini*, profesyonel takım kurmasına izin verilen kulübün de *bu edim karşılığında ücret ödemeyi üstlendiği* ve bu doğrultuda sözleşmenin her iki tarafına da bir kısım haklar ve borçlar tanıyan bir diğer deyişle her iki taraf için de borçlandırııcı rızai sözleşme tipidir.”<sup>163</sup> biçiminde tanımlamıştık.

Bir diğer husus olarak, TBK’nın hizmet sözleşmelerini düzenleyen 6. bölümünün ‘Tanımı’ başlıklı 393’üncü maddesine göre; hizmet sözleşmeleri işçilerin işverenlere bağımlı bir şekilde belirsiz ya da belirli süreli iş görme, işverenlerin de işçilere zamanında ücret ödenmesini üstlenmiş oldukları sözleşme olarak tanımlanmıştır.

Profesyonel futbolcu sözleşmesi tanımında, TBK’da yer alan hizmet sözleşmesinin unsurlarını bulundurduğu görülmektedir.<sup>164</sup> Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin asli unsurları olan bağımlılık unsuru, ücret unsuru ve iş görme unsuru hizmet sözleşmelerinde de açıkça yer almaktadır.

---

<sup>163</sup> Cem, Çağrı, s. 27.

<sup>164</sup> Hardal, Şekip, s. 41.

4857 sayılı İK'da düzenlenen iş sözleşmelerinin tanımlamasına baktığımızda ise, kanunun 2. bölümünün 8. maddesi hükmünde; iş sözleşmeleri; işçi tarafının bağımlılık unsuru içinde işin görülmesini, işveren tarafının ise ücretin ödenmesini üstlendiği sözleşme tipi olarak tanımlanmıştır.

Tanımlama incelendiğinde, iş sözleşmesinde de ücret ödenmesi, bağımlı olma ve işin görülmesi unsurlarının bulunduğu söylenebilir. Bu doğrultuda profesyonel futbolcu sözleşmesi, iş sözleşmesi ile de aynı asli unsurları taşımaktadır. Bu sebeple profesyonel futbolcu sözleşmelerinin bir iş sözleşmesi niteliğinin bulunup bulunmadığının ve bu sözleşmeler için İş Kanununun uygulanması hususu değerlendirildiğinde, İş Kanununun 'İstisnalar' başlıklı 4'üncü maddede belirtilen işler için iş kanunu hükümlerinin uygulanmayacağı düzenlenmiş olup bu maddenin g fıkrasında ise sporcuların bu istisnalar içerisinde olduğu belirtilmiştir.

Bu doğrultuda, söz konusu kanun hükmü uyarınca profesyonel futbolcu sözleşmelerinin taraflarından birinin futbolcu yani sporcu olması sebebi ile bu sözleşmelere İş Kanununun uygulanmayacağı açıktır. İş Kanunun uygulanmaması halinde de söz konusu sözleşmelerin bir iş sözleşmesi niteliğinde olamayacağını belirtmek gerekmektedir.

İş Kanunu'nda yer alan bu istisnai durum profesyonel futbolcu sözleşmelerinin hukuki niteliği hususunda doktrinde de birbirinden farklı görüşlerin oluşmasına sebebiyet vermiştir. Bu görüşlere kısaca değinmek gerekir ise bir görüşe göre, profesyonel futbolcular İş Kanunu'ndaki istisnai durumdan ötürü bu kanun kapsamı dışında kalmakta olup bu kanunun hükümleri kendilerine uygulanamayacaktır. Ancak bu husus, profesyonel futbolcuların işçi sıfatına haiz olduğunu ortadan kaldırmamaktadır.<sup>165</sup> Bir diğer görüş ise, profesyonel futbolcu sözleşmelerinin ne iş

---

<sup>165</sup> Baştürk, Faruk, s.20.

sözleşmesi ne de hizmet sözleşmesi niteliğinde olduğunu belirterek bu tür sözleşmelere TBK’da bulunan hizmet sözleşmelerine yönelik düzenlemelerin uygulanması gerektiğine yer vermektedir.<sup>166</sup> Başka bir görüş ise, futbolcu ile kulüp arasındaki sözleşmesel ilişkinin Türk Borçlar Kanununda yer alan hizmet sözleşmeleri niteliğinde olduğu şeklindedir.<sup>167</sup> Bir başka görüş ise, iş sözleşmesi ile hizmet sözleşmesinin aynı manaya geldiğini ve İş Kanununda yer alan sözleşme tiplerinin esasında hizmet sözleşmesi olduğunu, kanundaki 4. Maddesinde, sporcuların açık bir şekilde kanun kapsamının dışında tutulması sebebi ile profesyonel futbolcu sözleşmelerin hizmet sözleşmeleri niteliğinde olduğunu ileri sürmektedir. Yine bu görüş; profesyonel futbolcu ücretlerinin çok yüksek olmasından dolayı futbolcunun işçi statüsünde kabulünün mümkün olmadığını belirtmektedir.<sup>168</sup>

Tüm futbolcuların yüksek miktarda ücret almamasından dolayı ve sözleşmenin tarafı olan kulüp ile profesyonel futbolcu arasında mevcut olan bağımlılık ilişkisi sebebi ile bu görüşe karşı çıkmıştır. Bir diğer görüş ise; profesyonel futbolcunun bağımlı olarak çalıştığı kulübüne başarı sağlamak için her zaman en üstün çaba ve emeği göstereceğini ve bunu bir edim olarak üstlendiğini belirterek profesyonel futbolcularla söz konusu kulüpler arasında bulunan sözleşmesel ilişkiyi eser sözleşmesi niteliğinde tanımlamaktadır.<sup>169</sup> Ancak bu görüşü kabul etmek mümkün olmayacaktır. Zira Türk Borçlar Kanununda eser sözleşmeleri, yüklenici tarafından bir eserin ortaya çıkarılması, iş sahibi tarafından da bir bedelin ödenmesinin üstlenildiği sözleşmeler şeklinde tanımlanmaktadır. Bu tanımdan yola çıkarak eser sözleşmesinde de profesyonel futbolcu sözleşmesinde yer aldığı gibi iş görme ve ücret unsurlarının olduğu açık olsa

---

<sup>166</sup> Genç, Durmuş Ali, s.81-82

<sup>167</sup> Çağlayan, Ramazan, s.42.

<sup>168</sup> Petek, Hasan, s.45-46.

<sup>169</sup> Petek, Hasan, s.48.

da eser sözleşmesinde bağımlılık unsuruna yer verilmediği görülmektedir. Profesyonel futbolcu, sözleşmenin tarafı olan kulübün emir ve talimatları doğrultusunda kulübe bağımlı olarak çalışmakta iken eser sözleşmesinin tarafı olan yüklenicinin yine sözleşmenin tarafı iş sahibine bir bağımlılığı bulunmamaktadır. Bir diğer farklılık ise, profesyonel futbolcunun sözleşme ile bir sonuç taahhüdünün bulunmamasıdır. Ancak eser sözleşmesinde tanımından da anlaşıldığı üzere, yüklenici bir eser meydana getirme edimini üstlenmektedir.

Doktrinde yer alan bir başka görüş ise, futbol açısından Türkiye Futbol Federasyonu'nun, diğer spor dalları açısından ise bağımsız spor federasyonlarının söz konusu spor branşlarının kendisine has özellikleri göz önünde bulundurularak yapmış oldukları kanuni düzenlemelerinin olması, söz konusu spor dalına özgü gereksinimlerin dikkate alınması ve sporcu ile kulübü arasındaki ilişki sebebiyle futbolcuların İş Kanunu kapsamı dışında bırakılmış olmasının uygun olduğu şeklindedir.<sup>170</sup>

Kanaatimizce, profesyonel futbolcu sözleşmesinin sözleşmenin taraflarına yüklediği edimler ve sözleşmenin unsurları yönünden Türk Borçlar Kanununda yer alan işin görülmesi borcunu ortaya çıkaran sözleşmeler arasından en büyük benzerliğin hizmet sözleşmeleriyle olduğu ve bu doğrultuda da hizmet sözleşmesi niteliğinde olduğu, hatta tanımından da anlaşılabileceği gibi her iki taraf için de tam borç yükleyici nitelikte rızai bir hizmet sözleşmesi olduğudur. Her tür işin, bir hizmet sözleşmesinin konusuna girebilmesi mümkün olduğu için sporcuların yapmış olduğu faaliyetlerin de hizmet sözleşmesi kapsamında olacağını söylemek mümkündür.<sup>171</sup> Yukarıda da değinildiği üzere, doktrinde bu hususta farklı görüşler bulunmakla beraber çoğunluk

---

<sup>170</sup> Küçükgüngör, Erkan, (Profesyonel Futbolcu Kulüp İlişkisi) s. 539.

<sup>171</sup> Ertaş, Şeref / Petek, Hasan, s.323.

görüşün ve Yargıtay'ın görüşünün<sup>172</sup> profesyonel futbolcu sözleşmesinin, sözleşmenin tarafı olan futbolcunun iş görme edimini üstlenmesi, diğer taraf olan kulüp tarafından da futbolcunun edimi karşılığı olarak ücreti ödeme ediminin üstlenildiği bir hizmet sözleşmesi niteliğinde olduğudur.<sup>173</sup>

Bir diğer husus olarak ise hizmet sözleşmelerinin Türk Borçlar Kanununda yer alan tanımından belirli veya belirsiz süreli olmak üzere iki şekilde düzenlenebileceği anlaşılmaktadır. Belirli süreli hizmet sözleşmeleri; sözleşmenin kurulduğu anda sözleşme konusu ilişkilerin süreceği zamanın bilinerek bu süreye sözleşmede örtülü ya da açıkça yer verildiği ve söz konusu sürenin sonunda sözleşmenin sona erdiği sözleşmelerdir.<sup>174</sup> Buradan hareketle ve yine yukarıda yer verildiği üzere Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatının 'Genel Esaslar' başlıklı 19. maddesinin 2. Fıkrasına göre, sözleşmenin süresi en çok 5 sene olabilecektir; futbolcunun 18 yaşının altında olması halinde ise bu süre 3 yıldan fazla olamayacaktır. Yine aynı madde 3. Fıkrasında; sözleşmelerin sona erme zamanının 31 Mayıs olmasının bir zorunluluk olduğunu belirtmektedir. Bu açıklamalar ışığında profesyonel futbolcu

---

<sup>172</sup> Yargıtay 21. Hukuk Dairesi'nin 20.01.2015 tarihli, 2014/20724 Esas, 2015/569 Karar sayılı kararı: '...Davacı tarafın hizmet sözleşmesine dayalı olarak profesyonel futbolcu olarak çalışıldığının tespiti...' ; Yargıtay 21. Hukuk Dairesi'nin 19.03.2015 tarihli, 2014/24683 Esas, 2015/5640 Karar sayılı kararı: '...Profesyonel futbolcunun sözleşme ile hizmet ilişkisi kurduğu...'; Yargıtay 13. Hukuk Dairesi'nin 06.06.2016 tarihli, 2015/9000 Esas, 2016/14293 Karar sayılı kararı: '... taraflar arasında genel hizmet sözleşmesi kapsamında düzenlenen profesyonel futbolcu sözleşmesinin...'; Yargıtay 13. Hukuk Dairesi'nin 24.01.1974 tarihli, 1974/199 Esas, 1974/1274 Karar sayılı kararı: '...futbolcu ile kulüp arasındaki sözleşme hizmet sözleşmesidir...'

<sup>173</sup> Cem, Çağrı, s.29.

<sup>174</sup> Alpagut, Gülsevil, "Belirli Süreli Hizmet Sözleşmesi", TÜHİS Yayınları, İstanbul, 1998, s.7.

sözleşmelerinin bir süre ile sınırlandırılması talimat gereği bir zorunluluk olup bu sözleşmelerin bir belirli süreli hizmet sözleşmesi niteliğine haiz olduğu söylenebilir.<sup>175</sup>

Bu durumda TBK'nın 430. maddesinin 2. fıkrasına değinmek gerekirse;

Bu hüküm doğrultusunda belirli süreliğine akdedilen hizmet sözleşmelerinin sona ermesinden itibaren örtülü bir şekilde sürdürülmesi halinde belirsiz süreli sözleşme tipine dönüşeceğine yer verilerek önemli bir sebep mevcutsa birden fazla kere olmak üzere art arda belirli süreliğine hizmet sözleşmelerinin akdedilebileceği düzenlenmiştir.<sup>176</sup> Bu hüküm profesyonel futbolcu sözleşmesi kapsamında değerlendirildiğinde, sözleşmelerin süresinin belirli olduğu ve süresi dolduğunda sona ereceği için bu sebeplerle örtülü olarak devamının mümkün olamayacaktır. Zira profesyonel futbolcunun bir takım ile birlikte çalışacak olması, kulüp ile çalışma sisteminin uyuşması gerekliliği, yine takım arkadaşları ile anlaşabilmesi, futbol faaliyetini yerine getirmek adına yeterli güç ve kuvvete sahip olması gibi sebeplerden dolayı ve ilgili Talimatın 19. madde hükmü gereği profesyonel futbolcu sözleşmesinin süresi belirli olan hizmet sözleşmeleri şeklinde akdedilmesi ve belirli olan zaman dilimi bitiminde belirsiz süreli sözleşmeye dönüşmeyecek olması, gerektiğinde ise yukarıda belirttiğimiz esaslı sebeplerden dolayı taraflar arasında tekraren belirli süreli sözleşme akdedilmesi zorunluluğu bulunmaktadır.<sup>177</sup>

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin TBK'da yer alan hizmet sözleşmeleri şeklinde olmasından dolayı bu sözleşme türüne Türk Borçlar Kanunu'nun uygulanacağı aşikârdır. Ancak sadece Türk Borçlar Kanunu değil, PFSTT ve TFF tarafından yapılan diğer düzenlemeler de uygulanacaktır. Türk Borçlar Kanunu genel hüküm, diğer

---

<sup>175</sup> Alpagut, Gülsevil, s.92.

<sup>176</sup> Alpagut, Gülsevil, s.91.

<sup>177</sup> Gülşen, Recep, "Spor Hukuku", Adalet Yayınevi, Ankara, 2012, s.62.

düzenlemeler ise özel hüküm mahiyetindedir. Bu durumda özel düzenlemelerin genel hükümler olan Türk Borçlar Kanunun emredici nitelikteki hükümlerine aykırı olmaması gerekmektedir. Ayrıca profesyonel futbolcu sözleşmelerine özel düzenlemelerde hüküm olmaması halinde Türk Borçlar Kanunun ilgili hükümlerinin uygulanacağı da açıktır.<sup>178</sup>

Sonuçta, Borçlar Kanunundaki hizmet sözleşmesi ile İş Kanunundaki iş sözleşmesi yukarıda yer alan tanımlarından da anlaşılacağı üzere neredeyse birbiri ile aynıdır. Hizmet sözleşmeleri Türk Borçlar Kanununda genel olarak, iş sözleşmeleri ise İş Kanununda özel olarak düzenlenmiştir. Yine yukarıda da yer aldığı üzere sporcuların İş Kanununda yer alan açık düzenleme ile kanun kapsamı dışında bırakılması sebebi ile profesyonel futbolcu sözleşmelerine de İK uygulanamayacaktır. Bu sebeple de profesyonel futbolcu sözleşmeleri işçi-işveren sözleşmesi niteliğine haiz olamayacaktır. Tüm bu açıklamalar doğrultusunda kanaatimizce profesyonel futbolcu sözleşmeleri Türk Borçlar Kanununda düzenlenmiş olan hizmet sözleşmeleri niteliğindedir.

### **B. Sözleşmeye Uygulanacak Hükümler**

Profesyonel futbolcu sözleşmesine uygulanacak hükümlerin belirlenmesi ve tespit edilmesi; sözleşmenin tarafları arasındaki sözleşmesel ilişkinin kurulması, sözleşmenin hükümlerini doğurması, sözleşmesel ilişkinin sona ermesi, söz konusu sözleşmeden doğan ve doğabilecek olan hak ve borçların belirlenmesi ve uyuşmazlıkların çözümü doğrultusunda önem arz etmektedir.

Bu doğrultuda ilk olarak baktığımızda özel hüküm niteliğinde olan; taraflar arasında yer alan ve emredici nitelikteki hükümlere aykırılık teşkil etmeyen profesyonel futbolcu sözleşmesi hükümlerinin uygulanması gerekmektedir. Burada bir düzenleme

---

<sup>178</sup> Küçükgüngör, Erkan, “Spor Hukuk Uyuşmazlıklarında Tahkim ve Alternatif Çözüm Yöntemleri”, Banka ve Ticaret Hukuk Dergisi, 2004, 22. Cilt, s.48.

mevcut değil ise veya var olan düzenleme yeterli açıklıkta değil ise Türkiye Futbol Federasyonu tarafından tanzim edilmiş olan Talimat<sup>179</sup>, futbola dair başkaca düzenleme, emir ve talimat, kulüp içi yönetmelik ve disiplin talimatları ile genel hüküm mahiyetindeki Borçlar Kanunu, İş Kanunu ve ilgili başkaca kanunlar uygulanmalıdır.<sup>180</sup> Bu doğrultuda sözleşmeye uygulanacak hükümlerin bu bölümde tek tek incelenmesi önem arz etmektedir.

### **1. Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi Metni**

Profesyonel futbolcu sözleşmesinin, futbolcunun sözleşmenin diğer tarafı olan kulübe bağımlı ve sürekli biçimde işin görülmesi edimini, kulübün de bu edimin karşılığı olarak ücretin ödemesini üstlendiği ve bu doğrultuda sözleşmenin her iki tarafına da bir kısım haklar ve borçlar tanıyan bir diğer deyişle her iki taraf için de tam borçlandırıci rızai akit niteliğinde olduğu hususu yukarıda da belirtilmişti. Söz konusu sözleşmelerin hüküm ifade edebilmesi ve sonuçlarını doğurabilmesi için sadece taraf iradelerinin uyuşması geçerli olmayıp sözleşmenin imzalandığı transfer ve tescil dönemi içerisinde tescil için Türkiye Futbol Federasyonu'na sunulması zorunludur. Bu durumda sözleşme açısından taraf iradeleri ile birlikte TFF de etkili bir rol oynamaktadır.<sup>181</sup>

Türk Hukukunda taraf iradeleri esas olup bu doğrultuda taraf iradelerinin yer aldığı profesyonel futbolcu sözleşme hükümlerinin emredici nitelikteki hükümlere aykırılık teşkil etmediği sürece diğer kanuni düzenlemelerden önce uygulanması gerektiğini belirtmek gerekir.<sup>182</sup>

---

<sup>179</sup> Türkiye Futbol Federasyonu, Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı, 2016.

<sup>180</sup> Petek, Hasan, s.142

<sup>181</sup> Baştürk, Faruk, s.38

<sup>182</sup> Petek, Hasan, s.142

Bir diğerk husus olarak ise, sözleşmenin tarafları olan profesyonel futbolcu ve kulüp, emredici kanun hükümlerine, ahlak ve adaba, kişilik haklarına, futbol ahlakı ve etiğine aykırı olmamak şartı ile sözleşme şartlarını özgür iradeleri ile serbestçe belirleyebilmekte ve bu şartlara mevcut tek tip sözleşmenin özel hükümler başlıklı bölümünde yer verebilmektedirler. Bu sebeplerle taraflarca kanunlar, talimatlar ve emredici hükümlerde yer almayan ve aykırı olmayan hususlarda özel hüküm mahiyetinde hükümler koyulabilmektedirler.<sup>183</sup> Taraflar arasında düzenlenerek imza edilen sözleşmenin PFSTT hükümlerine, genel hükümlerde bulunan emredici kurallara aykırılık teşkil etmesi söz konusu olamayacaktır.

## **2. Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı (PFSTT)**

Türkiye Futbol Federasyonu tarafından en son Ağustos 2016’da tanzim edilmiş olan bu talimatın düzenlenme amacı profesyonel futbolcular için genel çalışma koşullarının, transferlerinin, futbol kulüpleriyle olan ilişkileri ve karşılıklı haklar ve borçların çerçevesinin belirlenmesidir.<sup>184</sup> Bu hususa talimatın 1. maddesinde açıkça yer verilmiştir. Talimatın devam eden maddeleri detaylı incelendiğinde; profesyonel futbolcular, bu futbolcuların transfer ve tescil işlemleri, profesyonel futbolcu sözleşmelerinin genel esasları ve şartları, sözleşmenin süresi, şekli, sözleşme kaynaklı anlaşmazlıklar, sözleşme taraflarının yükümlülükleriyle hakları, sözleşme sona erme ve neticeleri hususlarında ayrıntılı hükümler bulunmaktadır. Bir profesyonel futbolcu sözleşmesinin yapılmasından sona ermesine kadar olan tüm aşamalarla ilgili hüküm içermesi sebebiyle söz konusu talimatın sözleşmelere uygulanabilecek ve uygulanması

---

<sup>183</sup> Baştürk, Faruk, s.40

<sup>184</sup> Türkiye Futbol Federasyonu, Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı, 2016, m.1: “Bu talimat, profesyonel futbolcuların transferlerini, çalışma şartlarını ve kulüpler ile profesyonel futbolcuların hak ve yükümlülüklerini belirlemek amacı ile düzenlenmiştir.”

gereken önemli bir kaynak olduğu çok açıktır. Ancak yukarıda da belirttiğimiz üzere, söz konusu talimatın Türkiye Futbol Federasyonu tarafından çıkartılmış özel hüküm niteliğini haiz bir talimat olması sebebiyle genel hüküm mahiyetindeki Türk Borçlar Kanunu, İş Kanunu ve bu hususlara ilişkin mevcut olan nisbi ve mutlak emredici hükümlere aykırılık teşkil etmemesi gerekmektedir.<sup>185</sup> Emredici hükümlere aykırılık teşkil etmemesi koşulu ile özel hüküm mahiyetindeki talimat hükümlerinin profesyonel futbolcu sözleşmesi hükümlerinden sonra ve genel hükümlerden önce öncelikle uygulanması esastır.<sup>186</sup> Bu doğrultuda, profesyonel futbolcu sözleşmesinin taraflar arasında çıkabilecek bir uyuşmazlıkta yetersiz olması ve uyuşmazlığı çözmeye elverişli hükümler içermemesi halinde söz konusu talimat hükümlerine gidilerek uyuşmazlık çözülmeye çalışılmalıdır.

Bir diğer husus ise, spor veya bir alt dalı olan futbol ile ilgili bir ülke içerisinde o ülke federasyonlarınca düzenlenen kurallar ve talimatların, bu federasyonların bağlı olduğu uluslararası federasyonlarca düzenlenmiş olan kural ve talimatlara uygun olmak zorunda olmasıdır. Yani, ülke içerisinde yer alan ulusal federasyonların bağlı olduğu uluslararası federasyonların kurallarına uygun düşecek ölçüde kural ve talimatlar koyabilmesi mümkündür. Bu noktada emredici nitelikteki 5894 sayılı Kanunun ‘TFF’nin görevleri’ başlığında yer alan 3. Maddesinde önemli düzenlemeler bulunmaktadır. Söz konusu madde hükümleri de Türkiye’de düzenlenen bütün futbol faaliyetlerinin yürütülmesi, düzenlenmesi ve denetlenmesinden sorumlu olan Türkiye Futbol Federasyonu tarafından tanzim edilen talimat ve düzenlemelerin FIFA ve UEFA tarafından konulmuş kural, statü, talimat ve düzenlemelere uygun olması, yine UEFA ile FIFA’nın koymuş olduğu düzenlemelerin ülke içinde olması gerektiği şekilde uygulanmasının önemi ve futbol ile ilgili kurum, kuruluş ve tüm kişilerin tüm bu

---

<sup>185</sup> Baştürk, Faruk, s.28.

<sup>186</sup> Sarı, Suat, s.39

düzenlemelere uymaları gerektiğini açıkça belirtmektedir. Bu doğrultuda, Türkiye Futbol Federasyonu tarafından düzenlenen PFSTT'nin, FIFA'nın düzenlemiş olduğu “*Regulation on the Transfer and Status of Players*” düzenlemeleriyle uyumluluk içerisinde olması ve FIFA tarafından düzenlenmiş bu talimata aykırı hükümler teşkil etmemesi gerekmektedir.

TFF de kanunun kendisine vermiş olduğu bu yetki doğrultusunda ve yine FIFA ve UEFA tarafından düzenlenmiş olan kural ve talimatlara uygun olarak profesyonel futbolcular için genel çalışma koşullarının, transferlerinin, futbol kulüpleriyle olan ilişkileri ve karşılıklı haklar ve borçların çerçevesinin düzenlenmesi amacıyla Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatını tanzim etmiştir. Yukarıda da yer verildiği üzere taraflar arasında yapılmış olan profesyonel futbolcu sözleşmesinin öncelikli olarak uygulanması, gerektiğinde ise sözleşmeden sonra ancak genel hükümlerden önce Talimat hükümlerinin uygulanması esastır. Talimatta herhangi bir hüküm olmaması halinde ise futbol ile ilgili diğer düzenlemeler incelenmeli, orada da yeterli ve gerekli düzenleme bulunmaması halinde genel hükümlere gidilmelidir.

### **3. Futbol Hukukuna İlişkin Diğer Talimat ve Düzenlemeler**

Profesyonel futbolcu sözleşmesinin ardından ikinci sırada bakılması gereken Talimatta da hüküm bulunmaması halinde üçüncü olarak futbol hukukuna ilişkin diğer talimat ve düzenlemelere bakılması gerekmektedir.<sup>187</sup> Futbol hukukuna ilişkin diğer talimat ve düzenlemelerden anlaşılması gereken Türkiye’de düzenlenen bütün futbol faaliyetlerinin yürütülmesi, düzenlenmesi ve denetlenmesinden sorumlu olan Türkiye Futbol Federasyonu tarafından düzenlenmiş olan diğer talimat, statü, sirküler ve yönergelerdir. Söz konusu talimatların profesyonel futbolcu sözleşmesine uygulanacağı

---

<sup>187</sup> Petek, Hasan, s.145

konusunda herhangi bir tereddüt bulunmamaktadır.<sup>188</sup> Bu hukuki metinlere örnek vermek gerekir ise; Profesyonel Futbolcuların Jübileleri Talimatı, Dopingle Mücadele Talimatı, Disiplin Talimatı, Kulüplerin Futbol Dalında Tescili Talimatı, Fair Play gibi talimatların örnek gösterilebileceği ve bu sayılanlarla sınırlı olmadığı söylenebilir.

Türkiye Futbol Federasyonu tarafından yapılan bu düzenlemeler dışında TFF'nin üye olarak yer aldığı UEFA, FIFA gibi kuruluşların çıkardıkları statü, yönerge ve talimatlar da diğer düzenlemeler kapsamına girmektedir. Zira 5894 sayılı kanunun 4. maddesi 4. Fıkrasında yer alan hüküm, açıkça Türkiye Futbol Federasyonu'nun UEFA ve FIFA üyeliklerine ilişkin hususa yer vermektedir. Bu sebeple FIFA ile UEFA tarafından futbolla ilgili yapılan düzenlemelere de bakılması önem taşımakta ve hatta TFF tarafından düzenlenen talimat, statü, sirküler ve yönergelerin FIFA ve UEFA tarafından düzenlenmiş belgelere uygun olması gerekmektedir.

Futbol ile ilgili bu bölümde bahsi geçen belgelerde de düzenleme olmaması durumunda ise TBK'nın hizmet sözleşmesiyle ilgili hükümleri uygulanmalıdır.

#### **4. Türk Borçlar Kanunu**

Profesyonel futbolcu sözleşmesinin hukuki niteliği bölümünde söz konusu sözleşmenin taraflarına yüklediği edimler ve sözleşmenin unsurları yönünden Türk Borçlar Kanununda yer alan işin görülmesi borcunu ortaya çıkaran sözleşmeler arasından en fazla hizmet sözleşmesine benzediği hususuna yer verilmişti. Bu açıklamalar doğrultusunda profesyonel futbolcu sözleşmesine TBK'nın hizmet sözleşmelerini düzenleyen bölümde bulunan 393. ve devamı maddeleri uygulanabilir. Ancak hizmet sözleşmelerinin yer aldığı bölümdeki düzenlemelerin, İş Kanununda yer alan düzenlemelere göre daha az ayrıntı içerdiğini de belirtmek gerekir.<sup>189</sup>

---

<sup>188</sup> Baştürk, Faruk, s.30.

<sup>189</sup> Baştürk, Faruk, s.31

Bir diğerk husus olarak ise, profesyonel futbolcu sözleşmesi her iki taraf için tam borçlandırıcı ve rızai niteliğehaiz bir sözleşme tipi olduğu için taraflar arasında bir borç ilişkisine sebebiyet vermektedir. Bu sebeplerle de Türk Borçlar Kanunu'nun genel hükümlerinin de sözleşmeye uygulanması mümkündür.<sup>190</sup>

Sonuç olarak; bu sözleşme tipinde öncelikle ve birinci sırada profesyonel futbolcu sözleşmesi hükümlerinin, ikinci sırada özel hüküm mahiyetindeki Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı hükümlerinin, üçüncü sırada yine özel hüküm mahiyetindeki futbol ile ilgili TFF, FIFA veya UEFA tarafından yapılan düzenlemelerde yer alan hükümlerin, eğer bu düzenlemelerde de sözleşmeye uygulanabilir bir hüküm mevcut değil ise bir önceki düzenlemelere göre genel hüküm mahiyetindeki TBK'nın hizmet sözleşmesini düzenleyen bölümde yer alan hükümlerin, akabinde yine Türk Borçlar Kanunu genel hükümlerinin uygulanması gerekmektedir.<sup>191</sup> Ancak profesyonel futbolcu sözleşmesi, PFSTT ve futbol ile ilgili mevcut diğerk düzenlemelerin bu düzenlemelere göre genel hüküm mahiyetinde olan Türk Borçlar Kanunu'nun emredici nitelikteki hükümlerine aykırılık teşkil edemeyeceğini bir kez daha belirtmek gerekir. Bu emredici hükümlere aykırılık teşkil etmesi halinde ise söz konusu düzenlemeler, uyuşmazlığın çözümünde dikkate alınamayacaktır.

Tüm bu sebeplerle profesyonel futbolcu sözleşmelerinin Türk Borçlar Kanununda yer alan emredici mahiyetteki hükümlere aykırı olamayacağı, bu hükümlere aykırılık teşkil edebilecek düzenlemeler içerebileceği açıkça görölmektedir.<sup>192</sup> Ancak futbola ilişkin özgün olan ve özel hüküm mahiyetindeki düzenlemeler (talimat, sirküler,

---

<sup>190</sup> Petek, Hasan, s.146

<sup>191</sup> Baştürk, Faruk, s.31; Petek, Hasan, s.146;

<sup>192</sup> Baştürk, Faruk, s.31

yönerge, statü vb. gibi) ile genel hükümler mahiyetindeki TBK'nın hizmet sözleşmesi hükümlerinin bir arada uygulanması da söz konusu olabilir.<sup>193</sup>

## 5. İş Kanunu

4857 sy. İş Kanunu 1. Maddesi; yasanın amacının işverenle bir iş akdine dayalı olarak çalışmakta olan işçinin çalışma koşulları ile iş ortamındaki hakları ve sorumluluklarının düzenlenmesi olduğunu düzenlemektedir. Yine kanunun aynı maddesinde, 4'üncü maddede yer alan istisnaların haricindeki tüm işyerleri, bu işyerlerindeki işverenler, işveren vekilleri ve işçilerin faaliyet alanlarına bakılmadan bu kanun hükümlerinin uygulanacağına hükmedilmiştir.<sup>194</sup>

“İstisnalar” başlığı altındaki 4'üncü maddede İş Kanununun uygulanmasının mümkün olmayacağı işlere yer verilmiştir. 4. maddenin 1. fıkrasının (g) bendinde ‘*Sporcular hakkında*’ demek suretiyle sporculara ilişkin iş ve iş ilişkilerinde bu kanunun diğer bir deyişle İş Kanunu’nun uygulanmayacağı açıkça belirtilmiştir.<sup>195</sup>

Profesyonel futbolcu, kulübe bağımlı ve sürekli olarak iş görme edimi altına girerek spor faaliyetini yerine getirmekte olup bunun karşılığında sözleşmenin diğer tarafı olan kulüp belirli bir ücret ödeme edimini üstlenmektedir. Profesyonel futbolcunun süreklilik arz edecek şekilde, kulübün emir ve talimatlarına bağlı olarak edimini yerine getirmesi bunun karşılığında da ücrete hak kazanması sebebiyle bu sözleşmeye İş Kanunun uygulanması yerinde olacak ise de Kanunun 4. maddesi uygulanmasını engellemektedir. Bu doğrultuda sporcuların İş Kanunu kapsamında yer almamasının haklı bir gerekçesi olmamakla birlikte bu durum futbolcuların haklarının eksiksiz sağlanması noktasında kulübü güçlü kılmaktadır. Ayrıca sporcuların İş

---

<sup>193</sup> Petek, Hasan, s.146.

<sup>194</sup> 22.05.2003 kabul, 10.06.2003 yayım tarihli 4857 sayılı İş Kanunu madde 1.

<sup>195</sup> 22.05.2003 kabul, 10.06.2003 yayım tarihli 4857 sayılı İş Kanunu madde 4.

Kanunundan yararlanamaması, bu nedenlerle de haklarında mağduriyetlerin olduğu kabul edilmekte ve eleştirilmektedir.<sup>196</sup>

Sporcuların kanun kapsamı dışına çıkarılmış olması sporcular ile kulüp arasındaki ilişkinin bir iş ilişkisi olduğu gerçeğini ortadan kaldırmamaktadır. Zira İş Kanununun 4. maddesinde de istisnalar sayılır iken ‘iş ve iş ilişkilerine’ demek suretiyle İş Kanunun uygulanmayacağı işler ve iş ilişkileri belirtilmiştir.

Sporcular ve kulüpler arasında yer alan spor ilişkisi gereği spor dalına ilişkin ihtiyaçların gerekli ve eksiksiz olarak dikkate alınması ve İş Kanununa tabi sözleşmenin feshi ve devamında hak kazanılan tazminatların sporculara uygulanmasının çok mümkün olamaması sebebiyle sporcular İş Kanunu kapsamı dışında bırakılmış, sporcunun yapmış olduğu spor dalına konu federasyonlarca yapılan düzenlemelere tabi tutulmuştur. Federasyonlarca o spor dalına özgü çıkarılan talimat ve düzenlemelerde sözleşmeye uygulanacak hüküm bulunmaması hali ile çokça karşılaşılmakta ve bu durum sözleşmeye uygulanacak hüküm noktasında karışıklık yaratmaktadır. Bu noktada Türk Borçlar Kanunun hizmet sözleşmelerine ilişkin hükümleri ve akabinde genel hükümleri uygulanacak ise de bu hükümler her hususta yeterli olamamaktadır. Borçlar Kanunu Spor Hukukuna ilişkin tüm detayları içermemekte olup birçok noktada eksik kalabilmektedir.

İş Kanununa konu iş görme sözleşmeleri esasen birer hizmet sözleşmesi niteliğindedir. Bu sebeplerle de İş Kanununa konu işçi-işveren sözleşmeleri ve işçi-işveren arasında mevcut olan ilişkinin aslında profesyonel futbolcu ile kulüp arasında yer alan ilişki ile benzer ve hatta neredeyse aynı olduğunu söylemek mümkündür.<sup>197</sup> Ancak İş Kanunun yukarıda yer vermiş olduğumuz hükümleri doğrultusunda

---

<sup>196</sup> Petek, Hasan, s.149.

<sup>197</sup> Petek, Hasan, s.147.

profesyonel futbolcu yani sporculara uygulanması mümkün olmamaktadır. Bu durumda da profesyonel futbolcu sözleşmelerine uygulanacak hükümler noktasında diğer kaynaklar bazı hususlarda yetersiz kalabilmektedir. Ancak bu durumlarda dahi İş Kanunun uygulanamayacak olması bir eksikliği ortaya çıkarmaktadır.<sup>198</sup>

Her ne kadar profesyonel futbolcular hakkında İş Kanunu uygulanmayacak ise de İş Kanunu kapsamında olan ve İş Hukuku temel prensiplerinden birisi olan “işçinin lehine yorumlanma” prensibinin profesyonel futbolculara da uygulanmasının gerekliliği doktrinde belirtilmektedir.<sup>199</sup>

Bir diğer husus olarak ise önemle belirtmekte fayda var ki, İş Kanunu’nun 4. madde ile kapsam dışında tutmuş olduğu kişiler, sporculardır yani profesyonel futbolculardır. Bir kulüp ile iş ilişkisi doğrultusunda bir iş sözleşmesi ile çalışmakta olan kişiler tabi ki de İş Kanununa tabi olacaktır. Bu kişilere antrenörler, teknik direktörler, menajerler örnek verilebilir.

Yukarıda yer alan açıklamalarımız doğrultusunda profesyonel futbolcu sözleşmelerine İş Kanunu uygulanamayacak olup uygulanması gereken kanun Türk Borçlar Kanunu’dur. Türk Borçlar Kanunu’nun hizmet sözleşmelerine ilişkin hükümleri, burada sözleşmeye uygulanacak düzenleme bulunmaması durumunda ise sözleşmeye uygunluğu bulunduğu ölçüde TBK ve TMK genel hükümleri uygulanacaktır.<sup>200</sup> Ancak kanundaki emredici nitelikte düzenlemelere aykırılık teşkil etmemek koşuluyla Borçlar Kanununa göre özel hüküm niteliğinde olan diğer düzenlemeler öncelikli olarak uygulanabilecektir. Bahse konu diğer düzenlemelere önceki bölümlerde ayrıntılı olarak yer verilmiştir.

---

<sup>198</sup> Petek, Hasan, s.151

<sup>199</sup> Baştürk, Faruk, s.29.

<sup>200</sup> Sarı, Suat, s.35.

## 6. Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu

Anayasa'nın 2. Kısımındaki temel haklar ve ödevlerin 3. Bölümünde sosyal güvenlik hakkına ilişkin düzenlemeye yer veren 60. Maddesinde; tüm bireylerin sosyal güvenliğe ilişkin haklarının bulunduğunu ve devletin sosyal güvenliğe ilişkin hakların tesis edilmesi için her türlü önlemin alınacağına yer verilmektedir. Bu doğrultuda 16/06/2006 tarihinden itibaren yürürlükte bulunan 5510 sy. Kanunda bu hakkın detayları düzenlenmektedir.

Kanunun 'Amaç' başlıklı 1. maddesi, *“kanunun amacının sosyal sigortalar ile genel sağlık sigortası bakımından kişileri güvence altına almak; bu sigortalardan yararlanacak kişileri ve sağlanacak hakları, bu haklardan yararlanma şartları ile finansman ve karşılanma yöntemlerini belirlemek; sosyal sigortaların ve genel sağlık sigortasının işleyişi ile ilgili usul ve esasları düzenlemek”* olduğunu belirtmektedir. Yine kanunda yer alan 4. Madde; “sigortalı kabul edilenlere, 6. maddesinde ise sigortalı sayılmayanlara yer verilmiştir. 6. maddenin 1. fıkrasının (m) bendinde *‘Gençlik ve Spor Bakanlığı, Spor Genel Müdürlüğü, Türkiye Futbol Federasyonu, bağımsız spor federasyonları tarafından yapılan her türlü gençlik ve spor faaliyetleri ile bu faaliyetlerle ilgili kamp, eğitim ve hazırlık çalışmalarında süreklilik arz etmeyecek şekilde görevlendirilenler sigortalı sayılmayacaktır.’* hükmüne yer verilmektedir. Her ne kadar burada spor federasyonlarınca düzenlenen her branştaki sportif faaliyetlerde sürekli olmayarak görevlendirilenlerin sigortalı kabul edilmeyeceği belirtilmiş ise de önceki bölümlerde de ayrıntılı olarak yer verildiği üzere profesyonel futbolcu ile kulüp arasında süreklilik arz eden bağımlı bir ilişki bulunmakta olduğundan dolayı profesyonel futbolcuların bu istisna kapsamına girmeyeceğini belirtmek gerekir. İstisna kapsamında olmaması sebebi ile de söz konusu 5510 sayılı Kanunun profesyonel futbolculara uygulanabilecek olması da aşikârdır.

Profesyonel futbolcular, İş Kanunu'nun kapsamında değerlendirilmese de Anayasal güvencenin temin edildiği sosyal güvenlik hakları ile sigorta haklarından mahrum bırakılmamaktadır. Zira ikisi de birbirinden farklı kanunlar olup iki kanun arasında ayırım bulunduğu açıktır.<sup>201</sup>

Bu açıklamalar ışığında profesyonel futbolcuların sürekli bir şekilde kulübe bağımlı olarak iş görme edimini üstlenmesi sebebi ile sosyal sigortalardan ve sosyal güvenlik haklarından yararlanması gerektiği ve bu doğrultuda da 5510 sayılı Kanunun profesyonel futbolculara uygulanabileceği söylenebilir.<sup>202</sup>

## 7. Sendikalar Kanunu

Anayasa'nın 2. Kısımında bulunan temel haklar ve ödevlerin 3. Bölümünde sendika hakkını düzenleyen 51. Maddede; çalışan, işveren ve üyelerin çalışma ilişkisinde sosyal ve ekonomik hakları koruma ve geliştirebilme amacıyla öncesinden izin almaksızın sendika kurabilmek, sendikalara serbest bir şekilde üyelik tesis edebilmek veya üyeliği sonlandırabilme haklarına sahip olduğuna yer verilmiştir. Yine bu doğrultuda detaylı düzenlemelerin yapılması amacıyla 07.11.2012'den itibaren yürürlükte olan 6356 sy. Kanun çıkarılmıştır.

Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmeleri Kanunu 1. Maddesi yasanın amacını düzenlemektedir. Bu madde uyarınca; *“kanunun amacı, işçi ve işveren sendikaları ile konfederasyonların kuruluşu, yönetimi, işleyişi, denetlenmesi, çalışma ve örgütlenmesine ilişkin usul ve esaslar ile işçilerin ve işverenlerin karşılıklı olarak ekonomik ve sosyal durumları ile çalışma şartlarını belirlemek üzere toplu iş sözleşmesi yapmalarına, uyuşmazlıkları barışçı yollarla çözümlemelerine, grev ve lokavta başvurmalarına ilişkin usul ve esasların düzenlenmesidir.* ‘Tanımlar’ başlıklı 2.

---

<sup>201</sup> Petek, Hasan, s.152.

<sup>202</sup> Baştürk, Faruk, s.36.

maddenin 3. fıkrasında, işçi kavramının İK’da tanımı yapıldığı şekilde olduğuna vurgu yapılmıştır. Yine aynı kanunun sendikal üyeliğin kazanılmasını düzenleyen 21. Maddesi; “15 yaşını tamamlayan ve İK’ya istinaden işçi sayılan kişilerin işçi sendikalarının üyesi olabileceğini” düzenlemektedir. Bu doğrultuda İş Kanununa baktığımızda; tanımlamaların yer aldığı 2. maddede bir iş akdine istinaden çalışmakta olan gerçek kişinin işçi olduğu belirtilmiştir. Sendikalara üyelik için işçi sıfatına sahip olmak yeterli olacaktır şeklinde ifade etmek mümkündür.<sup>203</sup>

Profesyonel futbolcuların sendikal haklarına ilişkin detaylı açıklamalara ise futbolcuların hakları başlığı altında detaylı yer verilmiştir.

## **8. İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu**

Hukumumuzda işyerinde iş sağlığına ve güvenliğe ilişkin koşulların iyileştirilmesine yönelik işçi ve işverenlerin görevlerinin, yetkilerinin, sorumluluklarının, haklarının ve yükümlülüklerinin düzenlenmesi amacıyla 6331 sy. Kanun yayımlanmıştır. İş Sağlığı ile Güvenliği hakkındaki Kanun uyarınca işverenlerin iş sağlığına ve güvenliğine dair üzerine düşen yükümlülük ve sorumluluklar, işçiyi gözetme borcu sebebiyle ortaya çıkmaktadır.

Bu kanun; özel veya kamu sektöründeki tüm işyerleri ve işler, buralardaki işveren vekilleri, stajyer ve çıraklar da dâhil olacak şekilde bütün çalışanlara faaliyet konularına bakılmaksızın uygulanmaktadır. Kanunun istisnalar ile kapsama ilişkin 2. Maddesi, kanunun uygulanmayacağı faaliyet ve kişileri tek tek saymıştır. Sayılan faaliyet ve kişiler arasında sporcular yer almamaktadır. Bu sebeple de söz konusu kanunun profesyonel futbolculara uygulanacağı açıktır. Ve hatta profesyonel futbolcuların bu kanun kapsamında SGK tarafından karşılanan giderlerinin futbolcunun sözleşme ile bağlı olarak çalıştığı kulübe rücu edilmesi mümkün olmaktadır.

---

<sup>203</sup> Baştürk, Faruk, s.37.

## 9. Kulüp İçi Yönetmelik ile Disiplin Talimatları

Profesyonel futbolcuların sözleşmelerine uygulanacak hükümlerle ilgili bu kısma kadar bahsi geçen kanunlar, talimatlar, sirküler ve genelgeler idi. Ancak sözleşmenin tarafları arasında kurulan ilişkilerin sadece kanun/talimatlar/sözleşmelerle düzenlenme ihtimali çalışma hayatı değişkenliği karşısında mümkün olamayacaktır. Bu sebeplerle de kulüp tarafından tek taraflı olarak çalışma düzeni ve koşullarını içeren düzenlemelerin hazırlanması mümkündür.<sup>204</sup>

Söz konusu kulüp içi yönetmelik ve talimatların geçerli bir şekilde sözleşmeye uygulanabilmesi için sözleşmenin imza tarihinden önceki bir tarihte hazırlanmış ve futbolcunun bilgisine sunulmuş olması gerekmektedir. Böylece söz konusu yönetmelik ve talimatlar sözleşmenin birer eki haline gelmektedir.

Kulüp içi yönetmelik ve disiplin talimatlarının geçerli olması ve uygulanabilmesi için TFF'ye tescil ettirilmesi gerekmektedir.<sup>205</sup>

Türk Hukukundaki ulusal nitelikteki profesyonel futbolcu sözleşmelerine uygulanabilecek düzenlemeler genel olarak bunlardan ibarettir.

### C. Sözleşmenin Şekli

6098 sayılı TBK'nın 12. Maddesi; akitlerin geçerliliğinin aksi öngörülmediği takdirde, hiçbir şekle tabi olmayacağı hususunu açıkça düzenlemiştir.<sup>206</sup> Yine madde metninde yasada öngörülmüş bir şekil şartı mevcut ise bunun bir ispat şekil şartı değil aksine geçerlilik şekil şartı olduğu belirtilmiştir.<sup>207</sup> Kanunda öngörülen bir şekil şartı mevcut olmasına rağmen bu şarta uyulmadan bir sözleşme akdedilmiş ise akdedilen bu

---

<sup>204</sup> Baştürk, Faruk, s.49-50.

<sup>205</sup> Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı madde 24/1/c.; Baştürk, Faruk, s.50.

<sup>206</sup> Reisoğlu, Safa, "Türk Borçlar Hukuku, Genel Hükümler", Beta Yayınları, İstanbul, 2014, s. 80.

<sup>207</sup> Eren, Fikret, s. 247.

sözleşme hüküm doğurmayacaktır.<sup>208</sup> Söz konusu kanun hükmü doğrultusunda kanunda aksine bir düzenleme mevcut olmadığı için hizmet sözleşmelerinin şekli hususunda bir geçerlilik şartı öngörülmediğini söyleyebiliriz.

Sözleşmelerle ilgili TBK’da bir geçerlilik şekil koşulu bulunmasa da TFF’nin çıkarmış olduğu PFSTT’de profesyonel futbolcu sözleşmesinin şekline dair hükümler mevcuttur. Bu hükümlere kısaca değinmek gerekir ise, öncelikle ‘Tanımlar’ başlığı altında düzenlenen 2. maddesinin (i) bendinde sözleşmenin tanımı yapılarak ilgili bentte, Türkiye Futbol Federasyonunca hazırlanmış olan tipte profesyonel futbolcu sözleşmesinin açıklamasına yer verilmiştir. Yine aynı Talimatın ‘Profesyonel Futbolcu’ başlıklı 3. Maddesi, profesyonel futbolculuğun tanımını yaparken “bir futbol kulübüyle yazılı sözleşmeyi yapan” ibaresine yer vermiştir. Yine aynı Talimatta yer alan 19. Maddede; taraflarca imzalanan sözleşmelerin futbol kulüplerince Türkiye Futbol Federasyonu’na tescil işlemlerinin yapılması amacıyla sunulmasının zorunlu olduğu hususu belirtilmiştir.<sup>209</sup> Bu hükümlerden de açıkça görüleceği üzere sözleşmenin şekli ile ilgili Türk Borçlar Kanunundaki serbestinin aksine Talimatta daha ağır düzenlemeler mevcuttur.<sup>210</sup>

Talimatta yer alan hükümler doğrultusunda profesyonel futbolcu sözleşmesinin Türkiye Futbol Federasyonu tarafından hazırlanmış tip sözleşme doğrultusunda ve yazılı bir şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Yine Türk Borçlar Kanununda yer alan hüküm doğrultusunda yazılı şekilde yapılan sözleşme tiplerinde borçlandırııcı işlem tesis edenlerin imzasının bulunması zorunluluğunu vurgulamak gerekmektedir. Söz konusu

---

<sup>208</sup> 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu, Sözleşmelerin Şekli başlıklı 12. madde.

<sup>209</sup> Karabağ Bulut, Nil, “Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinde Ücret”, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021, s. 31.

<sup>210</sup> Petek, Hasan, s. 49.

yazılı şekilde yapılacak sözleşmelerin değiştirilmesinde de yazılı şekil şartına uyulması gerekmektedir.<sup>211</sup>

TFF tarafından tip olarak hazırlanan sözleşme doğrultusunda ve yazılı bir şekilde akdedilen sözleşmenin tescili için imzalandığı tescil ve transfer döneminin içerisinde futbol kulübünce Türkiye Futbol Federasyonu'na sunulma zorunluluğu bulunmaktadır. Profesyonel futbolcu da aynı sürede sözleşmenin sunulmasını gerçekleştirebilir. Ardından sözleşmenin TFF tarafından tescili gerekmektedir. Ancak söz konusu tescil işlemi bir geçerlilik şartı olmadığı gibi sözleşmenin kurulması ya da sözleşmenin açıklanması amaçlarıyla da yapılmamaktadır. Kaldı ki Tahkim Kurulu'nun kararlarına bakıldığı zaman; tek tip sözleşmenin haricindeki tarafların imzaladıkları diğer sözleşmeler de geçerli olarak kabul edilmiştir.<sup>212</sup>

Tescil işleminin önemi sözleşmelerin geçerli bir şekilde kurulmasının ardından ortaya çıkmaktadır.<sup>213</sup> Tescil işleminin gerçekleştirilmemesi halinde ise profesyonel futbolcu organize maçlarda yani resmi maçlarda oynama hakkına sahip olamayacaktır. Zira Talimatın madde 11/1 hükmü futbolcuların, bir futbol kulübünde amatör ya da profesyonel bir şekilde oynaması amacıyla ilk tescil işlemi dahil bağlı bulunduğu futbol kulübünün adına Türkiye Futbol Federasyonu nezdinde FIFA Kimlik numarasıyla elektronik tescil sisteminde tescili yapılmış olmasının zorunlu olduğunu, aynı Talimatın madde 11/2 hükmü ise organizasyonel futbol müsabakalarına sadece Türkiye Futbol Federasyonunca elektronik tescil sistemiyle tescili yapılmış olan futbolcuların katılabileceğini düzenlemektedir.

---

<sup>211</sup> Petek, Hasan, s. 50.

<sup>212</sup> TFF Tahkim Kurulu Örnek Kararları, 2006-2008 dönemi, s. 430; 21.09.2006 T., 2006/234 E, 2006/241 K sayılı karar.

<sup>213</sup> Kocayusufoğlu, Necip, "Borçlar Hukuku Genel Bölüm", 7. Baskı, Filiz Yayınları, 2017, s. 503.

#### **D. Sözleşmenin Süresi**

Hizmet sözleşmelerinin genel olarak Borçlar Kanunu uyarınca belirsiz ve belirli süreli olacak şekilde sınıflandırılması söz konusu olmaktadır. Bu tasnife Borçlar Kanununda yer verildiği gibi İş Kanununda da yer verilmektedir.<sup>214</sup>

İş Kanunu belirli süreli sözleşmelere dair detaylı düzenlemelere yer vermektedir. Bunlardan biri de bu sözleşme tiplerinin geçerlilik şartının objektif şartlara bağlanmasına ilişkindir. Fakat daha önce de bahsedildiği üzere profesyonel futbolcuların İK'ya tabi olmamasından dolayı bu düzenlemelerin diğer sporcularda olduğu gibi profesyonel futbolcular için de sonuç doğurmayacağı doktrinde ifade edilmektedir. Profesyonel futbolcuların tarafı oldukları sözleşmelerin akdedilmesi PFSTT'de yer alan hükümler doğrultusunda belirli süreliğine yapılmaktadır.<sup>215</sup>

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin belirsiz süreli yapılmamasının altında yatan sebep olarak; futbolda profesyonellik gereği futbolcuların performanslarının 35 yaş sonrasında azalması gösterilmektedir.<sup>216</sup>

Günümüzde ise teknik direktör ya da kulüp yöneticilerinin değişmesi beraberinde futbol kulüplerine yıldız oyuncu transferine dair vaatleri de beraberinde getirmektedir. Her göreve gelen teknik direktör ya da teknik ekibin futbol oyununa bakış açısındaki farklılıklar da farklı oyuncu profillerinde takım teşekkülü ihtiyacını beraberinde getirmektedir. Kaldı ki bu durum bazen bir teknik direktörün ya da teknik ekibin değişmesinden dolayı futbol kulübünün kadrosundaki oyuncuların tamamında revizyona gidilmesi sonucuna kadar ulaşmaktadır. Büyük çaplı değişim ihtiyacı sadece

---

<sup>214</sup> Narmanlıoğlu, Ünal, “İş Hukuku Ferdi İş İlişkileri I”, 3.Bası, Beta Yayınları, İzmir, 1998, s. 211.

<sup>215</sup> Ertaş, Şeref / Petek, Hasan, s.342.

<sup>216</sup> Aksoy, Onur, “Profesyonel Futbolcunun İş Sözleşmesi” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2010, s.26.

başarısız geçirilen sezon sonrasında değil başarının elde edilmesinden de kaynaklanabilmektedir.<sup>217</sup> Zira bir ülkenin ulusal liginde şampiyonluğa ulaşma başarısını elde eden futbol kulüpleri bir sonraki futbol sezonunda bulunduğu kıta ya da bölgenin şampiyonlar ligi turnuvaları gibi uluslar arası organizasyonlarda bulunma fırsatı yakalamaktadır. Kendi ülkesindeki profesyonel liglerde başarıya ulaşan futbol kulüpleri UEFA Avrupa Ligi veya Şampiyonlar Ligi gibi marka değeri yüksek organizasyonlarda ayakta kalabilmek, kendisini ispatlayabilmek ve büyük kulüp unvanlarına erişebilmek amacıyla dünya çapında futbolcuları transfer etmek için adeta birbirleriyle yarış eder pozisyonlara girmektedir.

Büyük bir transfer sözleşmesi ile adından söz ettiren futbol kulüpleri bazen çok iyi bir performans sergilediği sezonlarda yapmış olduğu reklamın çok daha fazlasına sahip olmaktadır. Futbolun da yalnızca bir spor dalı değil global bir ticari sektör halini aldığı değerlendirildiğinde futbol kulüpleri bünyesinde bulunan futbolcuların bir reklam sözleşmesi neticesinde kazandığı gelirlerle birçok futbolcu transfer sözleşmesi için finansman kaynağı yaratmaktadır.<sup>218</sup>

Dinamik bir yapıya sahip futbol sektöründe futbolcuların sürekli bir kulüp bünyesinde futbol oynaması onların mesleki anlamda gelişimlerine de olumsuz etki yaratabilmektedir. Mesleki gelişimlerini iyileştirerek kendisini geliştiren futbolcular daha büyük futbol kulüplerine transfer olarak daha yüksek kazançlar elde etme imkanına sahip olacaklardır. Bu bağlamda kariyerlerini daha iyi noktaya taşıyan futbolcuların ekonomik anlamda şahsi değerlerini koruması de TMK 23'üncü maddesi bağlamında sağlanmış olacaktır.<sup>219</sup>

---

<sup>217</sup> Baştürk, Faruk, s. 151.

<sup>218</sup> Süzek, Sarper, s.250.

<sup>219</sup> Petek, Hasan, s.61.

Bu gerekçelerden dolayı futbolcu sözleşmelerine dair tüm detayların düzenlenmiş olduğu PFSTT’de sözleşme tipinin süresi net bir şekilde sınırlandırılarak futbol kulüpleriyle futbolcular arasında imzalanan sözleşmelerin belirli süreliğine geçerli olduğu açıkça düzenlenmiştir. Yürürlükteki talimatın 1’uncu. maddesinde profesyonel futbolcu sözleşmelerinin en çok 5 sene için geçerli olduğu hususu yer almaktadır. Ayrıca, 18 yaşının altındaki futbolcuların mesleki gelişimlerinin daha hızlı olabileceği düşüncesinden hareketle bu kategoride futbolcuların taraf olduğu sözleşmelerde ise 5 yıllık sürenin kısaltılarak 3 yıl olarak uygulanacağı hususu da talimatta açıkça belirtilmiştir. Bu talimatın hükümleri doğrultusunda belirsiz süreli sözleşme akdedilmesinin mümkün olmayacağı sonucuna varılacaktır.<sup>220</sup>

Talimatın aynı maddesinin üçüncü fıkrasında ise profesyonel futbolcu sözleşmelerinin bitiş tarihine ilişkin kesin tarih düzenlemesi olarak 31 Mayıs belirlenmiştir. Ancak uygulamada her ne kadar profesyonel ligler bu tarihten sonra bitse de bazı erteleme durumlarında ya da ligler dışında Türkiye Kupası gibi ülkelerin kendi farklı kupa organizasyonlarından sonra Haziran ayında da resmi maçların oynanması söz konusu olabilmektedir.<sup>221</sup> Bu gibi durumlara dayanak teşkil etmesi için talimatın 31 Mayıs tarihi düzenlemesi fıkrasının devamında resmi maçların uzaması durumunda mevcut sözleşmelerin son müsabakaların gerçekleştirileceği tarihe kadar geçerli olacağına dair düzenlemeye de yer verilerek hukuki boşluğun oluşmasının önüne geçilmiştir.<sup>222</sup>

---

<sup>220</sup> PFSTT 19. madde

<sup>221</sup> Bezen, Serdar / Bezen, Yeşim / Samlı, Zekican / Akalın, Tuğcan / Kartal, Salih, “Football: Extension of Players Contract in Turkey due to the Covid-19 Pandemics”, Sports Law&Taxation 11, S. 2, 2020, s. 47.

<sup>222</sup> Turan, Kağan, “Covid-19 Salgınının Profesyonel Futbolcu Sözleşmelerine Etkisi”, İstanbul Spor Hukuku Dergisi 4, S. 2, 2022, s. 65.

## **ÜÇÜNCÜ BÖLÜM**

### **SÖZLEŞMENİN TARAFLARI, SÖZLEŞMEDEN DOĞAN HAK VE BORÇLAR**

#### **I. SÖZLEŞMENİN TARAFLARI**

Sözleşmelerin taraflarının tespit edilmesi, sözleşmeden kaynaklanan hak ve borçların kime ait olduğunun belirlenmesi demektir. Belirli hak veya yükümlülükler ile donatılan kişilerin öncelikle hukuk düzeni içerisinde hak ehliyetinin bulunması gerekmektedir.<sup>223</sup>

Hak ehliyeti bulunan varlıklara kişi denmektedir.<sup>224</sup> Kişiler hukukunun temeli olan kişiliğin oluşması öncelikle hak ehliyetine bağlıdır.<sup>225</sup> Sözleşmelerin taraflarını oluşturan kişilerin nitelikleri ve türleri akitten kaynaklanan edim ve borçların tespiti için önemlidir. Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin kurulması amacıyla irade açıklayan kişiler de bu sözleşmenin taraflarıdır.<sup>226</sup> Sözleşmenin kurulmasını sağlayan, ilgili borçları ifa eden ya da etmeyen, uyuşmazlık çıkmasına sebep olan kişiler bu taraflardır.<sup>227</sup> Bu taraflar Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatından anlaşılacağı şekliyle kulüpler ve profesyonel futbolculardır.<sup>228</sup> Bahse konu talimatın tarafların hakları ile yükümlülüklerini düzenleyen beşinci bölümünün 24 ve 25.

---

<sup>223</sup> Serozan, Rona, “Medeni Hukuk Genel Bölüm/Kişiler Hukuku”, 9. Baskı, Vedat Yayıncılık, İstanbul, 2022, s. 415.

<sup>224</sup> Dural, Mustafa / Ögüz, Tufan, “Kişiler Hukuku”, 23. Baskı, Filiz Yayıncılık, İstanbul, 2022, s. 5.

<sup>225</sup> Oğuzman M. Kemal / Seliçi Özer / Özdemir Saibe Oktay, “Kişiler Hukuku”. 20. Baskı, Filiz Yayıncılık, İstanbul, 2022, s.44.

<sup>226</sup> Ertas, Şeref / Petek, Hasan, s. 321.

<sup>227</sup> Serozan, Rona, s. 199.

<sup>228</sup> Şahin, Onur, “Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Sona Ermesi ve Bundan Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Sportif Yargı Yoluyla Çözümü”, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2015, s. 37.

Maddelerinde kulüpler ve profesyonel futbolcuların yükümlülüklerine yer verilmiştir. Dolayısıyla profesyonel futbolcu sözleşmelerinin taraflarının futbol kulüpleri ile profesyonel futbolcular olduğu sonucu da dolayısıyla ortaya çıkmaktadır.<sup>229</sup>

## **A. Profesyonel Futbolcu**

### **1. Profesyonellik ve Profesyonel Sporcu**

Spor hukukunda profesyonelliği ifade eden tanım olarak profesyonel spor dalı kavramı 3289 sayılı Kanunda yer almıştır. Gençlik ve Spor Hizmetlerine ilişkin bahse konu Kanunun 24. Maddesinde Bakanlıkça profesyonelliği tespit edilen spor dallarının profesyonel spor dalları olduğu tanımlanmıştır.<sup>230</sup>

Sportif anlamda profesyonellik ise hukuki tanımlamaların dışında belli başlı bir takım kriterlere dayanmaktadır. Bunlar; yapılan sporun gerektirdiği zihinsel ve fiziksel becerilere sahip olma, bu becerileri muhafaza edebilmek için düzenli olarak antrenmanlar yapma, kişisel sağlığına, uyku düzenine ve beslenmesine dikkat etme gibi hususlardır.<sup>231</sup>

Profesyonel sporcular, belli bir spor hocası, eğitmeni, öğretmeni ya da antrenörün yönetiminde sportif müsabakalara ve performansını geliştirmek amacıyla antrenmanlara katılan kişilerdir. Dolayısıyla icra ettiği sporu mesleki faaliyet olarak yürüten, karşılığında belirli bir ücret kazanan kişilerin yapmış oldukları spor branşının profesyonel ya da amatörlüğüne bakılmadan profesyonel sporcu sıfatına sahip olduğu kabul edilir.<sup>232</sup>

---

<sup>229</sup> Petek, Hasan, s.73.

<sup>230</sup> Ege, Önder, “Türk Medeni Hukukuna Göre Spor Kulüpleri”, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, 2022, s.49.

<sup>231</sup> O’Leary, Leanne, “Regulating the Employment Relationship in Professional Team Sports”, Industrial Law Journal, C.41, S.2, 2012, s. 202.

<sup>232</sup> Petek, Hasan, “Sporcu Sözleşmeleri ve Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi”, Spor Hukuku Dersleri, Ed.: Kısmet Erkiner, Ed. Yardımcısı: Ali Soysüren, Kadir Has Üniversitesi Yayınları, 2007, s. 553.

Profesyonelliğe sahip sporcular hizmet sözleşmesi bağlamında işçi tarafında yer almaktadırlar. İş Kanunu uyarınca işçi tanımlaması yapılırken; herhangi bir iş sözleşmesinden kaynaklanarak çalışmakta olan gerçek kişiler olarak belirtilmiştir. Sporcular ise İş Kanunu'nun kapsamının dışında bırakılmışlardır. Fakat bu durum sporcuların da işçilik sıfatlarının bulunmasına engel teşkil etmez. İş Kanunu kapsamının dışında bulunma yalnızca İş Kanununca düzenlenen nispi ve mutlak emredici hükümlerin uygulanmasının önüne geçmektedir. İş Kanununda yer alan 39. Madde düzenlemesi bu durumu destekler niteliktedir. Bu madde metninde asgari ücrete ilişkin bir değerlendirme yapılırken iş sözleşmesi kapsamında çalışan ya da kapsamı dışında çalışan her türlü işçi için bu düzenlemenin geçerli olacağı ifade edilerek iş kanunu kapsamı dışında çalışanların da bazı yönlerden işçi statüsünü taşıdıkları kabul edilmektedir.<sup>233</sup>

Profesyonel futbolcuların, İş Kanunu kapsamı dışında olduğuna ilişkin düzenleme, istisnaların düzenlendiği 4. Maddenin g bendinde yer almaktadır. Burada sporcular için İş Kanunu'nun uygulanmayacağı açık bir şekilde belirtilmiştir.<sup>234</sup> Burada bahsi geçen sporcular profesyonel sporcu olarak sporlarını icra eden kişilerdir.<sup>235</sup>

Profesyonel sporcuların yapmış oldukları işlerinin karşılığı olarak İş Kanunu'nun kapsamı dışında tutulması nedeniyle Borçlar Kanunu hükümlerinin uygulanması söz konusu olmaktadır. Dolayısıyla profesyonel sporcular İş Kanunu'na göre işçi statüsünde değil, borçlar hukuku bağlamında işçi sayılır.<sup>236</sup> Profesyonel futbolcular için de aynı durum geçerlidir. İş Kanunu kapsamında sayılmayan

---

<sup>233</sup> Baştürk, Faruk, s.19.

<sup>234</sup> Baştürk, Faruk, "Teknik Direktör ve Antrenörlerin Hukuki Durumu", Legal İş Hukuku Dergisi, Sayı 6, 2005, s.593.

<sup>235</sup> Çelik, Nuri / Caniklioğlu, Nurşen / Canbolat, Talat, "İş Hukuku Dersleri" Beta Yayınevi, 36. Baskı, İstanbul, 2023, s.70.

<sup>236</sup> Tunçomağ, Kenan / Centel, Tankut, "İş Hukukunun Esasları", Beta, 10. Baskı, İstanbul, 2022, s.42.

profesyonel futbolcuların sözleşme gereği işçi sayılmalarında bir engel bulunmamaktadır. İşçilik sıfatlarından kaynaklı olarak İş Kanunu dışında diğer mevzuatlarda yer alan haklar ve borçlar açısından işçilik hükümleri uygulanabilir. Zira CAS içtihatlerinde ve FIFA kararlarında profesyonel futbolcular işçi olarak nitelendirilmiştir.<sup>237</sup>

## **2. Bir Spor Hukuku Süjesi Olarak Profesyonel Futbolcu**

Profesyonel sporcular hobi veya eğlence amaçlı değil kazanç elde etme amaçlı sporla iştigal eden kişilerdir.<sup>238</sup> Dolayısıyla belirli bir ücret karşılığında bir futbol kulübü bünyesinde sporunu icra eden kişiler profesyonel sporcu olarak nitelendirilir.<sup>239</sup> Bu kişilere “profesyonel futbolcu” denmektedir.

Profesyonel futbolculuk en geniş kapsamlı tanımıyla; Türkiye’de profesyonel spor dalları arasında olan futbolu icra ederken karşılığında para kazanan, tüm bunları bağlı bulunduğu profesyonel futbol kulübüyle imzaladığı profesyonel futbolcu sözleşmesi neticesinde yapan kişilerin oluşturduğu bir meslek dalıdır.<sup>240</sup>

Profesyonel futbolcular; bir futbol kulübüyle yazılı akit imzalamış olup kendisinin futbol faaliyetlerini yürütmek için yapmış olduğu harcamalardan daha fazlasını kazanan futbolculardır.<sup>241</sup> Bunun dışında kalan ve futbol sporunu icra eden diğer kişiler amatör futbolcu statüsünde kabul edilirler.<sup>242</sup> Yalnızca bir maç için gerçekleştirilen konaklama, ulaştırma gibi masrafların karşılanmış olması o maçta forma giyen futbolcunun amatörlüğüne etki etmeyecektir. Çünkü profesyonel futbolcu

---

<sup>237</sup> Yılmaz, Alper Çağrı, s. 12.

<sup>238</sup> Petek, Hasan, s.93.

<sup>239</sup> Küçükgüngör, Erkan, s. 161.

<sup>240</sup> Cem, Çağrı, s. 16.

<sup>241</sup> Çoban, Dilek, “Profesyonel Futbolcu Sözleşmeleri”, İstanbul Barosu Dergisi Spor Hukuku Özel Sayısı, 2007, Mayıs-3, s. 103-105, s. 103.

<sup>242</sup> Baştürk, Faruk, s.7.

statüsünü kazanabilmesi için sadece bu tip harcamaların kulüpler tarafından karşılanıyor olması yeterli değildir; oynadığı futbol karşılığında para da kazanması gerekmektedir.<sup>243</sup>

Bu şartları taşımayarak profesyonel futbolcu statüsü kazanamamış olan amatör futbolcuların resmi maçlarda ve organizasyonlarda oynaması mümkün değildir. Aynı şekilde Türkiye Futbol Federasyonu tarafından çıkarılan Talimatlar da bu futbolcular açısından uygulama alanı bulmaz.<sup>244</sup>

Profesyonel futbolcuların hukuken gerçek kişi olması gereklidir. Ayrıca profesyonel futbolcu sözleşmesini imzalamak her iki tarafa da haklar ve borçlar yükleyeceği için tarafların TMK'nın ilgili hükümleri doğrultusunda fiil ehliyetinin bulunması gerekmektedir. Tam ehliyetliler açısından bu sözleşmenin tarafı olunabilecekken sınırlı ehliyetliler ve sınırlı ehliyetsizler açısından durum o kadar net değildir. Sınırlı ehliyetlilerin kural olarak ehliyetli olduğu kabul edilir. Ancak, kanunda bazı istisnalar getirilmiştir. Türk Medeni Kanunu'nun 429'uncu maddesinde düzenlenen istisnalar, sınırlı ehliyetlilerin tek başına borçlandırıcı işlemin tarafı olamayacağı durumlardır. Bu istisnalar içerisinde profesyonel futbolcu sözleşmelerinin tarafı olmaya ilişkin bir düzenleme bulunmadığından dolayı sınırlı ehliyetlilerin bu sözleşme tipinin tarafı olabildiği sonucuna varılır.<sup>245</sup>

Sınırlı ehliyetlilerin profesyonel futbolcu sözleşmelerinde görünümüne çok sık rastlanmaz. Ancak sınırlı ehliyetsizlerin profesyonel futbolcu sözleşmesinin tarafı olması çok sık karşılaşılan bir durumdur. Çünkü genelde küçük yaşta profesyonel futbol hayatına adımını atan futbolcular meslek hayatlarının ilk yıllarında 18 yaşından küçük bireyler olarak sözleşmenin tarafı olmaktadır. PFSTT'nin 5. Maddesine göre; 15 yaşından küçük çocukların profesyonel olarak futbol oynaması yasaklanmış olup 15

---

<sup>243</sup> Uslu, Ferhat, "Spor Hukuku Dersleri", Ankara, 2016, Adalet Yayınevi, s. 117.

<sup>244</sup> Üçışık, Hasam Fehim, "Spor Hukuku", Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2011, s. 138.

<sup>245</sup> Dural, Mustafa / Ögüz, Tufan, s.80.

yaşından büyük 18 yaşından küçükler için sözleşmenin taraflarından biri olabilmek için yasal temsilci rızası gerekmektedir. Tam ehliyetsizler açısından ise tartışmalı bir durum bulunmamaktadır. Çünkü ayırt etme gücüne haiz olmayan kişilerin diğer sözleşme tiplerinde olduğu gibi profesyonel futbolcu sözleşmelerinin de tarafı olması mümkün değildir. Sözleşme sonrası ortaya çıkan yükümlülüklerin idrakine varamayacak olan kişilerin sözleşmeye imza atması mümkün olamayacağı gibi yasal temsilcileri vasıtasıyla da şahsi iş görmeye dayanan, borç doğuran bir sözleşme tipinin tarafı olması da söz konusu olamaz.<sup>246</sup>

### **B. Spor Kulübü ve Spor Anonim Şirketi Statüsünde Futbol Kulüpleri**

Futbol kulüpleri hukuki yapısı gereği spor kulübü veya spor anonim şirketi statüsünde yapılırlar.<sup>247</sup> 7405 sy. kanunla spor kulüplerini ilgilendiren hukuki düzenlemeler yakın tarihte yürürlüğe girmiştir. 26/04/2022 tarihinde Spor Federasyonları ile Spor Kulüplerine İlişkin Kanun yürürlüğe girmiştir. Bu kapsamda spor kulübü ve spor anonim şirketi şeklinde ikili ayrıma gidilmiştir. Bu kanundan önce yine uygulamada spor kulüplerinin bazıları Dernekler Kanunu uyarınca kurulan ve dernek statüsünde olan spor kulüpleri ve TTK uyarınca kurulan spor kulüpleri şeklinde iki tür spor kulübü bulunmaktaydı.<sup>248</sup>

2022 yılında yayımlanan Spor Federasyonları ile Spor Kulüpleri Kanununda; spor kulüpleri, 2'inci maddede tanımlanmıştır. Bahse konu madde, spor kulübünü; bakanlıklar ile spor federasyonlarınca yapılan faaliyetlere katılım sağlamak amacıyla ilgili Bakanlığa tescili yapılan özel hukuk tüzel kişisi olarak tanımlamıştır. Spor kulüplerinin futbol hukukundaki görünümü ise; profesyonel futbolcu sözleşmelerinde

---

<sup>246</sup> Sarı, Suat, s.77.

<sup>247</sup> Karaoğlu, Ercan / Erturan, Esin Esra, “Türkiye’de Spor Kulüplerinin Yasal Nitelikleri ve Temel Problemleri”, Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi 12, S. 3, 2007, s. 37

<sup>248</sup> Küçükgüngör, Erkan / Akgül, Barış, “Futbol Kulüplerinin Halka Açılması”, Ankara Barosu Av. Ömer Remzi Arıkan Armağanı, Ed. Tacar Çağlar, Ankara Barosu Yayını, Ankara, 2013, s.560.

futbolcularla anlaşarak sözleşmeyi imzalayan diğer taraf olan futbol kulüpleridir.<sup>249</sup> İlgili düzenleyici hükümlere uygun olarak kurulmuş olan ve futbol alanında faaliyet gösteren şirketler ya da dernekler kulüpleri oluşturmaktadır.<sup>250</sup> PFSTT'nin 2. Maddesinde; söz konusu şirket veya derneğin futbol kulübü statüsünü alabilmesi için Türkiye Futbol Federasyonu tarafından tescil edilmesi şartı bulunmaktadır.<sup>251</sup>

Futbol kulüpleri Türk Ticaret Kanunu açısından kar elde etmek ve bu karı üyeleriyle paylaşırma amacıyla kurulabilirler. Yine, temel amacı üyelerine futbol sporunu sevdirmeyi amaçlayan futbol kulüpleri olduğu gibi hiç üyesi olmayıp futbol dalında profesyonel olarak çalışmakta olan futbolcuları kulüp menfaatine çalışmasını sağlayarak kazanç elde etmesini sağlamayı amaçlayan sportif örgütler şeklinde futbol kulüpleri de vardır.<sup>252</sup>

Futbol kulüplerinin dernek statüsünde veya şirket statüsünde olması yanında en önemli ve belirgin unsuru; futbol alanında faaliyetler yürütmesi gerekliliğidir.<sup>253</sup> İster dernek statüsünde olsun isterse de şirket statüsünde olsun futbol kulüplerinin tüzel kişiliği vardır.<sup>254</sup> Derneklerin tüzel kişisi olduğuna yönelik düzenleme TMK 56. Maddede düzenlenirken<sup>255</sup>, anonim şirketlerin tüzel kişiliğine<sup>256</sup> ilişkin düzenlemeler Türk Ticaret Kanunu 125. Maddede yer almaktadır.<sup>257</sup>

---

<sup>249</sup> Cem, Çağrı, s. 30.

<sup>250</sup> Ertaş, Şeref / Petek, Hasan, s. 122.

<sup>251</sup> Petek, Hasan, s. 73-74.

<sup>252</sup> Küçükgüngör, Erkan, (Profesyonel Futbolcu Kulüp İlişkisi) s. 531-548.

<sup>253</sup> Şahin, Onur, s. 38.

<sup>254</sup> Ege, Önder, “Türk Medeni Kanunu’na Göre Spor Kulüpleri”, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2021, s. 179.

<sup>255</sup> Ertaş, s. 147; Cem, Çağrı, s. 8; Oğuzman M. Kemal, Seliçi Özer, Özdemir Saibe Oktay, “Kişiler Hukuku”. 20. Baskı, Filiz Yayıncılık, İstanbul, 2022, s. 303; Dural, Mustafa / Öğüz, Tufan, s. 254; Petek, Hasan, s. 74; Serozan, Rona, “Medeni Hukuk Genel Bölüm / Kişiler Hukuku”, 9. Baskı, Vedat Yayıncılık, İstanbul, 2022, s. 507; Şahin, Onur, s. 39;

Futbol kulüplerinin de hukuki statüsü olan tüzel kişiler; TMK'nın 47. Maddesi uyarınca ya belirli bir varlıkları ile örgütlenen kişisel topluluklardan ya da belirli bir amaca özgülenen bağımsız nitelikte mal topluluklarından meydana gelmektedir.<sup>258</sup> Hukuk sisteminde tüzel kişilerin, kurucularının niteliklerinden bağımsız olarak kendi başına bir varlığa sahip olmasının ve bu toplulukların da birer kişi olarak kabul edilmesinin önü açılmıştır.<sup>259</sup>

Tüzel kişiler de birer kişi oldukları için hak ehliyeti ve fiil ehliyeti onlar için de geçerlidir.<sup>260</sup> Tüzel kişilerin yapısına göre bu ehliyetler de farklılık göstermektedir. Örneğin en geniş anlamda hukuk düzeni kurabilme gücünün sahibi olan devletin dahi tüzel kişiliği bulunmaktadır.<sup>261</sup> Tüzel kişiler iradelerini belirli kurallara göre oluşturulan organları vasıtasıyla beyan eder. Profesyonel futbolcu sözleşmesinin bir tarafı olan futbol kulüplerinin irade açıklamalarına ilişkin detayların anlaşılabilmesi; anonim şirketler ile derneklerin yapılarının ve organlarının anlaşılmasıyla mümkündür.<sup>262</sup>

Her ne kadar 26/4/2022 tarihinde yayımlanan 7045 sayılı Kanun'da spor kulübü ve spor anonim şirketi ayrımı yapılsa da spor kulüplerinin yapılanmasının anlaşılabilmesi için dernek olarak ve şirket olarak spor kulüplerinin ayrı ayrı incelenmesinde yarar vardır. Zira Spor Kulüpleri Ve Spor Federasyonları Kanunu'nun başta geçiş hükümlerinde yer alan geçici 1. Maddesinde olmak üzere birçok yerde derneklere uygulanacak hükümlere ve Dernekler Kanunu'na atıf yapılmaktadır. Örneğin

---

<sup>256</sup> Bilgili, Fatih / Demirkapı, Ertan, “Şirketler Hukuku”, Dora Yayınevi, 8. Baskı, Bursa, 2021, s. 51.

<sup>257</sup> Poroy, Reha / Tekinalp, Ünal / Çamoğlu, Ersin, “Ortaklıklar Hukuku I”, 15. Baskı, Vedat Yayınevi, İstanbul, 2021, s. 87.

<sup>258</sup> Serozan, Rona, s. 199.

<sup>259</sup> Oğuzman M. Kemal / Seliçi Özer / Özdemir, Saibe Oktay, s. 262.

<sup>260</sup> Serozan, Rona, s. 493.

<sup>261</sup> Teziç, Erdoğan, “Anayasa Hukuku”, Beta Yayınları, 17. Baskı, İstanbul, 2014, s. 138.

<sup>262</sup> Dural, Mustafa / Ögüz, Tufan, s. 237

ilgili kanunun 7. Maddesinde spor kulüplerinin genel kurulları, yönetim kurulları ile denetim kurullarına ilişkin bütün kuralların Dernekler Kanunu hükümlerine göre yapılması öngörülmüştür. Yine aynı kanunun 11. Maddesinde kamu yararına çalışmakta olan dernekler için sunulan haklardan kamu yararına çalışan spor kulüplerinin de faydalanması hükmü getirildiği için yine derneklere ilişkin hükümlerin burada da uygulanması gerekecektir. Bu nedenlerle spor kulüplerini ele alırken ikili ayrıma özen göstermek gerekmektedir.

### **1. Spor Kulübü Niteliğinde Futbol Kulüpleri**

Genel manada derneklerin tanımı; Dernekler Kanunu 2. Maddede yer almaktadır. Bu tanıma istinaden, fiil ehliyeti bulunan minimum yedi gerçek ya da tüzel kişi bir araya gelerek oluşturulan kişiler topluluğu şeklinde yapıya dernek denir. Derneklerin ticari şirketlerden en önemli farkı bir araya geliş sebeplerinde maddi kazanç unsuru değil manevi amaçların yer almasıdır.<sup>263</sup>

2022 yılında yayımlanan 7045 sayılı kanun uyarınca spor kulüplerinin kurulması için Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından tescil işleminin yapılması gerekmektedir. Spor kulübü kurmak amacıyla Gençlik ve Spor Bakanlığına yapılan başvurunun ardından bakanlık gerekli incelemeleri yürütür. Eğer yapmış olduğu incelemeler sonucunda başvuru belgeleri ve koşullarında herhangi bir eksiklik tespit etmezse başvuruyu yapan kulübün tescilini spor kulüplerine özgü sicile yapar. Bu tescil işlemi sonrasında, kuruluş işlemi tamamlanan spor kulüpleri, ilgili spor federasyonlarınca organize edilen sportif faaliyetlerde bulunabilir. Futbol kulüplerinin ise diğer spor kulüplerinden ayrı kendine özgü yapısı bulunmaktadır. Çünkü, futbol kulüplerinin resmi müsabakalara katılabilmesi için kendi organizasyonel federasyonu olan TFF'ye tescilinin de yapılması gerekmektedir. Söz konusu tescile dair işlemler TFF tarafından

---

<sup>263</sup> Akıntürk, Turgut / Akipek, Jale / Ateş, Derya, “Türk Medenî Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku”, 18. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul, 2022, s.566.

Çıkarılan Tescil Talimatı'na göre yürütülür. Türkiye Futbol Federasyonu tarafından tescili yapılmayan kulüpler futbol organizasyonlarına dahil olamayacağı gibi bünyesinde bulunan futbolcular da lisans alamamaktadırlar. Futbol kulüpleri de bir spor kulübü niteliğinde olup kuruluş ve organlarının görevleri, yetkileri gibi konularda Gençlik ve Spor Kulüpleri Yönetmeliğı hükümleri uygulanmaktadır. Bu yönetmelik hükümleri dışında kalan konularda Dernekler Kanunu uygulama alanı bulmaktadır.<sup>264</sup>

Futbol kulüpleri ve diğerk spor dallarındaki kulüplerin dernek yapılanmasıyla örgütlenmesinin birçok avantajı bulunmaktadır. Bunlar arasında; katma değerk vergisi başta olmak üzere bazı vergilerden ve harçlardan muafiyet ve istisnaların uygulanması gösterilmektedir. Vergi avantajının haricinde izin ihtiyacı bulunmaksızın bağışlar ve yardımlar toplama imkânının bulunması gibi hususlar da bulunmaktadır.

## **2. Spor Anonim şirketi Niteliğinde Futbol Kulüpleri**

şirketler ticari ve iktisadi amaçlarla bir araya gelerek örgütlenmiş kişi toplulukları olarak tanımlanır.<sup>265</sup> Hukuk sistemimizde şirket kavramı; ticari şirket ve adi şirket olarak ikiye ayrılmaktadır. Adi şirket, TBK hükümlerine göre kurulur. Borçlar Kanunu 620'nci maddesinde; iki veya daha fazla şahsın emek veya mallarını aynı amaca yönelik birleştirerek oluşturdukları adi ortaklık sözleşmesiyle adi şirketler kurulur. Ancak, kişileri bir araya getiren amacın kamu düzeni, emredici hükümler ile ahlaka aykırı olmaması gerekmektedir. Adi şirketlerin dışında kalan ticari şirketler ise Türk Ticaret Kanununda düzenlenmektedir.

Türk Ticaret Kanunu 125'inci maddesine göre ticari şirketlerin tüzel kişiliğı bulunmaktadır.<sup>266</sup> Bu şirketler; komandit, kolektif, limited, kooperatif ve anonim

---

<sup>264</sup> Petek, Hasan, s.76.

<sup>265</sup> Pulaşlı, Hasan, "şirketler Hukuku Genel Esaslar", Adalet Yayınevi, 9. Baskı, 2024, s.4.

<sup>266</sup> Poroy, Reha / Tekinalp, nal / amoğlu, Ersin, s. 280

şirketlerdir.<sup>267</sup> Ticaret şirketlerinin hak ehliyetlerine ilişkin hususlarda ise Türk Medeni Kanunu'nun 48. Maddesine gönderme yapılmıştır.<sup>268</sup> Bu ticari şirket türlerinden en yaygını; TTK 124. Maddesinde belirtilen anonim şirketleridir.<sup>269</sup>

Geçmişte futbol kulüplerinin geleneksel biçimde ve dernek statüsünde yapılanması daha yaygın iken günümüzde spor kulüplerinin şirketleşmesi giderek artmaktadır. Değişen şartlara göre 2022 yılında yayımlanan Spor Federasyonları ile Spor Kulüpleri Kanununda da “spor anonim şirketleri” kavramı spor hukukuna kazandırılmıştır. Özellikle en üst profesyonel liglerde bulunan futbol kulüpleri uluslararası arenada da başarılı olabilmek için çok yüksek fiyatlarla ünlü futbolcuları transfer etmek, bu futbolcuların antrenmanlarını ve fiziksel performanslarını en üst düzeyde tutabilmek için devasa tesisler yapmak gibi külfetlerle karşı karşıya kalabilmektedir. Bunların da kulüplere büyük maliyetler oluşturduğu aşikârdır. Bu maliyetlerin altından kalkabilmek için kulüplerin şirketleşmeyi tercih etmesi söz konusu olmaktadır.<sup>270</sup>

Futbolda şirketleşme konusu bir yönüyle futbolcularda profesyonelleşmeye benzemektedir. Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin taraflarından biri olan futbolcuların profesyonelleşmesiyle ortaya çıkan sonuçların karşılığında sözleşmenin diğer tarafı olan kulüpler de şirketleşerek ayakları üzerinde durmaya çalışmaktadır.

---

<sup>267</sup> Pulaşlı, Hasan, s.8.

<sup>268</sup> Karahan, Sami, “Şirketler Hukuku, Mimoza Yayınevi, 2. Baskı, Konya, 2015, s. 338.

<sup>269</sup> Şener, Oruç Hami, “Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku”, 5. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2022, s. 108

<sup>270</sup> Petek, Hasan, s.78.

Kulüplerin bu şekilde şirketleşmesi yönetim ve organizasyonda profesyonelleşmeye gitme şeklinde değerlendirilmektedir.<sup>271</sup>

Futbolda şirketleşme sonucu ortaya çıkan spor anonim şirketleri futbol sektöründe bulunan klasik gelirlerin yanı sıra farklı kaynaklardan da gelirler elde ederek toplam varlıklarını arttırmaktadırlar. Klasik spor kulüplerinin eski tipte dernek yönetimi modelinin büyük bütçeleri idare etmede yetersiz kalması, dernek niteliğindeki yapılmaması mümkün olmayan ticari faaliyetlerin yürütülebilmesi, halka arz politikalarıyla daha düşük maliyetlerle kaynak oluşumu imkânı yaratılması, şirket olmanın avantajıyla kredi temininin daha kolay sağlanabilmesi, vergi avantajlarının kullanılabilmesi gibi gerekçelerle Avrupa başta olmak üzere uluslararası futbol endüstrisinde şirketleşen futbol kulüplerinin sayısı giderek artmaktadır.<sup>272</sup>

Futbol sektöründe şirketleşmenin en önemli avantajlarından biri; kurumsallaşmayla birlikte hızlanan profesyonelleşme faaliyetleri iken diğer bir faydası ise; gelir kaynaklarında gözle görülür seviyede meydana gelen artışlardır.<sup>273</sup> Uluslararası futbol camiasında şirketleşmede büyük başarılarla imza atan futbol kulüpleri bulunmaktadır. Bunlar arasında İngiltere Premier Liginde bulunan Manchester United futbol kulübü, İtalya Serie A Liginde yer alan Milan ve Juventus gibi futbol kulüpleri yer almaktadır. Yine Portekiz Futbol Liginde yer alan Sporting Lisbon ve Porto futbol kulüpleri de Avrupa’da şirket olarak varlıklarına devam etme kararı alan takımlar arasında yer almaktadır. Bunların yanında yine başarılı futbol

---

<sup>271</sup> Devocioğlu, Sebahattin / Çoban, Bilal / Karakaya, Yunus Emre / Karataş, Özgür, “Türkiye’de Spor Kulüplerinin Şirketleşmeye Yönelimlerinin Değerlendirilmesi”, Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 2012, C.10, S.2, , 35-42, s. 38.

<sup>272</sup> Sultanoğlu, Banu, “Hisseleri Halka Arz Edilen Türk Futbol Kulüplerinin Mali Tablolarının Türkiye Muhasebe Standartları Çerçevesinde İncelenmesi”, Danışman: Prof. Dr. Orhan Sevilengül, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2008, s.8.

<sup>273</sup> Akşar, Tuğrul, s 219.

kulüplerinden bazıları dernek olarak faaliyetlerini sürdürmeye devam etmeyi tercih etmiştir. Her ülkenin bu alanda farklı örnekler ortaya çıkardığı görülmektedir. Örneğin Avrupa'dan önemli bir futbol ülkesi olan Alman kulüplerin statüsü dernek olarak devam etse de ayrıca kurmuş oldukları şirketler bünyesinde yaptıkları ürün satışlarıyla kulübe destek vermektedirler. Başka bir Avrupa ülkesi olan Hollanda'da futbol kulüplerinin teşekkülü, kuruluşta yer alan üyelerin mülkiyetleri altında yer almaktadır. Bu kulüpler varlıklarını almış oldukları yardımlar ve bağışlarla sürdürmektedirler.<sup>274</sup>

Son yıllarda futbolun bir spordan da öte bir hal almasıyla futbol kulüpleri de birbiriyle rekabeti giderek arttırmışlardır. Daha tanınan ve popülerliği yüksek olan futbolcuların transfer edilebilmesi için kulüpler adeta birbirleriyle yarış haline girmişlerdir. Ancak bu rekabet ortamı tanınmış futbolcuların transfer ücretleri ve diğer maliyetlerini giderek arttırmıştır. Kaynaklarını farklı yollarla sürekli arttırmaya çalışan futbol kulüpleri yetersiz kaldığı noktalarda ise borçlanmaya başvurumaktadırlar. Borçlanma seviyelerinin artmasıyla ortaya çıkan olumsuz tablonun düzeltilmesi amacıyla da futbol kulüp şirketlerinin halka arz amaçlı borsalarda işlem yapmaya başlaması söz konusu olmuştur.<sup>275</sup> İngiltere'de 1983 senesinde bu şekilde halka arz amacıyla piyasaya açılan ilk kulüp olan Tottenham'ı daha sonra 1995 senesinde Manchester United kulübü takip etmiş olup, diğer kulüpler de ilerleyen yıllarda hisselerini halka arz etmişlerdir.<sup>276</sup>

---

<sup>274</sup> Dorukkaya, Şakir / Kıratlı, Aydın / Ebiçlioğlu, Fatih Kemal, "Türkiye'de Futbol Kulüplerinin Şirketleşmesi Halka Açılması, Finansmanı ve Vergileme", Dünya Yayıncılık, İstanbul, 1998, s. 11.

<sup>275</sup> Akşar, Tuğrul / Merih, Kutlu," Futbol Kulüplerinin Şirketleşmesi, Halka Arzı ve Kredilendirilmesi", 2006, ([http://www.futbolekonomi.com/index.php?Itemid=61&catid=117:tugrul-aksar&id=817:futbol-kulueplerinin-irketlemesi-halka-arz-ve-kredilendirilmesi&option=com\\_content&view=article](http://www.futbolekonomi.com/index.php?Itemid=61&catid=117:tugrul-aksar&id=817:futbol-kulueplerinin-irketlemesi-halka-arz-ve-kredilendirilmesi&option=com_content&view=article)) (Erişim Tarihi:06.07.2023)

<sup>276</sup> Akşar, Tuğrul / Kutlu Merih, "Futbol Ekonomisi", İstanbul, Literatür Yayınları, 2006, s.463

Türkiye’de ise spor kulüplerindeki şirketleşme faaliyetleri 1980 yıllarında başlamıştır. Ticari şirketlerde amaç, kazanç elde edebilmektir. Anonim şirketlerde ise bu amaca ulaşılabilmesi için en önemli unsur, işletme unsurudur.<sup>277</sup> Türkiye’de faaliyetlerini sürdüren sportif kulüplerden bazıları profesyonel futbol kulüpleri kurmaya başlamış ya da kulüpleri kurulu olan anonim şirketlere devrini gerçekleştirmişlerdir. Bazı kulüpler ise yatırım şirketlerinin kurulması ya da mevcut yatırım şirketlerine ortak olunması gibi adımlar atmak suretiyle ilave gelirler elde etmeyi amaçlamışlardır.<sup>278</sup> Türkiye’deki spor kulüplerinin şirketleşerek spor anonim şirketi olma yolundaki ilk örneği Malatyaspor Kulübü olmuştur. Malatyaspor kulübü, futbol şubesini Malatyaspor Anonim Şirketi (AŞ)’ne devretmiştir. Fakat Malatyaspor Futbol Kulübü (FK)’nın Türkiye Futbol Federasyonu 1. Liginden düşmesi sonucu şirket de tasfiye edilmiş, başarılı bir netice elde edilememiştir. Bu alanda başarıya ulaşan kulüpler günümüzde de faaliyetlerini sürdüren büyük futbol kulüpleri olmuştur. Bunlardan Fenerbahçe, Beşiktaş, Galatasaray ve Trabzonspor gibi kulüplerin şirketleşme girişimleri olumlu neticeler vermiştir.<sup>279</sup>

Her ne kadar Türk Futbolunda yer alan kulüpler şirketleşmeye önem veriyor olsalar da ana unsurları olarak derneklerini muhafaza etmeye devam etmektedirler. Bu durum da şirketleşmenin ekonomik avantajlarına kısmen engel olmaktadır. Çünkü şirketlerin malvarlığına ilişkin tasarruflarda derneğin izni gerekmektedir. Bu durumun da şirketleşmenin ticari ve ekonomik avantajlarına engel teşkil ettiği değerlendirilmektedir.<sup>280</sup>

---

<sup>277</sup> Bilgili, Fatih / Demirkapı, Ertan, s. 207

<sup>278</sup> Dorukkaya, Şakir / Kıratlı, Aydın / Ebliçioğlu, Kemal, s.19.

<sup>279</sup> İkiz, Mete, “Türk Spor Kulüplerinin Şirketleşme Modellerinin Analizi ve Galatasaray Modeli”, Spor Hukuku Dersleri, Kadir Has Üniversitesi, Yayın Numarası 2, İstanbul, 2007, s. 700.

<sup>280</sup> Erkiner, Kısmet / Soysüren, Ali, “Spor Hukuku Dersleri”, Kadir Has Üniversitesi Yayınları, Yayın Numarası 2, İstanbul, 2007, s. 691.

### 3. İşyeri Kavramı

İş hukukunda önemli kavramlardan biri olan işyerinin spor hukukunda uygulanması farklıdır. Zira İş Kanunu bağlamında düzenlenen işyeri kavramının sadece futbolda değil diğer spor alanlarında da uygulaması farklılık arz etmektedir. Futbol hukuku bağlamında işyeri; futbolcuların faaliyetlerini yürütmesi için teknik anlamda altyapı şartlarının tesis edildiği kulübün merkezi olan organizasyonun yönetildiği yerdir.<sup>281</sup> Asıl işyeri kavramının futbol hukukundaki görünümü bu şekildeyken asıl işyerine bağlı olan yerlerin de iş hukuku kapsamında tespiti gerekmektedir. Bir işin görülmesinde asıl işyerine bağlılık unsuru taşıyan yerleri kendi başına birer işyeri kabul edebilmek için buraların da sahibinin ve yönetiminin aynı kişiler olması gereklidir. Futbol kulüplerinin asıl işyeri olan kulüp merkezlerine bağlı olan yerlerini de kulübün antrenman tesisleri, kampları, stadyumları olarak sıralamak mümkündür.<sup>282</sup>

#### C. Lisanslı Futbolcu Temsilcileri

Globalleşen futbol dünyasında futbolcular yalnızca yerel düzeyde değil uluslararası anlamda da sözleşmelere taraf olmaktadır. Bu şekilde farklı ülkelerin futbol kulüpleriyle sözleşme imzalayan futbolcuların transfer oldukları ülkelerin kültürüne, diline yabancı olduğu görülmektedir. Bu zorlukların aşılması için profesyonel futbolcuların güvenilir kişilerin desteğine ihtiyacı olmaktadır. Ancak bu destek sadece dil ya da kültür anlamında tercüman sıfatıyla değildir. Futbolcu temsilciliği statüsünü taşıyan aktörlerin; hem ilgili ülkenin kültürüne ve diline hakim olacak hem de sportif camiada deneyimi bulunan futbol hukukunda uzmanlığı bulunan kişiler olması tercih edilmektedir. Bu tercihler profesyonel bir meslek olarak icra edilmeye başlanan

---

<sup>281</sup> Baştürk, Faruk, s. 27.

<sup>282</sup> Narmanlıoğlu, Ünal, s. 144.

futbolcu temsilciliği mesleğini ortaya çıkarmıştır.<sup>283</sup> Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin tarafı olan futbolcuların sözleşme görüşmeleri ve imzalanması aşamasında mağduriyet yaşamaması ve hak kayıplarının önüne geçilmesi adına lisanslı futbolcu temsilcileri zorunluluk olarak aranmaya başlamıştır.<sup>284</sup>

Futbolcu temsilciliği daha çok menajerlik olarak bilinmektedir. Futbol hukukunda da menajerlik sözleşmesi adı altında bir sözleşme tipi son yıllarda oldukça yaygınlaşmıştır. Ülkelerin profesyonel liglerinde faaliyet gösteren futbolcuların hemen hemen hepsi bir menajer ile anlaşarak menajerlik sözleşmesi imzalamaktadır. Menajerlik sözleşmelerine göre menajer olarak faaliyet gösteren kişiler ücret alsa da almasa da futbolcuların veya futbol kulüplerinin temsilcileri olarak işlem yapmaktadırlar.<sup>285</sup> Hatta menajerlik faaliyetine ilişkin bir ticari şirket kurulsaydı bu şirket bünyesinde işlem gören menajerlerin yapmış olduğu faaliyetler gerçek kişilere özgülenmiş şekildedir. Menajerlerin ya da futbolcu temsilcilerinin faaliyet yürütebilmesi için ortada hukuki metin olarak futbol temsilci sözleşmesi bulunması gerekir. Diğer adı menajerlik sözleşmesi şeklinde olan bu sözleşmede kurulacak olan hukuki ilişki yapısı net olarak belirtilmelidir. Lisanslı temsilcilerle sadece futbolcular değil futbol kulüpleri de anlaşabilir. Lisanslı temsilci ile futbolcu arasında imzalanan bir menajerlik sözleşmesi söz konusu ise temsilcinin ücreti, futbolcuların senelik taban brüt gelirleri üstünden hesaplanır. Bunun dışında bonuslar ya da primler gibi garanti edilmeyen menfaatlerin dikkate alınması söz konusu olmaz. Şayet menajerlik sözleşmesi futbol kulüpleriyle menajerler arasında imzalanmışsa bu sefer lisanslı

---

<sup>283</sup> Özdemir, Mehmet Serhan, “Türkiye Futbol Federasyonu ve Türkiye Basketbol Federasyonunda Sporcu Temsilciliği Düzenlemelerin İncelenmesi”, Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. İsmail İnan Armağanı, Ankara, 2013, s. 559.

<sup>284</sup> Bellos, Alex, s. 116.

<sup>285</sup> Koç, Soner, “Futbolcu Temsilciliği” İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s. 5.

temsilcinin hak kazanacağı ücretin hesaplanmasında hizmetleri için anlaşılacak tutar karşılıklı belirlenecektir. Belirlenen bu ücret tek seferde ödenmesi mümkün olabileceği gibi şayet taraflar üzerinde anlaşmışlarsa taksitli ödeme de söz konusu olabilir.<sup>286</sup>

Uluslararası futbol hukukuna dair regülasyonları hazırlayan FIFA hem futbol kulüplerinin hem de futbolcuların haklarının gözetilmesini amaçlayarak Lisanslı Futbolcu Temsilcisi Talimatını yayımlamıştır.<sup>287</sup> Türkiye de üyesi olduğu FIFA'nın düzenlemiş olduğu bu uluslararası metine uygun olarak iç hukukunda düzenlediği Futbolcu Temsilcisi Talimatı'nın yürürlüğe girmesini Türkiye Futbol Federasyonu marifetiyle sağlamıştır. Her ne kadar FIFA futbolcu temsilciliğine ilişkin düzenlemeleri başlatmış olsa da 2001 yılından beri futbolcu temsilcilerinin lisans faaliyetlerine dair herhangi bir işlem yapmamaktadır. Bu yöndeki işlemler direkt olarak ulusal futbol federasyonlarınca yürütülmektedir. Türkiye'de de futbolcu temsilcilerinin lisanslandırma işlemleri Türkiye Futbol Federasyonu tarafından çıkarılan ilgili talimatın 18. Maddesine göre yerine getirilmektedir. TFF tarafından çıkarılan talimatta düzenlenen sözleşme görüşmelerine katılma ve imzalama yetkisi Borçlar Hukuku genel hükümlerinde yer alan doğrudan temsil müessesesine uygun olarak ele alınmıştır. Bu düzenlemeye göre futbolcu temsilcileri; sözleşme müzakerelerine katılabildiği gibi, kendisine noter kanalıyla vekaletname verilmesi durumunda sözleşmeleri imzalayabilme yetkisine sahip olmaktadır.<sup>288</sup>

---

<sup>286</sup> Doğu, Hakkı Mert, "Futbolcu Menajerliği Sözleşmesi", Ankara Barosu Dergisi, 2015, (3), (s. 379-396), s. 383.

<sup>287</sup> Players' Agents Regulations, 2008,

<http://www.fifa.com/aboutfifa/federation/administration/plaversagents/regulations.html> (Erişim Tarihi:07.05.2023)

<sup>288</sup> Futbolcu Temsilcileri Talimatı, md. 18.

## II. SÖZLEŞMEDEN DOĞAN HAKLAR VE BORÇLAR

### A. Futbolcuların Hakları

#### 1. Ücret Talep Etme Hakkı

Hizmet sözleşmelerinin esaslı unsurlarından biri olan ücret genel anlamda İK'nın 8. Madde ve TBK'nın 393. Maddesi metninde düzenlenmiştir.<sup>289</sup> Profesyonel futbolcu sözleşmelerinde ise ücret; futbolcuların yapmış olduğu futbol oynama mesleğinin karşılığı olarak hayatlarını devam ettirebilmeleri için almış oldukları mali tutar olarak tanımlanmaktadır.<sup>290</sup>

Profesyonel futbolcu sözleşmeleri, futbolcuya futbol oynama mesleğinin icra edilmesi edimini yüklerken futbol kulübüne de bazı yükümlülükler yükleyen iki taraflı sözleşme çeşididir. Futbol kulübüne yüklenen en temel yükümlülüklerin başında ücret ödeme borcu gelmektedir.<sup>291</sup> Diğer iş sözleşmesi tiplerindeki gibi profesyonel futbolcuların imzaladıkları sözleşmelerin de asli unsurlarından birisi ücrettir.<sup>292</sup>

Ücret unsuru borçlar kanunu hükümlerine göre beş yıllık zamanaşımına tabidir. Bu husus TBK'nın 147. Maddesinde düzenlenmiştir.<sup>293</sup> Bu beş yıllık süre dolunca söz konusu borcun eksik borç niteliğine dönüşmesi söz konusu olacaktır. Eksik borçlar ise muhteviyatı gereği talebi mümkün olan fakat dava edilmesi mümkün olmayan borçlardır.<sup>294</sup> Dolayısıyla bu ücret alacağına ilişkin zamanaşımı savunması ileri sürülürse mahkemenin alacaklının alacağını hak ettiği yönünde karar vermesi mümkün

---

<sup>289</sup> Arıcı, Kadir, “Türk İş Hukuku-I Ferdi İş İlişkileri Hukuku”, Ankara, Gazi Kitabevi, 2022, s. 133.

<sup>290</sup> Baştürk, Fatih, s.85.

<sup>291</sup> Çağlayan, Ramazan, s.4.

<sup>292</sup> Süzek, Sarper, s.212.

<sup>293</sup> Eren, Fikret, s. 88.

<sup>294</sup> Kılıçoğlu, Ahmet, “Borçlar Hukuku Genel Hükümler”, 26. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2022, s.36.

olmayacaktır. Bu genel hükümlere ait düzenlemenin futbol hukukunun ücrete ilişkin uyuşmazlıklarında uygulama alanı bulacağı önemli bir husustur.<sup>295</sup>

Ücret alacağının net veya brüt olarak sözleşmede belirtilmesi mümkündür. Her iki türlü de belirtilebilir. Fakat uygulamada Türkiye Futbol Federasyonu'nun sözleşmede açıkça takdir edilen ücretin net ya da brüt olarak belirtilmediği durumlarda brüt olarak kabul ettiği görülmektedir.<sup>296</sup> Diğer taraftan, futbol kulübü tarafından yapılmış olan önceki ödemelere vergi kesintisi uygulanmadıysa o zaman sözleşmede yer alan ücret düzenlemesinin net olduğu kabul edilmektedir.<sup>297</sup>

Profesyonel futbolcu sözleşmelerindeki en önemli unsur olan ve profesyonelliği belirleyen temel kriterlerden biri ücrettir.<sup>298</sup> Eğer futbolcu yaptığı mesleki faaliyetinin karşılığında ücret almıyorsa profesyonel futbolcu olarak kabul edilmeyecek, amatör futbolcu statüsünde yer alacaktır.<sup>299</sup> Dolayısıyla amatör futbolcu statüsündeki futbolcuların profesyonel futbolcu sözleşmelerinin tarafı olması mümkün olmayacaktır.<sup>300</sup>

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinde, futbolcuların transfer ve aylık ücretleri olarak iki tip ücret hakları bulunmaktadır. Transfer ücretleri ilk defa profesyonelliğe geçiş yapan futbolcuya ödenmesi gerektiği gibi mevcut spor kulübü ile sözleşmesini yenilemiş olan futbolculara da ödenmesi gerekli olan ücrettir. Aynı şekilde bir futbolcu başka bir futbol kulübüne transfer olduğu zaman da hak etmiş olduğu ücret, transfer

---

<sup>295</sup> İnan, Ali Naim / Yücel, Özge, "Borçlar Hukuku Genel Hükümler", Yetkin Yayınları, 4. Baskı, İstanbul, 2014, s.100-101.

<sup>296</sup> TFF Tahkim Kurulu 03.04.2008 T., 2008/22 E., 2008/123 K. (Kararlar 2008-2011, s.236-240)

<sup>297</sup> TFF Tahkim Kurulu 25.07.2008 T., 2008/215 E., 2008/219 K. (Kararlar 2008-2011, s.245-248)

<sup>298</sup> Baştürk, Faruk, s.14.

<sup>299</sup> Genç, Durmuş Ali, "Spor Hukuku Ders Kitabı", Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 1998, s.80.

<sup>300</sup> Kesebir, Erdal, "Teknik Sorumlu Sözleşmesi", Spor Hukuku Tezleri, Editör: Kısmet Erkiner, İstanbul, Kadir Has Üniversitesi Yayınları, 2007, s.270.

ücretidir. Bu transfer ücretinin yüzde 20'si peşin ödenmesi gerekirken geri kalan kısmı iki ay arayla ödenebilir. Transfer ücretinin son kısmı sözleşme bitiş zamanından bir önceki Mart ayına kadar ödenmek durumundadır. Diğer ücret tipi olan aylık ücret ise; başka iş görme edimi içeren sözleşme tiplerinde olduğu gibi profesyonel futbolcunun iş görme edimi olarak futbol oynama ediminin karşılığı olarak ay sonunda ödenmesi gerekli olan ücret çeşididir. Futbolcunun haklarından biri olan ücret hakkının profesyonel futbolcu sözleşmesinde açık bir şekilde gösterilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin ücret kısmında yer alan tüm hususların eksiksiz bir şekilde doldurulmuş olması gerekir. Zaten bu hususta eksiklik bulunan Profesyonel Futbolcu Sözleşmeleri Türkiye Futbol Federasyonu tarafından tescil edilmemektedir. Bu bağlamda doldurulması gerekli olan bütün bilgiler, “transfer ücreti” başlığında bulunan bölümde yer alır.<sup>301</sup>

İş hukukunda ücret unsuru iş sözleşmelerinin asli unsuru olmasına rağmen sözleşme metninde yer alma zorunluluğu yoktur. Zira ücret unsuru bulunmayan iş akitlerinin geçersiz olmayacağı hususu Yargıtay tarafından İçtihadı Birleştirme Kurulu'nun kararı ile tasdik edilmiştir.<sup>302</sup> Eğer sözleşme metninde ücret konusu yoksa da iş akdi gereği yapılmakta olan işin karşılığı olarak belirli bir ücretin ödenmesi gerekiyor ise ücretin kararlaştırıldığı kabul edilmektedir.<sup>303</sup> Borçlar Kanununda; sözleşmede hüküm yer almayan durumlarda asgari ücretin altında olmayacak şekilde emsal ücretin ödenmesi gerektiği hususu belirtilerek sözleşmelerde ücretin net olarak belirtilmediği hallerde rayiç bedel üzerinden ücret isteme hakkının devam edeceği vurgulanmıştır. Fakat özel bir sözleşme tipi olan profesyonel futbolcu sözleşmelerinde genel hükümlerin dışında bir uygulama söz konusudur. Profesyonel futbolcu

---

<sup>301</sup> Petek, Hasan, s.38.

<sup>302</sup> Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı 18/11/1964, 2-4, Resmi Gazete, 27/11/1964.

<sup>303</sup> Süzek, Sarper, s.212.

sözleşmelerinin detaylarının yer aldığı PFSTT'nin 21. Maddesi ücrete ilişkin hususları düzenlerken, ücretin sözleşmelerde belirlenmesinin zorunluluk arz ettiği hususu ifade edilmiştir. Aynı talimatın 11. ve 14. Maddelerinde tescile ilişkin hususlar düzenlenmektedir. Bu maddelerde federasyonun sözleşmeyi tescil etmesi için talimatta yer alan hükümlere uyulması gerektiği belirtilmiştir. Dolayısıyla talimatın 21. Maddesinde açıkça ifade edilen ücret konusunun net bir şekilde belirtilmediği sözleşme tiplerinin aynı talimatın 11. ve 14. Maddelerine göre tescili mümkün olmayacak, hal böyle olunca da geçerli bir sözleşmeden bahsetmek söz konusu olamayacaktır. Ayrıca ücret konusunun belirli olması direkt sözleşme metni içerisinde yer alması gereken bir husustur. Daha sonra taraflarca çıkarılacak olan iç düzenleyici işlemlerle veya sair yönetmelik ya da talimatlarla da belirlenmesinin mümkün olamayacağı Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu kararlarında yer almaktadır.<sup>304</sup>

Türkiye Futbol Federasyonu tarafından hazırlanmış olan tip sözleşmenin<sup>305</sup> içeriği incelendiğinde Federasyonun gerekli tescil işlemlerini yapmak için ikili ayrımda ücrete ilişkin hususların açıkça belirtilmesini şart koşturmuştur. Bu ikili ayrımdan ilki; “net aylık ücrettir””. İkincisi ise; transfer ücreti, prim ücreti gibi diğer ücret tiplerinin yer aldığı ücret çeşitleri de futbol kulübü tarafından futbolcu için taahhüt edilen “diğer ödemeler” olarak belirtilmektedir. Diğer ödemeler olarak günümüzde çok çeşitli ödeme türlerinin bulunduğu görülmektedir. Aylık ücret ve peşinat ücret gibi birçok futbolcu sözleşmesinde yer alan ücret tiplerinin yanı sıra şampiyonluk durumunda ödenecek prim ücreti, gol krallığı durumunda ödenecek prim ücreti, maç başı atılan gol sayısına göre prim ücreti, imza ücreti gibi şarta bağlı olan ve olmayan birçok ücret tipi

---

<sup>304</sup> TFF Tahkim Kurulu, E.2006/64, K.2006/106, T.04.05.2006 (TFF, Tahkim Kurulu Örnek Kararları 19.01.2006-14.02.2008 Dönemi, Editörler: Türker Arslan – Ümit Kocasakal, s.365-366)

<sup>305</sup> Örneği TFF tarafından hazırlanan tip profesyonel futbolcu sözleşmesi için bkz.: (Çevrimiçi), <http://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/00000016/TFF/LisansEvraklari/Profesyonel-> (Erişim Tarihi: 19.01.2023)

profesyonel futbolcu sözleşmelerinde yer almaktadır. Bu ücret çeşitliliğine daha detaylı örnekler vermek gerekirse; bir futbolcu tarafından bir sezon içinde en az belli sayıda maçta oynamasına bağlı olarak takdir edilen ilave ücret ya da taraflardan biri olan futbol kulübünün bir üst kategoride yer alan profesyonel lige yükselmesi, küme düşmemesi veya bulunduğu ligi belli sıralamada tamamlaması, Avrupa Kupalarına katılmaya hak kazanması gibi çok çeşitli koşullara bağlı ilave ücretler takdir ederek de belirlenebilmesi gibi örnekler verilebilir. Müsabaka primi adı verilen ödemeler ise; profesyonel futbolcu sözleşmesinde yer almasa da teamül olarak futbolcuya ödenen ilave ödeme çeşididir. Futbol kulüpleri genelde müsabakaların önemine göre değişen oranlarda ilk 11’de forma giyen ya da maç içerisinde yedek kulübesinden oyuna girerek görev alan futbolculara müsabaka primi ödemektedir. Bu maç tiplerine göre değişiklik gösteren müsabaka primleri futbolcunun sözleşmeden kaynaklı hak etmiş olduğu ücret alacaklarından mahsup edilmemektedir.<sup>306</sup> TFF tarafından hazırlanan tip sözleşme içeriğinde ödemeler ile özel hükümleri düzenleyen başlık altında net aylık ücretin yanı sıra bu ücretin ödeme yönteminin de belirlenmesinin gerekliliği belirtilmektedir. Bu bağlamda, ödenmesi kararlaştırılan ücretin hangi para birimi ile yapılacağı veya hangi tarih aralığında yapılacağı hususları da sözleşmede yer almalıdır.<sup>307</sup> Yine, bu sözleşme metninde ikramiyeler ile primlerin yanı sıra başkaca maddi değere sahip ev, araba ya da sağlık sigortaları gibi yan hakların da açık bir şekilde belirtilmesi gerekmektedir.<sup>308</sup>

Profesyonel futbolcu sözleşmesine göre ücret tiplerini ayrı başlıklar altında ele almak gerekirse;

---

<sup>306</sup> Hardal, Şekip, s.96

<sup>307</sup> Agreement Regarding the Minimum Requirements for the Standart Player Contracts in the Professional Football Sector in the European Union and in the Rest of the UEFA Territory, md.6(2)(b).

<sup>308</sup> The FA, “Payments to Contract and Non-contract Players Guidance for Semi-Professional Football Clubs”, (<http://www.thefa.com/~media/files/thefaportal/governancedocs/financial-regulation/payee-and-semi-pro-final-feb-2013.ashx>) s.4. (Erişim Tarihi: 03.03.2023)

### **a. Transfer Ücreti**

Profesyonel futbolcuların aldıkları ücretlerin başında transfer ücreti gelmektedir. Amatörlükten profesyonelliğe geçiş yapmış olan futbolcuların kazanmış olduğu sportif başarılar ve tanınırlığı göz önüne alındığında maç başı veya aylık ücret gibi sıradan iş sözleşmelerindeki ücret tiplerinden farklı olarak futbolcuya ödenen toplu ücrete transfer ücreti denmektedir. Transfer ücreti, imza parası olarak da ifade edilmekte olup yalnızca yeni transfer edilen futbolculara değil sözleşme süresi sona erdikten sonra sözleşmesi yenilenen futbolculara da imza atılırken ödenebilmektedir.<sup>309</sup>

Ücret konusunun profesyonel futbolcu sözleşmesinde açıkça düzenlenmesi gerektiği hususu daha önce ifade edilmişti. Fakat, ücret tiplerinden biri olan transfer ücretinin tip sözleşme içerisinde yer alması zorunluluğu bulunmamaktadır. Taraflardan futbolcu ile futbol kulübü arasında sözleşme imzalanmazdan önce pazarlık aşamasında görüşülen, olup olmaması tarafların iradesine bırakılmış olan bu yönüyle de ihtiyari nitelik gösteren bir ücret çeşididir.<sup>310</sup>

Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu kararları ışığında transfer ücretine ilişkin uygulamada çok çeşitli yöntemlerin izlendiği görülmektedir. Bu bağlamda, transfer ücretinin tamamen peşin ödenebileceği gibi bir kısmının peşin kalan kısmının ise vadeli ödenebilmesi de mümkündür. Transfer ücreti olarak futbolcuya verilecek olan bir ev, araba, uçak biletleri gibi maddi değere sahip hususlar da aynı kapsamda değerlendirilir. Örneğin Tahkim Kurulu bir kararında; futbol kulübünün bir futbolcuya mobilyalı bir evin tahsis edileceği ve bu evin kira bedelinin futbol kulübünce karşılanacağı hususunun transfer ücreti olarak anlaşıldığına dair yapılan sözleşmede hüküm bulunduğu ifade edilmiştir.

---

<sup>309</sup> Aksoy, Onur, “Profesyonel Futbolcunun İş Sözleşmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2010, s.7-8.

<sup>310</sup> Baştürk, Faruk, s.92.

Genellikle transfer ücreti, futbol kulübü tarafından futbolcuya ödenen toplu ücret olarak kararlaştırılsa da bazen uygulamada futbolcunun oynayacağı maç sayısına göre koşula bağlı ödeme yöntemi olarak da kararlaştırılması mümkündür. Bu durumda futbolcunun bir sezon veya anlaşma yapılan sezon sayısı sonunda toplam oynayacağı maç sayısına göre toplu bir transfer ücretine hak kazanacağı sözleşmede belirtilebilir. Bu durumda borçlar hukukunun şarta ilişkin hükümlerinden geciktirici şart düzenlemelerine göre yer verilmiş bir alacak söz konusu olacaktır. Çünkü futbolcunun futbol oynama ediminin öncesinde taraflar arasında imzalanan profesyonel futbolcu sözleşmesinde anlaşma yapılan sezon süresi boyunca futbolcunun kaç maçta forma giyebileceği, olası bir sakatlık durumunda kaç maç sahalardan uzak kalacağı ya da oynadığı maçlarda göreceği sarı kart ve kırmızı kart sayılarına göre veya profesyonel futbol disiplin kurulu ile tahkim kurulu kararlarından dolayı alacağı olası men cezalarına göre kaç maçta sağlık durumu açısından elverişli olsa da yaptırımlar nedeniyle forma giyemeyeceğini bilmek mümkün olmayacaktır.<sup>311</sup> Dolayısıyla da sözleşmenin yapıldığı sezon sonuna kadar kaç maçta oynadığının anlaşılabilmesi futbolcunun hak edeceği transfer ücretinin hesaplanmasında geciktirici koşul olarak kendisini gösterecektir. Zira bazen ciddi bir sakatlık durumunda bir sezon boyunca hiç forma giyemeyen futbolcular da olduğu bilinmektedir. Bu yönüyle hiçbir maçta oynamayan futbolcunun sözleşmede yer alan ve maç sayısına göre belirlenen transfer ücretini hiç de hak etmeyebilecektir. Futbol oynama edimi çok bölünebilir nitelikte olduğu için ücretlerin ödeme yöntemlerinde de peşin ve vadeli dışında çok çeşitli uygulamalar olabilecektir. Bir tahkim kurulu kararından örnek vermek gerekirse; yukarıda bahsedilen transfer ücretinin oynadığı maç sayısına göre belirlenmesini daha da detaylandıran uygulamalar olacağı görülecektir. Söz konusu kararda yer alan

---

<sup>311</sup> TFF Tahkim Kurulu 09.07.2009 T., 2009/390 E., 2009/413 K. sayılı kararı, Kararlar 2008-2011, s.416-418

profesyonel futbolcu sözleşmesinde kulüp tarafından futbolcuya transfer ücreti olarak belirlenen 350.000 yeni Türk Lirası ücretin anlaşma yapılan bir futbol sezonu içerisinde yer alan 34 lig müsabakasına bölünmek suretiyle; futbolcunun oynadığı maç başına hesaplamanın yapılması kararlaştırılmıştır. Ayrıca futbol müsabakalarında ilk on bir olarak ifade edilen asıl kadroda yer alması durumunda bahse konu futbolcuya maç başına düşen ücretin tamamını hak ettiği, yedek kadroda yer alıp müsabakanın ilerleyen dakikalarında oyuna sonradan dahil olduğu maçlarda ücretin yüzde yetmiş beşini, oyuna sonradan dahil olmasa bile yedek kadrosunda yer alıp kendisine görev verilmese dahi teknik direktörün görev vermesi durumunda oynayabilecek şekilde yedek kulübesinde tamamladığı maçlarda ise ücretin yüzde ellisini hak ettiğine dair düzenlemeler taraflarla kararlaştırılarak sözleşmede belirtilmiştir.<sup>312</sup>

#### **b. Aylık Ücret**

İş hukukunda sözleşme metni içerisinde açıkça yer almasa da özel sözleşme tipi olan profesyonel futbolcu sözleşmesinde yer alması gerekli olan asıl ücret tipi; aylık ücrettir. Nakdi olarak belirlenmesi gerekli olan aylık ücretin transfer ücretinden farklı olarak aynı olarak belirlenmesi mümkün değildir.<sup>313</sup> Nakdi belirlenecek olan aylık ücret para cinsinden olması gerekirken hangi ülkenin para birimi üzerinden belirleneceğine dair herhangi bir sınırlama bulunmamaktadır. Ancak sözleşmede belirlenecek olan aylık ücretin asgari ücret tutarından daha az olarak kararlaştırılması mümkün olmamaktadır. Bu husus Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Hakkında Talimatta açıkça ifade edilmiştir.<sup>314</sup>

---

<sup>312</sup> TFF Tahkim Kurulu 15.05.2008 T., 2008/135 E., 2008/184 K. (Kararlar 2008-2011, s.241-244)

<sup>313</sup> Baştürk, Faruk, s.91

<sup>314</sup> PFSTT. md.21

Profesyonel futbolcu sözleşmesinde taraflarca yapılan ödemeler dışında asgari ücret miktarında ilave bir ödemenin yapılmayacağına ilişkin hüküm koyulabilir.<sup>315</sup> Şayet bu şekilde bir hüküm kararlaştırılmazsa belirlenen ücret, asgari ücretten yüksekse de diğer ücretlerin ödemelerinin yanı sıra asgari ücret tutarında ödemenin de gerçekleştirilmesi gerekecektir.<sup>316</sup>

Aylık ücret, garanti ücret niteliğindedir. Dolayısıyla futbolcuların sergileyecekleri performansın aylık ücretin ödenmesinde bir önemi bulunmamaktadır.<sup>317</sup> Yani futbolcuların sakatlık durumu, kart ya da disiplin cezası almış olması nedeniyle sahalardan uzak kalması<sup>318</sup> veya teknik direktörün tercihi nedeniyle antrenmanlarda yer alıp maçlarda görev almaması durumlarında da futbolcuya aylık ücret ödenmesi gerekecektir.<sup>319</sup>

### **c. Maç Başı Ücret**

Maç başı ücret, yukarıda bahsedilen transfer ücretinin bir ödeme yöntemi olabileceği gibi transfer ücreti ve aylık ücretten bağımsız olarak maç başına belirli bir miktar belirlenmek suretiyle forma giydiği müsabakalarda hak kazanılan ilave ücrettir. Bir yönüyle prim gibi görünse de belirli bir başarı şartı olmayan teşvik niteliği taşımayan maç başı ücrette toplu olarak verilen transfer ve ayda bir verilen aylık ücretin yanı sıra futbolcunun maddi ihtiyaçlarını daha iyi karşılayabilmek için küreselleşen

---

<sup>315</sup> Petek, Hasan, “Profesyonel Futbolcuya Yapılacak Ödemelerin Gecikmesi”, Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 12, S. 149-150, İstanbul, 2017, s.235.

<sup>316</sup> Kızılkaya, Yakub, “Profesyonel Futbolcunun İş İlişkisinin Sona Ermesi ve Sonuçları” Beta Yayınevi, İstanbul, 2019, s. 40; Altay, Mustafa Serhan, “Türk Hukukunda Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Kulübün Ücret Ödememesi Nedeniyle Futbolcu Tarafından Feshedilmesi ve Sonuçları”, İstanbul Spor Hukuku Dergisi 3, S. 1, 89-115, İstanbul, 2021, s 98.

<sup>317</sup> Petek, Hasan, s. 235.

<sup>318</sup> Petek, Hasan, s.180.

<sup>319</sup> Aksoy, Onur, s.35.

futbol dünyasında son yıllarda daha çok uygulanan bir ücret tipi olarak uygulamada karşılaşılmaktadır. Genellikle yabancı futbolcuların da bulunduğu en üst profesyonel liglerde uygulaması bulunan maç başı ücret, alt liglerde de toplu bir transfer ücreti takdir edilmeyen sözleşme tiplerinde futbolcuların sağlık durumlarına ve disiplin hükümlerine daha fazla özen göstererek sezon boyunca daha çok maçta forma giyebilmesi için bir nevi prim mahiyetinde futbolculara ödenen ücret tipi olarak da kendisini göstermektedir. Maç başı ücret tipinin hukuki niteliği; “ücretin ilavesi niteliğine haiz parça başı ücret” olarak kabul edilmektedir.<sup>320</sup> Parça başı ücret hususunda önemli olan nokta; birim başına göre ücretin hesaplanmasıdır.<sup>321</sup> İş sözleşmelerinde uygulaması bulunan parça başı ücretin profesyonel futbolcu sözleşmelerindeki görünümü, maç başı ücret şeklindedir. İş hukukunda işçinin daha yararlı ve verimli olması için harcanan emek karşılığında ortaya çıkan ürün başına hesaplama yapılmaktayken; futbol hukuku bağlamında sporcuların kulüpleri açısından en önemli çıktısı liglerde yer alan müsabakalarda forma giyerek daha fazla maçta görev almasıdır. Bazen ulusal liglerin yanı sıra ilaveten devam eden kupa organizasyonları veya kulüplerin başarısına göre üst düzey Avrupa liglerinde yer almaları daha fazla maç sayısını beraberinde getirmektedir. Bir futbol sezonu boyunca bazen haftada birden fazla maçın oynandığı futbol kulüplerinde futbolcuların formları, sağlık durumları ve disiplin cezası almaması profesyonel futbolcu sözleşmelerinin en önemli konusu olarak değerlendirilmektedir. Futbol kulüpleri bunu sağlamak için de iş hukukunda yer alan parça başı ücret argümanını spor hukukuna uyarlayarak “maç başı ücret” olarak kullanmaktadırlar.<sup>322</sup>

---

<sup>320</sup> Baştürk, Faruk, s.93

<sup>321</sup> Reisoğlu, Seza, “Hizmet Akdi Mahiyeti-Unsurları-Hükümleri” Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara, 1968, s. 41.

<sup>322</sup> Çelik, Nuri / Caniklioğlu, Nurşen / Canbolat, Talat, s.103.

Maç başı ücretin diğer bir fonksiyonu ise; kulüplerin altyapılarından yetişen futbolcuların kendisini geliştirerek kadroda kendine yer bulabilmesi için daha iyi seviyelere gelmelerini sağlayıcı etkisinin bulunmasıdır. Zira, istikrarı zayıf olan ve sürekli sakatlanarak ya da kart görerek maçlarda görev alamayan futbolcuların sözleşmesine bu ücret tipinin eklenmesi futbol kulüpleri açısından önemli ölçüde faydalı olacaktır. Agresif yapıda olan futbolcuların bu ücret tipinden dolayı daha az kart görmek suretiyle oyun disiplini açısından kendisine dikkat ederek daha fazla maçta forma giymek istemesi söz konusu olacaktır.<sup>323</sup>

Transfer ücretinin de futbolcunun oynadığı maç başına göre hesaplanmak suretiyle ödenmesine ilişkin kararlara daha önce yer verilmişti. Maç başı ücrette de müsabakanın tamamında oynama, ilk on birde maça başlama, yedek kulübesinden oyuna sonradan girme veya on sekiz kişilik kadroda yer alsa da teknik direktörün görev vermemesinden dolayı oyuna dahil olmama durumlarında hak edilecek ücret tutarına dair farklılaşan maç başı ücret belirlemeleri söz konusu olabilir. Fakat, bu ayrımlara ilişkin hususların sözleşme içerisinde bulunması gerekmekte olup tahkim kurulu kararlarında buna ilişkin özel bir anlaşmanın sözleşmede yer almadığı durumlarda bu ayrımlar kabul edilmemektedir.<sup>324</sup>

Maç başı ücret, maçta futbolcunun görev alarak oynadığı takdirde muaccel olacak bir alacak niteliğindedir. Ödeme zamanı ise sözleşmede kararlaştırıldığı zaman içerisinde olmalıdır. Eğer bu ödeme zamanına ilişkin sözleşme metninde özel bir düzenleme bulunmuyorsa ilgili ayın son günü o ay oynanan tüm maçlara göre hesaplama yapılarak ödeme yapılması gerekmektedir. Eğer sözleşme metninde bir aylık zamandan daha geniş bir süreyi içeren ödeme zamanı bulunuyorsa; geçersizlik söz konusu olacaktır. Nispi emredici niteliğe haiz kanun hükmüne aykırılık teşkil edecek

---

<sup>323</sup> Aksoy, Onur, s.36.

<sup>324</sup> TFF Tahkim Kurulu 04.05.2006 T., 2006/64 E., 2006/106 K. (Kararlar 2006-2008, s.390-393)

böyle bir düzenleme geçersiz olduğu için yine ay sonuna denk gelecek şekilde bir ödeme takviminin oluşturulması gerekecektir.<sup>325</sup> Doktrinde nispi emredici kanun hükümlerine aykırılık sonucu geçersizliğe dair görüşler bulunsa da spor hukukuna dair özel bir yargılama çeşidi olan tahkim yargılamasının uygulamadaki bakış açısında farklılık bulunmaktadır. Nitekim TFF Tahkim Kurulu'nun 2006 tarihli bir kararında; uyuşmazlığa konu olayda maç başı ücretin her sekiz maç sonrasında ödenmesine ilişkin kayıt ile ilgili olarak herhangi bir vurguda bulunmadığı dolayısıyla da zımni olarak bu uygulamanın kabul edildiği görülmektedir.<sup>326</sup>

#### **d. Prim**

Prim, iş hukukunda da çok sık görülen bir ücret çeşididir. Genellikle prim ödemelerinde ödüllendirme amacı güdülmektedir. Çalışan işçilerin yoğun çaba göstermek suretiyle ürettikleri çıktılardaki başarıları nedeniyle hak kazandığı prim, bir ilave ücrettir.<sup>327</sup> Prim ücretinin hak edilebilmesi için futbolcu tarafından harcanan bir emek ile başarının kazanılmış olması şartı bulunmaktadır. Örneğin bir tahkim kurulu kararında TFF'nin belirttiği üzere; sözleşme tarafı bir kulübün bulunduğu ligde küme düşmemesi durumunda futbolculara verilmesi kararlaştırılan prim ücretindeki koşulun, kulübe karşı gerçekleştirilen silahlı saldırılar neticesinde ligde kalmasına federasyonun almış olduğu bir karar sonucu karar verilmesinden dolayı doğmadığı kararı verilmiştir. Bu karardaki husus, futbolculara ödenecek olan prim ücretinin mutlaka sportif bir başarıdan kaynaklanması gerektiğini göstermektedir.<sup>328</sup>

---

<sup>325</sup> Baştürk, Faruk, s.94..

<sup>326</sup> TFF Tahkim Kurulu 09.02.2006 T., 2005/377 E., 2006/12 K. sayılı kararı.

<sup>327</sup> Çelik, Nuri / Caniklioğlu, Nurşen / Canbolat, Talat, s.188.

<sup>328</sup> TFF Tahkim Kurulu 02.04.2009 T., 2009/110 E., 2009/199 K. sayılı kararı, (Kararlar 2008-2011, s.328-331)

Genel anlamda prim ücreti iş sözleşmelerinde işverene yalnızca daha çok çıktı sağlamaz, aynı zamanda işçiye de gelir artışı sağlamaktadır.<sup>329</sup> Futbol hukukunda uygulanan prim ücreti ise; genel anlamda iş hukukunda yer alan normların yanı sıra kendi disiplninde bir takım özellikler ihtiva etmektedir. Profesyonel futbolcu sözleşmesinde prim şartlarının belirlenmesi gerekir. Bu belirlemeler tip sözleşmede özel hükümlerin içerisinde olabileceği gibi ek protokolün içinde de yer alabilir. Primin talep edilmesi ise koşulun gerçekleşmesinden sonra mümkün olabilir. Fakat uygulamada<sup>330</sup> koşulun gerçekleşmesinden önce primin ödenmesi de söz konusu olabilmektedir.<sup>331</sup>

Bazı durumlarda ise profesyonel futbolcu sözleşmelerinde yer almasa da ligin gidişatına göre veya değişen şartlara göre kulüp yöneticileri tarafından önemli olarak değerlendirilen müsabakalardan önce futbolcuların motivasyonunu arttırmak amacıyla bazı vaatlerde bulunulabilir. Bu durumlarda da futbolcuların primi hak edeceği değerlendirilmektedir. Buna ilişkin Tahkim Kurulu kararları da bulunmaktadır. Örneğin Tahkim Kurulu bir kararında; şampiyonluğa dair prim ücreti sözleşmede yer almasa da kulübün yönetimi tarafından kulübün şampiyon olarak bir üst lige yükselmesi durumunda futbolcularına altmış bin Türk Lirası şampiyonluk prim ücreti ödenmesine karar verilmesinin kulübü bağlayacağı ifade edilmiştir. Bu şekilde sözleşmede yer almayan prim ücretinin Tahkim Kurulu tarafından kabul edilmesine ilişkin kararların altyapısında borçlar hukukunun genel hükümlerinden bir müessesenin olduğu kabul edilmektedir. TBK 9. Maddesinde düzenlenen “ilan yolu ile ödül sözü verme”nin oluştuğu kabul edilen bu tip örneklerle futbol hukukunda kulüp yöneticileri tarafından sıklıkla başvurulmaktadır. Çünkü bazı futbol takımları sezon içerisinde kulüp yönetim kadrosunun değişmesi, teknik ekibin değişmesi, takımın oynadığı müsabakalarda almış

---

<sup>329</sup> Narmanlıoğlu, Ünal, s.135.

<sup>330</sup> TFF Tahkim Kurulu 22.11.2007 T., 2007/355 E., 2007/373 K.sayılı kararı

<sup>331</sup> Aksoy, Onur, s. 37.

olduğu istikrarlı sonuçlar gibi sebeplerle iddialı olarak başlamadığı dönemlerde ligin sonuna yaklaşırken başarının devam etmesine ihtiyaç duyabilmektedir. O nedenle sezon başarıyla sınırlı tutulan transfer dönemlerinde futbolcularla imzalanan sözleşmelerde yer almamasına rağmen ilan yoluyla prim sözünün verilmesi futbol camiasında sıklıkla söz konusu olmaktadır.<sup>332</sup>

Prim çeşitleri profesyonel futbolcu sözleşmelerinde çok çeşitli usullerle düzenlenebilir. En çok başvurulanan prim verme yöntemi gol ya da asist primi yöntemidir. Sözleşmeyi imzalayan futbolculardan özellikle forvet pozisyonundakiler için oynadığı müsabakalarda attığı gol sayısına göre değişen miktarlarda prim ile ödüllendirilebilmektedir. Asist ise gol vuruşunu yapan oyuncuya atılan son pası ifade etmektedir. Gol pasını vererek asist yapan futbolcular için de gol primi kadar olmasa da prim verilen sözleşme tipleri bulunmaktadır. Futbolcu sözleşmelerinde her pozisyonda oynayan futbolcu için her tip prim uygun olmayabilir. Zira, hücum bölgesinde santrafor olarak forma giyen bir futbolcu için sürekli golle buluşmak istemesi kulübün faydasına olabileceken orta sahada oyun kurucu veya defans oyuncularını için takdir edilen bir gol priminin savunma hattını ihmal ederek sürekli ileri uçta gol aramalarına sebebiyet verebileceği için kulüpler tarafından tercih edilmeyebilir. Gol primi ya da asist primi her gol ya da asist için ön görülebileceği gibi sabit bir primin belli sayıda gole ya da asiste ulaşan futbolcular için kararlaştırılması da mümkündür. Aynı şekilde her iki anlaşmanın birlikte yapılabilmesi de mümkün olabilir. Gol veya asist primlerine ilişkin sözleşmesel düzenlemelerin Türkiye Futbol Federasyonu tarafından kabul edildiğini bazı tahkim kurulu kararlarından anlamak mümkündür. Örneğin bir Tahkim Kurulu Kararında; lig müsabakalarında on beş adet gol atılması durumunda on beşinci golün atıldığı günün

---

<sup>332</sup> TFF Tahkim Kurulu 24.05.2007 T., 2007/140 E., 2007/190 K. sayılı kararı, (Kararlar 2006-2008, s.482-485)

ertesinde yüz bir Euro prim ücretinin ödenmesi hususu, karar metni içerisinde yer almıştır.<sup>333</sup>

Bir diğer prim yöntemi de maç sayısına göre takdir edilen prim ödemeleridir. Futbolcunun bir futbol sezonu içinde forma giydiği her maç için belli bir miktar prim takdir edilebileceği gibi belirlenen bir maç sayısına ulaşan futbolcular için sabit bir miktar primin hak edilmesi şeklinde de düzenlenebilir. Bu belirlenen maç sayısı bir futbol sezonunda gerçekleştirilecek tüm resmi müsabakalar için olabileceği gibi, ulusal liglerde ayrı, Avrupa kupası organizasyonlarında ayrı olacak şekilde de ele alınabilir. Bu şekilde düzenlenen prim ücretlerinin amacı genellikle genç futbolcuları motive ederek performanslarıyla teknik ekibin gözüne girmesi ve forma şansını daha çok bulmalarını sağlamaktır. Yine aynı şekilde sakatlanma istatistikleri çok yüksek olan dünya yıldızı futbolcuların da özel yaşamlarına daha çok dikkat ederek formlarını korumak suretiyle sağlık nedeniyle sahalardan uzak kalmalarını engellemek için futbol kulüp yöneticilerinin sözleşme imzalarken ellerini güçlendirebilecek bir koz olarak da değerlendirilebilir. Örneğin bir akit içerisinde sözleşme tarafı futbolcunun yirmi lig müsabakasında forma giymesi şartıyla yirminci maçının ertesi gününde kendisine yüz bin Euro kulübü tarafından verileceği düzenlemesi prim ücreti niteliği arz edecektir.<sup>334</sup>

Bazı primler ise sadece belirli pozisyonlarda oynayan futbolcular için geçerli olabilir. Örneğin gol yememe primi, kaleciler için düzenlenebilecek bir ödeme yöntemidir. Ancak bazı durumlarda forvet hattında forma giyen futbolcuların sıklıkla yararlandığı gole ya da asiste bağlı prim ödemeleri takım içerisindeki adaletsizliğe sebebiyet verebileceği değerlendirilerek savunma hattında forma giyen defans oyuncularını için de takımın bir müsabakada gol yememesi durumunda “gol yememe priminin” takdir edilmesi söz konusu olabilmektedir. Bu da takımların gol yememek

---

<sup>333</sup> TFF Tahkim Kurulu 09.07.2009 T., 2009/390 E., 2009/413 K. (Kararlar 2008-2011, s.416-418)

<sup>334</sup> TFF Tahkim Kurulu 09.07.2009 T., 2009/390 E., 2009/413 K. (Kararlar 2008-2011, s.416-418)

için savunma oyuncularıyla kaleciler arasında daha yüksek bir işbirliği ile birbirlerinin hatalarını kapatabilmelerini sağlayarak daha motive bir şekilde savunma yapmalarına zemin hazırlamaktadır.

Bir diğer prim çeşidi ise; futbol kulübünün başarısına göre hak kazanılan primdir. Burada futbolcuların bireysel performanslarından ziyade takım olarak başarıya imza atmaları esastır. Bu nedenle belirlenen başarı koşulunun sağlanması durumunda bütün futbolcuların hak kazanacağı bir prim creti söz konusu olacaktır. Bu primlerden en çok uygulamada karşılaşılanı “şampiyonluk primi” olsa da bazen kulübün eleme maçları olarak nitelendirilen play-off müsabakalarına katılmayı hak etmesi ya da ligden düşmeyerek kümede kalmayı başarması sonucunda da takımdaki futbolculara prim verilmesi şeklinde hükümler sözleşmede yer alabilir. Bazen oklu koşullar da n görülebilir. Örneğin futbol kulübünün play-off müsabakalarına katılmayı hak kazanması durumunda bir miktar, doğrudan şampiyon olması durumunda başka bir miktar primin takdir edilebilmesi geçerli olacaktır.<sup>335</sup>

Bu tip başarıya göre takdir edilen primler için koşulun belirlenmesinde sözleşme metninde yer alan ifadelere bağlı kalınarak dar yorum yapılmalıdır. TFF Tahkim Kurulu da bu yönde ortaya çıkan uyuşmazlıklarda bu bakış açısıyla kararlar vermektedir. Profesyonel futbolcu sözleşmelerinde yer alan prim ödemelerinde uyuşmazlığın yargı konusu olduğu durumlarda Yargıtay’ın kararları da dar yorumlamanın doğru olacağı yönündedir. Bir Yargıtay kararında; şampiyonluk için belirtilen prim ödemelerinin aynı amaca hizmet ettiği için talep edilen bir st lige çıkma durumunda da söz konusu prime hak kazanıldığı yönündeki talebi reddederek sözleşmede açıkça şampiyonluk durumunda takdir edilen prim ödemesinin dar yorumlanması gerektiğine hükmedilmiştir.<sup>336</sup> Yine, bir başka Yargıtay kararında; TFF 3. Ligde oynayan bir

---

<sup>335</sup> TFF Tahkim Kurulu 07.12.2006 T., 2006/326 E., 2006/359 K. (Kararlar 2006- 2008, s.471-473)

<sup>336</sup> Yargıtay 13.HD., 06.03.2014 T., 2014/26018 E., 2014/6269 Karar (Yayımlanmamıştır)

takımın 2. Lige yükseldiği fakat bu yükselmenin şampiyonluk sonucunda değil statüde yer alan play-off müsabakalarında başarılı olunması suretiyle gerçekleştirildiğinden bahisle şampiyonluk primine hak kazanılamayacağı hususuna yer verilmiştir. Bu karar verilirken TFF Talimatlarından ve ilgili futbol sezonundaki 3. Lig müsabakalarını düzenleyen statüden istifade edilmiştir. Söz konusu statüde şampiyonlukla üst lige terfinin ayrı olarak ele alınmasından hareketle şampiyonluk primi olarak düzenlenen primin bir üst lig olan ikinci lige terfi edilmesi durumunda doğrudan uygulanamayacağına hükmedilmiştir.<sup>337</sup>

Futbol kulüpleri bünyesinde bulunan futbolcuların sadece performanslarına değil küresel futbol ekonomisindeki değerlerine de önem vermektedir. Globalleşen futbol endüstrisinde özellikle ülkelerin en üst profesyonel liglerinde oynayan uluslararası marka değeri olan futbolcuların değerleri transfer politikalarında kulüpler için önem arz eder. Bu bağlamda bir futbolcunun kendi ülke milli takımında forma şansı bulup dünya kupası ya da Avrupa turnuvası organizasyonlarında yer alması onun değerini olumlu yönde etkilemektedir. Dolayısıyla, bu futbolcunun bağlı bulunduğu kulüpten başka bir kulübe transferi söz konusu olduğunda bonservis bedeli eski kulübüne doğrudan etki etmektedir. Bunu daha çok önemseyen kulüpler de zaman zaman futbolcuyla yapmış olduğu sözleşmeye milli takımda forma giymesi durumunda ilave bir ücreti takdir etmektedir. Bu tip anlaşmalar da prim ücreti niteliğindedir.

## **2. İzin Hakkı**

Senelik ücretli izin kullanma hakkı Anayasal bir haktır. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 50. Maddesi tüm çalışanlar için dinlenme hakkı ön görmektedir.<sup>338</sup>

---

<sup>337</sup> Yargıtay 13.HD., 09.04.2014 T., 2013/23787 E., 2014/10804 Karar (Yayımlanmamıştır)

<sup>338</sup> Anayasa.md.50/III, IV; “*Dinlenmek, çalışanların hakkıdır. Ücretli hafta ve bayram tatili ile ücretli yıllık izin hakları ve şartları kanunla düzenlenir.*”

Anayasal dayanağı olan izin hakkının özel hukukta düzenlendiği yer ise borçlar kanunudur. TBK'nın 422 ile 425. Maddeleri arasında izin hakkına ilişkin düzenlemeler yer almaktadır.<sup>339</sup> Borçlar hukukunun uygulandığı özel hukuk sözleşme tiplerinden biri olan profesyonel futbolcu sözleşmelerinde de futbolcuların izin hakkının olması mutlaklıdır.<sup>340</sup> Nitekim mesleki edimleri futbol oynamak olan futbolcular, fiziken ve ruhen dinlenmeleri için sezon içerisinde izin kullanma ihtiyacı duymaktadırlar.<sup>341</sup>

TFF tarafından çıkarılan talimatlarda bu hususa açıkça yer verilmesi gerekirken önceki talimatta yer almasına karşın, halen yürürlükteki PFSTT'de bu hususa ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. Uygulamada futbolcuların genelde bir futbol sezonu içerisinde iki defa izin kullandıkları görülmektedir. İlki futbol sezonu sona erdiğinde yaz aylarına denk gelen zaman diliminde olup diğerine göre daha uzundur. İkinci izin hakkı ise sezon ortası diye tabir edilen kış aylarına denk gelen dönemdir. Profesyonel futbolcu sözleşmeleri borçlar hukuku kapsamında hizmet sözleşmesi niteliğinde olduğu için futbolcuların minimum 2 hafta ücretli izne sahip olduğu kabul edilecektir. TFF'nin bu konuya ilişkin herhangi bir düzenlemesi bulunmasa da TBK'nın 422'nci maddesi gereğince minimum bir yıllık çalışma hayatı olan futbolcuların genel hükümler uyarınca ücretli izine sahip olduğu sonucuna varılabilir.<sup>342</sup> İç hukukumuzda durum böyleyken uluslararası bağlamda futbolcuların ücretli izin haklarıyla ilgili düzenlemelere bakıldığında; UEFA ile Uluslararası Futbolcular Birliği(FIFPro) arasında yapılan bir mutabakat göze çarpmaktadır. Söz konusu mutabakatın ekinde Avrupadaki Futbolcuların Asgari Gereksinimleri bölümü içerisinde yer alan dördüncü maddenin yedinci bendinde futbolcuların 12 aylık süre içerisinde minimum 4 hafta izinlerinin

---

<sup>339</sup> TBK.md.422; “İşveren, en az bir yıl çalışmış olan işçilere yılda en az iki hafta ve onsekiz yaşından küçük işçiler ile elli yaşından büyük işçilere de en az üç hafta ücretli yıllık izin vermekle yükümlüdür.”

<sup>340</sup> Aksoy, Onur, s. 38.

<sup>341</sup> Petek, Hasan, s.220.

<sup>342</sup> Sarı, Suat, s. 149.

olduğu hususu yer almaktadır. FIFPro; World Player's Union adı altında örgütlenen uluslararası nitelikte futbolcuların sendikalarının federasyonu olarak faaliyet göstermektedir. Bu organizasyon; tüm dünyadaki profesyonel futbolcuların temsil edildiği, 1965 yılında Paris'te kurulan beş milli futbolcu sendikasıdan müteşekkil bir oluşumdur. Kuruluşundan üç sene sonra 1968 senesinde Fransız hukuk sistemine uygun bir şekilde tüm dünyada profesyonel futbolculara ait hakların korunduğu bu sendika dernek statüsüne dönüştürülmüştür. Bu niteliğe haiz bir organizasyonla UEFA arasında imzalanmış olan uluslararası nitelikteki bir mutabakatın Türkiye'de uygulanmasının gerekeceği değeriendirildiğinde; bu mutabakatta yer aldığı şekliyle 12 aylık dönem içerisinde futbolcuların minimum 4 hafta süresince senelik izinli sayılması gerektiği kabul edilecektir. Yine aynı mutabakata göre söz konusu iznin sezon dışında bir zaman diliminde kullanılabileceği de belirtilmiştir. TFF talimat veya statülerinde bu mutabakatta yer alan izin konusuna ilişkin hükümlere yer vermemiş olsa da TFF'nin Kuruluşu ve Görevlerine İlişkin Kanun; TFF'nin görevlerinden birisinin de UEFA ile FIFA'nın koymuş olduğu normlara uyulmasının sağlanması olduğunu düzenlemiştir. Dolayısıyla profesyonel futbolcuların haklarını gözeten uluslararası nitelikteki bir federasyon ile UEFA arasında imzalanmış olan mutabakat hükümleri TFF tarafından tatbik edilerek Türkiye'de sözleşme imzalamış futbolcular için de uygulama alanı bulacaktır.<sup>343</sup>

Futbolcuların izin hakkına sahip olmasının yanı sıra bu izni ne zaman kullanacağıyla ilgili yukarıda bahsedilen mutabakatta hükümler yer almakta ise de iç hukukumuz bağlamında bu iznin kullanımında futbol kulüplerinin hakkın kötüye kullanılmamasına özen göstermesi gerekmektedir. Dolayısıyla izin hakkının kullanımında taraflardan futbolcular ile futbol kulüplerinin ortak bir paydada buluşarak anlaşması gerekmektedir. Bu istişareler neticesinde futbol kulübü nihai karar verme

---

<sup>343</sup> Çelebi, Ferhat, s.55.

yetkisine sahiptir. Bu yüzden de uygulamada genellikle bu iznin kullanımı futbol sezonu bitiminde planlanmaktadır.<sup>344</sup> Doktrinde bir hak olan bu iznin kullanımında tüm yetkinin futbol kulüplerinde olmasının uygun olmadığı ve TFF tarafından bu konuya ilişkin bir düzenlemenin yapılması gerektiğine dair görüşler de bulunmaktadır.<sup>345</sup> Bu düzenleme ihtiyacı, globalleşen futbol endüstrisinde daha çok artacaktır. Çünkü Avrupa Şampiyonaları ya da Dünya Kupaları gibi organizasyonlar dört yılda bir yapılıyor olsa da bu organizasyonların sayılarının giderek artması hemen hemen her sene bu tip turnuvalarda özellikle en üst profesyonel liglerdeki üst düzey futbolcuların yer almasına sebep olmaktadır. Dolayısıyla milli takımlarda da forma giyen futbolcular genelde sezon sonraları düzenlenen bu tip organizasyonlarda da yer aldığı için diğer sporculara veya futbolculara kıyasla daha izin kullanmakta hatta bazen hiç izin kullanamayacak kadar yoğun maç temposunda bulunmaktadır. Bu durum da aslında aynı sözleşme ile futbol oynama edimini gerçekleştiren futbolcuların sahip oldukları haklarının kullanımında adaletsizlik sonucu doğurmaktadır. Bu nedenle yalnızca TFF'nin değil tüm ulusal federasyonların kendi ulusal liglerinde oynayan futbolcular için sahip olduğu izin hakkının kullanımına ilişkin koruyucu önlemler içeren düzenlemeler ortaya koyması önemli bir gerekliliktir. Böylece belirli sürelerde ücreti ödendiği halde futbolcuların dinlendirilerek hem sağlıkları korunacak hem de nitelikli iş gücü yenilenmiş olacaktır.<sup>346</sup>

### **3. Sosyal Güvenlik Hakkı**

Anayasa'nın 60. Maddesi; tüm bireylerin sosyal güvenliğe ilişkin hakkının olduğuna yer vermektedir. Devlet, kişilerin sosyal güvenliğini tesis edecek tüm tedbirleri almak için teşkilatlanmasını sağlamakla görevli olup, bu husus anayasal

---

<sup>344</sup> Petek, Hasan, s.220.

<sup>345</sup> Baştürk, Faruk, s.97.

<sup>346</sup> Süzek, Sarper, s.648-649.

zemine oturtulmuştur. 2006 senesinde de 5510 sy. Kanun yayımlanmıştır. Genel sağlık sigortalarıyla sosyal sigortaların genel olarak düzenlendiği bu kanunda; Anayasanın 60. Maddesine göre bireylerin sosyal güvenliğe ilişkin haklarının korunmasına, takibinin yürütülmesine ilişkin detaylar düzenlenmiştir. Bu kanunun dördüncü maddesine istinaden bir sözleşmeye dayanarak bir ya da birden çok işverence çalıştırılan herkesin sigortalı sayılacağı hususu düzenlenmiştir.<sup>347</sup> 5510 sayılı kanunun altıncı maddesinde bazı istisnalar belirtilmiştir. Futbolcular veya geniş anlamda sporcular sayılan bu istisnalar arasında yer almadığı için onların da sigortalı sayılacakları kabul edilmelidir. Çünkü bir sözleşme ilişkisine dayanarak futbol oynadıkları kulüplerden ücret almak suretiyle sporlarını icra eden profesyonel futbolcular da bu kanun hükümlerine uygun düşmektedirler. İş kanununda futbolcuların ve diğer profesyonel sporcuların istisnalar arasında sayılmış olması sigortalılık konusunu düzenleyen 5510 sayılı kanundan da istisna tutulacağı anlamı taşımamaktadır. Nitekim geçmişte bu şekilde yorumlamalar yapılarak diğer profesyonel sporcular gibi futbolcuların da mağduriyet yaşamaları söz konusu olmuştur. Her ne kadar iş hukukuyla sosyal güvenlik hukukuna yönelik düzenlemeler çoğu zaman bir arada zikredilse, hatta bazı hukuk fakültelerinde iş ve sosyal güvenlik hukuku dersi altında tek bir disiplinmiş gibi müfredatlar hazırlansa da aslında iş hukukuna ilişkin hükümleri düzenleyen İş Kanunuyla sosyal güvenlik hukukuna ilişkin düzenlemeleri içeren 5510 sayılı Kanun birbirinden ayrı kapsamları olan iki farklı kanundur. Dolayısıyla profesyonel futbolcuların İş Kanunu'nun kapsamında olmaması 5510 sayılı Kanunun kapsamında da olmayacakları anlamına

---

<sup>347</sup> Tuncay, Aziz Can / Ekmekçi, Ömer, “Yeni Mevzuat Açısından Sosyal Güvenlik Hukukunun Esasları”, 2. Bası, Legal Yayınları, İstanbul, 2009, s. 137.

gelmemektedir.<sup>348</sup> Genel düzenleme olan 5510 sayılı kanun uyarınca profesyonel futbolcuların sigortalı sayılmalarına engel bir durum bulunmamaktadır.<sup>349</sup>

Yargıtay uygulamalarında da aynı minvalde kararlar olduğu görülmektedir. Yargıtay 10. Hukuk Dairesince (HD) 1974 tarihinde verilmiş olan bir karar<sup>350</sup> uyarınca; bahse konu profesyonel futbolcu ile futbol kulübü arasında hizmet sözleşmesinin bulunduğu, spor müsabakalarında karşılaşma ihtimalinde olunan sakatlanma risklerinin büyüklüğü gibi nedenlerle 5510 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilerek sigortalı oldukları kabul edilmiştir.<sup>351</sup> Doktrinde de profesyonel futbolcuların, sigortalılık müessesesini düzenleyen 5510 sayılı Kanunda düzenlenen 4-a sigortalılık statüsünde oldukları kabul edilmektedir.<sup>352</sup>

Bu açıklamalar doğrultusunda profesyonel futbolcular; 5510 sayılı kanunda yer alan diğer şartları sağlaması halinde; hastalık sigortalılığı, yaşlılık sigortalılığı, malullük sigortalılığı, analık sigortalılığı, ölüm sigortalılığı ile meslek hastalığı ve iş kazasına dayalı sigortalılık gibi tüm haklardan faydalanabilecektir.<sup>353</sup> Hatta şartları oluştuğu takdirde işsizlik sigortasının dahi uygulama alanı bulabilmesi mümkün olacaktır.<sup>354</sup> Bu düzenlemeler profesyonel futbolcular için geçerli olup amatör spor icra eden futbolcular

---

<sup>348</sup> Narmanlıoğlu, Ünals.89.

<sup>349</sup> Petek, Hasan, s.80.

<sup>350</sup> Yargıtay 10.HD.; 24.01.1974 T., 1974/199 E. 1974/1274 K. (FURTUN, Burcu, (2013). Türk Hukukunda Sporcuların İş Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi.

<sup>351</sup> Baştürk, Faruk, “Sosyal Sigortalar Uygulamasında Profesyonel Futbolcular”, Legal İş Hukuku Dergisi, Sayı 8, 2005, s.1605

<sup>352</sup> Baştürk, Faruk, (Sosyal Sigortalar Uygulamasında Profesyonel Futbolcular) s.1606.

<sup>353</sup> Çağlar, Tacar, (Editör), “Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. Ömer Remzi Arıkan Armağanı”, Ankara, s.459.

<sup>354</sup> Baştürk, Faruk, s.117.

için geçerli değildir.<sup>355</sup> Çünkü, 5510 sayılı kanun sözleşmeye istinaden çalıştığı için ücret alan bireylerin sigortalı oldukları belirtilmiştir. Futbolcuların profesyonel ve amatör ayrımlarında kullanılan futbol oynadıkları kulüpten ücret alma kriteri uyarınca amatör futbolcular ücret almadıklarından dolayı sigortalı sayılmaları da söz konusu olmayacaktır.<sup>356</sup>

Futbolcu sözleşmelerine dair detayların düzenlendiği Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatında sosyal güvenlik haklarına ya da sigortalılık durumlarına ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Ancak, bu talimatta futbolcunun fesih hakkı konusu düzenlenmiştir. Şayet futbolcuların sigortasına ilişkin sorumluluklar futbol kulüpleri tarafından yerine getirilmezse futbolcuların sözleşmeyi feshetme hakkı söz konusu olacaktır.<sup>357</sup>

Sosyal sigorta hakkına ilişkin düzenleme yapılan hukuki metin; FIFA tarafından yayımlanmış olan 1171 numaralı sirkülerdir. Bu sirkülerde futbol kulüplerinin yükümlülüklerinin düzenlendiği dördüncü maddede; sosyal sigortaya ilişkin primlerin ödenmesi hususu yer almaktadır.<sup>358</sup>

#### **4. Sendikal Haklar**

Sendikal haklar; temelleri Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında atılan ve hemen hemen tüm meslek grupları için söz konusu olabilecek temel haklar arasındadır. Anayasa'nın 51. Maddesinde düzenlenen bu hakka ilişkin temel hatlar belirlenmiştir. Çalışan ve işverenler açısından karşılıklı menfaatlerin korunması ve geliştirilmesi amacıyla izin alma şartı aranmaksızın kurulan sendikalar çalışma hayatının olmazsa olmaz unsurlarıdır. Çalışma hürriyetinin düzenlendiği anayasal metinlerde açıkça

---

<sup>355</sup> Çelebi, Ferhat, s.56.

<sup>356</sup> Küçükgüngör, Erkan, (Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu) s. 48.

<sup>357</sup> Baştürk, Faruk, (Sosyal Sigortalar Uygulamasında Profesyonel Futbolcular) s.1606.

<sup>358</sup> FIFA Sirküler No: 1171, 4.2.(e) ; “The agreement defines all the Club’s financial obligations such as, pension fund/social security cost.” [www.fifa.com](http://www.fifa.com) (Erişim Tarihi:05.04.2023)

sendika kurma ve sendikalara üye olmaya ilişkin hususlara ayrıca yer verilmesi bu konunun önemine işaret etmektedir. Nitekim Türk Hukuk Sisteminde de anayasal zemini oluşturulan sendika haklarının iki yönü bulunmaktadır. Söz konusu sendikaları kurma özgürlüğünün yanında çalışanların istedikleri sendikaya üye olabilmelerinin de önünde hiçbir engel bulunmamaktadır. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 51. Maddesinde temel hatları çizilen sendika haklarına ilişkin düzenlemelerin yer aldığı müstakil bir kanun bulunmaktadır. Geçmişte 1983 yılında kabul edilerek yürürlüğe giren 2821 sayılı Sendikalar Kanununa<sup>359</sup> göre sendikal faaliyetler yürütülmekteyken günümüzde 6356 sy. "Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi" Kanununda<sup>360</sup> sendikal haklara yönelik detaylar düzenlenmiştir. Bu kanun ise 2012 yılında yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yürürlükteki kanunun ilk maddesinde de; anayasal bir hak olan sendika kurma hakkını düzenleyen yasanın asıl amacına yer verilmiştir. Buna göre; işverenler ve işçi sendikalarıyla konfederasyonların kurulması, yönetilmesi, işleyiş ve denetimine yönelik tüm usuller ve esasların düzenlenmesi amaçlanmıştır. Yürürlükteki 6456 sayılı kanun, 2012 yılında yürürlüğe giren bir önceki 2821 sayılı Sendikalar Kanunundan farklı olarak toplu iş sözleşmelerini de sendika hakkıyla birlikte ele almaktadır. Zira meri kanun olan 6356 sayılı Kanun isminde de bu husus vurgulanarak Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu olarak yayımlanmıştır. Kanunun amacına yer verilen birinci maddede; sendikaların da kuruluş sebebi olan işçiler ile işverenler arasında imzalanacak olan ekonomik ve sosyal koşullarla çalışma koşullarının düzenleneceği toplu iş sözleşmelerine dair düzenlemelerin ele alınmasına, bu konularda ortaya çıkabilecek uyuşmazlıkların barışçıl yollar ile çözülmesine, gerektiği takdirde de grev ya da lokavta başvurulabileceğine ilişkin hususların detaylıca düzenlenmesine yer verilmiştir. Yürürlükte olan kanunda sendika kurmak veya sendika üyeliği için işveren

---

<sup>359</sup> Resmi Gazete 07/05/1983 tarih 18040 sayı, 2821 Numaralı Kanun

<sup>360</sup> Resmi Gazete 07/11/2012 tarih 28460 sayı, 6356 Numaralı Kanun

ya da işçi olma şartı aramaktadır. Bunun dışında sendika üyesi olamayacaklara ilişkin herhangi bir düzenleme yer almamaktadır. 2821 sayılı eski kanunun 21. Maddesinde sendika üyesi olamayacaklara dair ayrı bir başlık bulunmaktayken yeni kanun böyle bir düzenlemeye yer vermemiştir. Günümüzde bazı meslek grupları sendikalara üye olamamaktadır. Fakat bunlar 4688 sayılı Kanun'da yer alan kamu görevlilerine ilişkin sendikalara ilişkin getirilen kısıtlamalardır. Bu kanunun on beşinci maddesinde, sendika üyeliği hakkı bulunmayan meslek grupları sayılmıştır. Bunlar kamu görevlilerinden oluşan meslek gruplarıdır. 6356 sayılı Kanun uyarınca herhangi bir kısıtlama getirilmediği için, hatta önceki 2821 sayılı Kanun'da yer alan kısıtlamada, sporculara ilişkin bir hüküm bulunmadığından dolayı sporcuların da sendika haklarının olduğu kabul edilmektedir.<sup>361</sup>

Tüm sporcularda olduğu gibi futbolcuların da sendika kurma hakları ve sendikalara üye olma hakları bulunmaktadır.<sup>362</sup>

Futbolcuların sendika haklarıyla ilgili önemli olan husus; amatörlük – profesyonellik ayrımında kendisini göstermektedir. Çünkü oynadıkları futbol kulüplerinden ücret almayan yani profesyonellikleri bulunmayan amatör futbolcuların sendika haklarından da bahsetmek mümkün olmamaktadır. Zira sendika kurma ve sendikalara üye olma haklarının söz konusu olabilmesi için futbolcuların profesyonellik statüsünde bulunmaları, dolayısıyla da oynadıkları kulüp ile aralarında bir akit bulunması ve bu akde göre belirlenmiş bir ücret alacağının bulunması şartları bulunmaktadır.<sup>363</sup>

Yürürlükteki mevzuata göre Türk Hukuk Sisteminde işkollarına göre sendikalaşma esastır. Bu sistemde çalışanların yaptıkları iş tiplerine göre bir tasnif

---

<sup>361</sup> Küçükgüngör, Erkan, (Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu) s. 50

<sup>362</sup> Baştürk, Faruk, s.85.

<sup>363</sup> Petek, Hasan, s.156.

yapılmış bu sınıflandırmanın sonucuna göre oluşturulmuş gruplara da işkolları adı verilmektedir. 2821 sayılı eski Kanun döneminde işkollarına yönelik düzenlemeler, İşkolları Tüzüğü<sup>364</sup>, ne göre belirlenmekteyken; 2012 tarihinde yürürlüğe giren yeni 6356 sayılı Kanun'dan sonra, yine 2012 yılı içerisinde yayımlanmış olan İşkolları Yönetmeliği<sup>365</sup> hükümleri uygulama alanı bulmaktadır. Eski kanun döneminde uygulamada olan İşkolları Tüzüğünde futbolcuların dahil edilebileceği bir işkolu bulunmadığından dolayı tüzükte bulunmayan iş kolları için düzenlenmiş olan genel işlerin altında bu husus ele alınmaktaydı.<sup>366</sup> Bu bağlamda Türkiye'de kurulmuş olan ilk sendika 1965 senesinde Profesyonel Futbolcular Sendikası'dır. On yıl sonra 1975 senesinde sendikanın adı değiştirilerek Futbol-İş sendikası olarak faaliyetleri devam ettirilmiştir. Fakat dokuz sene sonrasında bu sendika kanun hükümleri uyarınca feshedilmiştir.<sup>367</sup>

Spor hukukunda sendikalaşmaya ilişkin çalışmalar bulunmaması sporcuların sendika örgütlenmeleriyle ilgili adım atamamış olmalarından kaynaklanmaktadır. Profesyonel sporcular arasında diğer tüm alanlarda olduğu gibi futbol dışında alanlarda sendika faaliyetlerinin de geçmişi bulunmamaktadır. Futbolda sendikalaşma faaliyetlerinin görünmesi aslında sayıları artan profesyonel futbolcuların kendi girişimleri sayesinde olmuştur. Tabi bunda son yıllarda büyük gelişim gösteren futbol ekonomisinin de rolü yadsınamaz bir gerçekliktir. Profesyonel futbolcuların kurduğu ilk sendika olan 1965 tarihli profesyonel futbolcular sendikası; ismini Futbol-İş olarak genel kurul kararıyla değiştirdiği 1975 senesinden bir sene sonra üye sayısında en yüksek rakam olan 440 üyeye ulaşmasına rağmen istikrarı sağlayamayarak üç sene

---

<sup>364</sup> Resmi Gazete 06/12/1983 tarih 18243 sayılı yönetmelik

<sup>365</sup> Resmi Gazete 19/12/2012 tarih 28502 sayılı yönetmelik

<sup>366</sup> Küçükgüngör, Erkan, (Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu), s. 51

<sup>367</sup> Baştürk, Faruk, s.110.

sonra 1979 senesinde 290 üyeye kadar düşüş yaşamıştır. Bu sendikanın geçmişi Beşiktaş Futbol Kulübü oyuncusu Şükrü Gülesin'e dayanmaktadır. Aslında bu örnek diğer alanlarda olduğu gibi sporda ve futbolda sendikalaşmanın Avrupa'dan esinlenerek geliştiğini göstermektedir. Zira Beşiktaş Futbol Kulübünden 1950 senesinde İtalya'da Palermo kulübüne, daha sonra da büyük bir İtalyan Futbol Kulübü olan Lazio kulübüne transferi gerçekleşen Şükrü Gülesin'in 15 sene sonra 1965 yılında Türkiye'ye döndüğünde, İtalya'da gözlemlediği futbolcuların sendikalaşma faaliyetlerini uygulamaya geçirme niyetiyle kurduğu Profesyonel Futbolcu Sendikası, hiçbir zaman beklenen üye sayısına ulaşamadı. Nitekim 1980 darbesi sonrası ülke genelindeki bütün sendikaların faaliyetlerini durdurması sonucu genel kurulunu toplayamayan Futbol-İş sendikası(Profesyonel Futbolcu Sendikası), 1984 yılında tamamen kapatılmayla karşı karşıya kalmıştır.<sup>368</sup>

1984 yılında Futbol-İş sendikasının kapatılmasından sonra sporcuların çoğu Galatasaray Futbol Kulübü futbolcu Metin KURT tarafından kurulan profesyonel futbolcular derneğiyle amatör futbolcular derneği çatısı altında toplandı. Bu futbolcular arasında yer alan ve akademik kariyeriyle çoğu futbolcudan farklı özgeçmişe sahip olan Eser Özeltindere, Amatör Futbolcular derneğinin İstanbul başkanlığını yürütmekteydi. Eser Özeltindere, Ankara futbol kulüplerinden Gençlerbirliği forması giyerken Ankara Ticari ve İktisadi İlimler Akademisi'ni, Galatasaray'da oynarken de İstanbul Üniversitesi İşletme ve Felsefe'yi okumaktaydı. Bu bölümlerde okurken sendikalaşma faaliyetlerinin önemini fark ederek dernek ve sendika faaliyetlerinin İstanbul ayağını yürütmekteydi. Darbe sonrası kapatılan Amatör Futbolcular Derneği'nin Beşiktaş sorumlusu Mehmet Ekşi iken; Trabzon bölgesi sorumluluğunu Şenol Güneş

---

<sup>368</sup> Aydın, Ufuk, "Profesyonel Sporda Sendikalaşma PFA Örneği ve Türkiye", Grup Matbaacılık, Ankara, 2007, s.30.

yürütüyordu. Futbolda sendikalaşma hareketlerinin tarihçesini kısaca bu şekilde özetlemek mümkündür.<sup>369</sup>

Yirminci yüzyıla gelindiğinde ise; spor alanında sendikalaşma faaliyetlerine yönelik pek çok girişim ortaya çıkmıştır. Bunların başında Spor Sen, Tüm-Emek-Sen, Futbol-Sen ve Spor Emek Sen gibi sendikal yapılar gelmektedir. Spor sendikası, Spor-Sen adıyla 2019 yılında tüzüğünü çıkarmıştır. Spor-Sen’in geçmişi de aslında askeri darbeler sonrası dernekleşme ve sendikalaşma çalışmaları engellenen Metin Kurt’a dayanmaktadır. Zira, Metin Kurt, Spor Emekçileri Sendikası’nın (Spor-Sen) kurucularından birisidir. Bu sendika tarafından çıkarılan sportmence adı verilen dergi ile sendikalaşma faaliyetlerinin yayılması amaçlanmıştı. Bu dergi faaliyetleri sırasında geçmişte tecrübe edilen Futbol-İş Sendikası ile Amatör ve Profesyonel Futbolcular Dernekleri örnekleri de ele alınarak sendikanın mı derneğin mi daha faydalı olacağı üzerinde tartışmalar yaşanmış, nihayetinde sendikada karar kılınarak “Spor-Sen” kurulmuştur. Sportmence dergisinin üçüncü sayısında “Spor Sen”’in Kuruluşuna İlişkin Bildiri Taslağı yayımlanmış, 2009 senesinin sonlarında kuruluşa ilişkin dilekçe resmi olarak verilmiştir. Bunun üzerine başlayan kurulma süreci sonrasında kuruluşu tamamlanan Spor-Sen’in ilk genel kurulu 2010 yılının Eylül’ünde gerçekleştirilmiştir. İlk kurucular arasında yer alan Metin Kurt ise 2010 yılı sonunda Spor-Sen ile anlaşmazlığa düştüğü için bu sendikadan ayrılarak “Spor-Emek Sen”i kurmuştur. 2012 yılına gelindiğinde ise “yalnızca futbolcuların değil tüm futbol camiasında çalışanların yanında olunacağı” sloganı ile “Futbol-Sen” kurulmuştur. “Futbol Çalışanları Sendikası”, kuruluşundan bir sene sonra üye sayısı 342’ye kadar çıksa da ilerleyen

---

<sup>369</sup> Aydın, Ufuk, (Profesyonel Sporda Sendikalaşma PFA Örneği ve Türkiye) s.29.

senelerde istikrarı yakalayamamış, 2017 senesinde üye sayısının 122'lere düşmesinin ardından internet sitesi dahi kapanmış atıl bir örgüt haline dönüşmüştür.<sup>370</sup>

Türkiye’de geçmişten bugüne gelişim gösterememiş olan sendikalaşma hareketleri diğer ülkelerde oldukça iyi aşamalarda. Özellikle Avrupa ülkelerinde geçmişi de bir hayli eskiye dayanan futbolcuların sendika hakkına ilişkin çalışmalar 1900’lü yıllara kadar uzanmaktadır. İlk çalışmaların başladığı ülke olan İngiltere’deki sendikalaşma faaliyetleri 1907 yılında başlamıştır.<sup>371</sup> İngiltere’de kurulan Profesyonel Futbolcular Sendikası’nın ismi Profesyonel Futbolcular Birliği’ne dönüştürülmüş olup günümüzde hala faaliyetlerine devam etmektedir. Profesyonel Futbolcular Birliği’nin en önemli işlevlerinden birisi profesyonel futbolcuların haklarını koruyup geliştirmek, onlarla ilgili örgütsel müzakereleri yürütmek, pazarlık anlaşmalarında aktif rol almaktır. Nitekim bu konuda tüm dünya kamuoyunun dikkatini çeken bir olay 2001 yılında yaşanmıştır. Profesyonel Futbolcular Birliği’nin üyesi olan dünya yıldızı David Beckham müsabakaların yayınlanmasından dolayı futbolculara aktarılan payların arttırılmasına ilişkin talepte bulunmuş, bu talebin kabul görmemesi durumunda grev haklarını kullanacaklarını açıklamasının ardından yapılan oylama sonucunda 2.315 futbolcudan 2.290 futbolcu grev kararına evet oyu kullanmıştır. Daha sonra sendikayla futbol kulüpleri arasında yapılan müzakereler ve yürütülen pazarlıklar sonucu anlaşma sağlanmış daha sonra da futbolcular tarafından alınan grev kararı iptal olmuştur.<sup>372</sup> Bu olay, futbolda sendikalaşma hareketinin ne kadar önemli olduğunu tüm dünyadaki futbol camiasına göstermesi yönüyle futbol hukukunda önemli bir yer edinmiştir.

---

<sup>370</sup> Aydın, Ufuk, “Toplu İş Hukuku ve Profesyonel Futbolcular”, Av. Kısmet Erkiner Armağanı Spor Hukuku Yazıları, İstanbul, İstanbul Barosu Yayınları, 2014, s.207.

<sup>371</sup> Uluyol, Osman, “Süper Lig Futbol Kulüplerinin Finansal Performans Analizi”, Journal of Yasar University, 2014, 9(34), 5716-5731

<sup>372</sup> Aydın, Ufuk, (Toplu İş Hukuku ve Profesyonel Futbolcular) s.67.

Buna benzer başka bir hadise de çok yakın bir zamanda Türk Futbolunda yaşanmıştır. 11 Aralık 2023 tarihindeki Ankaragücüyle Çaykur Rizespor'un karşılaştığı müsabakanın sona ermesinin hemen ardından Ankaragücü Futbol Kulübü'nün başkanının müsabakanın hakemi olan Halil Umut MELER'e yumruk atması, akabinde de başka kişiler tarafından tekmelenerek stadın ortasında ve yayıncı kuruluşun canlı yayını esnasında darp edilmesi ülke gündeminde büyük yankı uyandırmıştır. Kamuoyunu sarsan bu olayın hemen arkasından futbol hakemlerinin müsabakalara çıkmama kararı almaları yönünde örgütlü hareket etmeleri başta Türkiye Futbol Federasyonu olmak üzere devletin tüm kurumlarının söz konusu olaya çok hızlı reaksiyon göstermesine yol açmıştır. Türkiye Faal Futbol Hakemleri ve Gözlemcileri Derneği (TFFHGD) gibi futbolun bütün aktörleri açısından toplu hareket etme kültürünü yansıtan sendika ya da dernekleşme hareketleri yalnızca profesyonel futbolcu sözleşmesinin iki temel tarafı olan kulüpler ve futbolcular arasında değil; hayatın diğer alanlarında olduğu gibi sporun her branşında ve futbolun bütün sùjeleri arasında giderek yaygınlaşmaktadır.

Dünyada ilk kurulan futbolcu sendikası olan İngiltere Profesyonel Futbolcular Birliği'nin FIFpro yönetiminde de üyesi bulunmaktadır. FIFpro ise Avrupa ülkeleri merkezinde tüm profesyonel futbolcu sendikalarının birleşmesiyle kurulan uluslararası bir konfederasyon niteliğindedir. Fransa'nın Paris şehrinde yapılan toplantı sonucunda 5 ulusal nitelikteki futbolcu sendikasının bir araya gelmesi sonucu 1965 senesinde kurulan FIFpro, diğer tüm dernek ve sendikalardan farklı olarak uluslararası niteliğe haizdir.<sup>373</sup>

FIFpro'nun üst yönetici kadrosunda 11 ayrı Avrupa ülkesinden temsilciler bulunmaktadır. Bu oluşumun merkezi Hollanda olup, toplam üye futbolcu sayısı elli binin üzerindedir. Bazı Avrupa ülkelerinde ise sendikalaşma çalışmaları çok daha ileri

---

<sup>373</sup> Baştürk, Faruk, s.113.

seviyelere ulaşmıştır. Örneğin Danimarka'daki profesyonel futbolcuların yüzde 95'lik oranı Danimarka Profesyonel Futbolcular Sendikası üyesidir.<sup>374</sup>

Diğer bir Avrupa ülkesi olan İtalya futbol hukukundaki sendikalaşma hareketleri, profesyonel futbolcuların hakları için çalışmalar yürüten ve avukatlığını yapan Sergio Campana ile birlikte eski futbolcuların teşkil ettiği bir grup tarafından 1968 senesinde İtalyan Futbolcular Birliği'nin kurulmasıyla başlamıştır. Kısa adı AIC olan bu birlik İngiltere'deki sendikaya göre daha geç tarihli kurulmuş olsa da çok kısa sürede organizasyonunu tamamlamak suretiyle fonksiyonel bir birlik niteliği kazanmıştır. İtalyan Futbolcular Birliği'nin başarısındaki istikrarda 1968 yılında kuruculuğunu da yapan Sergio Campana'nın bu tarihten 2011 yılına kadar 43 sene boyunca oluşumun başkanlığı görevini yürütmesinin payı bulunmaktadır. 2011 yılında başkanlık görevini devralan eski İtalyan futbolcu Damiano Tomassi ise Verona Belediye Başkanlığı'na seçilene kadar uzun yıllar sendika başkanlığını yürütmüştür. AIC; İtalya Futbol Liglerinin sadece en üst ligi olan Serie A liginde değil, B ligi, C1 ve C2 ligleri ile son yıllarda da amatör ligler dahil olmak üzere bütün futbolcuların haklarının korunması için mücadele vermektedir.<sup>375</sup>

İngiltere'de David Beckham'ın önderliğinde 2001 yılında yaşanan grev kararının bir benzeri 2011 yılında İtalya'da da vukuu bulmuştur. İtalya en üst ligi olan Serie A ligindeki futbol kulüpleri ile Kulüpler Birliği'nin arasında iki konuda anlaşmazlık ortaya çıkmıştır. Bunlardan birisi; dayanışma için alınan vergilerle ilgili, diğeri ise; sözleşmesi olan futbolculardan kadro dışında kalanların kulüplerin paf takımlarının antrenmanlarına katılmasıyla ilgiliydi. Bu anlaşmazlıklar sonucu alınan grev kararından

---

<sup>374</sup> Jorgensen, Carsten, “Danish Football Players Union is a success”, ([www.eurofound.europa.eu](http://www.eurofound.europa.eu)) (Erişim Tarihi: 11.02.2023)

<sup>375</sup> Aydın, Ufuk / Yüce, Arif / Yalız, Dilek / Demirkaya, Seher, “Türkiye’de Profesyonel Sporcuların Çalışma Koşulları Ve Örgütlenme Eğilimleri” Çalışma ve Toplum Dergisi, 2017, 4(55), 1873-1912.

dolayı İtalya Serie A ligi, o sezon bir hafta ertelenerek başlayabilmiştir. Müzakereler sonrasında anlaşma sağlanarak bir sonraki hafta lig başlayabilmiştir. Daha öncesinde de yine 1996 senesinde İtalya’da AIC ile kulüpler arasında yaşanan futbolcuların sözleşmelerinde yer alan garanti ücretlerle ilgili bir anlaşmazlıktan dolayı grev kararı alınmıştır. Bu tip örgütsel kararlar futbolcu sendikalarının işlevselliğini göstermektedir.<sup>376</sup>

Futbolun ileri seviyede olduğu bir başka ülke olan İspanya futbol hukukunda görülen sendikalaşma hareketleri 1978 senesinde kuruluşu tamamlanan İspanya Futbolcular Derneği’nin faaliyetleriyle başlamıştır. İspanyol Futbolcular Derneği diğer ülke sendikalarından farklı olarak sadece faal futbolcuların hakları için değil aynı zamanda futbol kariyerlerini noktalayan eski futbolcuların da haklarının korunup geliştirilmesi için faaliyet yürütmektedir. İspanyol liglerde oynayan ya da daha önce oynamış futbolculardan birçok üyeye sahip olan İspanyol Futbolcular Derneği’nin kısa adı AFE’dir. Real Madrid kulübünde forma giymiş olan İker Casillas, Barcelona kulübünde forma giymiş olan Xabi Alonso, Lionel Messi ve Carles Puyol gibi oyuncuların üyeliğinin yanı sıra İspanya dışında futbol oynayan Arsenal kulübünde forma giymiş olan Santiago Cazorla ve Chelsea kulübünde forma giymiş olan Juan Mata gibi ünlü oyuncular da AFE’ye üyedir. AFE; talep olması durumunda İspanya dışındaki ülkelerde futbolculuk yapan başka sendika veya derneklere bağlı olan sporculara da destek vermektedir. İspanya’da 2011 senesinde müsabakalara çıkmama ve

---

<sup>376</sup> Yensi Güven, Seda “Türk Futbolunda Sendika”, Tacar Çağlar (Editör), Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. Ömer Remzi Arıkan Armağanı İçinde (s. 829-842), Mattek Matbaacılık, Ankara, 2013.

grev kararı İspanyol Futbolcular Sendikası'na alınmış, Ağustos ayında başlaması gereken ligler zamanında başlayamamıştır.<sup>377</sup>

Yine İspanya'da 2015 yılında futbol kulüplerini ve futbolcuları doğrudan etkileyen ulusal bazda ses getiren bir başka grev kararına daha imza atılmıştır. İspanyol Futbolcular Derneği, İspanya'da alınmış olan yayıncı kuruluşla ilgili çıkarılan bir kararnameye karşı çıkarak greve gitme kararı almasının ardından, İspanya Futbol Federasyonu yönetim kurulunu toplayarak en üst profesyonel lig olan La Liga da dahil olmak üzere profesyonel liglerde oynanan tüm müsabakaların durdurulmasına yönelik karar almıştır. Bu olay da hem İspanyol futbol camiasında hem de uluslararası anlamda futbol hukukunda yer edinen önemli bir olay olarak kayıtlara geçmiştir.<sup>378</sup>

Avrupa kıtası dışında futbolun önemli yer tuttuğu Güney Amerika ülkesi Arjantin'de de 2017 yılında sendikal oluşum olan Arjantin Futbolcular Birliği'nin aldığı karar neticesinde futbolcular grev kararı almıştır. Bu örnekler göstermektedir ki; benzer nitelikteki olaylar birçok ülkede yaşanmaktadır. Futbolcu sendikalarının almış olduğu bu kararlar neticesinde futbolcuların haklarının korunması mümkün olmaktadır. Dolayısıyla futbolcuların haklarının gözetilmesinde sendikalaşma faaliyetleri çok büyük öneme sahiptir.<sup>379</sup>

Bütün ülkelerde futbolcu dernek ve sendika oluşumları, uluslararası çatı bir oluşumun kurulmasını beraberinde getirmiştir. Bir nevi futbolcu sendikalarının çatı

---

<sup>377</sup> BBC, İspanyol futbolculardan grev kararı, Erişim Adresi: [https://www.bbc.com/turkce/haberler/2011/08/110811\\_spanish\\_football\\_strike](https://www.bbc.com/turkce/haberler/2011/08/110811_spanish_football_strike) (Erişim Tarihi:04.09.2023)

<sup>378</sup> İspanya Futbol Federasyonu'ndan 'Futbolu Dondurma' Kararı, Erişim Adresi: <https://www.cnnturk.com/spor/futbol/ispanya-futbol-federasyonundan-futbolu-dondurma-karari> (Erişim Tarihi:04.09.2023)

<sup>379</sup> Arjantin Futbolunda Grev Başladı, Erişim Adresi: <https://www.fanatik.com.tr/futbol/arjantin-futbolunda-grev-basladi-1281061> (Erişim Tarihi:04.09.2023)

konfederasyonu niteliğine haiz olan FIFpro'nun hizmet ettiği amaç, futbolcuların haklarının korunup geliştirilmesidir.<sup>380</sup>

FIFpro'yu diğer ulusal futbolcu sendikalarından ayıran özellik; koruyup gözetdiği futbolcu haklarında belirli bir ülke ya da bölge ayrımı gözetmeden faaliyetlerini sürdürmesidir.<sup>381</sup>

Ülkelerdeki futbolcu sendikalarıyla ulusal futbol federasyonları arasında bir ilişki bulunmaktadır. Nitekim bu ilişki sadece futbolcu sendikaları ya da dernekleriyle sınırlı değil futbolun tüm paydaşlarıyla söz konusu olmaktadır. Bunun bilinen en bariz örneklerinden birisi de kulüpler birliği ile futbol federasyonları arasındaki ilişkidir. Resmi kurum niteliğindeki futbol federasyonları kararlarını alıp uygularken mutlaka bu paydaşlarının görüşlerini alarak bunlara göre yol haritasını belirler. Bu durum yalnızca profesyonel futbolcu sözleşmesinin iki tarafı olan futbolcular ve futbol kulüpleri için de sınırlı değildir. Hakem ve gözlemciler derneği, saha komiserleri derneği, teknik adamlar ve antrenörler sendika ya da dernekleri, taraftar grupları, temsilci ve menajerlere yönelik birlik, dernek ve federasyonları hepsi bu kapsama dâhildir. Uluslararası futbolcu sendikası niteliğinde olan FIFpro da aynı şekilde uluslararası futbol federasyonu niteliğine haiz olan FIFA ile yakın ilişki içerisinde. Hatta FIFpro, FIFA üye yapısında da söz sahibi niteliktedir. FIFA'nın uyuşmazlıkların çözüm kurulu niteliğindeki oluşumu olan Dispute Resolution Chamber (DRC)'nin üyeleri, başkan ve başkan vekilleri FIFA'nın yönetim kurulunca seçilmekte olup, 20 üyeden oluşan bu seçimde yarı kontenjan FIFpro tarafından seçilmektedir. Diğer kalan yarısı ise ulusal bazda futbolcuları ya da kulüpleri temsil etmekte olan birlikler veya sendikalarca göreve getirilmektedir.<sup>382</sup>

---

<sup>380</sup> Baştürk, Faruk, s.114.

<sup>381</sup> Çelebi, Ferhat, S.55.

<sup>382</sup> Baştürk, Faruk, s.112.

FIFpro'nun FIFA üzerindeki etkinliği yalnızca uyuşmazlık çözümleri kurulu statüsündeki FIFA DRC üzerinde de sınırlı değildir. Spor hukukundaki en önemli yargısal organlardan olan Spor Tahkim Mahkemesine (CAS) ataması yapılan 10 hakemi de FIFpro aday göstermektedir.<sup>383</sup>

Futbol sporunu icra eden futbolcuların haklarını koruyup geliştirebilmeleri için sendikal faaliyetlerin önemi büyüktür. Bunu yukarıda yer verilen örneklerde görmek mümkündür. Özel hukuk alanında iş hukukunun içinde sendika haklarının rolü ne derecede önemliyse futbol hukukunda da ana sùjelerden birisi olan futbolcular için sendikal hakların rolü aynı öneme sahiptir. Türk Futbol Hukuku sisteminde bu sendikal hakların kullanımına ilişkin herhangi bir engel bulunmasa da uygulamada ùlkemizde bu argümanların çok yaygın kullanılmadığı hatta sendikalaşma faaliyetlerini icra edecek sendikal oluşumların tam anlamıyla teşekkül edemediği gör÷lmektedir. Ancak başta Avrupa ùlkelerinin ulusal organizasyonları olmak üzere uluslararası nitelikte faaliyet yürüten FIFpro çok önemli kararlara imza atmaktadır. Bu gör÷şmeler, müzakereler ve alınan kararlar, futbol hukukunda yeni düzenleyici işlemlerin yayımlanmasına fırsat sunmaktadır. Futbol hukukundaki hukuki metinlerin diğer hukuk dallarındaki mevzuattan farklılık gösterdiğine daha önce değinilmişti. Sirk÷ler, statü gibi diğer hukuk dallarında olmayan hukuki metinlerden en önemlileri; uluslararası federasyon niteliğindeki FIFA ve UEFA ile futbolcu ya da futbol kul÷pleri birlikleri arasında yapılan mutabakatlar sonucunda ortaya çıkmaktadır. Bununla ilgili önemli bir anlaşma, toplu iş sözleşmesi bulunmayan futbolcular konusunda FIFpro ile UEFA arasında

---

<sup>383</sup> Baştürk, Faruk, s.113.

imzalanmıştır. Bu anlaşma uyarınca profesyonel futbolcu sözleşmelerinin asgari koşullarını düzenlenmesi gerektiği düzenlenmiştir.<sup>384</sup>

Futbolcu sendikasıyla uluslararası futbol federasyonu olan UEFA'nın aralarında yapmış olduğu bu mutabakat metni, futbolcular için son derece önemli olan bir hukuki metindir. Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin en önemli hususlarından birisi olan asgari koşullara ilişkin düzenlemeler FIFA tarafından çıkarılan 1171 sayılı sirküler ile düzenlenmiştir. Tüm ülkelerin iç hukuklarında ve dolayısıyla uluslararası futbol hukukunda uygulama alanı bulacak olan bu düzenleyici işlemin bir sendika oluşumu olan FIFpro'nun faaliyetleri neticesinde belirlenmiş olması bu alanın öneminin büyüklüğünü göstermektedir.<sup>385</sup>

## **B. Futbolcunun Borçları**

Profesyonel futbolcu sözleşmeleri uyarınca futbolcuların borçları yalnızca akitte yer alanlarla sınırlı değildir. Genel hükümleri belirleyen TFF'nin çıkardığı PFSTT ve FIFA tarafından çıkarılan sirkülerlerden kaynaklanan borçlar da söz konusu olmaktadır. Profesyonel futbolcu sözleşmeleri hukuk sistemimizde geçerli olabilmesi için futbol kulüpleri ve futbolcular arasında imzalanmanın yanı sıra onay merci olarak da federasyon tarafından da tescil edilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda profesyonel futbolcuların tescil işlemlerinin yapılarak lisanslarının çıkarılması bağlamında federasyonun da tali nitelikte yan borçları bulunmaktadır.<sup>386</sup>

---

<sup>384</sup> Memorandum of understanding UEFA/FIFPro Division Europe - 2012, Erişim Adresi: [https://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/EuroExperience/uefaorg/Players'unions/01/78/06/85/1780685\\_DOWNLOAD.pdf](https://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/EuroExperience/uefaorg/Players'unions/01/78/06/85/1780685_DOWNLOAD.pdf) (Erişim Tarihi:06.09.2023)

<sup>385</sup> FIFA 1171 sayılı sirküler, Erişim Adresi: [www.fifa.com/mm/document/affederation/administration/97/29/01/circularno.1171-professionalfootballplayercontractminimumrequirements.pdf](http://www.fifa.com/mm/document/affederation/administration/97/29/01/circularno.1171-professionalfootballplayercontractminimumrequirements.pdf), (Erişim Tarihi:06.09.2023)

<sup>386</sup> Baştürk, Faruk, s.97.

Futbolcuların; sadakat, sır saklama, rekabetten kaçınma, talimatları yerine getirme ve iş görme gibi borçları ile beraber TFF tarafından çıkarılan PFSTT ile FIFA ya da UEFA tarafından çıkarılan Sirkülerlerden kaynaklanan diğer borçları bu bölümde ele alınacaktır.

### **1. İş Görme Borcu**

İş görme borcunun iş hukukundaki niteliği; işçilerin hizmet akdinden kaynaklanan temel borçtur.<sup>387</sup> Yalnızca profesyonel futbolcu sözleşmelerinde değil, bir işin görülmesini konu edinen hizmet sözleşmesi niteliğindeki sözleşme tiplerinde en önemli borçlardan biri iş görme edimidir.<sup>388</sup>

Aksi düzenlenmediyse iş görmeye ilişkin borcun doğrudan işçilerce ifa edilmesi gerekir. Bu yüzden de işçinin ölmesi durumunda iş görme borcunun mirasçılara intikali söz konusu olmaz.<sup>389</sup>

İş görme borcunun bizzat ifa edilmesi gerekliliği hizmet akdinin ortaya çıkarmış olduğu taraflar arası ilişkiden kaynaklanmaktadır. Çoğu zaman da işçinin bireysel bir özelliği gereği sahip olduğu becerilerden kaynaklandığı için bu genel hüküm kabul edilmiştir.<sup>390</sup>

Borçlar kanunu 395. Maddesinde işin bizzat görülmesi gerekliliği hususu düzenlenmiştir. Futbolcu sözleşmelerine istinaden futbolcuların aldıkları ücret karşılığı olarak kulüplerine karşı yerine getirmeleri gereken en önemli borçları futbol oynama

---

<sup>387</sup> Süzek, Sarper, s.339.

<sup>388</sup> Başbuğ, Aydın, “İş ve Hukuk, Çalışanların Hakları ve Sorunları”, 3. Bası, Binyıl Yayınevi, 2015, Ankara, s. 136; Kulat, Çiğdem, “Belirli Süreli İş Sözleşmesinin Süresinden Önce Feshi ve Bunun Hukuki Sonuçları”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilimdalı, İstanbul, 2011, s.3.

<sup>389</sup> Yavuz, Cevdet, “Borçlar Hukuku Dersleri Özel Hükümler, 18. Baskı, Beta Yayınları, 2022, s 483.

<sup>390</sup> Akyiğit, Ercan, “İş Hukuku” Seçkin Yayınevi, 14. Baskı, Ankara, 2022, s. 178.

şeklinde iş görme edimini yerine getirmektir.<sup>391</sup> Futbolcunun bu borcu karşı taraf olan kulübü için bir haktır. Yani futbol kulübü sözleşmede belirlenen ücreti futbolcuya ödeme borcunun karşılığı olarak futbolcudan çalışmasını, futbolu icra etmesini talep etme hakkı söz konusu olmaktadır.<sup>392</sup>

Futbolcular fiziki ve teknik becerileri çok gelişmiş sporcular olduğu için iş görme borcunun bizzat kendilerince yerine getirilmesi hususunda hiçbir tartışma bulunmamaktadır.<sup>393</sup>

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinde futbol kulüpleri sözleşme imzaladığı futbolcunun bireysel özellik ve yeteneklerinden dolayı seçilmesi söz konusu olduğu için buradaki iş görme borcu da seçilen bu futbolcu tarafından bizzat yerine getirilmelidir.<sup>394</sup> Bu yüzden profesyonel futbolcu sözleşmeleri iş hukukundaki diğer iş görmeyi konu edinen sözleşmelerden daha sıkı sıkıya kişiye yani futbolcuya bağlı nitelik arz etmektedir.<sup>395</sup>

Profesyonel futbolcu sözleşmeleri futbol kulüpleri ile futbolcunun kendisi arasında doğrudan imzalanan bir sözleşme olup, bu sözleşmenin asıl konusu olan futbolcunun iş görme ediminin başka bir üçüncü şahsa devredilmesi mümkün değildir.<sup>396</sup> Böyle bir devir söz konusu olursa üçüncü kişi ile yapılmış yeni bir

---

<sup>391</sup> Petek, Hasan, s.222.

<sup>392</sup> Ertaş, Şeref / Petek, Hasan / Yeşilova, Bilgehan, “Futbolcunun Haczi Mümkün mü?” Terazi Aylık Hukuk Dergisi, Y.2, S. 13, Eylül, 2007, s. 72.

<sup>393</sup> Aksoy, Onur, s.44.

<sup>394</sup> Akbulut, Emincan. “İş Hukuku Bağlamında Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Temel Unsurları”, 2017, İş ve Hayat Dergisi 3, S.5, 356-377, s. 362.

<sup>395</sup> Karabağ Bulut, Nil, s. 56.

<sup>396</sup> Cem, Çağrı, s. 19.

sözleşmenin varlığı kabul edilecektir.<sup>397</sup> Hizmet sözleşmelerinin devrine ilişkin hükümlerin yer aldığı TBK 429. Maddesinde; iş görme borcuna sahip olan işçinin yazılı izni alınması suretiyle devir işleminin mümkün olacağı düzenlenmiştir.<sup>398</sup>

Futbolcuların iş görme borcu en geniş manada bağlı bulundukları kulüplerinin bünyesi altında futbol faaliyetlerini icra etmektir.<sup>399</sup> Bu faaliyetlerin başında resmi müsabakalarda oynamak<sup>400</sup> gelse de, hazırlık maçları gibi resmi olmayan müsabakalar<sup>401</sup>, sezon hazırlık kampları, hemen hemen her gün yapılan antrenmanlar da futbolcunun futbol oynama borcunun tamamlayıcı unsurlarıdır.<sup>402</sup> Zira bunlarda yer almadığı takdirde resmi müsabakalarda görev alması da uygulamada mümkün olmamaktadır. Dolayısıyla maçlarda oynayabilmek için katılması gerekli olan antrenmanlara katılım sağlamayan futbolcunun iş görme borcunu yerine getirmediği kabul edilebilir.<sup>403</sup> Futbol oyunu gelişen ve sürekli dinamizmi olan bir spor dalı olduğu için futbolcuların oyun kurallarına yönelik bilgi birikimlerini de sürekli canlı tutmaları gerekmektedir.<sup>404</sup> Buna yönelik tüm eğitim ve hazırlık faaliyetleri<sup>405</sup> gibi teknik gelişimleri de iş görme borcunun içerisinde değerlendirmek gerekir. Ancak klasik bir hizmet sözleşmesinden farklılık gösteren profesyonel futbolcu sözleşmesine diğer

---

<sup>397</sup> Aktay, Nizamettin / Arıcı, Kadir / Kaplan, E. Tuncay Senyen, “İş Hukuku”, 6. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara, 2013, s. 366.

<sup>398</sup> Özkaraca, Ercüment, Editör: Tankut CENTEL, “İş Sözleşmesinin Devri, İş Hukukunda Genç Yaklaşımlar”, Koç Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuka Genç Yaklaşımlar Konferans Serisi No:5 İş Hukuku, İstanbul, 2014, s. 115-143, s. 119.

<sup>399</sup> Kızılkaya, Yakub, s. 23.

<sup>400</sup> Petek, Hasan, s.223.

<sup>401</sup> Cem, Çağrı, s. 20.

<sup>402</sup> Karabağ Bulut, Nil, s. 57.

<sup>403</sup> Aksoy, Onur, s. 45.

<sup>404</sup> Çelebi, Ferhat, s.60.

<sup>405</sup> Petek, Hasan, s.224.

sözleşme tiplerinden farklı olarak TFF tarafından tescil şartı da getirilmesinden anlaşılacağı üzere, genel hükümlerde yer alan tüm düzenlemelerin tip sözleşme niteliğinde olan profesyonel futbolcu sözleşmesinde uygulama alanı bulamayacağı değerlendirilmektedir. Zira iş görme borcunun devir edilmesine ilişkin hükümler de profesyonel futbolcu sözleşmesinde mümkün olmayacak, dolayısıyla hizmet sözleşmesinde iş görmenin devri konusuna yönelik düzenlemeler bu sözleşme tipinde geçerli olmayacaktır.<sup>406</sup>

Profesyonel futbolcunun futbol kulübü tarafından bizzat kendisinin seçilerek kendisinden futbol oynama beklentisi söz konusu olduğu için bu işin görülmesi sırasında futbolcunun işini özenle yapması önem arz etmektedir. Genel hükümlerde de hizmet sözleşmelerinde işin görülmesi ediminin ifasında söz konusu işin özenle yapılması hususu düzenlenmiştir.<sup>407</sup>

Doktrindeki görüşlere paralel bir şekilde TFF tarafından hazırlanan Profesyonel Futbolcu Tip Sözleşmesinde de futbolcunun yükümlülüklerinin düzenlendiği 5.maddede “futbol kulübünün yurt içi veya yurt dışındaki tüm müsabaka ve antrenmanlarına katılmak” şeklinde bu husus yer almaktadır. FIFA’nın yayınlamış olduğu 1171 sayılı sirkülerde de; futbolcunun elinden geldiğince iyi oynaması gerektiği hususu ifade edilerek futbol oynama borcunun özenle yerine getirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.<sup>408</sup>

TBK 396. Maddesine göre; işçiler yüklenmiş oldukları işleri özenle yerine getirmek durumundadırlar.<sup>409</sup> Bu maddenin ele alınışında iki kriter kabul edilmektedir.

---

<sup>406</sup> Şahin, Onur, s.24.

<sup>407</sup> Mollamahmutoğlu, Hamdi / Astarlı, Muhittin / Baysal, Ulaş, “Bireysel İş Hukuku”, C.I, 1.B., Lykeion Yayınevi, Ankara, 2017, s. 109.

<sup>408</sup> FIFA 1171 numaralı sirküleri 5/2-e; “to play matches to the best of his best ability, when selected”  
Erişim Adresi: [www.digitalhub.fifa.com/m/934c77c17126323/original/fpxmgfy6](http://www.digitalhub.fifa.com/m/934c77c17126323/original/fpxmgfy6) (Erişim Tarihi:06.09.2023)

<sup>409</sup> Yavuz, Cevdet, s. 485.

Bunlardan birincisi; objektif özen kriteridir. Buna göre sözleşme metnine uygun bir biçimde görülecek olan işin çeşidi, zorluğu ve işi görecek olan kişiden beklenen mesleki bilgi, beceri seviyesi dikkate alınmaktadır. Objektif kriterde yapılacak olan işin zorluğuna göre ya da işveren açısından işin önem derecesine göre gösterilmesi gereken azami özen de değişiklik gösterecektir. İkinci kriter olarak kabul edilen subjektif kritere göre ise; yapılacak işin veya işveren tarafından beklenen genel özelliklere göre değil sözleşme imzalanan işçinin işverence bilinmekte olan subjektif özelliklerinin dikkate alınmasına göre değerlendirme yapılmaktadır.<sup>410</sup> Bu iki kriter iş görme ediminde aranan özen borcunun belirlenmesinde kullanılmaktadır.<sup>411</sup>

Özen borcu, iş görme borcunun tamamlayıcı unsuru olarak değerlendirilebilir. Nitekim özen borcuna ilişkin düzenlemeler, genellikle iş görme borcu yerine getirilirken özenle yerine getirilebilmesi için gerekli koşulları ele almaktadır.<sup>412</sup> Genel hükümler kapsamında işçilerin iş görme borcunu özenle yerine getirmesinde kendisinden beklenen tüm dikkatin gösterilerek becerilerinin kullanılması hususu düzenlenmiştir.<sup>413</sup> İşçilerin iş görme borçlarını yerine getirirken beklenen özenin seviyesi her sözleşme ilişkisinin gerektirdiği farklı standartlarda olması gerekmektedir.<sup>414</sup> İşçilerin mesleki tecrübesi, yaşları ve diğer özellikleri de ayrı ayrı değerlendirilerek her biri için ayrı ayrı özen borcunun belirlenmesi gerekir.<sup>415</sup> Futbolcular için özen borcu da daha geniş

---

<sup>410</sup> Yavuz, Nihat, “Eski ve Yeni Türk Borçlar Kanunu’na Göre Eser ve Hizmet Sözleşmeleri”, Adalet Yayınevi, Ankara, 2011, s. 1252.

<sup>411</sup> Eren, Fikret, “Borçlar Hukuku Özel Hükümler”, Yetkin Yayınları, 11. Baskı, Ankara, 2023, s. 633.

<sup>412</sup> Çelik, Nuri / Caniklioğlu, Nurşen / Canbolat, Talat, s. 266.

<sup>413</sup> Yavuz, Cevdet, s 485.

<sup>414</sup> Makas, Recep, “Türk Borçlar Kanunu ve İş Kanunu’na Göre İşçinin Özen Borcu ve Borca Aykırılığın Hukuki Sonuçları”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 16; S. 4, 2012, 149-80, s. 155.

<sup>415</sup> Taşkent, Savaş / Eyrenci, Öner / Ulucan, Devrim, “Bireysel İş Hukuku” Beta Yayınevi, İstanbul, 2019, s. 153.

yorumlanması gereken bir husustur. Zira futbolcuların performansları birçok unsura bağlıdır. Bu bağlamda sözleşmeye imza atan futbolcuların sözleşme süresince sağlığına dikkat etmeleri açısından da iş görme edimini ifa ederken özen borcu çerçevesinde kulüplerine sorumlu olacaklardır.<sup>416</sup> Yalnızca sağlık durumları açısından değil futbolcuların özel hayatlarına da dikkat ederek sezon boyunca oynadığı müsabakalarda en üst düzey performansı göstermesi özen borcu kapsamında ele alınacak, kulübün menfaatlerini gözetmesi kendisinden beklenecektir.<sup>417</sup> Futbolcular açısından özenin seviyesi belirlenirken başvuru kaynaklarda yalnızca imzalamış olduğu sözleşme hükümleri değil, tamamlayıcı unsur olarak futbola ilişkin kural kitapları ve diğer düzenleyici metinler de dikkate alınmalıdır.<sup>418</sup>

İş görme borcu gerektiği gibi yerine getirilmez ve ağır bir şekilde ihlal edilirse futbol kulübü tarafından sözleşmenin feshedilmesi söz konusu olacaktır. Profesyonel Futbol Disiplin Talimatına göre veya futbol kulüplerinin kendi içinde çıkarmış oldukları disiplin talimatına göre PFDK kararları ya da kulüplerin disiplin organlarının kararları uyarınca sair disiplin cezalarının verilmesi de öngörülebilir.<sup>419</sup>

## **2. Sadakat Borcu**

Sadakat borcu; en genel manada işçiyle işveren arasında kurulan sözleşme uyarınca tarafların birbirlerine karşı oluşan sadakat beklentisidir. Bu bağlamda

---

<sup>416</sup> Turan, Kağan, 33-151, s. 96.

<sup>417</sup> Özen, Mustafa, “Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi (Profesyonelliğe Geçiş ve Transfer) ve Sözleşmeden Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Ulusal ve Uluslararası Çözüm Mercii ve Yolları” Adalet Yayınevi, Ankara, 2022, s.84.

<sup>418</sup> Orhan, Ümit, “Profesyonel Sporcu Sözleşmelerinin Değerlendirilmesi”, Aristo Yayınevi, İstanbul, 2020, s.16.

<sup>419</sup> Petek, Hasan, s. 225.

işverenden işçileri gözetmesi; işçiden ise işverenin menfaatlerini koruyarak ona ticari ve mesleki bakımından zarar vermekten kaçınması beklenir.<sup>420</sup>

Hizmet sözleşmelerinde genel olarak karşılıklı bir şekilde sadakatın varlığı kabul edilmektedir.<sup>421</sup>

Genel hükümlerde TBK'nın 396. Maddesinde düzenlenen sadakat borcunda; işçinin işverenlerin haklı menfaatlerinin korunmasında sadakatli davranması gerektiği belirtilmiştir.<sup>422</sup> Bu madde uyarınca işçiler işverene zarar verecek bütün hareketlerden kaçınmalıdır.<sup>423</sup> Her ayrı iş ilişkisinde sadakat borcunun konusu ayrı ayrı ele alınarak tespit edilmesi gerekir.<sup>424</sup> İşçiler bu sadakat borcunu yerine getirirken işverene ait tüm araç-gereç, taşıtlar ve sistemleri olması gerektiği gibi kullanacak, bütün bu malzemelere gereken özeni göstermesi gerekecektir.<sup>425</sup> İşçilerin yapma borcu niteliğindeki eylemlerinin yanı sıra sadakat borcu altında işverenin zarar görmemesi için yapmama borcu niteliğinde olumsuz davranışlardan kaçınması da gerekmektedir.<sup>426</sup> Bu bağlamda işçinin işverenin menfaatine olmayan açıklamalarda bulunma, hırsızlık, güveni kötüye kullanma, işyeri düzenini bozma gibi eylemlerden kaçınması gerekmektedir.<sup>427</sup>

İşverenlere de sadakat borcu kapsamında işçileri gözetme yükümlülüğü yükleyen düzenleme TBK 396. Maddesi'dir.<sup>428</sup> Bu bağlamda işçilerin haklarını gözetip,

---

<sup>420</sup> Süzek, Sarper, s.303.

<sup>421</sup> Tunçomağ, Kenan / Centel, Tankut, s. 107.

<sup>422</sup> Çelik, Nuri / Caniklioğlu, Nurşen / Canbolat, Talat, s. 277.

<sup>423</sup> Alpagut, Gülsevil, "İşçinin Sadakat Borcu ve Türk Borçlar Kanunu ile Getirilen Düzenlemeler", Sicil İHD, S. 25, (2012): 23-32, s.23.

<sup>424</sup> Yavuz, Nihat, s. 1251.

<sup>425</sup> Taşkent, Savaş / Eyrenci, Öner / Ulucan, Devrim, s. 155.

<sup>426</sup> Sümer, Haluk Hadi, "İş Hukuku", Seçkin Yayınevi, 25. Baskı, Ankara, 2022, s. 74.

<sup>427</sup> Demir, Fevzi, "İşçinin Sadakat Borcu ve Uygulamaları, Kamu İş, 11(1), 2009, s. 16.

<sup>428</sup> Eren, Fikret, s. 542.

Çalışma hayatına ilişkin sorunlarıyla ilgilenecek olan ilk muhatapları işverenlerdir.<sup>429</sup> Sadakat borcu; her ne kadar işçiler için işverenlerin menfaatlerinin gözetilmesi için gibi algılansa da karşılıklılık esasına göre düzenlenmiş bir borç ilişkisidir.<sup>430</sup>

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinde de futbolcuların kulüplerine, kulüplerin de futbolcularına karşı sadakat borcu bulunmaktadır. Futbolcular, bünyesinde oynadıkları kulüplerin menfaatlerinin her zaman korunmasını ve geliştirilmesini sağlamalıdır.<sup>431</sup> Sadece profesyonel futbolcu sözleşmelerinde değil tüm sporcu sözleşmelerinde de sporcular kulüplerinin menfaatleri doğrultusunda hareket etmelidirler.<sup>432</sup>

Profesyonel futbolcuların sadakat borcu bağlamında diğer hizmet sözleşmelerinde olduğu gibi sır saklanması, rekabet etmemeye yönelik düzenlemeler olduğu gibi spor hukukunun doğasından kaynaklanan spor ahlakına da riayet etme hususu söz konusudur. Spor ahlakının sadakat borcu perspektifindeki en önemli rneği imzalanan profesyonel futbolcu sözleşmesiyle ilgili herhangi bir gelişme olduğunda, örneğin başka bir futbol kulübünden transfer teklifi geldiğinde, bağlı bulunduğu kulübe bilgi vermesi gerekliliğidir.<sup>433</sup>

#### **a. Sır Saklama Borcu**

Sır saklama borcunda, hizmet akdinin taraflarından biri olan işçinin sözleşme süresince ticari sır niteliğindeki özel bilgilerin kendisi veya başkası faydasına dışarıya aktarılması engellenmektedir. Kural olarak sözleşme süresince geçerli olan sır saklama ykmllğ, bazı durumlarda işverence haklı bir menfaat ortaya koyulduğu takdirde

---

<sup>429</sup> Akyiğit, Ercan, s. 183.

<sup>430</sup> Süzek, Sarper, s.378.

<sup>431</sup> Petek, Hasan, s. 228.

<sup>432</sup> Thorpe, David, “Sporcular ve İşverenlerinin Karşılıklı Sadakat Yükümlülükleri”, Ankara Barosu Av. İsmail İnan Armağanı, Ed: Tacar ağlar, ev. Ezgi ufadar ve Sibel Büyükkılıç, Ankara Barosu Yayını, Ankara, s. 214.

<sup>433</sup> Aydos, Oğuz Sadık, “Sporcu Sözleşmesinin Feshi”, AÜHFD 62, S. 3 (2013): 643-90, s. 654.

hizmet ilişkisine ilişkin süre sona erdikten sonra da devam edebilecektir. TBK 396. Maddesinde düzenlenen işverene getirilen sır saklama yükümlülüğünün genişletilmesi yetkisi haklı menfaatlerin varlığıyla sınırlı tutulmuştur.<sup>434</sup>

Borçlar kanununda sır saklama borcuna nelerin dahil edileceğini dair örnekler de verilmiştir. Bunlar arasında iş sırları ve işletmeye yönelik üretim bilgileri yer almaktadır. Üretim bilgileri içerisinde üretim sürecine ilişkin talimatlar, geliştirilen üretim teknikleri, üretilen ürünler, bunların modelleri, pazarlanması, tedarik ve temin süreçleri, müşteri portföyü, üretim stok durumu ve bu kapsamda görev alan personel sayıları ile nitelikleri yer almaktadır.<sup>435</sup>

Sadakat borcu içerisinde yer alan sır saklama borcunun futbol hukukunda da görünümü bulunmaktadır. Futbolcular, sözleşme imzaladıkları futbol kulüpleri ve kulüpteki diğer oyuncularla ilgili bilgileri gizli tutmalı ve üçüncü şahıslara aktarmamalıdır.<sup>436</sup> Diğer spor dallarına göre futbol daha popüler bir alan olduğu için, özellikle daha üst liglerde forma giyen futbolcuların ülke çapında hatta bazen uluslararası anlamda tanınmış kişiler olması söz konusu olmaktadır. Bu nedenle, çok sık medya organlarında demeç vermek, röportaja katılmak durumunda olan futbolcuların basına çıktığı bu zamanlarda sır saklama borcunu ihlal etmemeye özen göstermesi gerekir.<sup>437</sup> Zira kamuoyuna açıklanmaması gereken bu tip bilgilerin deklare edilmesi sır saklama borcunun dolayısıyla da sadakat borcunun ihlali niteliği taşıyabilecektir.<sup>438</sup> İhlal niteliği taşıyan sözlerin veya davranışların tek tek belirlenmesi sözleşmede belirlenmesi mümkün olmayacağı için futbol kulübünün menfaatini zedeleyecek her

---

<sup>434</sup> Mollamahmutoğlu, Hamdi / Astarlı, Muhittin / Baysal, Ulaş, s. 545.

<sup>435</sup> Alpagut, Gülsevil, s.23.

<sup>436</sup> Petek, Hasan, s.353.

<sup>437</sup> Petek, Hasan, s. 228.

<sup>438</sup> Süzek, Sarper, s.303.

türlü özel bilginin dışarıya aktarılması ihlal unsuru teşkil edecektir.<sup>439</sup> Böyle bir durumda tazminat sorumluluğu ortaya çıkabileceği gibi profesyonel futbolcu sözleşmesinin feshi gibi sonuçlar da doğabilecektir.<sup>440</sup>

Hizmet ilişkisine yönelik sır saklama yükümlülüğü daha çok üretim bilgileri anlamında kendisini göstermekte olup buna ilişkin TBK’da sayılan örneklere yukarıda yer verilmiştir. Profesyonel futbolcu sözleşmesi ilişkisine dayanan sır saklama yükümlülüğü ise daha çok spor ahlakına yöneliktir. Bu bağlamda futbolcuların kulüpte yaşanan iç olayları dışarıya yansıtmamaları beklenir. Örneğin antrenmanlarda, maç öncesi, maç sonrası, devre arası soyunma odalarında teknik ekiple futbolcular arasında ya da futbolcuların birbiri aralarında geçen hiçbir diyalog dışarıya aktarılması gereken mahrem bilgiler olarak kabul edilir.<sup>441</sup> Örneğin teknik direktörün önemli bir müsabaka öncesi tercih edeceği ilk on bir kadrosu hiçbir futbolcu tarafından kulüp dışında üçüncü bir kişiye açıklanmamalıdır. Bu tip bilgilerin hepsinin sır saklama yükümlülüğü kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir.<sup>442</sup>

#### **b. Rekabet Etmeme Borcu**

Rekabet etmeme olumsuz borç niteliğindedir. İşveren ile işçi arasındaki hizmet sözleşmelerinde yer alan ve genel hükümlerde düzenlenen rekabet etmeme borcu diğer borçlardan farklı olarak taraflar arası sözleşme ilişkisi sona erdikten sonra gündeme gelmektedir.<sup>443</sup>

---

<sup>439</sup> Tunçomağ, Kenan / Centel, Tankut, s. 224.

<sup>440</sup> Baştürk, Faruk, s.155.

<sup>441</sup> Petek, Hasan, s.233.

<sup>442</sup> Aksoy, Onur, s. 46.

<sup>443</sup> Süzek, Sarper, s.380.

Bu borç tipi Türk Borçlar Kanunu'nun 444. ve izleyen maddelerinde düzenlenmiştir. Esas olarak sözleşme sona ermesinden sonra gündeme gelse de hizmet akdi devam ederken de tarafların birbiriyle rekabet etmeme borçları bulunur.<sup>444</sup>

Hizmete ilişkin sözleşmelerde yer alan rekabete ilişkin yasak, sadakat borcunun gereği olarak kabul edilir. İşçilerin işverenleriyle rekabet oluşturacak nitelikte bir iş yapmaması şeklinde görünümü olduğu gibi yine başka bir işveren yanında çalışmaması ya da ortak olunmaması veya ne sıfatla olursa olsun benzer bir işkolunda rakip işverenle ilişkisinin bulunmaması gibi görünümleri de söz konusu olabilmektedir. Taraflar arası iş sözleşmelerinin devam ettiği sürede mevcut olan rekabet etmemeye ilişkin borç ile sözleşme sonrası başlayan rekabet etmeme borcu farklı kaynaklarda düzenlenmektedir. Esasında uygulamada da daha çok karşılaşılan sözleşmenin sona ermesinden sonra başlayan rekabet etmeme yasağı TBK'nın 444. Maddesinde yer almaktayken; sözleşme ilişkisi süresince işçinin rekabet etmeme borcunu düzenleyen husus TBK 396. Maddesinde yer almaktadır.<sup>445</sup> Ayrıca TMK'nın 2. Maddesindeki dürüstlük kuralının gereği olarak sözleşmenin geçerli olduğu sürece işçinin işvereni ile rekabet etmeme yükümlülüğünün olduğu kabul edilmelidir. Rekabet yasağının işçilerin ekonomik gelecekleri için olumsuz etkisi olabilecektir. Bunu önleyebilmek için de kanun koyucu rekabet yasağına ilişkin düzenlemelerde iki yıllık bir sınırlama getirmiştir. TBK'nın 445. Maddesinde rekabet yasağının iki yıllık süreden fazla olarak kararlaştırılamayacağı belirtilerek, hâkimin durumun koşullarına bakmak suretiyle rekabet yasağının süresi kapsamında kısıtlama yapabileceği düzenlenmiştir.<sup>446</sup>

---

<sup>444</sup> Baştürk, Faruk, s. 380.

<sup>445</sup> Süzek, Sarper, "İş Hukuku (Genel Esaslar-Bireysel İş Hukuku)", Beta Yayınları, 4.Bası, İstanbul, 2008, s. 305.

<sup>446</sup> Mollamahmutoğlu, Hamdi / Astarlı, Muhittin, "İş Hukuku", Turhan Kitabevi, 4. Bası, Ankara, 2011, s. 548.

Rekabet yasağının profesyonel futbolcu sözleşmelerinde de uygulaması mümkündür. TBK 396. Maddesine göre profesyonel futbolcu ile kulübü arasında sözleşme ilişkisi devam ettiği müddetçe başka bir futbol kulübü formasını giyemeyeceği gibi bünyesinde bulunduğu futbol kulübü ile rekabet edecek nitelikte eylemlerde bulunamaz. Nitekim PFSTT'nin 11. Maddesi uyarınca bir futbolcunun aynı zaman diliminde iki futbol kulübünde lisans çıkarmasının mümkün olmadığı açıkça düzenlenmiştir. Ancak futbolcular farklı şekillerde de rekabet yasağını ihlal edebilir. Örneğin bir futbolcunun oynadığı kulübün sponsorluğunu yapan bir firmayla ya da o firmanın rakibiyle reklam anlaşması yapması bu yükümlüğün ihlalini oluşturur.<sup>447</sup>

Öğretide bazı görüşler ise profesyonel futbolcu sözleşmelerinde rekabet etmeme borcunun söz konusu olamayacağını ifade etmektedirler. Bu bağlamda; hizmet ilişkilerinde işçinin müşteri portföyü ile üretime yönelik gizli bilgilerin kullanılmasının bu borcun oluşumunda önemli bir kriter olarak kabul edileceği görüşü savunularak, futbolcu sözleşmelerinin kendisine özgü bir iş ilişkisine yol açtığı düşünüldüğünde ortada bir müşteri portföyü olmadığı için bu portföyün ele geçirilerek rekabet yasağının ihlali niteliğinde eylemlerde bulunulmasının mümkün olamayacağı ileri sürülmektedir.<sup>448</sup>

Uygulamada futbolcular için de rekabet etmeme borcunun kabul edildiği görülmektedir. TFF Tahkim Kurulu tarafından verilmiş olan bir kararda; futbolcuyla kulübü arasında yapılan sözleşmede yer alan futbolcunun Türkiye'ye tekrar dönüş yapması durumunda farklı bir futbol kulübüyle anlaşma yapamayacağına yönelik koşulun rekabet yasağına ilişkin bir düzenleme niteliği taşıyacağına ve bu maddenin

---

<sup>447</sup> Karabağ Bulut, Nil, s. 68.

<sup>448</sup> Baştürk, Faruk, s. 161.

bahse konu futbolcu açısından ekonomik geleceğinin tehlikeye düşmesine sebebiyet verecek derecede hakkaniyete uygun olmadığına karar vermiştir.<sup>449</sup>

Kaldı ki; futbol hukukunda önemli bir yeri olan şike konusunun da rekabet yasağı bağlamında değerlendirilebilmesi mümkündür. Sadakat borcunun en ağır şekilde ihlali niteliğinde olan şike yapmanın dışında futbolcunun kendi kulübünün lisanslı ürünleri haricinde başka bir futbol kulübünün lisanslı ürünlerini tercih etmesi durumunda da rekabet etmeme borcuna aykırılık oluşacağı kabul edilmektedir.<sup>450</sup>

PFSTT’de bulunan düzenlemelere bakıldığında; futbolcuların oynayacağı müsabakalara katılmasını engelleyen hükümlere sözleşmelerde yer verilmemesi gerektiği değerlendirilmekte olup, özellikle futbol kulüplerinin ezeli rakiplerinin oyuncularının transfer edilmesi için uğraş verdiği günümüz futbolunun doğasına aykırı olarak rekabeti engelleyici düzenlemelerin geçersiz olacağı kabul edilmektedir.<sup>451</sup>

### **c. Spor Etik ve Ahlakına Uygun Hareket Etme Borcu**

Spor etik değerleri olan ve icra edenlerin de bir takım ahlaki değerler bütününe sahip olması gereken bir disiplindir. Tüm spor branşlarında geçerli olan etik ve ahlaki değerler toplumu yakından ilgilendiren hatta topluma yön veren bazı dallarda daha da önem arz etmektedir. Genel anlamda spor ahlakı ve etiğine aykırı hareket etmenin sadakat yükümlülüğünün ihlali olduğunu ileri süren yazarlar bulunmaktadır.<sup>452</sup> Ancak sporun gelişmesiyle özellikle doping ve şike gibi spor hukukuna ilişkin yeni kavramların futbolda da görünümünün artmasıyla spor etik ve ahlakına uygun hareket

---

<sup>449</sup> 11/09/2008 tarihli 2008-235 esas ve 2008-265 karar sayılı TFF Tahkim Kurulu Kararı.

<sup>450</sup> Petek, Hasan, s. 229.

<sup>451</sup> Cem, Çağrı, s. 19.

<sup>452</sup> Aksoy, Onur, s.49.

etme borcunun başlı başına bir taraf borcu olarak kabul edilmesi daha isabetli olacaktır.<sup>453</sup>

Fair play ilkesi bu borcu düzenlemek için getirilmiş bir etik ilkedir. Türkiye Futbol Federasyonu tarafından, fair play ilkesinin detaylarını düzenleyen, spor etik ve ahlak değerlerine göre davranan futbolcuların ödüllendirilmesini öngören TFF Fair Play Talimatı'nın 1995 senesinde Resmi Gazetede yayımlanması, gelişen bir spor dalı olan futbolda fair play'in hukuki temellerini atmıştır.<sup>454</sup> Bahse konu talimatın beşinci maddesinde fair play'in tanımlaması yapılmıştır. Bu madde uyarınca, fair play; futbol sporunun dürüst bir şekilde icra edilerek rakip oyuncu veya takıma sportmence davranılmasını kapsamaktadır. Sportmenlik çok geniş değerlendirilmesi gereken bir konudur. Futbol ne kadar bir takım oyunu olsa da futbolcuların bireysel performansları ve buna bağlı olarak da başarıları önemlidir. Daha çok başarıya ulaşmak için gayri ahlaki yollara başvurulması yoluyla, şike, teşvik primi ve doping gibi etik dışı alanlara başvurulması, futbolcunun spor etik ve ahlakına aykırı hareket etme borcunun ve sadakat yükümlülüğünün de ihlali sonucunu doğuracaktır.<sup>455</sup>

### **i. Doping**

Spor etik ve ahlaki değerlerin emrettiği önemli bir husus olan sportmence davranışın en önemli göstergelerinden birisi de sporcuların kendi performanslarıyla işlerini icra etmeleridir. Özellikle atletizm gibi bireysel anlık performanslara göre başarı kriterlerinin belirlendiği spor dallarında doğal olmayan yöntemlere başvurulması bu borcun önemli ölçüde ihlali sonucunu doğuracaktır. Sporcuların performanslarına etki eden, harici kullandıkları maddeleri doping olarak tanımlamak mümkündür. Doping;

---

<sup>453</sup> Çelebi, Ferhat, s.63.

<sup>454</sup> 24/08/1993 tarih, 21678 sayılı Resmi Gazete

<sup>455</sup> Özen, Muharrem / Yılmaz, Sacit, “Şike ve Teşvik Primi Suçları”, Ankara Barosu Dergisi, Y.2012, S. 2, s. 20.

sporcuların başarılarını yapay bir şekilde yükseltmek amacıyla sporcu sağlığına zararlı maddelerin bilinçli kullanımıdır. Kavramsal geçmişte doping sözcüğü dop ya da doop kökeninden türetilmiştir. 19. Yy'da alkoloidle sek içkinin karıştırılmasından ortaya çıkan doping; 1889 senesinde ilk defa at yarışında kullanılmıştır. Ancak tarihsel sürecinde milat öncesi 300 yıllarında olimpiyat oyunlarında bitki yapraklarından ve diğer yöntemlerle de kullanıldığı belirtilmektedir.<sup>456</sup>

Uluslararası anlamda dopinge ilişkin yasal düzenlemeler bulunmaktadır. Bazı ülkeler suç tipi olarak düzenlerken bazı ülkelerde ise tıp hukuku düzenlemesi olarak doping ve dopinge mücadeleyle ilişkin hususlar bulunmaktadır. Türkiye'de hukuki metin anlamında Türkiye Futbol Federasyonu tarafından çıkarılan Futbolda Doping ile Mücadeleyle ilişkin talimat 2009 yılında yürürlüğe koyulmuş olup, halen yürürlüktedir. Almanya'da kasten ve taksirle işlenebilen müessir fiil suçu olarak Alman Ceza Kanunlarında düzenlenmiştir. Dopinge mücadele kapsamında da İsveç, Arjantin, Fransa ve İtalya'da ilaç hukukunda düzenlemeler yapılmak suretiyle doping sorunu ele alınmıştır.<sup>457</sup>

Sporcuların fiziksel güçlerini arttırıcı malzemeler alarak doping yapması sportif manada eşitliği de ihlal etmektedir. Bu yönüyle doping, tüm spor branşlarında spor etik ve ahlakına aykırıdır. Doping yapma fiilinde fiziksel performans arttırıcı maddelerin kasıtlı bir şekilde alınmış olması aranmaktadır. Kasıt unsuru bulunmadan alınan gıdalarda performans arttırıcı özellikler bulunması doping yapma eyleminin

---

<sup>456</sup> Ünver, Yener, "Sporda Doping ve Ceza Hukuku", Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, CV, S 2, Y.2008, s. 41.

<sup>457</sup> Schild, Wolfgang, "Spor ve Ceza Hukuku", Seçkin Yayınları, çev. Yıldız, Ali Kemal, Ankara, 2004, s. 96.

gerçekleşmesine sebebiyet vermeyecektir. Dolayısıyla bu fiilde; sağlığa zararı da olan doping etkisi gösteren maddelerin bilinçli bir şekilde alınmış olması gerekir.<sup>458</sup>

Bireysel sporlarda daha sık görünen dopingin futbolda da görünümü bulunmaktadır. Zira ekonomisi gelişen futbolda, daha yüksek performans sergilemek isteyen futbolcuların dopinge yönelmesi beklenebilecek bir gerçekliktir.<sup>459</sup> Diğer tüm sporlarda olduğu gibi futbolcuların dopinge başvurusu yalnızca futbolcuya değil futbol sporuna da zarar vermektedir.<sup>460</sup>

## **ii. Şike ve Teşvik**

Spor hukukunda ahlaki ve etik değerlere aykırı hareket etmeme borcunun futbol hukukunda en yoğun görünümü şike konusudur. Tarihsel süreçte şikenin çok eskilere dayandığı bilinmektedir. Antik Yunan ve Roma dönemlerinde dahi şikeye rastlanmıştır.<sup>461</sup>

Dopingde olduğu gibi şikede de spor ahlakına aykırılık söz konusudur. Futbol Müsabaka Talimatında bu hususa yer verilmektedir.<sup>462</sup> Fakat yasal anlamda teşvik primi ve şikenin yaptırımlarının düzenlendiği mevzuat 6222 sayılı Kanundur.<sup>463</sup>

6222 sayılı Kanunda teşvik primi ve şike fiillerini işleyenlerin bir sene ile üç sene arası hapis cezası ile cezalandırılacağı düzenlenmiştir. Futbol Disiplin Talimatında

---

<sup>458</sup> Erkiner, Kısmet, “Sporda Doping ile Mücadele”, Spor Hukuku Dersleri, Kadir Has Üniversitesi, Yayın No.2, Temmuz 2007, s.771.

<sup>459</sup> Özdirekcan, Bülent, “Doping ve Doping Mücadelenin Mağdurları: Sporcular”, Av. Kısmet Erkiner Armağanı Spor Hukuku Yazıları, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul, 2014, s.59.

<sup>460</sup> Reenhow, Annette, “Sporda Doping Mücadele Cezaları ve Rekabetin İhlali”, Çeviren; Zeynep Uğurlu, Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. İsmail İnan Armağanı, Salmat Basım Yayım, Ankara, 2013, s.791.

<sup>461</sup> Gülşen, Recep, s. 195.

<sup>462</sup> Futbol Müsabaka Talimatı, 25. Madde.

<sup>463</sup> 14/04/2011 tarihli ve 27905 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine ilişkin Kanun.

ise futbol müsabakasının sonucunun etkilenmesi eyleminin müeyyidesi olarak bir sene ile üç sene arası müsabakalardan men ya da hak mahrumiyetine karar verilir. Futbol kulüpleri açısından eylemin büyüklüğüne göre ligden düşürölme ya da hem ligden düşürölüp hem de puanının silinmesi gibi yaptırımlar düzenlenmiştir. Her ne kadar futbol sporunun en önemli söljeleri futbolcular ve futbol kulüpleri gibi görölne de teşvik primi konusunda hakemlerin de gündeme gelmesi mümkün olabilmektedir. Hakemler TFF çatısı altında bağımsız olarak görevlerini icra eden ve futbola ilişkin oyun kurallarının belirlenen standartlar çerçevesinde uygulanması için önemli rolöl bulunan organizasyonel yapının önemli birer aktörleridirler. Futbol Disiplin Talimatında teşvik primi ile ilgili düzenlemelere gidilirken hakemler açısından da teşvik primi söz konusu olduğunda yaptırımlar ön görölümüştür. Bu bağlamda teşvik primi aldığı sabit olan hakemler için ön görölülen yaptırım; sürekli hak mahrumiyetidir.<sup>464</sup>

Teşvik primi ise şike ile bir arada ele alınmaktadır. Bir müsabakanın kazanılması veya belirli bir başarının elde edilmesi durumunda futbolcuya belirli bir menfaatin verilmesi teşvik primini ifade etmektedir.<sup>465</sup> Öğretide teşvik priminin şike gibi değeriendirilmeyerek adli anlamda suç teşkil etmediği ileri sürölse de Futbol Disiplin Talimatı hükümlerinde müsabakalardan men ya da hak mahrumiyeti cezalarının öngörölldüğü görölmemektedir. Üstelik eski Futbol Disiplin Talimatı'nın 55'inci maddesinde düzenlendiği şekliyle yalnızca futbol müsabakasının sonucunun etkilenmesi durumunda teşvik priminin cezalandırılacağı düzenlenmişken halen yürürlükte olan Futbol Disiplin Talimatı'nın 56'ıncı maddesinde "sonucu" ibaresinin yanına "süreci" de eklenmek suretiyle doğrudan sonuca etki etmese bile müsabaka sürecine etki edecek nitelikte alınan teşvik priminin spor ahlakına aykırı olacağı düzenlenmiştir.<sup>466</sup>

---

<sup>464</sup> Futbol Disiplin Talimatı, 56. madde

<sup>465</sup> Şen, Ersan / Özdemir, Bilgehan, "Şike", Yargın Hukuk Yayınları, İstanbul, 2012, s.46-47.

<sup>466</sup> Futbol Disiplin Talimatı, 56. madde

### 3. Talimatlara Uyma Borcu

Genel hükümler bağlamında işçilerin emir ve talimatlara uyması borcunun dayanağı işverenin sahip olduğu yönetime ilişkin hakkıdır.<sup>467</sup> İşveren tarafından sahip olunan yönetim hakkının karşısında işçilerin kendisine verilen talimat ve emirlere uyma borcu bulunmaktadır.<sup>468</sup> Hizmet sözleşmeleri açısından Borçlar Kanunu'nun 399. Maddesinde düzenlenen<sup>469</sup> talimatlara uyma borcuna göre; işverenler bir işin görülmesine ilişkin veya işçilerin işyerlerindeki tutum ve davranışlarıyla ilgili düzenlemeleri yaparak işçilerin bu düzenlemeler uyarınca kurallara uymasını beklerler.<sup>470</sup> Yine bu kapsamda işçilere talimatlar verilebilir. İşçilerin de dürüstlük ilkesi gereğince bu talimatlara uygun hareket etmesi beklenir. Fakat işverenin sahip olduğu bu yönetim hakkı sınırsız değildir.<sup>471</sup> Bu hakkın kullanılmasına ilişkin getirilen sınırlamalar mevcuttur. Zira çalışma koşullarının düzenlendiği hukuki kaynakların en alt sırasında yönetim hakkı gelmektedir. Bunun öncesinde başta Anayasa olmak üzere, yasal metinler, toplu iş-bireysel işçi sözleşmesi metinleri, tip iş sözleşmeleri ile düzenlemeler yapılan alanlarda yönetim hakkının uygulanması söz konusu olmayacaktır.<sup>472</sup> Bu birincil kaynaklarda herhangi bir hüküm bulunmadığı durumlarda işverence talimat verilmesi mümkün olabilecektir.<sup>473</sup>

---

<sup>467</sup> Narmanlıoğlu, Ünal, s.199.

<sup>468</sup> Tunçomağ, Kenan / Centel, Tankut, s. 102.

<sup>469</sup> Yavuz, Cevdet, s. 489.

<sup>470</sup> Sevimli, Ahmet, “İşçinin Özel Yaşamına Müdahalenin Sınırları”, Legal Yayınları, İstanbul, 2006, s. 82.

<sup>471</sup> Süzek, Sarper, s. 89.

<sup>472</sup> Narmanlıoğlu, Ünal, s. 254.

<sup>473</sup> Mollamahmutoğlu, Hamdi / Astarlı, Muhittin / Baysal, Ulaş, s. 25.

Özel hayata müdahale niteliği taşıyacak talimatların verilmesi açısından yönetim hakkı sınırı Anayasa’da belirlenmiştir.<sup>474</sup> Anayasa’nın 20. Maddesinde temeli oluşturulan özel hayata müdahalenin sınırlarının yasal düzenlemeleri; hem TMK’da hem TBK’da yer almaktadır. İşverenin borçlarından biri olan işçinin gözetilmesi borcu da yönetim hakkı sınırlarından biridir.<sup>475</sup> Hukukun genel ilkelerinden biri niteliğindeki TMK 2. Maddesinin düzenlediği dürüstlük kuralı, yönetim hakkı kullanımında getirilen sınırlar arasında ele alınabileceği değerlendirilmektedir.<sup>476</sup>

Futbol sözleşmeleri kapsamında bir futbol kulübü bünyesinde sporunu icra etmeye başlayan futbolculara kurallar genellikle teknik direktörler tarafından anlatılmaktadır. Bu sırada teknik direktörler futbol kulüpleri adına hareket ederek işveren vekilinin yetkilerini kullanmaktadırlar. Verilen talimatların futbol yaşamına uygun ölçüde olması gerekmektedir.<sup>477</sup> Örneğin futbolcuların tesiste kalması, belirli dönemlerde yoğun antrenmanlar içeren kamplara dahil edilmesi veya takım otobüsü ya da uçağıyla maçlara ekip halinde gidilmesi gibi talimatlar futbol gereklerine uygun talimatlardır.<sup>478</sup> Ancak bazı durumlarda futbolcuya koyulan kurallar yönetim hakkının geniş yorumlanmasından kaynaklı olarak özel hayata müdahale boyutuna varabilmektedir. Bu gibi durumlarda değerlendirme yapılırken somut olayın ele alınarak hakkın kötüye kullanılıp kullanılmadığını tespitinin yapılması ve sonrasında verilen talimatlara uyulması beklenir.<sup>479</sup>

Profesyonel futbolcuların kulübü tarafından koyulan kural ve talimatlara aykırı hareket ettiği durumlarda kulüplerin sözleşmeyi haklı fesih nedenlerine dayandırarak

---

<sup>474</sup> Sevimli, Ahmet, s.83.

<sup>475</sup> Süzek, Sarper, s. 90.

<sup>476</sup> Mollamahmutoğlu, Hamdi / Astarlı, Muhittin / Baysal, Ulaş, s. 25.

<sup>477</sup> Turan, Kağan, 33-151, s. 100.

<sup>478</sup> Karabağ Bulut, Nil, s. 63.

<sup>479</sup> Petek, Hasan, s. 235.

sona erdirme yetkileri olduğu gibi, ortaya çıkan zararların karşılanması da talep etme hakları vardır.<sup>480</sup>

#### **4. PFSTT’de Öngörülen Borçlar**

Futbolcuların, profesyonel futbolcu sözleşmelerinde yer alan akdi yükümlülükleri dışında Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı ile belirlenen yükümlülükleri de bulunmaktadır. Bu talimatta yer alan 25’inci maddede söz konusu yükümlülükler belirlenmiştir.<sup>481</sup>

##### **a. Lisans İşlemlerini Takip Etme Borcu**

Profesyonel futbolcu sözleşmesinin en önemli hukuki niteliklerinden birisi tasdik amacıyla Türkiye Futbol Federasyonu tarafından tescile tabi olmasıdır. Zira, TFF tarafından tescili yapılmayan profesyonel futbolcu sözleşmeleri geçerli değildir. Tescili tamamlanmış bir sözleşme uyarınca diğer önemli bir hukuki gereklilik futbolcunun lisans işlemlerinin tamamlanmasıdır. Lisans işlemlerinin takibinde gerekli olan belgeler de aynı talimatın 14. Maddesinde detaylı olarak belirtilmektedir.<sup>482</sup>

##### **b. Kurs ve Konferanslara Katılma Borcu**

Spor, gelişen ve kuralları değişiklik gösteren bir disiplindir. Futbol da yalnızca oyun kuralları yönüyle değil müsabakalara ilişkin futbol federasyonları tarafından çıkarılan talimatlarla usullerin sürekli güncellendiği spor dallarından birisidir. Bu bağlamda, klasik bir sporcudan farklı olarak futbolculardan, gerek kulüpleri tarafından düzenlenen bilgilendirme seminerlerine gerekse de federasyonların düzenlediği eğitim faaliyetlerine aksatmadan katılmaları beklenir. Dolayısıyla futbolculardan beklenen sadece maçlara ve antrenmanlara katılmak değildir, aynı zamanda yönetsel kararların ve

---

<sup>480</sup> Eren, Fikret, s. 545.

<sup>481</sup> PFSTT, 25. Madde.

<sup>482</sup> PFSTT, 14. Madde.

uygulamaların aktarıldığı kurslara ve konferanslara katılmak da futbolcuların borçları arasında yer almaktadır.<sup>483</sup>

### **c. Hastalık ve Sakatlık Raporlarını Sunma Borcu**

PFSTT 25. maddesinin c bendi uyarınca; sakatlık ya da hastalık nedeniyle futbolcular tarafından alınan sağlık raporlarının 10 günlük süre içerisinde hem futbol kulübüne hem de Türkiye Futbol Federasyonu'na sunulması gerekir. PFSTT'de düzenlenen ve önemli bir borç olan bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi durumunda futbolcunun sözleşmesinin haklı neden ile feshedilmesi söz konusu olabilecektir.<sup>484</sup>

Futbolcuların almış olduğu raporları futbol kulübü yanında TFF'ye de bildirilmesinin sebebi; Milli Takımların kadrolarında oynayan veya oynaması muhtemel futbolcular hakkında bilgi sahibi olunmasıdır. Milli takımların teknik ekibinin de kadroda yer alma ihtimali olan futbolcuların sağlık durumlarından haberdar olarak planlamalarını yaparken bu bilgileri dikkate alması gerekmektedir.<sup>485</sup>

### **C. Kulübün Hakları**

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin taraflarından biri olan futbol kulüplerinin sözleşme gereği sahip olduğu haklar; diğer taraf olan futbolcuya disiplin cezası verebilmesi, futbolcudan işin görülmesini isteme hakkı kapsamında özel yaşamına müdahale edebilmesi gibi haklardır.<sup>486</sup>

Futbolcu sözleşmelerinde futbolcuların en önemli borcu futbol oynama ediminin ifası iken futbol kulüplerinin en temeldeki hakkı sözleşme imzaladığı futbolcunun futbol oynamasını istemesi hakkıdır. Özel hukuk sözleşmelerinde taraflardan birinin hakkı, diğer tarafın ise borcu görünümünde olan edimlerin ifasının haczedilebilir olup

---

<sup>483</sup> Baştürk, Faruk, s. 173.

<sup>484</sup> Yılmaz, Alper Çağrı, s. 12.

<sup>485</sup> Aksoy, Onur, s. 53.

<sup>486</sup> Ertaş, Şeref / Petek, Hasan, s 56.

olmamasına yönelik çeşitli değerlendirmeler yapılmaktadır. Bunun profesyonel futbolcu sözleşmelerinde de görünümü bulunmaktadır. Futbol kulüplerinden alacağı bulunan gerçek kişilerin bu kulüpte oynayan bir futbolcudan futbol oynama hakkının haczedilebilmesinin mümkün olduğuna, dolayısıyla da bunun paraya çevrilebileceğini ifade eden görüşler doktrinde mevcuttur.<sup>487</sup>

Futbolcunun borçları, kulübün hakları olarak ele alınması gerekse de örneğin futbolcuların vergi ödeme borçları çoğu zaman futbol kulüplerinin üzerine bırakılmaktadır.<sup>488</sup> Türkiye’de en üst profesyonel ligde futbolcuların ödedikleri vergiler nispeten daha yüksek olsa da alt liglere inildikçe futbolcuların vergi ödeme borcunu yerine getirmediği görülmektedir.<sup>489</sup> Hal böyle olunca, futbol kulüpleri belli oranlarda kesinti yapmak suretiyle futbolculara ödemelerini bu şekilde yerine getirmektedirler. Keza futbolcu transferlerinde karşılaşılan bonservis bedellerinin vergilendirilmesi de mevzuata göre yapılamamaktadır. Nitekim yalnızca futbolda değil bütün spor dallarında sporculara yapılan vergilendirme konularında problemler geçmişten günümüze uzanmaktadır. Bunların yanı sıra çoğu ticari şirketten daha büyük ölçekli spor kulüplerinin de tam anlamıyla vergilendirildiğini söylemek mümkün değildir. Diğer bir vergilendirilmenin yapılamadığı ücretler, sportif müsabakaların önemli bir aktörü olan hakemlerin almış olduğu ücretlerdir. Bunun sebebi ise mevzuatın vergilendirmeye müsait olmamasından değil, Gelir Vergisi Kanunu’nun doğrudan tanıdığı bir istisna uyarıncadır. Spor camiasında birçok ücretliden daha fazla kazancı olan hakemler bu

---

<sup>487</sup> Ertaş, Şeref / Petek, Hasan / Yeşilova, Bilgehan, s. 80.

<sup>488</sup> Yatkın, M. Cüneyt, “Türkiye’de Sporcuların Vergilendirilmesi”, Atılım Üniversitesi Yayınları, Ankara, 2006, s. 69.

<sup>489</sup> <http://spor.milliyet.com.tr/turkiye-de-futbolcular-cok-kazaniyor-az-vergi-oduyor/spor/spordetay/06.07.2012/1563625/default.htm> (Erişim Tarihi: 09.08.2023)

istisna kapsamında tutulmuşken; teknik direktörler, federasyonların temsilcileri ve gözlemcileri herhangi bir istisna kapsamında değerlendirilmemiştir.<sup>490</sup>

### **1. Kulübün Disiplin Cezası Verme Hakkı**

Futbolda başarıya ulaşabilmek futbolcuların performanslarının yüksek olmasıyla mümkündür. Futbolcuların performansları da gerek özel hayatlarında, gerekse de müsabaka ve antrenmanlarda disiplinli hareket etmeleriyle doğru orantılıdır. Müsabakalara ya da antrenmanlara gecikilmesi, oynadığı müsabakalarda kendisinden beklenmeyecek sebeplerle kırmızı veya sarı kart görerek bu tip davranışları alışkanlık haline getirmesi futbolcuların disipline aykırı hareket etmesinin örnekleridir.<sup>491</sup> Futbolcuların bu tip davranışları disiplin cezalarıyla cezalandırılabilir.<sup>492</sup>

Futbolculara uygulanan disiplin cezalarının başında para cezaları gelmektedir.<sup>493</sup> Bu cezalar genelde futbol kulüplerinin yönetim kurulları ya da disiplin kurullarınca verilmektedir. Futbol kulüpleri ilgili organlarınca uygulanacak disiplin cezalarına esas teşkil eden eylemleri belirten kulüp içi talimatlar ve diğer mevzuatını futbol sezonunun başlamasının bir hafta öncesinde Türkiye Futbol Federasyonu'na iletir. Aynı zamanda tüm futbolcularına da elden veya noter marifetiyle duyurur. Zira futbol kulübü bu yükümlülüklerini ihlal ederse veya yeni koydukları bir disiplin kuralına ilişkin talimatı futbolcusuna bildirmezse bunun ihlaline dayanarak da herhangi bir disiplin cezası uygulayamaz.<sup>494</sup>

Para cezaları dışında futbolcunun müsabaka kadrosu dışında bırakılması yaptırımını da kulüpler tarafından uygulanabilmektedir.<sup>495</sup> Bu şekilde kadro dışı bırakılan

---

<sup>490</sup> Özdoğan, Onur, “Sporun Vergilendirilmesi”, Legal Yayınları, İstanbul, 2014, s. 62.

<sup>491</sup> Kuper, Simon, s. 82

<sup>492</sup> Petek, Hasan, s. 260.

<sup>493</sup> Genç, Durmuş Ali, s.80.

<sup>494</sup> Petek, Hasan, s. 162.

<sup>495</sup> Aksoy, Onur, s. 57.

futbolcular, haklarından da yoksun kalmaktadır. Bazı durumlarda kulüplerin genç takımlarıyla veya altyapılarında antrenmanlarına devam ederek fiziksel kondisyonlarının zayıflamaması amaçlanmaktadır. Bu konuya ilişkin düzenleme; PFSTT’de yer almaktadır. Bu düzenleme uyarınca; kadro dışı bırakılan futbolculara bir antrenör nezaretinde kendisine saha tahsis edilmesi suretiyle ve antrenman şartlarının kendisine noter kanalıyla bildirilmesi neticesinde hakkın kötüye kullanılması sonucu oluşmayacak şekilde antrenman yapabilme hakkı tanınmak durumundadır.<sup>496</sup>

Futbol kulüplerinde disiplin cezası vermeye yetkili organlar olarak yönetim kurulları ile disiplin kurulları kabul edilse de bazı durumlarda teknik heyetin ya da teknik direktörün de disiplin cezası vermesi söz konusu olabilmektedir. Ancak teknik ekibin ya da teknik direktörün bu cezayı verirken işveren vekili sıfatıyla hareket ettiği kabul edilir. Disiplin cezaları kim tarafından verilirse verilsin talimatlarda belirlenmiş olan sürelerle dikkat edilmelidir. Süre ile birlikte verilecek cezanın dayanağının ispatı da önemli bir husustur. Futbol kulüpleri tarafından verilen disiplin cezalarında ispat yükü kulüpte olup, verilen cezanın sebebinin belgelerle ispatı yapılmalıdır. Disiplin hukukunun olmazsa olmazı olarak da disiplin cezası verilecek olan profesyonel futbolcunun savunmasının alınmış olması gerekmektedir. PFSTT savunma hakkına ilişkin bir düzenlemeye yer vermezken burada aranacak olan savunma hakkının genel hükümlerine dayandığı kabul edilir. Bu bağlamda TMK’nın 2. maddesinde düzenlenen dürüstlük kuralına göre kendisine disiplin cezası verilecek futbolcuların savunmasının alınması gerekmektedir.<sup>497</sup>

Kadro dışında bırakma yaptırımının ağır sonuçları bulunmaktadır. Örneğin ücret tipi olarak maç başı ücretin belirlendiği sözleşmelerde futbolcuların alacaklarında büyük düşüşler söz konusu olabilmektedir. Ayrıca profesyonel futbolcuların büyük futbol

---

<sup>496</sup> PFSTT, md. 24/e

<sup>497</sup> Genç, Durmuş Ali, s. 133.

kulüplerine transfer edilmesinde en önemli göstergelerden biri olan önceki dönemlerde oynamış olduğu maç sayısı olduğu için kadro dışı bırakılma cezası verilen oyuncular için bu sayıların çok düşük kalması söz konusu olmaktadır. Bu gibi nedenlerle sözleşmelerde kadro dışı bırakılma cezasına sebebiyet verecek fiillerin detaylı bir şekilde sayılarak kulüplere bu cezayı verirken geniş bir yetki alanı bırakmamak gerekmektedir. Kaldı ki sözleşmesinde yer almayan bir nedenle iyiniyetli olmayan şekilde keyfi uygulamalarla kulüpleri tarafından kadro dışında bırakılma yaptırımı uygulanan futbolcuların sözleşmelerinin sona ererek bahse konu futbolcuların serbest futbolcu pozisyonunun oluşabileceği değerlendirmesinde bulunan görüşler mevcuttur.<sup>498</sup> Bu durumda sözleşmenin iptali hükümleri söz konusu olacaktır. Sözleşme iptali irade sakatlığı durumunda taraflardan biri tarafından kullanılabilen bozucu yenilik doğurucu haktır.<sup>499</sup> Kadro dışı bırakılma cezası verilen futbolculara kendiliğinden sözleşme iptalinin uygulanamayacağını öne süren görüşlerde irade sakatlığının oluşmadığı kabul edilmektedir.<sup>500</sup> Kanaatimizce bu disiplin cezasının uygulanmasını gerektirecek fiillerin açık bir şekilde belirlenerek uygulanacak usul kurallarının da detaylı düzenlenmiş olması durumunda futbol kulüplerinin dürüstlük ilkesine aykırı olarak bu cezayı kötüye kullanmasının önüne geçilmiş olacağı değerlendirilmektedir.

Bir futbolcuya disiplin cezası verildikten sonra cezanın tahsilatı aşamasında takas yolu uygulanabilmektedir. Takas için taraflar arasında aynı cins ve karşılıklı borçların bulunması gerekir.<sup>501</sup> Bu şekilde iki borç söz konusu ise bir tarafın irade açıklamasına istinaden var olan borcun sona erdirilmesi söz konusu olmaktadır.<sup>502</sup> Ancak bazı alacaklar takas edilemeyecek niteliktedir. Bu noktada önemli olan husus

---

<sup>498</sup> Genç, Durmuş Ali, s. 119.

<sup>499</sup> İnan, Ali Naim / Yücel, Özge, s. 655-656.

<sup>500</sup> Petek, Hasan, s. 165.

<sup>501</sup> Erdoğan, İhsan, “Borçlar Hukuku Genel Hükümler”, Gazi Kitabevi, 4.Baskı, Ankara, 2019, s. 182.

<sup>502</sup> Kılıçoğlu, Ahmet, s. 851.

futbolcu ücretlerinin takas edilebilmesinin mümkün olup olmamasıdır. Doktrinde futbolcuların almış oldukları ücretin, kendisinin ve ailesinin geçimini sağladığı kabul edilerek takasa uygun olmadığı değerlendirilmektedir.<sup>503</sup> Dolayısıyla futbolcuların muvafakati bulunmadan futbol kulüplerinin disiplin cezası ile ücret borcunun takasının gerçekleştirilmeyeceği kabul edilmektedir.<sup>504</sup>

Futbol kulüpleri ile futbolcular arasında para cezalarından kaynaklı bir uyuşmazlık olduğunda yetki 2011 yılına kadar Uyuşmazlıkları Çözüm Kurulundaydı. Ancak Türkiye Futbol Federasyonu'nun 24/08/2011 tarihinde PFSTT'de yaptığı değişiklik sonucunda para cezası niteliğindeki disiplin cezalarına yönelik itirazların PFDK ya da tahkime başvuru yoluyla çözüleceği düzenlenmiştir.<sup>505</sup>

## **2. Futbolcunun Özel Hayatıyla İlgili Hakları**

Profesyonel futbolcuların yaptıkları iş gereği özel yaşamlarına dikkat etmesi gerekmektedir. Bu gereklilik futbolcuların göstermesi gereken özen borcuna dayanmaktadır.<sup>506</sup> Çünkü sağlıklarını korumaları gerekmekte olup, bağlı bulunduğu futbol kulübünün menfaatini de gözetmekle yükümlüdür.<sup>507</sup> Futbol kulüplerinin de sözleşme imzaladıkları futbolcularının özel hayatlarına müdahale etme hakkı bulunmaktadır.<sup>508</sup> Bu hak yalnızca futbolcuların yapmaması gereken davranışlarda ortaya çıkan yetkileri değil önleyici nitelikte müdahaleleri de kapsamaktadır.<sup>509</sup>

---

<sup>503</sup> Petek, Hasan, s. 161.

<sup>504</sup> Genç, Durmuş Ali, s. 118.

<sup>505</sup> Hürmüz, Peyman, “Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümünde Yargı Yolu”, Adalet Yayınevi, İstanbul, 2015, s. 86.

<sup>506</sup> Özen, Mustafa, s.49.

<sup>507</sup> Kağan, Turan, 42.

<sup>508</sup> Yılmaz, Alper Çağrı, s. 12.

<sup>509</sup> Petek, Hasan, s. 173.

Bu yönüyle profesyonel futbolcu sözleşmeleri diğer hizmet sözleşme tiplerinden ayrılmaktadır.<sup>510</sup> Futbol kulüplerinin futbolcuların özel yaşamlarına müdahale etme hakkının bulunması bu sözleşme tipinin farklı tip sözleşme olarak ele alınmasına sebebiyet veren noktalardan biridir.<sup>511</sup>

Futbol kulüpleri tarafından futbolcuların özel yaşamlarına müdahale hakkının kullanılmasında taraflar arası denge gözetilmesi gerekmektedir. Kaldı ki futbol kulüplerinin yönetim hakkının kötüye kullanılması sonucu özel yaşam hakkının çok fazla sınırlandırılarak ihlal edilmesi söz konusu olabilir. Bu tip durumlarda yaşanan somut olay tahlil edilerek her durum için farklı değerlendirilme yapılmalıdır. Ancak genel anlamda standartların belirlendiği talimatların bulunması ve bunlara uyulması da hakkın kötüye kullanılmaması için önem arz etmektedir.<sup>512</sup>

#### **D. Kulübün Borçları**

##### **1. Ücret Ödeme Borcu**

Anayasa'daki 55. Madde ve İş Kanunu'ndaki 32. Madde ücrete ilişkin genel tanımlamaları yapmaktadır. Anayasa'da emek karşılığı olarak belirtilen ücret; İş Kanununda detaylandırılarak bir kişiye yapılan işin karşılığı olarak verilen para şeklinde tanımlanmıştır.<sup>513</sup>

---

<sup>510</sup> Özdemir, Mehmet Serhan, “İş Mahkemeleri Kanununda Yapılan Değişiklikten Sonra Sporcuların Hukuki Durumuna İlişkin Değerlendirmeler ve Arabuluculuk”, Ankara Barosu Av. Türker Arslan Armağanı, Ed. Tacar Çağlar, Ankara Barosu Yayını, Ankara, 2022, s. 581.

<sup>511</sup> Küçükgüngör, Erkan, “Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 2, S. 2, 1998, s. 46.

<sup>512</sup> Aksoy, Onur, s. 51.

<sup>513</sup> Çelik, Nuri / Caniklioğlu, Nurşen / Canbolat, Talat, s. 141.

Kural olarak ücretin bizzat ödenmesi gerekmektedir.<sup>514</sup> Profesyonel futbolcu sözleşmelerinde de futbol kulüplerinin asli edim borcu; ücret ödeme borcudur.<sup>515</sup> Profesyonel futbolcuların ücreti ise futbol kulüpleri tarafından ödenmektedir. Şayet bir futbolcunun transferini konu edinen transfer sözleşmeleri söz konusuysa aksine bir düzenleme bulunmadığı durumlarda futbolcunun yeni kulübünce ücret ödeme borcu ifa edilmelidir.<sup>516</sup>

Ücret borçları maddi nitelikte olduğu için ifasının üçüncü kişiler tarafından da yapılması mümkündür. Dolayısıyla borcun bizzat futbol kulübü tarafından yapılması önemli değildir. Üçüncü kişilerce yerine getirilen ücret ödeme borcunun ifasının kabul edilmemesi durumunda profesyonel futbolcular için alacaklı temerrüdü hükümleri uygulanabilecektir.<sup>517</sup>

Ödeme yapılacak kişinin bizzat işçi olması kuralına göre işçi dışında üçüncü bir şahsa yapılan ödemeler ücret ödeme borcunun ifası sayılmayacaktır.<sup>518</sup> Profesyonel futbolcu sözleşmelerinde de aynı kural geçerli olacak ve ücret ödeme borcunun bizzat futbolcunun kendisine ifa edilmesi gerekecektir.<sup>519</sup> Burada önemli olan bir nokta; yaşı küçük profesyonel futbolcuların günümüzde giderek yaygınlaşmasına ilişkindir. Bu durumda yasal temsilci onayı olması durumunda küçüklere de doğrudan ödeme

---

<sup>514</sup> Tunçomağ, Kenan / Centel, Tankut, s.115; Yavuz, Cevdet, s.499; Çopuroğlu, Çağlar, “Ücret ve Korunması”, Turhan Kitabevi, Ankara, 2013, s.115; Akyiğit, Ercan, s.194.

<sup>515</sup> Karabağ Bulut, Nil, s. 20; Arıcı, Kadir, s.140; Altay, Mustafa Serhan “Türk Hukukunda Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Kulübün Ücret Ödememesi Nedeniyle Futbolcu Tarafından Feshedilmesi ve Sonuçları”, 2021, İstanbul Spor Hukuku Dergisi 3, S. 1: 89-115, s.96; Kızılkaya, Yakub. s.7

<sup>516</sup> Petek, Hasan, s.185.

<sup>517</sup> Arslan, Türker / Kocasakal, Ümit, “TFF Tahkim Kurulu Örnek Kararları”, 19.01.2006- 14.02.2008 Dönemi. Bahar Matbaa, İstanbul, 2008, s. 489.

<sup>518</sup> Centel, Tankut, “İş Hukukunda Ücret”, Türkiye Denizciler Sendikası Yayını, İstanbul, 1988, s. 313; Çopuroğlu, Çağlar, s. 115.

<sup>519</sup> Tunçomağ, Kenan / Centel, Tankut, s. 124; Petek, Hasan, s. 185; Karabağ Bulut, Nil, s.105

yapılabilmektedir.<sup>520</sup> Yasal temsilci tarafından küçüklere verilmiş olan çalışma onayında hak ettiği ücreti kabul yetkisinin de yer aldığı varsayılmaktadır. Küçüklerin kendi şahsi kazançlarını idare etme ve bu kazançtan yararlanma hakkı olduğu için futbol kulüpleri de bünyesinde futbol oynayan küçük sporculara ücretlerini doğrudan ifa edebilir.<sup>521</sup>

Ücret ödeme borcunun ifasını gerçekleştirmekle yükümlü olan futbol kulüplerinin bu ödemeleri ne şekilde gerçekleştireceklerine ilişkin kesin bir hüküm yer almasa da esas olarak parayla ödemenin yapılması gerekir. Ücretin mal olarak ödenmesi kabul edilmese de ücretin dışında kalan tali menfaatleri için aynen ödeme mümkün olabilir.<sup>522</sup>

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinde de temel ücret dışında kalan primler, bonus ücretleri gibi ilave ödemelerin futbolculara aynen yapılması mümkündür. Günümüzde uluslararası bir nitelikte olan futbol sektöründe yabancı sporcuların da artmasıyla gerçekleştirilen ücret ödemelerinin Türk Lirası haricinde başka ülke para birimleriyle de ifası mümkündür.<sup>523</sup>

Zira Türkiye ile vatandaşlık bağı olmayan Türkiye sınırları içerisinde yerleşiklerin tarafı olduğu sözleşmelerde, sözleşme bedeli ve bu sözleşmeden doğan diğer ödemeler dövizde endeksli ya da döviz cinsi ile kararlaştırılabilir.<sup>524</sup> Bu düzenlemeden hareketle yabancı profesyonel futbolcuların ücret borcunun ödenmesi ile

---

<sup>520</sup> Çopuroğlu, Çağlar, s. 115.

<sup>521</sup> Karabağ Bulut, Nil, s. 106.

<sup>522</sup> Süzek, Sarper, s.83.

<sup>523</sup> Petek, Hasan, s.235.

<sup>524</sup> Özkaraca, Ercüment, “Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın İş Sözleşmelerinde Uygulama Alanı”, MÜHFHAD 25, S. 1, 2019, s. 200.

ilgili olarak dövize endeksli ya da döviz cinsinden yapılacak düzenlemeler de geçerli olacaktır.<sup>525</sup>

İşverenin işçiye olan ücret ödeme borcu, belirli aralıklarla ödenmesi gereken bir borç tipidir. Ancak işçilere ücretin çok küçük birimlerle ödenmesi halinde, olumsuz etkilenen işçi ücretlerinin korunması mümkün olmayacaktır.<sup>526</sup>

Borçlar Kanunu'nun 406. Maddesinde ücret borcunun ifa zamanına ilişkin detaylar düzenlenmiştir. Bu maddeye göre normalde ücretin ay sonunda ödenmesi gerekir. Ancak taraflar ücret borcunun ödenmesine ilişkin daha kısa ödeme zaman dilimleri belirleyebilir. Genel adete atıf yapılan bu düzenlemenin ülkemizde uygulanışı her ayın on beşinde şeklindedir.<sup>527</sup> Bu düzenleme profesyonel futbolcu sözleşmeleri için de geçerlidir. Profesyonel futbolcuların da ücret hakkının ödenmesine ilişkin menfaati bu hüküm ile korunmuş olacaktır.<sup>528</sup>

Diğer hizmet sözleşmelerinden farklı olarak maç başına verilen ücretler profesyonel futbolcu sözleşmelerinde hususiyet arz etmektedir. Bu tip ücret ödeme borcunun doğması için belirli sayıda maça çıkılması gibi şartlar öngörülebilmektedir. Bu şekilde belirlenen ödeme süreleri nispi emredicidir. Dolayısıyla bu şekilde belirlenen ödeme sürelerinin geçerli olabilmesi için aylık dönemlerden daha uzun süreli olmaması gerekir.<sup>529</sup> Aylık periyotları aşacak şekilde düzenlenen ödeme süreleri geçersiz olacak ve futbol kulüpleri yine her ay sonunda ödeme yapmak zorunda kalacaktır.<sup>530</sup>

---

<sup>525</sup> Süzek, Sarper, s.377.

<sup>526</sup> Çopuroğlu, Çağlar, s. 91.

<sup>527</sup> Remzi, Mehmet / Aydın, Sezer, “Borçlar Hukuku Özel Hükümler”, Adalet Yayınevi, 9. Baskı, Ankara, 2019, s. 221.

<sup>528</sup> Süzek, Sarper, s.379.

<sup>529</sup> Karabağ Bulut, Nil, s. 109.

<sup>530</sup> Baştürk, Faruk, s.94.

Nakdi ödeme dışında aynı olarak profesyonel futbolcuya iş görme borcunun karşılığında verilecek olan ev ya da arabaların tahsisi gibi konularda herhangi bir vade kararlaştırılmadıysa sözleşme kurulmasıyla taahhüt edilen bu borçların da muaccel olacağı kabul edilir.<sup>531</sup>

Ücret ödeme borcunun ifasında banka aracılığı ile ödeme yapmak esastır.<sup>532</sup> Ancak Borçlar Kanunu'na tabi işçi çalışan işyerlerinde işçiye yapılacak ücret ödeme borcunun banka aracılığıyla yapılması zorunlu değildir.<sup>533</sup>

Profesyonel futbolcu sözleşmeleri için ücret borcunun ödenme şekliyle ilgili Borçlar Kanunu'nun 89. Maddesi uygulanması gerekmektedir. Söz konusu borç tipi para borcu niteliğinde olduğu için alacaklı olan futbolcunun ödeme zamanındaki yerleşim yerinin ifa yeri olarak kabulü gerekir. Ancak bu düzenleme emredici hüküm değildir, dolayısıyla tarafların ifa yerini istedikleri gibi belirleyebilmeleri mümkündür.

Ücretin miktarı ise genel hükümler kapsamında Borçlar Kanunu'nun 401. Maddesinde ele alınmıştır.<sup>534</sup> Bu madde uyarınca ücretin asgari ücretten az olmayacak şekilde emsal ücret şeklinde olması düzenlenmiştir.<sup>535</sup> Sözleşme özgürlüğü ilkesi uyarınca asgari koşullara uyularak tarafların ücretin miktarını kural olarak serbestçe belirlemeleri beklenir.<sup>536</sup>

Genel hükümlerde ücretin miktarının belirlenmesine ilişkin sınırlamanın esasını teşkil eden asgari ücret seviyesi profesyonel futbolcu sözleşmelerinde de geçerlidir. Zira Türkiye Futbol Federasyonu'nun profesyonel futbolcu sözleşmelerini tescil edebilmesi

---

<sup>531</sup> Karabağ Bulut, Nil, s. 109.

<sup>532</sup> Çelik, Nuri / Caniklioğlu, Nurşen / Canbolat, Talat, s. 304.

<sup>533</sup> Üzeltürk, Hakan, “Ücret, Prim, İkramiye ve Bu Nitelikteki Her Türlü İstihkakın Bankalar Aracılığıyla Ödenmesi”, 2009, SİCİL İHD, S. 13, s. 221.

<sup>534</sup> Sümer, Haluk Hadi, s. 81.

<sup>535</sup> Akyiğit, Ercan, s. 194.

<sup>536</sup> Mollamahmutoğlu, Hamdi / Astarlı, Muhittin / Baysal, Ulaş, s. 576.

için sözleşmede belirlenen ücretin asgari ücretten az olmayacak şekilde kararlaştırılmış olması gerekmektedir. Diğer mesleklerde olduğu gibi futbolcuların da ekonomik güvencesinin sağlanması amacıyla asgari ücret sınırı sözleşme geçerlilik şartı olarak düzenlenmiştir. Zira asgari ücret kamu düzeniyle doğrudan ilişki içerisinde olup emek ve sermaye ilişkisi içinde tüm işçileri koruyan sosyo-ekonomik gerekçelerle ortaya çıkmış bir müessesedir.<sup>537</sup>

## **2. Çalıştırma Borcu**

İşçiler için en önemli borç olan kendisinden beklenen işi yapma borcu, bazı meslek gruplarında işverenleri için de iş vererek işçiyi çalıştırma borcu altına sokmaktadır. Çünkü bu tip iş kollarında kendisine görev verildiği takdirde çalışma borcu oluşmaktadır. Burada işverenin borcu, işçinin iş yapmasına engel olmamak şeklinde de yorumlanabilir.<sup>538</sup> Futbol sektöründe de bu durum geçerlidir. Futbol kulüpleri psikolojik ve fiziksel açıdan kulübe daha çok katkısı bulunabilecek futbolcuların müsabakalarda görev almasını ister. Bunun için de tüm futbolcuların kondisyonu önemlidir. Futbol kulüplerinin futbolcularının fiziksel zindeliklerini muhafaza edebilmek için antrenmanlara katılmalarını sağlamak çalıştırma borcu altında değerlendirilmektedir.<sup>539</sup>

Bazı durumlarda futbol takımlarında yaşanan bazı olaylar, teknik direktörlerin tercihleri gibi sebeplerle profesyonel futbolcuların kadro dışında kalması söz konusu olabilmektedir. Bu hallerde bile kadro dışı bırakılan futbolculara kulüpleri tarafından uygun bir antrenman ortamı sağlanmak zorundadır.<sup>540</sup>

---

<sup>537</sup> Kutal, Metin, “Asgari Ücret”, Sermet Matbaası, İstanbul, 1969, s. 25.

<sup>538</sup> Reisoğlu, Safa, s.497.

<sup>539</sup> Petek, Hasan, s. 201.

<sup>540</sup> Çeviker, Emirhan, “Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Sona Ermesi ve Sona Ermenin Sonuçları”, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2022, s. 108.

Futbol takımlarının çalıştırılması işveren vekili sıfatıyla teknik direktörler ve diğr antrenörler tarafından sağlanmaktadır.<sup>541</sup> En st profesyonel liglerde tek bir teknik direktör yerine teknik ekip adı altında kaleci antrenörleri, scout ekibi, altyapı sorumluları gibi daha geniş bir kadro bu görevi üstlenebilir. Teknik direktörler ya da teknik ekip, futbolcuların performanslarına göre müsabakalarda hangi futbolcuların görev alacağının son kararını verir. Teknik direktörlerin bu belirlemelerde futbolcuların mevcut durumlarının yanı sıra oynanacak msabakadaki rakip kulübün özellikleri gibi diğr ltleri de değerlendirmeye almaktadır.<sup>542</sup>

Antrenmanlara katılma dışında futbolcuların müsabakalarda oynamasını sağlamak da futbol kulüplerinin alıştırma borcu içinde ele alınmaktadır. Ancak bu borç futbolcuların mutlak suretle bütün maçlarda oynama veya kadroya dahil edilme zorunluluğu olarak değerlendirilmemelidir. Zira futbol takımlarında sözleşmesi bulunan bütün futbolcuların sayısı düşünüldüğünde bunun mümkün olmayacağı anlaşılmaktadır.<sup>543</sup>

Diğr iş sözleşmelerinden farklı olarak profesyonel futbolcuların mesleki kariyerleri daha kısadır. Bu nedenle futbolcular olabildiğince en kısa sürede en yüksek performans seviyelerine çıkmayı amaçlarlar. Bu amaçlarına ulaşabilmek için profesyonel futbolcuların teknik yeteneklerini sergilemesi gerekir. Belirli zaman diliminde resmi müsabakalarda görev alma şansı tanınmayan futbolcuların, sportif nedenle sözleşmeyi haklı fesih yoluyla sona erdirme hakkı bulunmaktadır.<sup>544</sup>

---

<sup>541</sup> Baştürk, Faruk, s. 594.

<sup>542</sup> Petek, Hasan, (Sporcu Sözleşmeleri ve Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi) s.554.

<sup>543</sup> Karabağ Bulut, Nil, s. 43.

<sup>544</sup> Aydos, Oğuz Sadık, s.667.

Profesyonel futbolcuları alıştırma borcu kulüpler tarafından yerine getirilirken dürüstlük kuralına uygun hareket edilmelidir.<sup>545</sup> alışma şartlarının futbolcuya zarar verebilecek şekilde olmamasına özen gösterilmelidir. Futbolculara, dürüstlük kurallarına aykırı bir şekilde futbol faaliyetlerine katılması için zorlama yapılamaz.<sup>546</sup>

### **3. Araç ve Gereç Sağlama Borcu**

alıştırma borcuyla ilişkili bir başka borç çeşidi de araç ve gereçleri sağlama borcudur. Hizmet ilişkisi içerisinde işveren alıştırma borcunu ifa ederken gerekli olan ekipmanları sağlamak durumundadır. Genel hükümlerde bu husus; Borçlar Kanunu’nun 413. Maddesinde işverenlerin işçilere gerekli ekipmanları sağlama yükümlölüğü olarak düzenlenmiştir. Özel düzenleme olarak profesyonel futbolcu sözleşmelerine ilişkin gerekli ekipmanları futbolculara sağlama yükümlölüğü ise; PFSTT’nin 24. Maddesi 1. fıkrasında düzenlenmiştir. Buna göre futbolcuları alıştırma borcu altındaki futbol kulüpleri yalnızca antrenmanların yapılması için gerekli fiziki ortamı değil futbolcuların bireysel ihtiyaç duydukları ekipmanları tedarik etmekle yükümlüdür. Bu ekipmanların başında futbolcular için spor malzemeleri, bunların da başında kramponlar gelmektedir. Futbol kulüpleri futbolcularının bu ihtiyaçlarını farklı yöntemlerle sağlayabilmektedir. Bazen belirli bir bütçe ayırmak suretiyle olabildiği gibi bazen de spor malzemeleri üreticileri ile yapılan firma sponsorluklarıyla bahse konu ihtiyaçların karşılanması sağlanabilmektedir. Bu tip sportif malzemelerin sponsorluk anlaşmalarıyla sağlanarak futbolcuların kullanımına sunulması durumunda futbol kulüplerinin reklamının da yapılmasına sebep olarak tanınırlıklarının artmasına imkan verilmektedir. Bu durum da futbol kulüplerinin menfaatine olduğu için uygulamada tercih edilen bir yoldur.<sup>547</sup>

---

<sup>545</sup> Turan, Kağan, s. 93.

<sup>546</sup> Erten, Rifat, “Türk Sporunda Futbol Faaliyetlerinin Yerine Dair Değerlendirmeler”, Futbol Hukuku Sempozyumu Bildiri Özetleri Kitabı, Lykeion Yayınevi, Bursa, 2018, s. 17.

<sup>547</sup> Karabağ Bulut, Nil, s. 49.

#### 4. Futbolcuyu Gözetme Borcu

İşveren ile işçi arasında kişisel ilişki kurulması hizmet sözleşmesinin bir sonucudur.<sup>548</sup> Bu kişisel ilişki<sup>549</sup>; işçiye işverenin menfaatlerini koruma yükümlülüğü yüklemektedir.<sup>550</sup> Karşılığında da işverene yüklenen borç; işçinin gözetilmesidir.<sup>551</sup>

İşçinin gözetilmesi borcunda işçilerin kişiliklerinin korunması ve kişisel haklarına saygı duyulması esastır.<sup>552</sup> Kişiliğin korunması kapsamına; işçilerin hayatları, sağlıkları, bedeni ve psikolojik varlıkları, onur ve şerefleri, şahsi ve mesleki saygınlıklarının korunması dahildir.<sup>553</sup>

İşçilerin kişiliklerini koruyan işçinin işverence gözetilmesi borcunu, TBK'nın 417. Maddesi düzenlemiştir.<sup>554</sup> Söz konusu maddenin ilk fıkrasında işverenin işçilerin kişiliklerini koruyup onlara saygı gösterme görevinin yanı sıra işçilerin her türlü tacize uğramamaları için gerekli önlemlerin alınması gerektiği düzenlenmiştir.<sup>555</sup> Aynı maddede işverenlere işyerlerinde dürüstlük ilkesine göre düzenin sağlanması sorumluluğu da yüklenmiştir.<sup>556</sup>

---

<sup>548</sup> Ulsan, İlhan, “Özellikle Borçlar Hukuku ve İş Hukuku Açısından İşverenin İşçiyi Gözetme Borcu ve Bundan Doğan Hukuki Sorumluluk” Kazancı Hukuk Yayınları, İstanbul, 1990, s.3.

<sup>549</sup> Mollamahmutoğlu, Hamdi / Astarlı, Muhittin / Baysal, Ulaş, s. 226.

<sup>550</sup> Tunçomağ, Kenan / Centel, Tankut, s. 135.

<sup>551</sup> Kaplan, E. Tuncay Senyen, “İşverenin Koruma ve Gözetme Borcu”, İş Hukuku ve İktisat Dergisi 7, S. 2, 2003, s. 2.

<sup>552</sup> Çelik, Nuri / Caniklioğlu, Nurşen / Canbolat, Talat, s. 349.

<sup>553</sup> Sevimli, Ahmet, “Türk Borçlar Kanunu m.417 ve İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Işığında Genel Olarak İşçinin Kişiliğinin Korunması, Çalışma ve Toplum”, 2013, S. 36, s.110.

<sup>554</sup> Süzek, Sarper, s.397.

<sup>555</sup> Tiftik, Mustafa / Adıgüzel, Ayşe, “İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’na Göre Genel Hizmet Sözleşmesinde İşverenin İşçiyi Koruma Borcu”, Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi, 2016, S. 1, s.330.

<sup>556</sup> Akyiğit, Ercan, s. 178.

İşçilerin gözetilmesi borcunun bir başka dayanağı ise; TMK'nın 2. Maddesinde düzenlenen dürüstlük kuralında yer almaktadır.<sup>557</sup> Bu bağlamda da işyerlerinin düzeninin sağlanmasında dürüstlük kuralı gereğince işverene sorumluluk verilmiştir.<sup>558</sup> Yargıtay kararlarında, işverenin bu düzeni sağlama sorumluluğunun yalnızca işyeriyle sınırlı olmadığı hususu değerlendirilmektedir. Yargıtay'ın çizdiği sınır, işverenin müdahale etme imkanı olan her yerde ve her olayda işçinin korunmasının sağlanmasıdır. Bir işçinin diğer bir işçiye mesai saatleri haricinde psikolojik tacizde bulunması durumu da işverenin sorumluluğunun olduğu durumlardan birisi olarak kabul edilmektedir.<sup>559</sup>

Diğer iş ilişkilerinde olduğu gibi futbolcuların da sözleşme imzaladıkları kulüpte tacize uğrama ihtimalleri mevcuttur.<sup>560</sup> Bu taciz psikolojik veya cinsel taciz şeklinde söz konusu olabilir.<sup>561</sup> Ayrıca futbol kulüplerinde bu rahatsızlıklar doğrudan kulüp yöneticilerinden değil kulüpte çalışan diğer personeller veya takımın diğer futbolcularından da kaynaklanabilir.<sup>562</sup> Her ne türlü olursa olsun futbol kulüpleri futbolcularını bu şekilde tacizlerden ve rahatsızlıklardan korumakla yükümlüdür. Bu

---

<sup>557</sup> Aydın, İbrahim, “İşçinin Kişiliğinin Korunmasına Yönelik Düzenlemeler ve Borçlar Kanunu Tasarısının Konuyla İlgili Maddelerinin Değerlendirilmesi”, TÜHİS 19, 2005, S. 6, s.33.

<sup>558</sup> Başbüyük, Betül Erkanlı, “İş Görmekten Kaçınma Sebebi Olarak İşyerinde Cinsel Taciz”, LEGAL İHSGHD, S. 61, 2019, s.144.

<sup>559</sup> Yargıtay 9 HD, 4.11.2010, E. 2008/37500, K. 2010/31544, (www.kazanci.com.tr). (Erişim Tarihi: 17.07.2023)

<sup>560</sup> Petek, Hasan, s.205.

<sup>561</sup> Sümer, Haluk Hadi, s. 89.

<sup>562</sup> Cengiz, Recep, “Profesyonel Futbol Kulübü Yöneticilerinin Dönüşümsel Liderlik Stilleri ile Kulüplerinin Örgüt Sağlığı ve Futbolcuların Yıldırma (Mobbing) Yaşamaları Arasındaki İlişki”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2008, s.276.

eylemlerin gerçekleşmesine engel olamamış futbol kulüpleri, tacize uğrayan futbolcuların zararlarını gidermekle de yükümlü olacaktır.<sup>563</sup>

İşçinin gözetilmesine yönelik başka bir düzenlemeye ise TBK'nın 419. Maddesi metninde rastlanmaktadır. Bu hüküm uyarınca, işçilerin şahsi bilgilerinin muhafaza edilmesi amaçlanmaktadır. İşverence işçilerin kişisel verilerinin kullanılabilmesi ancak hizmet sözleşmesinin uygulanabilmesi için bir gereklilik olduğu durumlarda mümkündür. Kişisel veriler ise en genel anlamıyla, belli bir kişiye ya da kimliğinin belirlenebilmesi mümkün olan bir kişiye ait olan tüm bilgiler olarak tanımlanabilir. İşçilerin kimlik bilgileri, pasaport bilgileri, medeni durumları, doğum tarihi, siyasi faaliyetleri, telefon ya da elektronik posta gibi iletişim bilgileri bu kapsamda ele alınıp kişisel veri olarak değerlendirilip korunması gerekmektedir. İşçilere ait kişisel veriler işveren tarafından kullanılabilir fakat bu kullanımda iki ölçüt bulunmaktadır. Bu iki ölçütten en az biri bulunmak zorundadır. Bunlardan birincisi; mevzu bahis kişisel verinin işçinin işine yatkınlığıyla ilgili olup olmama ölçütüdür. Bu ölçütte işçinin yaptığı işe uygun olup olmadığını, yaptığı işin yeterliliğine sahip olup olmadığını tespit edebilmeye yönelik kişisel verileri işleyebilmesi mümkündür. Profesyonel futbolcu sözleşmelerinde bu ölçüte örnek vermek gerekirse; futbolcuların fiziksel durumlarının ve performans ölçümünün yapılabilmesi için kişisel bilgilerinin işlenmesi futbol kulüpleri için zaruret olabilir. Diğer ölçüt ise sözleşme ifası için zorunlu olup olmadığına ilişkin ölçüttür. Bu ölçütlerin profesyonel futbolcu sözleşmelerinde uygulama alanı değerlendirildiğinde futbolcuların da kişisel verilerinin korunması gereken niteliğe haiz olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Çünkü profesyonel futbolcu sözleşmelerinin en başında futbolcuya ilişkin kişisel bilgiler yer almaktadır. Dolayısıyla futbolcuların kişisel verileri profesyonel futbolcu sözleşmesinin kurulması ve ifası için

---

<sup>563</sup> Karabağ Bulut, Nil, s. 52.

zorunludur. Zira Türkiye Futbol Federasyonu tarafından tescil edilebilmesi için tip sözleşmede yer alan tüm bilgilerin eksiksiz olarak işlenmesi gerekmektedir.<sup>564</sup>

Borçlar Kanununda yer alan ve işçilerin kişiliklerinin korunmasına yönelik düzenlemeler iş kanununa tabi bütün işveren-işçi ilişkilerinde uygulama alanı bulur.<sup>565</sup> Kişilik haklarına bir saldırı olduğu durumlarda işçilerin sözleşmelerini feshetme hakları bulunmaktadır.<sup>566</sup> Tüm işçiler için söz konusu olabilen bu hak, profesyonel futbolcu sözleşmelerinin taraflarından biri pozisyonunda bulunan futbolcular için de mümkündür.<sup>567</sup> Profesyonel futbolcu sözleşmeleri de hizmet sözleşmeleri niteliğinde olduğu için futbol kulüplerinin futbolcularını gözetme yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu bağlamda futbol kulüpleri bünyesinde yer alan futbolcuları korumadıkları takdirde futbolcuların menfaatlerini ihlal edecek zararlara uğramasından dolayı sorumlu olacaklardır.<sup>568</sup> Koruma borcunun kapsamına dahil olan alanları teker teker ele almak gerekirse;

#### **a. İş Sağlığı ve Güvenliği Bağlamında Koruma Borçları**

TBK'nın 417. Maddesinde işverenin iş güvenliği ve iş sağlığına yönelik tedbirlerin alınması ve alınan tedbirlere uyulmasının tesis edilmesi yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu madde işçilerin sağlıklarının da gözetilmesi gerektiğini düzenlemektedir. Madde metninde alınması gereken bütün tedbirlere ayrıntısıyla yer vermek yerine gerekli olan önlemlerin alınması sorumluluğundan bahsedilmiştir. İşyerlerinde ne şekilde önlemlerin alınması gerektiğine dair düzenlemelerin bulunduğu

---

<sup>564</sup> Sevimli, Ahmet, “Veri Koruma Hukuku İlkeleri Işığında Türk Borçlar Kanunu Madde 419”, Sicil İş Hukuku Dergisi, Yıl:6, Sayı:24, Aralık, İstanbul, 2011, s.123.

<sup>565</sup> Çelik, Nuri / Caniklioğlu, Nurşen / Canbolat, Talat, s. 350.

<sup>566</sup> Süzek, Sarper, s.399.

<sup>567</sup> Petek, Hasan, s.205.

<sup>568</sup> Karabağ Bulut, Nil, s. 51.

kanun; 6331 sayılı Kanundur.<sup>569</sup> Bu Kanun; uygulama alanı çok geniş olan ve işyerlerinde işverenin alması gereken tedbirlerin tüm ayrıntılarıyla ele alındığı bir yasal düzenlemedir. Futbol kulüpleri de işveren sıfatıyla bu kanun hükümlerine tabidir.<sup>570</sup> Profesyonel futbolcu sözleşmelerinde genel hüküm anlamında 6331 sayılı Kanun uygulanabilir olsa da futbolcuların sağlıklarına ilişkin özel nitelikte düzenlemeler de mevcuttur.<sup>571</sup> PFSTT'nin 24. Maddesinde; futbol kulüplerinin futbolcularının sağlık durumlarının kontrolü ve gerektiğinde müdahale edilebilmesi için yeteri kadar sağlık personelini kulüp bünyesinde bulundurmakla yükümlü oldukları hususu düzenlenmiştir.<sup>572</sup> Ayrıca Türkiye Futbol Federasyonu'nun yayımlamış olduğu Sağlık Ekipleri Yapılanması ve İşleyişi Talimatında da futbol kulüplerinin sağlık konusundaki sorumluluklarına yer verilmiştir.<sup>573</sup> Söz konusu talimatın 5. Maddesi; futbol kulüplerinin bünyesinde sağlık kurulları oluşturmak, bunun için yeteri kadar sağlık personeli çalıştırmak, bu personelin çalışabilecekleri ortam tesis etmek, TFF'nin getirmiş olduğu sağlıkla ilgili düzenlemelerin uygulanmasını sağlamak ve bunlarla ilgili federasyonun yapacağı eğitimleri organize etmek gibi görevleri futbol kulüplerine yüklemektedir.<sup>574</sup>

---

<sup>569</sup> İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, Kanun Numarası: 6331, Kabul Tarihi: 20.06.2012, Resmi Gazete, 30/06/2012-28339.

<sup>570</sup> Turan, Kağan, 33-151, s. 102.

<sup>571</sup> Orhan, Ümit, s.24.

<sup>572</sup> Furtun, Burcu, "Türk Hukukunda Sporcuların İş Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi", Ankara Barosu Av. Ömer Remzi Arıkan Armağanı, Ed. Tacar Çağlar, Ankara Barosu Yayını, Ankara, 2013, s.458.

<sup>573</sup> Aydos, Oğuz Sadık, s. 665.

<sup>574</sup> Bostancı, Yalçın, "Futbol Kulüplerinin İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin Yükümlülüklerinin Değerlendirilmesi", Ankara Barosu Av. İsmail İnan Armağanı, Ed. Tacar Çağlar, Ankara Barosu Yayını, Ankara, 2013, s.133.

## **b. Sigorta Ettirme Borcu**

Sigorta hakkı Anayasa’da düzenlenmektedir. 60. Madde uyarınca herkes sosyal güvenlik hakkına sahip olup, devlet kişilerin sosyal güvenliklerini sağlayıcı her türlü tedbirlerin alınması için gerekli teşkilatı kurmakla yükümlüdür. Kanuni dayanağı 5510 sayılı Kanunda<sup>575</sup> yer alan sosyal sigorta hakkı, bir hizmet sözleşmesine bağlı tüm işçiler için gereklidir. İşveren – işçi ilişkisi içerisinde çalışan tüm işçilerin yürürlükteki mevzuat uyarınca sigortası yapılmak zorundadır.<sup>576</sup> Bu kanunun 6. Maddesinde bazı istisnalar zikredilmiştir. Bunların arasında sporcular bulunmamaktadır.<sup>577</sup> Dolayısıyla profesyonel futbolcular da bu kanun hükümlerine tabi olup ve sigortalarının ilgili futbol kulüpleri tarafından yapılması gerekmektedir. Zira Yargıtay da profesyonel futbolcuların 5510 sayılı Kanun uyarınca sigortalı sayıldığına ilişkin hususu, kararında belirtmiştir.<sup>578</sup>

Genel nitelikteki kanunlar ve Yargıtay kararları dışında TFF tarafından çıkarılan talimatlarda da sigorta ettirme borcuna ilişkin düzenlemeler bulunmaktadır. PFSTT’nin 24. Maddesi; sigorta ettirme borcuna yönelik detayları belirlemiştir. Futbolcuların müsabakalara, antrenmanlara gidiş gelişlerinde karşılaşılabilecekleri kaza, sakatlık gibi durumlar için hem maluliyet hem de ölüm haline karşı sigortalatılması gerekmektedir. Futbol kulüpleri rizikonun ortaya çıkmasından itibaren 5 gün içinde bulunduğu durumu sigorta şirketlerine bildirmek durumundadır.<sup>579</sup>

Sigorta ettirme borcu esasında sigorta priminin ödenmesi borcudur. Futbol kulübünün sigorta primini ödeme yükümlülüğü sadece iç hukukta değil uluslararası zeminde de bulunan bir sorumluluktur. FIFA tarafından yayımlanan sirkülerde

---

<sup>575</sup> Resmi Gazete, 16/06/2006, S. 26200, Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu

<sup>576</sup> Tuncay, Aziz Can / Ekmekçi, Ömer, s. 137.

<sup>577</sup> Narmanlıoğlu, Ünal, s.89.

<sup>578</sup> Baştürk, Faruk, (Sosyal Sigortalar Uygulamasında Profesyonel Futbolcular) s. 1605

<sup>579</sup> Karabağ Bulut, Nil, s. 54.

kulüplerin yükümlülüklerinden biri olarak sosyal sigorta primlerinin ödemesi yer almaktadır.<sup>580</sup>

## **5. Futbolcuların Milli Takımların Müsabakalarına Katılması İçin İzin Verilmesine Yönelik Borç**

Profesyonel futbolcu sözleşmelerine özgü borç tiplerinden birisi de futbolcuların kendi ülkelerinin milli takımlarının oynadığı müsabakalara katılmasına izin vermeye ilişkin borçtur.<sup>581</sup> Aslında futbolcuların milli takımlarında forma giyebilmesi sadece futbolcular için önemli olan bir durum değildir. Futbolcuların kariyerleri açısından önem arz ettiği gibi futbol kulüpleri açısından da avantajları olan bir husustur. Zira uluslararası turnuvalarda kendisini performansıya gösteren profesyonel futbolcuların transferlerine de etki edeceği için kulüplerin alacakları bonservis bedellerinin artması söz konusu olabilecektir. Bu yükümlülüğe ilişkin uluslararası düzenleme; FIFA tarafından çıkarılmış olan “Futbolcuların Statüsü ile Transferlerine İlişkin Talimatın” ekinde bulunan Futbolcuların Milli Takımlara Katılmasına İzin Verilmesi metninde yer almaktadır. Söz konusu düzenlemede kriter olarak; önceden takvimi belirli olan uluslararası maçlara katılıma izin verilmesi şeklinde belirlenmiştir. Bu takvime göre ülkelerin milli takımlarının yapacakları hazırlık ve resmi maçların hepsinin hangi zamanda yapılacağı belirlenmektedir. Futbol kulüpleri de bu takvime göre bilgilendirilir. Kulüplerin milli maçlara katılmaya izin verme borcu bu takvimde yer alan maçlarla sınırlıdır. Bu takvim dışında gerçekleştirilecek organizasyonlardaki

---

<sup>580</sup> FIFA Sirküler No: 1171, 4.2.(e) ; “The agreement defines all the Club’s financial obligations such as, pension fund/social security cost.” [www.fifa.com](http://www.fifa.com) (Erişim Tarihi:22.09.2023)

<sup>581</sup> Ertaş, Şeref / Petek, Hasan, s.266.

müsabakalara bünyesindeki futbolcuların katılmasına izin verme hakkı olduğu gibi isterse izin vermeyebilir.<sup>582</sup>

---

<sup>582</sup> Petek, Hasan, “Futbolcu ile Kulübü ve Milli Takım Arasındaki Hukuki İlişkiler”, MÜHFHAD 22, Cevdet Yavuz’a Armağan, S. 3, 2016, s. 2422.

## DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

### BORCA AYKIRILIĞIN SONUÇLARI, SÖZLEŞMENİN SONA ERMESİ VE SONA ERMENİN NETİCELERİ

#### I. BORCA AYKIRILIĞIN SONUÇLARI

##### A. Borca Aykırılığın Sonuçları

Borç ilişkilerinde borcun zamanına, yerine ve konusuna uygun nitelikte ifası gerekmektedir.<sup>583</sup> Borcun hiç veya olması gerektiği gibi ifasının yapılmaması durumları borca aykırılık teşkil etmektedir.<sup>584</sup> Borcun olması gerektiği gibi ifası ise ifanın zamanı, yeri ve konusu gibi unsurlar değerlendirilerek tespit edilir.<sup>585</sup>

İki taraf için de borçlandırıcı sözleşme tiplerinde taraflardan biri edimini yerine getirmemezse karşı taraf da ödemezlik def'i ileri sürebilir.<sup>586</sup> Ödemezlik def'i borçlar hukukunda sıklıkla uygulama alanı bulabilen ve bir tarafın edimini yerine getirmemesi durumunda diğer tarafın her zaman ileri sürebileceği bir savunma türü olup borca aykırılık müessesesi ile doğrudan ilişkilidir.<sup>587</sup>

Borçlar hukuku her iki taraf için tam borçlandırıcı sözleşmelerde, borca aykırılığa yönelik genel düzenlemelerini ele alırken; spor hukukunda ve futbol hukukunda da borca aykırılığın özel hükümleri düzenlenmiştir. Profesyonel futbolcu sözleşmelerinde borca aykırılık halleriyle ilgili olarak PFSTT'de borca aykırılık hallerinde özel nitelikte yaptırımlara yer vermektedir. Ayrıca PFSTT'de futbolcular ve futbol kulüpleri açısından fesih talep etme hakları ayrı ayrı ele alınmıştır. Fesih; genel manada borç ilişkilerinde geleceğe etki edecek şekilde tek taraflı iradenin

---

<sup>583</sup> Serozan, Rona, s. 225.

<sup>584</sup> İnan, Ali Naim / Yücel, Özge, s.603-604.

<sup>585</sup> Kılıçoğlu, Ahmet, s.630-631.

<sup>586</sup> Baştürk, Faruk, s.207.

<sup>587</sup> Ertaş, Şeref / Petek, Hasan, s.349,

açıklanmasıyla<sup>588</sup> kurulan bir yenilik doğurucu haktır.<sup>589</sup> Fesih hakkının geri alınması mümkün değildir.<sup>590</sup>

Futbolcuların kulüpleriyle anlaşmalarının sona ermesi anlamında medyada kullanılmakta olan “karşılıklı fesih” ibaresi, hukuken doğru olmayan bir tabirdir. Çünkü fesih; taraflardan birinin irade beyanı ile sonuç doğurmaktadır.<sup>591</sup> Ayrıca feshin şarta bağlanması da söz konusu olamaz.<sup>592</sup>

Borca aykırılık durumunda zararı bulunan taraf tazminat talep edebilmektedir. Profesyonel futbolcu sözleşmelerinde de borca aykırılık hallerinde zararı bulunan tarafların zararlarının tazminini isteme hakları bulunmaktadır. PFSTT’de buna ilişkin düzenleme bulunmasa da genel hükümlere göre sözleşmeler hukuku gereği tarafların bu hakları bakidir. Zira talimatta hüküm yer almasa da futbol hukukunun yargılama organı pozisyonundaki Tahkim Kurulu’nun bir kararında; borca aykırılık halinde feshin gerçekleşmesinden dolayı futbolcu malvarlığında meydana gelen değişimden kaynaklı olarak müspet zararının karşılanmasına hükmedilmiştir.<sup>593</sup> Yine Tahkim Kurulu başka bir kararında; tazminat talep etme hakkının bulunması için sözleşmenin feshinde kusurunun bulunmaması gerektiğini vurgulamış, üzerine düşen edimleri ifa etmeyen, antrenmana ve müsabakalara katılmayan futbolcunun talebini reddetmiştir. Bunun gibi kararlar futbolcu sözleşmelerinde tazminat hakkının bulunduğunu göstermektedir.<sup>594</sup>

---

<sup>588</sup> Çelik, Nuri / Caniklioğlu, Nurşen / Canbolat, Talat, s.188.

<sup>589</sup> Kılıçoğlu, Ahmet, , s.730

<sup>590</sup> Erdoğan, İhsan, s.181.

<sup>592</sup> Eren, Fikret, s.1259

<sup>593</sup> TFF Tahkim Kurulu 12.02.2008 T., 2008/87 E., 2008/64 K. sayılı kararı.

<sup>594</sup> TFF Tahkim Kurulu 16.04.2009 T., 2009/55 E., 2009/216 K. (Kararlar 2008-2011, s.332-339)

## B. Fesih Hakkı

Fesih genel anlamda tek taraflı bir şekilde muhataba ulaşması gereken irade açıklamalarıdır.<sup>595</sup> Burada belirtilen irade açıklamalarının muhataba ulaşması gerekmekte fakat muhatabın katılımı gerekmemektedir.<sup>596</sup> Sonucu ise geleceğe etkilidir.<sup>597</sup> Bozucu yenilik doğurucu haklardan biri olan fesih hakkının sürekli borç ilişkilerini geleceğe etki edecek şekilde sona erdirmesi “ex nunc” etkisi olarak nitelendirilir.<sup>598</sup>

### 1. Futbol Kulüplerinin Fesih Hakkı

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinde fesih müessesesine ilişkin düzenlemeler PFSTT’de yer almaktadır. Talimatın 27., 28., 29. Maddeleri genel hükümlerde düzenlenen bildirimsiz ya da bildirimli fesih ayrımlarının dışında farklı bir yapıda feshi düzenlemiştir.<sup>599</sup>

PFSTT’deki fesih düzenlemesi borçlar hukukunun genel hükümlerinde yer alan hizmet sözleşmesinin fesih bildirimi yoluyla son bulmasına tam olarak benzememekte olup, daha çok haklı sebeple fesihe benzer nitelikte kabul edilebilir.<sup>600</sup>

Futbol kulübünün fesih hakkına göre değerlendirildiğinde; talimatın 27. Maddesi bahse konu fesih gerekçelerini sınırlandırmamıştır. Zira Tahkim Kurulu da futbol kulüplerinin geçerli fesih sebeplerinin sınırlı sayıda olmayacağına dair kararlar vermiştir.<sup>601</sup> Talimatın 27. Maddesi’nin futbol kulübünün fesih gerekçelerine ilişkin esas aldığı kriter; mevcut bulunan sözleşmesel ilişkinin devam edebilmesinin

---

<sup>595</sup> Oğuzman, M. Kemal / Öz, Turgut, s. 449.

<sup>596</sup> Serozan, Rona, “Sözleşmeden Dönme”, 2. Baskı, Vedat Yayınevi, İstanbul, 2010, s. 121.

<sup>597</sup> Eren, Fikret, s. 1259.

<sup>598</sup> Buz, Vedat, “Borçlunun Temerrüdünde Sözleşmeden Dönme”, Ankara, 2014, s. 81.

<sup>599</sup> Ertaş, Şeref / Petek, Hasan, s.350.

<sup>600</sup> Petek, Hasan, s.242.

<sup>601</sup> TFF Tahkim Kurulu 25.06.2009 T., 2009/190 E., 2009/384 K. (Kararlar 2008-2011, s.386-393)

beklenebilir beklenilemeyeceğidir. Borçlar hukukunun genel bakış açısında; haklı neden bulunmasa bile sözleşmenin feshi mümkündür. Futbol hukukunda da aynı kural genel olarak kabul edilmektedir. Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin feshinin sözleşmeyi sona erdireceğine dair TFF Tahkim Kurulu tarafından verilen birçok karar vardır.<sup>602</sup> Bu noktada mutlaka bazı müeyyideler söz konusu olsa da sözleşmenin futbol kulübü tarafından feshedilmesi sonucunda sona ereceğine ilişkin içtihatlar genel kabul olarak görülmektedir.<sup>603</sup> Ancak diğer taraftan yine Tahkim Kurulu tarafından verilmiş olan başka bir kararda; futbol kulübünün haklı bir sebep bulunmadığı için sözleşmeyi feshetmesinin mümkün olmayacağına hükmedilmiştir.<sup>604</sup>

Futbol kulüplerinin fesih hakkına ilişkin bazı fesih sebepleri PFSTT’de sayılmaktadır.<sup>605</sup> Aynı talimatta; fesih sürecine ilişkin kulüplerin uyması gereken süreler de düzenlenmiştir. Ayrıca futbol kulüpleri, futbolcularıyla aralarında geçerli olan sözleşmeleri haklı sebeplere dayanarak feshetmek istiyorlarsa iddia ettikleri gerekçeleri ve bu gerekçelerdeki haklılıklarını ispat etmeleri gerekir. Zira PFSTT geçerli kabul edilen gerekçeleri de düzenlemiştir. Ancak burada yapılan düzenleme tahdidi değil tadadi niteliktedir. Örneğin uygulamada karşılaşılan bir sorun olarak profesyonel futbolcuların lisanslarının iptali durumu talimatta düzenlenmemiş olsa da futbol kulüplerinin sözleşmeyi haklı sebeple feshedebileceği kabul edilmektedir.<sup>606</sup>

PFSTT futbolculara özgü fesih gerekçeleri belirtilmiş olup bunların dışında spor hukukunun genel düzenlemelerinde de sporcu sözleşmelerinden kaynaklanan genel fesih gerekçeleri bulunmaktadır. Tüm spor branşlarında kabul edilen bu gerekçeler sporculara bazı sorumluluklar yüklemektedir. Bütün sporcuların başta fiziki anlamda

---

<sup>602</sup> TFF Tahkim Kurulu 12.02.2008 T., 2008/87 E., 2008/64 K.

<sup>603</sup> TFF Tahkim Kurulu 28.09.2006 T., 2006/218 E., 2006/260 K. (Kararlar 2006-2008, 433-436)

<sup>604</sup> TFF Tahkim Kurulu 27.01.2005 T., 2004/226 E., 2005/11 K.sayılı kararı

<sup>605</sup> Ertaş, Şeref / Petek, Hasan, s.351.

<sup>606</sup> Aydos, Oğuz Sadık, s.660-661.

kondisyonlarını her an yüksek seviyelerde tutmakla yükümlü olduğu kabul edilir. Bu tip yükümlülüklerin sporcular tarafından yerine getirilmemesi durumunda kulübün seyirci kitlesi veya medya organları gibi dış baskılara dayanamayacak hale gelen spor kulüpleri sözleşmenin devam edemeyeceğinden bahisle fesih yolunu tercih edebileceklerdir. Bu haklı fesih gerekçesi diğer sporcu sözleşmelerinde olduğu gibi profesyonel futbolcu sözleşmelerinde de uygulama alanı bulmaktadır.<sup>607</sup>

Daha özel nitelikte düzenlemeleri ihtiva eden PFSTT’de ise futbol hukukuna ilişkin spesifik düzenlemeler yer almaktadır. Bunlar daha önce de belirtildiği üzere tahdidi haklı fesih sebepleri değildir, tadadi olarak zikredilmiştir. Bunlar; futbolcunun hastalık ve istirahati gerektiren durumları, ceza almış olması, PFSTT’nin 25. Maddesinde düzenlenmiş olan sorumlulukları yerine getiremiyor olması gibi gerekçelerdir.

Talimatta yer alan durumlardan birisi olan futbolcuların hastalık ve istirahati gerektiren durumlarında sözleşmenin feshedilebilmesi için altı aylık bir sürenin geçmiş olması gerektiği düzenlenmiştir. Altı aylık sürenin hesaplanmasında farklı zaman dilimlerinde olsa da altı aylık süreyi aşan bir zaman diliminde futbol oynama faaliyetinden uzak kalma sonucu ortaya çıkıyorsa futbol kulüplerinin fesih hakkının bulunduğu değerlendirilmektedir.<sup>608</sup> Burada önemli olan diğer bir husus, istirahati gerektiren durumun ya da hastalığın futbolcunun futbol faaliyetlerinden kaynaklanmamış olması gerekliliğidir. Özel hayatından kaynaklanan bir sebeple ortaya çıkan sakatlık, istirahati gerektiren hal veya hastalığı nedeniyle sahalardan uzak kalarak futbol faaliyeti icra edememesi durumunda bu hüküm uygulama alanı bulabilecektir. Kaldı ki bazı görüşlerde futbol faaliyetine tekrar dönebilmek için gerekli olan hazırlık

---

<sup>607</sup> Aydos, Oğuz Sadık, s.654.

<sup>608</sup> Petek, Hasan, s.244

sürecinin de iyileşme sonrası döneme dahil edilmesi gerekliliği vurgulanmıştır.<sup>609</sup> Bir spor hukuku sözleşmesi olan profesyonel futbolcu sözleşmelerinde uzun süre antrenmanlardan uzak kalan sporcuların fiziksel kondisyonlarını eski hale getirmek belli bir zaman dilimi içerisinde mümkün olabileceğinden hareketle bu değerlendirmeye katılmak yerinde olacaktır. Ancak burada altı aylık toplamda hesaplanan futbol faaliyetinden uzak kalma süresinin bir futbol sezonu içerisinde değerlendirilmesi gerektiğinin talimat metninde açık bir şekilde ifade edilmesinin isabetli olacağı da ayrıca değerlendirilmektedir. Çünkü her ne kadar profesyonel futbolcu sözleşmeleri genellikle bir ya da iki senelik imzalanıyor olsa da bazı sözleşme örneklerinde daha fazla süreli imzalanmış sözleşmeler söz konusu olabilmektedir. Dolayısıyla birkaç yıldan daha süreli bir sözleşmede futbol kulübünün toplam sözleşme süresi içinde altı aylık sakatlık ya da hastalık halinin haklı fesih nedeni olarak kabul edilmesi hakkaniyete uygun olmayacaktır.

Futbolcuların sportif faaliyetlerini icra etmekten uzak kalacakları bir diğer haklı fesih gerekçesi olarak futbolcuların ceza alması PFSTT’de düzenlenmiştir. Burada belirtilen cezalar; men cezaları ve hak mahrumiyetine ilişkin cezalardır. Bunlara ilişkin detaylara Futbol Disiplin Talimatında da yer verilmiştir. Yargı kararlarının kesinleşmesinin önemi futbol hukukunda da uygulanmaktadır. Profesyonel Disiplin Kurulu’nun(PFDK) verdiği disiplin cezalarının kesinleşmiş olması gerekir. Bu amaçla üst kurul niteliğindeki Tahkim Kurulu’nun kararları cezaların kesinleşmesi açısından önemlidir. PFDK tarafından verilen kararların bir haftalık süre içinde Tahkim Kurulu’na başvurularak itirazı yapılabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmaması ya da yapılan başvurunun reddedilmesi durumlarında verilen cezalar kesinleşir. Sözleşmenin haklı

---

<sup>609</sup> Aksoy, Onur, s.73

nedenle feshedilebilmesi için futbolcuların almış oldukları cezaların kesinleşmesi aranmaktadır.<sup>610</sup>

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinde futbol kulüplerinin ve futbolcuların karşılıklı olarak birbirlerine karşı bazı yükümlülükleri bulunmaktadır. Sözleşmeye dayanan genel yükümlülüklerinin yanı sıra PFSTT'nin 25.maddesinde futbolcular için bazı ilave yükümlülükler getirilmiştir. Bunlar; futbolcunun maçlarda oynayabilmek için gerekli işlemlerin takibini yaparak istenen belgelerin teminini sağlama, federasyonun ya da kulüplerin düzenlemiş olduğu eğitim faaliyetlerine ve kurslara katılım sağlama, istirahat raporlarının belli bir süre içinde federasyona ve kulübe bildirimini yapma yükümlülükleri olarak sıralanmıştır. Talimatın futbolcular için getirdiği ilave yükümlülüklerin yerine getirilmemesi durumu; kulübün menfaatinin zarar göreceği ve iş görme ediminin gerçekleşmesinin olumsuz yönde etkileneceğinden dolayı fesih sebebi olarak kabul edilmektedir.<sup>611</sup>

## **2. Futbolcuların Fesih Hakkı**

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinde futbolcuların da sözleşme ilişkisinin devam etmesinin mümkün olmadığı hallerde sözleşmeyi feshedebilme hakkının bulunduğu ilişkin kabulün hakkaniyete uygun olacağı değerlendirilmektedir.<sup>612</sup> Dolayısıyla futbol kulüpleri için olduğu gibi futbolcular için de fesih sebeplerinin sayısı sınırlı sayıda değildir.<sup>613</sup> Uygulamada da tahkim kurulunun vermiş olduğu kararlar bu doğrultudadır.<sup>614</sup>

Futbolcuların fesih gerekçelerine ilişkin düzenlemeler tahdidi nitelikte olmasa da PFSTT 28. Maddesinde bazı sebeplere ilişkin detaylar düzenlenmiştir. Bunların başında

---

<sup>610</sup> Baştürk, Faruk, s.214.

<sup>611</sup> Petek, Hasan, s.240.

<sup>612</sup> Ertaş, Şeref / Petek, Hasan, s.353

<sup>613</sup> Baştürk, Faruk, s.220

<sup>614</sup> TFF Tahkim Kurulu 25.06.2009 T., 2009/190 E., 2009/384 K. (Kararlar 2008-2011, s.386-393)

futbolcuya ücretinin ödenmemesi gelmektedir. Talimatta yer alan düzenlemeye göre; ücretin ödenmemesine dayanarak futbolcunun fesih hakkını kullanabilmesi için federasyona ve kulübe 30 günlük süre zarfında ücretinin ödenmesi amacıyla noterden ihtar çekmesi gerekmektedir. Bu süre zarfının bitiminde hala futbolcunun ücreti ödenmezse, futbolcu 7 gün içerisinde sözleşmeyi feshedebilir. Buradaki futbolcunun hakkını gözeten fesih gerekçesi kullanılırken futbol kulüplerinin de menfaati gözetilerek talimatta yer alan sürelerle ilgili hususlar üzerinde ciddi bir denetim mekanizması oluşturulmaya çalışılmaktadır.<sup>615</sup>

Noter marifetiyle yapılan ihtarın federasyona da yapılması bilgi verme amacıyla yapılmaktadır. Bu bağlamda TFF'nin herhangi bir karar alarak feshe ilişkin değerlendirme yapması söz konusu değildir. Doktrinde borcunu yerine getirmeyerek temerrüde düşmüş olan futbol kulüplerine ayrıca otuz günlük süre verilmesinin hakkaniyete uygun olmadığı yönünde görüşler de mevcuttur.<sup>616</sup>

Ancak uygulamada hukuki sürecin başlatılacağını anlayan futbol kulüplerin bu otuz günlük süre zarfında borçlarını ödediği ve borca aykırılık halinin sona erdirildiği de dikkate alındığında düzenlenen sürenin azaltılmasının mümkün olabileceği ancak tamamen kaldırılmasının her iki taraf için de aleyhe olabileceği değerlendirilmektedir. Ayrıca burada yer alan otuz günlük süre zarfında futbol kulüpleri tarafından ödeme yapılırsa, ödemenin futbolcuya bildirilmesi gereklidir. Tahkim kurulu bir kararında; otuz günlük süre zarfında ödemenin yapılmış olmasına rağmen sözleşmenin futbolcu tarafından feshedilmesini hukuka uygun bulmuştur.<sup>617</sup>

Sözleşmede yer alan edimler yalnızca ücretten ibaret değildir. Ücret haricindeki edimler ifa edilmediği takdirde de futbolcuların sözleşmenin feshini istemesi

---

<sup>615</sup> TFF Tahkim Kurulu 27.01.2005 T., 2004/226 E., 2005/11 K.sayılı kararı.

<sup>616</sup> Aydos, Oğuz Sadık, s.664.

<sup>617</sup> TFF Tahkim Kurulu 12.02.2008 T., 2008/87 E., 2008/64 K.

mümkündür. Zira PFSTT’de de bu husus, ücret ödenmemesi durumundaki fesih müessesesi gibi detaylıca düzenlenmiştir. Burada da aynı şekilde futbolcu tarafından futbol kulübüne süre verilmek suretiyle yerine getirilmeyen edimin ifası talep edilmelidir. Bu süre zarfında da futbol kulübü edimi yerine getirmediği takdirde yedi günlük süre içerisinde futbolcunun sözleşmeyi sona erdirmeye hakkı bulunmaktadır.<sup>618</sup>

Futbol kulüplerinin sözleşmeyi feshedebilmesi için bir başka gerekçe olarak da yine PFSTT’nin 28. Maddesinde; bir futbol sezonu içerisinde resmi müsabakaların yüzde onundan daha az forma giyen futbolcuların sözleşmelerini feshedebileceği hususu düzenlenmiştir. Sportif sebeplerle sözleşmenin feshedilebilmesi için futbol sezonunun son müsabakasının bitiminden itibaren 15 günlük süre zarfında futbolcunun fesih hakkını kullanması gerekmektedir. Sportif gerekçelerle az forma şansı bulan futbolcunun fesih hakkını kullanabilmesi için müsabakalarda bulunamama sebeplerinin kendisinden kaynaklanmaması gerekir. Örneğin uzun süren sakatlıklar ya da antrenman disiplinine aykırı hareket etmekten dolayı maçlarda görev verilmeyen futbolcuların bu gerekçeye istinaden sözleşmeyi feshetme imkanı bulunmayacaktır.<sup>619</sup>

---

<sup>618</sup> Aydos, Oğuz Sadık, s.665.

<sup>619</sup> Ertaş, Şeref / Petek, Hasan, s.352.

## **II. PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİ VE SONA ERMENİN NETİCELERİ**

### **A. Sözleşmenin Sona Ermesi**

Genel manada borç ilişkileri fesih, ifa, iptal ve dönme gibi sebeplerle sona ermektedir.<sup>620</sup> Bunlar dışında fiil ehliyeti kaybı, iflas, sürenin bitmesi ve ölüm gibi nedenler de borç ilişkisini sona erdiren durumlardır.<sup>621</sup> Profesyonel futbolcu sözleşmelerinde de futbol kulüpleri ile futbolcular arasında kurulan borç ilişkileri farklı gerekçelerle sona ermektedir. Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin sona ermesi taraflardan kaynaklı olabileceği gibi daha önceden yapılmış bir anlaşmaya dayanarak veya daha sonra alabilecekleri kararlar neticesinde de gerçekleşebilir.<sup>622</sup> Dolayısıyla futbolcu sözleşmelerinin bazen futbol kulüpleri bazen de futbolculardan dolayı belirlenen süreden önce sona erebilir.<sup>623</sup>

### **B. Sözleşmenin Sona Erme Çeşitleri**

#### **1. Kendiliğinden Sona Erme**

Sözleşmelerin sona ermesi genel anlamda fesih yoluyla gerçekleşmektedir. Fesih haricinde sözleşmelerin sona ermesi hiçbir hukuki işlem gerçekleşmeden sözleşmenin kendiliğinden son bulmasıdır. Bu durumda tarafların iradelerinin hiçbir etkisi bulunmaz. Taraf iradeleri dışında meydana gelen bir olayın sonucunda sözleşmenin sona ermesi söz konusu olur.<sup>624</sup> Profesyonel futbolcu sözleşmelerinde kendiliğinden sona ermenin gerçekleşmesi; sürenin dolması, ölüm hali, iflas hali, imkansızlık sebebiyle sözleşmenin

---

<sup>620</sup> Kaplan, E. Tuncay Senyen, “Belirli Süreli İş Sözleşmelerinin Haksız Feshi ve Türk Borçlar Kanunu Tasarısında Getirilen Yeni Düzenlemeler” Osman Güven Çankaya’ya Armağan, Kamu-İş, (s. 213-229), Ankara, 2010, s. 214

<sup>621</sup> Eren, Fikret, s. 1257.

<sup>622</sup> Petek, Hasan, s.338.

<sup>623</sup> Kuper, Simon, s. 257.

<sup>624</sup> Baştürk, Faruk, s. 184.

son bulması, bozucu koşulun gerçekleşmesi ve futbol kulübünün tüzel kişiliğinin kaybolması gibi nedenlerle söz konusu olmaktadır.<sup>625</sup>

#### **a. Sürenin Dolması**

Profesyonel futbolcu sözleşmeleri belirli süreli sözleşme tiplerindendir. Belirli süre içeren sözleşme tiplerinde; belirlenen süre bitince sözleşmeler kendiliğinden son bulmaktadır. Özel hukuk sözleşmeleri kapsamında ele alındığında belirsiz süreli sözleşmeye dönüşeceğinin kabulü gerekse de tip sözleşme niteliğindeki profesyonel futbolcu sözleşmelerinin özelliği gereği bu dönüşüm söz konusu olmamaktadır. Çünkü profesyonel futbolcu sözleşmelerinin geçerliliğinde yazılılık şartıyla birlikte TFF tarafından tescil şartı da öngörülmektedir.<sup>626</sup> Zira profesyonel futbolcu sözleşmelerinde süre belirlenmesinin amacı borcun zamanla sınırlanmasıdır.<sup>627</sup>

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin sürenin dolmasıyla kendiliğinden sona ereceğini düzenleyen bir hüküm PFSTT’de yer almadığı gibi FIFA talimatlarında da bulunmamaktadır. Fakat uygulamada herhangi bir bildirim gerekmeksizin sürenin bitimiyle sözleşmenin sona ermesi konusunda herhangi bir tartışma bulunmamaktadır. Hatta futbol sistemine getirilen ve bu hususa ilişkin herhangi bir karışıklık oluşmaması için sıklıkla kullanılan Transfer Eşleştirme Sistemi adı altında bir uygulama bulunmaktadır. TMS uygulaması sayesinde uluslararası transferlerin gerçekleştirilmesinde tüm detaylar bu sisteme yüklenmektedir. Bu sistem sayesinde uluslararası futbolcu transferleri gerçekleştirilirken yeni transfer sözleşmesi gerçekleştirmeyi düşünen futbol kulüplerinin, futbolcu ile eski kulübü arasında geçerli olan sözleşmenin ne zaman sona ereceğini görmesi sağlanarak buna ilişkin

---

<sup>625</sup> Petek, Hasan, s.342.

<sup>626</sup> Baştürk, Faruk, s. 190.

<sup>627</sup> Seliçi, Özer, “Borçlar Kanununa Göre Sözleşmeden Doğan Sürekli Borç İlişkilerinin Sona Ermesi”, İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1976, s. 71.

uyuşmazlıkların önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Belirli süreli sözleşme tipi niteliğinde olan profesyonel futbolcu sözleşmelerinde belirlenen sürenin sona ermesiyle sözleşme kendiliğinden son bulacaktır. Özel düzenlemelere yer verilen PFSTT’de bu sözleşme tipinin en çok 5 sene, on sekiz yaşının altındaki futbolcuların taraf olduğu sözleşmelerde ise 3 sene süreli olarak belirlenebileceği hususu düzenlenmiştir. Süreye ilişkin profesyonel futbolcu sözleşmelerindeki diğer bir düzenleme ise; sözleşme sona erme tarihlerinin 31 Mayıs olması gerektiğine ilişkin hükümdür. Sürenin dolması sonucunda sözleşmelerin kendiliğinden sona ermesinde fesih sonucunda oluşan hukuki neticeler uygulanmaz.<sup>628</sup>

Uygulamada sıklıkla karşılaşılan bir durum olarak opsiyon müessesesinin profesyonel futbolcu sözleşmelerinde önemli bir yeri bulunmaktadır. Futbolcular ve futbol kulüpleri sözleşmeye koyacakları bazı hükümlerle belirli şartların gerçekleşmesi durumunda veya her iki tarafın ya da taraflardan birinin lehine uzatma opsiyonları belirleyebilmektedir. Bu şekilde belirlenen opsiyonların taraflarca birlikte kararlaştırılması durumunda geçerli olduğu kabul edilmektedir.<sup>629</sup> Doktrinde yeri bulunan opsiyonlu sözleşmeler profesyonel futbolcu sözleşmelerinde de akdedilmektedir.<sup>630</sup>

Opsiyonlu sözleşmelerde yer alan opsiyon hakkının hükümleri daha önce kararlaştırılmış olmalıdır. Opsiyon hakkının sahibine tek taraflı irade beyanıyla yetki verilmektedir.<sup>631</sup> Opsiyon hakkı tanınan tarafın bu hakkı kullanabilmesi için karşı

---

<sup>628</sup> Yürekli, Sabahattin, “Türk Borçlar Kanunu’na Göre Hizmet Sözleşmesinin Sona Ermesi” Seçkin Yayınevi, Ankara, 2016, s. 127.

<sup>629</sup> Baştürk, Faruk, 187

<sup>630</sup> Ertas, Şeref / Petek, Hasan, s. 356

<sup>631</sup> Buz, Vedat, ”Medeni Hukukta Yenilik Doğuran Haklar”, Yetkin Yayınları, Ankara, 2005, s. 160; Türkkan, Adnan, “Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi ve Opsiyon Hakkı”, Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. Atilla Elmas Armağanı, s. 763-772, Ankara, 2012, s. 767

taraftan irade beyanı alınması gerekmemektedir.<sup>632</sup> Uygulamada profesyonel futbolcu sözleşmelerinde karşılaşılan opsiyon hakkı genellikle futbol kulüplerine tanınan bir hak olarak görülmektedir. Örneğin üç yıl süreli bir profesyonel futbolcu sözleşmesinin bir yıl uzatılmasına ilişkin opsiyon hakkının tanınmasıyla birlikte sözleşme dört yıllığına imzalanmış gibi değerlendirilmektedir. Sıklıkla karşılaşılan 3+1 yıllığına, 2+1 yıllığına, 1+1 yıllığına sözleşme imzalanmasına ilişkin durumlarda futbol kulüpleri +1 yıllık kısmında kendi menfaatlerini gözeterek hareket etmektedir. Ancak esasında opsiyon hakkında, kimin lehine düzenlenebileceğine ilişkin husus değerlendirilirken hukuka aykırılık taşımamasına dikkat etmek icap etmektedir. Tanınan opsiyon hakkının hukuka aykırı nitelik taşımaması için hukukun genel ilkeleriyle birlikte TMK 23. Madde bağlamında kişisel özgürlükler ve ekonomik faaliyetleri koruma ilkesi dikkate alınmak suretiyle değerlendirme yapmak gerekir.<sup>633</sup>

Opsiyon hakkına ilişkin tahkim kararları incelendiğinde; bu hakkın her iki taraf için de tanınması gerektiğine vurgu yapılmaktadır. Yalnızca futbol kulüpleri ya da futbolcu lehine opsiyon hakkının tanındığı durumlarda opsiyon hakkının geçerliliğini etkileyeceği değerlendirilmektedir. Örneğin Türkiye’de tanınırlığı yüksek bir futbolcu olan Mehmet Aurelio ile Türkiye profesyonel liglerinin en önemli futbol kulüplerinden biri olan Fenerbahçe Spor Kulübünün tarafları olduğu bir profesyonel futbolcu sözleşmesinde opsiyon hakkının tek taraflı olarak futbol kulübüne verilmesi ve bunun karşılığında futbolcuya uzatılan yeni sezon için mali iyileştirme belirlenmemesinden dolayı opsiyon hakkını geçersiz kılan bir tahkim kurulu kararı bulunmaktadır.<sup>634</sup>

Türkiye’de tahkim kurullarınca alınan opsiyon hakkına ilişkin değerlendirmelerin yanı sıra uluslararası tahkim kararlarında da bazı tespitlere yer

---

<sup>632</sup> Türkkan, Adnan, s. 768.

<sup>633</sup> Baştürk, Faruk, s. 189.

<sup>634</sup> TFF Tahkim Kurulu E. 2009/307, K. 2009/469, 20.08.2009

verilmektedir. Bu bağlamda CAS ve DRC içtihatlarına bakıldığında; özellikle opsiyon hakkıyla beraber toplam sözleşmenin süresinin en fazla esas sözleşmenin süresi kadar olabileceğine yönelik kararlar bulunmaktadır. Yani 5 yıllık maksimum sözleşme süresinin opsiyon hakkı kullanılarak aşılması gerekmektedir. Diğer önemli bir değerlendirme olarak; opsiyon hakkı kullanılırken geçerli olan sözleşme sona ermeden kullanılmasının gerekli olduğuna ilişkindir. Bir başka husus; opsiyon hakkının kullanılması durumunda opsiyonlu süre diliminde hak edeceği ücret alacağının belirsiz olmaması gerekmektedir. Yani esas sözleşmede bu hususa ilişkin miktar açık bir şekilde belirlenmiş olmalıdır. Ayrıca bu belirlenen miktarın opsiyon süresi, önceki futbolcunun hak etmiş olduğu ücret alacağına göre bariz bir şekilde arttırılmış olması gerekliliğine yapılan vurgudur. Son olarak da; mevcut sözleşmede opsiyon hakkının kullanılmasına ilişkin düzenlemenin açıkça yapılmış olması gerekmektedir. Buna ilişkin dikkat çekici bir kararda DRC; mevcut sözleşmede yer alan opsiyon hakkına ilişkin düzenlemenin sözleşme metninin ortalarında bulunmasından dolayı geçersiz olacağına ve bu hakkın sözleşmenin en sonunda olacak şekilde düzenlenerek vurgulanmış olması gerektiğine dair tavsiyesiyle birlikte karara konu olaydaki opsiyon hakkını iptal etmiştir. Gerek iç hukuk talimatlarında gerekse de uluslararası futbol hukuku düzenlemelerinde yer almayan futbolcuyu koruyucu düzenlemelerin Tahkim Kurulu ya da uluslararası yargılama organları kararlarında yer almasına dair önemli bir örnek niteliği taşıyan bu kararın futbol hukukundaki yeri de büyük önem arz etmektedir.<sup>635</sup>

Yine futbol hukukunda önemli bir müessese olan opsiyon hakkına ilişkin başka bir karara da CAS tarafından imza atılmıştır.<sup>636</sup> Bu kararda CAS; yukarıda sayılan

---

<sup>635</sup> De Weger, Frans, “The Jurisprudence of FIFA Dispute Resolution Chamber”, Den Haag, Hague/Hollanda, TMC Asser Press, 2.Baskı, 2016, s. 169-188.

<sup>636</sup> CAS 2013/A/3260, Grêmio Foot-ball Porto Alegrense v. Maximiliano GastónLópez, 4 Mart 2014, jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/3260.pdf (Erişim Tarihi:10.11.2023)

kriterlerin yanı sıra opsiyon hakkına ilişkin sürenin ana sözleşmede yer alan süreyle orantılılık taşıması gerektiğini belirterek opsiyon hakkının bir defa ile sınırlanmasına ilişkin tavsiyede bulunmuştur.<sup>637</sup>

## **b. Ölüm Hali**

Ölüm hali sonucunda kişilik sona ermektedir.<sup>638</sup> Ölüm sonrasında şahsiyet sona erdiği için kişilik hakları son bulur.<sup>639</sup> Şahsa bağlı haklar da sona ererken kişiliğe bağlı olmayan haklarla borçlar mirasçılara intikal etmektedir.<sup>640</sup>

Genel hükümler bağlamında hizmet sözleşmelerinin, hizmet borcunun niteliği itibarıyla kişiliğe sıkı sıkı bağlılığı bulunduğundan dolayı ölüm halinde borcun mirasçılara intikal etmesi söz konusu olmayacaktır.<sup>641</sup> Bu nedenle Borçlar Kanunu'nun 440. Maddesi hizmet sözleşmelerinde işçilerin ölümüyle sözleşmelerin sona ereceğini düzenlemiştir.<sup>642</sup> Aynı kanun uyarınca sözleşmelerin bu nedenle sona ermesi için hiçbir hukuki işleme gerek duyulmamaktadır.<sup>643</sup> Bu tip durumlarda işverenlerin, ölen işçinin mirasçılarından iş görmeye ilişkin edimini ifa etmesi mümkün olmayacaktır. Bu husus bir önceki Borçlar Kanunu döneminde de aynı şekilde düzenlenmiştir.<sup>644</sup>

Profesyonel futbolcu sözleşmeleri ise niteliği gereği futbolcunun şahsının çok daha ağır bastığı bir ilişki içermektedir.<sup>645</sup> Zira futbol kulüpleri aradaki sözleşme gereği

---

<sup>637</sup> De Weger, Frans, s.188-189.

<sup>638</sup> Oğuzman M. Kemal / Seliçi Özer / Özdemir Saibe Oktay, s. 19

<sup>639</sup> Serozan, Rona, s. 425

<sup>640</sup> İmre, Zahit, "Medeni Hukuka Giriş" Yenilenmiş ve Genişletilmiş 2. Bası, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1976, s. 458

<sup>641</sup> Süzek, Sarper, s. 554

<sup>642</sup> Dural, Mustafa / Ögüz, Tufan, s. 21

<sup>643</sup> Eren, Fikret, s. 569.

<sup>644</sup> Aydın, İbrahim, s. 54.

<sup>645</sup> Ertaş, Şeref / Petek, Hasan, s. 356

futbolcunun futbol faaliyetini bizzat icra etmesini beklemektedir. Dolayısıyla burada futbolcuların yeteneklerinin ön planda tutulduğu futbol oynama becerisi gözetilerek sözleşmelerin gerçekleştirildiği nazara alındığında futbolcunun ölümü durumunda sözleşme kendiliğinden son bulacaktır.<sup>646</sup> Ancak burada ölüm kavramının nasıl değerlendirileceği de önem arz etmektedir. Futbolcunun ölmüş olacağı şüphesiyle ölüm karinesinin uygulandığı ya da mahkeme kararıyla gaiplik kararı verildiği durumlarda da sözleşmenin kendiliğinde sona erdiği kabul edilmektedir. Genel hükümler gereğince TMK 30. Maddesine istinaden cesedi bulunamamış olan bir kişinin ölümü kesin olarak kabul ediliyorsa o kişi ölmüş olarak kabul edilmektedir. Yine genel hükümler uyarınca TMK 32. Madde uyarınca ölüm tehlikesiyle kaybolmuş ve uzun zamandır haber alınamamaktaysa mahkeme tarafından o kişinin gaipliğine dair karara hükmedilebilir. İkisi arasındaki en önemli fark; ölüm karinesinde, mahkeme kararına ihtiyaç duyulmamaktadır. Ancak gaipliğe dair kararın mutlaka yargı kararı olarak alınmış olması gerekmektedir. Bu yargı kararı gereği gaiplik de ölümle aynı sonuçlar doğurmaktadır. Dolayısıyla her iki durumda da aynı ölümde olduğu gibi sözleşmenin kendiliğinden sona ermesine ilişkin hükümler uygulanmaktadır.<sup>647</sup>

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinde futbolcunun ölümü, ölüm karinesiyle ölmüş olarak kabul edildiği veya gaipliğine hükmedildiği hallerde; kendiliğinden sona erme hükümleri uygulanacaktır. Fakat bu durumlarda futbolcuların yasal mirasçılarınca, futbolcuyla kulübü arasında mevcut bulunan ilişkiden kaynaklı alacakların futbol kulübüne ileri sürülmesi mümkündür.<sup>648</sup>

---

<sup>646</sup> Petek, Hasan, s. 340

<sup>647</sup> Baştürk, Faruk, s.191.

<sup>648</sup> Petek, Hasan, s.340.

### c. Futbol Kulübü Tüzel Kişiliğinin Son Bulması

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin taraflarından biri olan futbolcuların ölümü sonucu sözleşmenin sona ermesine benzeyen bir diğer durum ise; sözleşmenin diğer tarafı olan futbol kulüplerinin tüzel kişiliklerinin son bulmasıdır. Fiil ve hak ehliyetinin ortadan kalkmasına sebebiyet veren tüzel kişiliğin kaybolması halinde, herhangi bir hukuki işleme gerek kalmaksızın futbol kulüplerinin yapmış olduğu sözleşmeler kendiliğinden sona ermiş olur.<sup>649</sup>

Anonim şirket statüsündeki futbol kulüplerinin sona erme nedenlerine ilişkin hususlar Türk Ticaret Kanununda düzenlenmektedir. Genel ve özel haller olarak iki farklı kategoride sona erme nedenleri bulunmaktadır. Burada önemli olan husus; sona erme ile şirketlerin tüzel kişilikleri derhal son bulmayıp tasfiye sonrasına kadar tüzel kişilikleri var olmaya devam edecektir. Tasfiye işlemlerinin sona ermesinden itibaren tüzel kişiliğin kaybedilmesi söz konusu olmaktadır. Genel sona erme ve özel sona erme nedenleri kanundan kaynaklanan ayrımdır. Bu bağlamda genel sona erme nedenlerine bakıldığında; ana sözleşmedeki sürenin dolması, işletmeye ilişkin konunun gerçekleşmesi ya da gerçekleşmesinin olanaksız hale gelmiş olması, ana sözleşmedeki herhangi bir sona ermeye ilişkin sebebin gerçekleşmiş olması, son bulmaya istinaden alınmış bir genel kurul kararının bulunması, şirketin iflasına ilişkin verilmiş olan bir karar bulunması gibi haller anonim şirketlerin genel sona erme sebepleri olarak düzenlenmiştir. Bu genel sebepler içinde yer alan iflasın, doğrudan sözleşmeyi sona erdirmeyeceği önemli bir noktadır.<sup>650</sup> Çünkü iflas külli bir icra mekanizmasını ifade eder. Bu durumda tasfiye işlemleri iflas idaresi tarafından yürütülür. Zira iflas durumunda sözleşmenin ifası engellenmediği gibi imkânsızlık halinin olduğu da

---

<sup>649</sup> Petek, Hasan, s. 340

<sup>650</sup> Şener, Oruç Hami, s.607.

söylenemeyecektir.<sup>651</sup> Doktrinde de; iflas durumunun sözleşmelerin haklı nedenle feshedilmesi için bir sebep olup olmadığı hususu tartışılmaktadır. Daha isabetli olan ve ağırlıklı olan görüş; iflas, sözleşmelerin haklı nedenle feshedilmesine ilişkin bir gerekçe olmadığı yönündedir.<sup>652</sup> İflas halinde profesyonel futbolcu sözleşmesinde de benzer durum ortaya çıkmaktadır. Şirket statüsü bulunan futbol kulüplerinin iflas etmesi durumunda infisah hükümleri uygulanarak tasfiye süreci derhal başlatılır.<sup>653</sup> Fakat tasfiye sürecinin başlatılmış olması ve iflasa karar verilmesi söz konusu şirket niteliğindeki futbol kulübünün tarafı olduğu profesyonel sözleşmesini doğrudan sona erdirmemektedir.<sup>654</sup> Profesyonel futbol sözleşmelerinin tasfiye aşamasında şirketlere olumlu manada katkılarının olduğunun kabul edilmesi durumunda futbolcuların faaliyetlerine devam edebileceği görüşü bulunmaktadır.<sup>655</sup>

Şirketlerin özel sona erme nedenlerinden<sup>656</sup> ilki; şirketlerin yasal organlarında bulunan eksikliklerdir.<sup>657</sup> Uzun süredir devam eden yasal olarak bulunması gereken şirket organlarından birindeki eksiklik mahkemece alınacak karara istinaden şirketin feshedilmesiyle sonuçlanmaktadır.<sup>658</sup> Bir diğer özel sona erme sebebi olarak da; haklı gerekçeler bulunmaktaysa şirket sermayesi için onda bir, halka açık şirketlerdeki

---

<sup>651</sup> Kuru, Baki / Aydın, Burak “İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku” Yetkin Yayıncılık, 8. Baskı, İstanbul, 2023, s. 488- 489.

<sup>652</sup> Baştürk, Faruk, s. 192-193

<sup>653</sup> Pulaşlı, Hasan, s.411.

<sup>654</sup> Baştürk, Faruk, s. 192.

<sup>655</sup> Petek, Hasan, s.192

<sup>656</sup> Poroy, Reha / Tekinalp, Ünal / Çamoğlu, Ersin, s. 94

<sup>657</sup> Şener, Oruç Hami, s. 628.

<sup>658</sup> Karahan, Sami, s. 752

yirmide birlik temsil edilen pay sahiplerinin mahkemeye yapacakları başvuru neticesinde şirketin feshedilmesine karar verilmesi durumudur.<sup>659</sup>

#### **d. İmkansızlık**

İfanın imkansızlığı, borç ilişkilerinde borcun icra edilemeyecek hale gelmesini ifade etmektedir. Bu imkansızlık hali doğal olaylardan dolayı olabileceği gibi üçüncü bir şahsın fiili ya da doğrudan borçlu fiilinden de kaynaklanabilmektedir. Maddi sebeplerden veya hukuki sebeplerden kaynaklanan imkansızlık hali ikiye ayrılmaktadır. Doğrudan borçlu tarafından imkansızlık mevcut iken başkalarınca ifa edilebilirlik mümkün ise sübjektif imkansızlık şeklinde değerlendirilir. Şayet söz konusu ifa imkansızlığı yalnızca borçlu açısından değil de borcun konusu itibariyle hiç kimse tarafından ifa edilemeyecekse şekilde imkansız hale gelmişse objektif imkansızlıktan söz edilir. Eğer sözleşmelerin kurulmasından önce var olan bir objektif nitelikte imkansızlıktan söz ediliyorsa sözleşmenin kesin hükümsüzlüğü sonucu doğacaktır.<sup>660</sup> Bu durumda ortaya çıkan kesin hükümsüzlük durumunda sözleşmenin geçersizliği söz konusu olabileceği gibi herhangi bir sonuç da doğmamış olacaktır.<sup>661</sup> Bu bakımdan tarafların “culpa in contrahendo” prensibine göre zararlarını tazmin etme yolu uygulama alanı bulabilecektir.<sup>662</sup>

Sözleşme kurulduktan sonra ortaya çıkan imkansızlık hali ise; sözleşmelerin geçerli olarak kurulmuş olsalar dahi sona ermesine sebebiyet verebilmektedir.<sup>663</sup> Yani

---

<sup>659</sup> Bilgili, Fatih / Demirkapı, Ertan, s. 565

<sup>660</sup> Oğuzman, M. Kemal / Öz, Turgut, s.447

<sup>661</sup> Eren, Fikret, s.1067.

<sup>662</sup> Kılıçoğlu, Ahmet, s.61-62.

<sup>663</sup> Oğuzman, M. Kemal / Öz, Turgut, s.449

imkansızlığın ortaya çıkış zamanı önem arz etmekte olup, bu zamana göre başlangıçtaki ya da sonraki imkansızlık halleri şeklinde farklılık göstermektedir.<sup>664</sup>

Genel anlamda sözleşmeler hukukunda imkansızlığın sonuçları bu şekildeyken futbol hukukundaki görünümünde taraflara göre ayrı ayrı ele almak daha isabetli olacaktır. Çünkü profesyonel futbolcu sözleşmelerinin taraflarından biri olan futbol kulüpleri açısından imkânsızlıktan dolayı sözleşmelerin sona ermesi sonucuna varılamayacaktır. Çünkü futbol kulüplerinin sözleşme gereği üstlenmiş oldukları borç, ücret ödemeye ilişkindir. Para borcu niteliğinde olan bu borç tipi açısından ifanın imkansızlığı mümkün olmayacaktır.<sup>665</sup>

Futbolcular açısından bakıldığı zaman ise tam tersi bir durum söz konusudur. Kişisellik unsurunun oldukça ön planda olduğu profesyonel futbolcu sözleşmelerinde imkansızlık objektif nitelikte değil de sübjektif nitelikte olsa bile yine sözleşmenin sona ermesine sebep olacaktır. Söz konusu imkansızlığın sözleşme imzalanmadan önce olması durumunda kesin hükümsüzlük söz konusu olurken; sözleşme imzalanmasından sonra ortaya çıkacak olan bir imkansızlık hali borcun sone ermesine sebep olmaktadır. Fakat burada önemli olan husus; söz konusu imkansızlıkta futbolcunun kusurunun bulunmamasıdır. Eğer futbolcunun meydana gelen imkansızlık halinde kusuru bulunuyorsa o zaman borcun içeriği değişerek ortaya çıkan zararın tazmini değişen borcun muhteviyatı haline gelir.<sup>666</sup>

---

<sup>664</sup> Topuz, Seçkin / Canbolat, Ferhat, “Türk-İsviçre ve Alman Borçlar Hukukunda İmkansızlığın Düzenlenişi”, AÜHFD, C.57, S.3, 2008, s.676.

<sup>665</sup> Petek, Hasan, s.196.

<sup>666</sup> Baştürk, Faruk, s.197.

### e. Bozucu Şart

Koşul ya da şart bir sonucun doğmasını etkileyen belirsizliği ifade eder.<sup>667</sup> Hukuki işlemlerdeki şart müessesesinde de belirsizlik hususu bulunur.<sup>668</sup> Genel manada şartın tasnifleri mevcuttur. Bunlar; geciktirici-bozucu, iradi olan-iradi olmayan ve olumlu-olumsuz şartlar şeklindedir.<sup>669</sup> Bozucu şartın doktrinde kullanılan diğer bir adı; infisahi koşuldur.<sup>670</sup>

Bir hukuki işlemin hükümleri ve sonuçlarının doğması ilerde gerçekleşmesi muhtemel bir olaydan dolayı ortadan kalkacaksa bu duruma bozucu şart denir.<sup>671</sup> Bozucu şartın varlığı halinde sözleşmenin hükümleri ve sonuçları başta doğmuş<sup>672</sup> fakat şart gerçekleşmesiyle beraber bu hükümler ve sonuçların ortadan kalkması söz konusu olmaktadır.<sup>673</sup> Bozucu koşulun gerçekleşmesinden dolayı ortadan kalkacak olan hüküm ve sonuçlar; aksi kararlaştırılmamışsa ya da işin niteliği gereği aksi anlaşılmadığı müddetçe ileriye etki edecek şekilde olmaktadır.<sup>674</sup> Dolayısıyla bozucu koşul meydana

---

<sup>667</sup> Kılıçoğlu, Ahmet, s. 763

<sup>668</sup> Akıntürk, Turgut / Karaman, Derya Ateş, “Borçlar Hukuku Genel Hükümler Özel Borç İlişkileri”, 30. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul, 2022, s. 156.

<sup>669</sup> Şenyüz, Doğan, “Borçlar Hukuku Genel ve Özel Hükümler”, Ekin Yayınları, 10. Baskı, Bursa, 2021, s. 200.

<sup>670</sup> Akıntürk, Turgut / Karaman, Derya Ateş, s. 154

<sup>671</sup> Kılıçoğlu, Ahmet, s.952

<sup>672</sup> Şenyüz, Doğan, s. 200

<sup>673</sup> Oğuzman, M. Kemal / Öz, Turgut, s.509

<sup>674</sup> Seliçi, Özer, s. 68

gelene kadar doğan borçların varlığı sürecektir.<sup>675</sup> Fakat bozucu koşul meydana geldikten sonra yeni borçların doğması söz konusu olmayacaktır.<sup>676</sup>

Bozucu koşulun ahlak kurallarına ve hukuka aykırı olmaması gereklidir.<sup>677</sup> Hukuka ya da ahlaka uygun olmayan bozucu şart kesin hükümsüzlüğe tabi olacaktır.<sup>678</sup>

Futbol hukukunda da bozucu koşula sık sık rastlanmaktadır. Bir futbolcunun başka bir futbol kulübüne transfer edilmesi istendiğinde mevcut sözleşmenin sona ereceğine dair düzenleme bozucu koşul niteliğindedir. Veya profesyonel liglerde bulunan bir futbol kulübünün küme düşmesi durumunda futbolcusunun sözleşmesinin sona ereceğine dair hükümler bozucu koşul niteliğindedir. Bu şekilde belirlenen bozucu koşullar profesyonel futbolcu sözleşmelerinin özel hükümlerine yazılmaktadır. Doktrinde buna benzer hükümlerin sözleşmeyi kendiliğinden sona erdirmediğine ve bu gerçekleşen koşullara istinaden karşılıklı olarak futbol kulübünün ve futbolcunun sözleşmeyi feshetmesi gerektiğine dair görüşler de mevcuttur.<sup>679</sup> Yine doktrindeki başka bir görüşe göre de; profesyonel futbolcu sözleşmelerinde bozucu koşuldansa geciktirici koşulların daha sık uygulama alanı bulabileceği ifade edilmektedir. Futbol hukukunda bu durumun örnekleri olarak; futbol kulübünün bir üst lige çıkması halinde ya da futbolcunun belli bir sayıdan fazla gol atması, kurtarış yapması, belirli bir sayıdan fazla

---

<sup>675</sup> Ayan, Mehmet “Borçlar Hukuku (Genel Hükümler)”, Adalet Yayınları, 12. Baskı, Konya, 2020, s. 146.

<sup>676</sup> Eren, Fikret, s.1199.

<sup>677</sup> Pulaşlı, Hasan, “Şarta Bağlı İşlemler ve Hukuki Sonuçları”, Dayınlarlı Hukuk Yayınları, Ankara, 1989, s. 63

<sup>678</sup> Hatemi, Hüseyin / Gökyayla, K. Emre, “Borçlar Hukuku Genel Bölüm”, Filiz Kitabevi, 5. Bası, İstanbul, 2021, s. 372.

<sup>679</sup> Petek, Hasan, s.343.

müsabakada forma giymesi koşullarında sözleşmenin süresinin uzatılmasına ilişkin alınan kararlar gösterilebilir.<sup>680</sup>

## **2. İkale (Karşılıklı Anlaşma Yoluyla Sona Erdirme) ve Fesih**

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin sona ermesi kendiliğinden olabileceği gibi taraf iradelerine bağlı olarak da sona erebilir. Tek tarafın sözleşmeyi sona erdirmeye iradesine bağlı olarak ortaya çıkan netice fesih iken her iki tarafın ortak iradesiyle sözleşmelerin sona erdirilmesi ise ikale olarak adlandırılır. Profesyonel futbolcu sözleşmelerindeki feshin görünümüne ilişkin detaylara fesih alt başlığında yer verilmişti. İkaleye ilişkin ilk belirtilmesi gereken husus ise; bunun bir sona erdirmeye sözleşmesi olduğudur. Zira profesyonel futbolcu sözleşmeleri gibi sürekli borç ilişkilerine dayanan sözleşme tiplerinde taraflar karşılıklı anlaşmak suretiyle sözleşmeyi sona erdirebilir.<sup>681</sup> Karşılıklı sözleşmeyi sona erdirmeye durumunda fesihten bahsedilemeyeceği için feshe bağlı sonuçların da varlığı söz konusu olmamaktadır.<sup>682</sup>

İkale; literatürde bozma sözleşmesi olarak da adlandırılmaktadır.<sup>683</sup> Bir diğer isim olarak da sözleşmenin ortadan kaldırılma sözleşmesidir. Her ne isimle olursa olsun söz konusu olacak sona erdirmeye işleminin sözleşme şeklinde yapılması gerekmektedir.<sup>684</sup>

İkalenin hukuki zemininde; irade özerkliğine bağlı olarak tarafların arasında akdettikleri sözleşmeyi yine aynı irade özerkliğine bağlı olarak ortadan kaldırma haklarının olması kabulü bulunmaktadır.<sup>685</sup> Tarafların aralarında düzenledikleri bu

---

<sup>680</sup> Baştürk, Faruk, s.201.

<sup>681</sup> Süzek, Sarper, s.525.

<sup>682</sup> Narmanlıoğlu, Ünal, s.336-337.

<sup>683</sup> Astarlı, Muhittin, “İş Hukukunda İkale (Bozma Sözleşmesi)”, Ankara, Turhan Kitabevi, Nisan 2013

<sup>684</sup> Kulat, Çiğdem, s. 42

<sup>685</sup> İnan, Ali Naim / Yücel, Özge, s.654

sözleşmeyle karşılıklı olarak borçlar ve alacaklarından vazgeçilmektedir.<sup>686</sup> Dolayısıyla ikale sözleşmesi neticesinde borçlu ve alacaklılık sıfatları sona ermektedir.<sup>687</sup> İ kale; hukuki olarak borçlandırıcı bir işlem niteliğinde değil tasarruf işlemi statüsündedir.<sup>688</sup>

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinde de uygulama alanı bulabilen ikale, borç ilişkisini geriye dönük değil; ileriye etkili bir şekilde sonlandırmaktadır. Çünkü niteliği gereği profesyonel futbolcu sözleşmeleri süreklilik arz eden sözleşmelerdir. Zira sözleşme gereği ifası yapılan geçmiş antrenman ve müsabakalara katılma edimleri geri alınamayacaktır.<sup>689</sup>

PFSTT'nin 26. Maddesi de profesyonel futbolcu sözleşmelerinde ikaleye ilişkin detayları düzenlemektedir. Uygulamada da sıklıkla karşılaşılan futbolcunun serbest kalması konusunun hukuki olarak sağlanması karşılıklı yapılan ikale sözleşmesiyle mümkün olmaktadır. Sözleşme süresi bitmeden önce futbolcunun başka bir futbol kulübüyle sözleşme imzalayabilmesi için hem futbolcunun hem de eski futbol kulübünün faydasına olacak şekilde futbolcunun serbest kalması amaçlı gerçekleştirilen hukuki işlem; ikaledir. Bu durumun PFSTT 26. Maddesi gereğince Türkiye Futbol Federasyonu kayıtlarına da işlenmesi gerekir.<sup>690</sup>

Futbol camiasında sürekli bahsi geçen “bonservisi elinde” ifadesi de bu kapsamda gündeme gelmektedir. Sözleşme gereği hak ettiği ücreti elde edemeyen futbolcular, alacağı karşılığında bonservisini almak isteyebilir. Böylelikle başka bir futbol kulübüyle yeni bir sözleşme imzalaması daha kolay olacaktır. Bunu yaparken futbolcular ikale sözleşmesi yapmak suretiyle mevcut devam eden sözleşmelerini

---

<sup>686</sup> Baştürk, Faruk, s.204

<sup>687</sup> Eren, Fikret, s.1258

<sup>688</sup> Erdoğan, İhsan, s.184

<sup>689</sup> Baştürk, Faruk, s.204

<sup>690</sup> Cem, Çağrı, s.88

karşılıklı olarak sona erdirerek yeni imzalanacak bir transfer sözleşmesinde yeni kulübün ödemek zorunda olacağı bonservis bedelini ödemedi transferi gerçekleştirmesini kolaylaştırabilir. Bu işlem yapılırken önem arz eden husus; ikale sözleşmesinin TFF'ye bildirilmesi hususudur. Bu geçerlilik şartı olmasa da uygulamada sona erdirilmek amacıyla ikale edilmiş sözleşme hala geçerli olarak kabul edileceği için futbolcu açısından yeni bir futbol kulübüyle sözleşme imzalayarak Türkiye Futbol Federasyonundan lisans çıkarması mümkün olamayacaktır.<sup>691</sup>

### **C. Sözleşmenin Sona Ermesinin Sonuçları**

Özel hukuk ilişkilerinde taraflar arası imzalanan sözleşmelerin sona ermesi bir takım sonuçlar doğurmaktadır. Özel hukuk sözleşmelerinin sona ermesi ile sözleşme ilişkisinden kaynaklanan borçlar muaccel hale gelmektedir. Hizmet sözleşmelerinde muaccel olma anına ilişkin detaylar TBK 442. Maddesinde düzenlenmiştir.<sup>692</sup> Hizmet sözleşmelerinde sona ermenin bir başka sonucu olarak da; sözleşme ilişkisine dayanarak tarafların birbirinden veya üçüncü kişilerden almış olduklarını geri vermesi gerekliliğidir. Bu husus da yine TBK'nın 443. Maddesinde düzenlenmiştir. Sözleşme sonrası ortaya çıkan geri verme yükümlülüğüne ilişkin olarak her iki taraf da birbiriyle kanuna aykırılık teşkil edecek bir anlaşma yapamaz.<sup>693</sup> Profesyonel futbolcu sözleşmelerine de uygun düştüğü ölçüde TBK 442 ve 443. Maddesi düzenlemelerinin uygulanması gerekir. Fesih yoluyla sona eren sözleşmelerin sonuç doğurma anı bildirim anı olarak kabul edilir.<sup>694</sup> Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin sona ermesi kendine has

---

<sup>691</sup> Ertaş, Şeref / Petek, Hasan, s. 359

<sup>692</sup> Eren, Fikret, s. 570.

<sup>693</sup> Camkurt, Mehmet Zülfi, "Belirli Süreli İş Sözleşmelerinin Sona Ermesi ve Sonuçları", TÜHİS İş Hukuku ve İktisat Dergisi, 21(4), 2008, s. 66-79.

<sup>694</sup> Kararlar-2006-2008, s.484.; Tahkim Kurulu'nun 24.05.2007 tarih, 2007/140 E., 2007/190 K. nolu kararı.

başka sonuçlar da doğurmaktadır. Futbolcuların sözleşme sonrasında serbest kalması, sözleşmenin sona ermesinin ardından ortaya çıkan rekabet yasağına ve sır saklanmasına yönelik taraflar arası ortaya çıkan bazı yükümlülükler ve sözleşmenin son bulması nedeniyle zarar gören tarafın tazminat isteme hakkının doğması veya sona erme aşamasında ortaya çıkan sportif cezalar genel manada profesyonel futbolcu sözleşmelerinin sona ermesine bağlanan sonuçlar olarak değerlendirilmektedir. Burada sayılan sonuçların birden fazlasının aynı anda söz konusu olabileceği gibi sır saklamaya ilişkin yükümlülük haricinde hiçbir sonucun söz konusu olmadığı sona erme ilişkileri de görülmektedir. Ancak sona eren profesyonel futbolcu sözleşmelerinde tarafların asli nitelikteki edim yükümlülükleri de son bulur. Devam eden tazminat yükümlülüğü ve sır saklama gibi yükümlülükler tali yükümlülüklerdir.<sup>695</sup>

### **1. Futbolcunun Serbest Kalması**

Profesyonel futbolcu sözleşmelerine özgü müesseselerden biri olarak futbolcunun serbest kalması, sözleşme taraflarından biri olan futbolcuların, sözleşmenin sona ermesiyle birlikte dilediği futbol kulübüyle sözleşme imzalayabilme özgürlüğü anlamına gelmektedir. Futbolcular arasında “bonservisi elinde” şeklinde kullanılan deyimın futbol hukukundaki karşılığı sona eren sözleşmenin bir sonucu olarak futbolcunun serbest kalması durumudur. Zira, futbolcular mevcut sözleşmeleri devam ederken ikinci bir kulüple sözleşme imzalayamamaktadırlar.<sup>696</sup> Hatta, futbolcuların bir futbol kulübüyle sözleşmeleri devam ederken başka bir futbol kulübüyle transfere ilişkin görüşme yapması bile PFSTT’de sınırlandırılmaktadır.<sup>697</sup>

---

<sup>695</sup> Ertaş, Şeref / Petek, Hasan, s. 360.

<sup>696</sup> Petek, Hasan, s. 350

<sup>697</sup> Baştürk, Faruk, 227

Sözleşmenin sona ermesinin bir sonucu olan futbolcunun serbest kalmasının temelleri Bosman Kararı'na dayanmaktadır.<sup>698</sup> Belçikalı bir profesyonel futbolcu olan Jean Marc Bosman'a ilişkin Avrupa Birliği'nin Adalet Divanı organınca açıklanan kararın ismi de futbol hukukunda Bosman Kararı olarak tarihe geçmiştir.<sup>699</sup> Bu karardan sonra günümüzdeki profesyonel futbolcu transferlerinde önemli bir değişikliğe gidilmesi gerekmiştir.<sup>700</sup>

Bosman kararından önce yapılan profesyonel futbolcu transfer sözleşmelerinde; sözleşme son bulsa bile futbolcunun yeni futbol kulübüyle sözleşme imzalaması için bu kulübün futbolcunun eski kulübüne transfer bedelini ödemesi gerekiyordu. Ancak Bosman Kararında özetle; sözleşmesi son bulmuş olan futbolcunun eski kulübüne ödenmesi gereken transfer bedelinin, işçi niteliğine haiz profesyonel futbolcular açısından serbest dolaşım hakkının ihlali sonucunu oluşturduğuna hükmedilmiştir.<sup>701</sup>

Bosman kararı sonrası dönemde mevcut sözleşmesi sona eren futbolcu serbest kalmakta, bunun sonucu olarak da futbolcunun eski kulübü yetiştirme ücreti dışında herhangi bir transfer bedeli elde edememektedir.<sup>702</sup> Yetiştirme ücreti ya da yetiştirme tazminatı olarak adlandırılan bedel, eski kulübe ödenmesi gereken bir istisna görünümündedir. PFSTT'de düzenlenen yetiştirme tazminatında; 12 ile 23 yaşları arasındaki futbolcuların gelişimi için olduğu ve 23 yaşına kadar olan futbolcuların

---

<sup>698</sup> McAuley, Darren ,“Windows, Caps, Footballs and the European Commission. Confused? You Will Be”, European Competition Law Review, C.24, S.8, 2003, s.394-397

<sup>699</sup> Davies, Chris, “Football's Transfer System Post-Bosman: Freedom of Movement for Players versus Football's Financial Future?”, European Competition Law Review, C.35, S.1, 2014, s.8

<sup>700</sup> Karabağ Bulut, Nil, s.214.

<sup>701</sup> Avrupa Birliği Adalet Divanı 15.12.1995 tarihli, C-415/93 sayılı kararı: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61993CJ0415&qid=1651669197056>. (Erişim Tarihi:21.11.2023)

<sup>702</sup> White, Robin C.A., “Free Movement of Footballers”, European Law Review, C.26, S.2, 2001, s.99.

transfer sözleşmelerinde uygulanabileceği şeklinde sınırlamaya yer verilmektedir. Bu bedel genç futbolcuların eğitilmesi, yetiştirilerek gelişimlerine katkıda bulunmasından dolayı eski kulübünce futbolcuya yapılmış olan emek ve masrafların karşılığıdır.<sup>703</sup>

Bosman kararı ile oluşan genel esas ve ilkeler; Avrupa bölgesel futbol otoritesi olan UEFA, dünya çapındaki futbol hukuku otoritesi olan FIFA ve ulusal bazda Türkiye Futbol Federasyonu tarafından benimsenmiştir. Böylece profesyonel futbolcuların mevcut sözleşmelerinin sona ermesinden sonra istedikleri futbol kulübüyle dilediği gibi yeni bir profesyonel futbolcu sözleşmesi imzalayabilmesi mümkün hale gelmiştir.<sup>704</sup>

## **2. Rekabet Yasağı ve Sır Saklamaya İlişkin Yükümlülükler**

Hizmet sözleşmesi devam ettikçe sadakat borcunun bir gereği olarak işçinin işverenle rekabet etmemesi gerekmektedir.<sup>705</sup> Rekabet yasağına ilişkin koşullar<sup>706</sup> Borçlar Kanunu'nda düzenlenmiş olup, işçilerin fiil ehliyetine haiz olmaları, işveren açısından haklı bir faydanın bulunması ve işçi açısından da ekonomik anlamda geleceğinde sarsılmanın oluşmaması şartlarına yer verilmiştir.<sup>707</sup>

Bu şartlardan biri olan işçinin fiil ehliyetine sahip olmaması konusu profesyonel futbolcu sözleşmelerinde gündeme gelebilen bir husustur. Zira futbolculuk mesleği genel olarak erken yaşlarda başlayıp orta yaşlarda son bulan niteliği gereği profesyonel futbolcu sözleşmesi imzalayan futbolcuların 18 yaşından küçük olması, yasal

---

<sup>703</sup> Petek, Hasan, s.288-289

<sup>704</sup> Baştürk, Faruk, s. 227.

<sup>705</sup> Taşkent, Savaş / Kabakcı, Mahmut, “Rekabet Yasağı Sözleşmesi”, SİCİL İHD, S. 16, 2009, s. 21.

<sup>706</sup> Kovancı, Nuray, “Türk İş Hukukunda Rekabet Yasağı Sözleşmesi”, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, S. 31, 2017, s. 770; Eren, Fikret, s. 576.

<sup>707</sup> Şahlanan, Fevzi, “Rekabet Yasağı Sözleşmesinin Kurulması Geçerlilik Şartları Hükümleri ve Sona Ermesi”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Prof. Dr. Ali Güzel’e Armağan, Ed. Talat Canbolat, Beta Yayınevi, İstanbul, 2010, s. 721.

temsilcilerinin bulunması gibi durumlar söz konusu olmaktadır.<sup>708</sup> Bu durumlarda fiil ehliyetine sahip olmayan futbolcuların yasal temsilcilerinin onaylarını almış olsalar da futbol kulüpleriyle rekabet sözleşmesi yapabilmeleri mümkün değildir.<sup>709</sup>

Rekabet yasağına ilişkin olarak genel hükümlerde düzenlenen koşullardan bir diğeri de; işçinin ekonomik anlamda geleceğinin sarsılmasına sebebiyet vermemesi hususudur. Bu husus da futbol hukukunda ayrı bir özelliğe sahiptir. Çünkü profesyonel futbolcuların mesleklerini icra ettikleri futbol kulüpleri genellikle aynı ligde yer alan ve sürekli birbirleriyle müsabakalar düzenleyerek rekabet etme halinde bulunan organizasyonlardır. Dolayısıyla profesyonel futbolcular kariyerlerinin en iyi olduğu yıllarda futbol kulüplerinin ve teknik ekiplerin transfer politikalarından dolayı sıklıkla birbiriyle rekabet halinde olan diğer futbol kulüpleriyle sözleşmeler imzalayarak bu kulüpler arası transfer olabilmektedir. Dolayısıyla bu hususun futbol hukukundaki değerlendirmesi futbolun ruhuyla örtüşür nitelikte olması gereklidir.<sup>710</sup>

Profesyonel futbolcu sözleşmesinin sona ermesinin sonuçlarından bir diğeri de; yine sadakat yükümlülüğüne bağlı olarak sır saklama yükümlülüğüne ilişkindir. Sır saklamaya yönelik yükümlülük; bir sözleşme ilişkisi gereği tarafların birbiri hakkında öğrendiği ve sır niteliği teşkil eden bilgilerin kendisinin yararına veya başkasının yararına kullanılmasının önüne geçilmesini sağlamaktadır. Sözleşme ilişkisi sona erdikten sonra da sır saklamaya yönelik yükümlülük devam etmektedir. Ancak burada

---

<sup>708</sup> Tuncay, Aziz Can, “Rekabet Yasağı Sözleşmesinin Geçerlilik Şartları”, İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 15, S. 1, 2016, s. 483

<sup>709</sup> Süzek, Sarper, 349

<sup>710</sup> Orhan, Ümit, “Sporcu ve Teknik Adam Sözleşmelerinde Rekabet Etmeme Borcu, Rekabet Yasağı Sözleşmeleri ve Centilmenlik Anlaşmaları”, Spor Hukuku Enstitüsü Makaleleri, <http://www.sporhukuku.org/makaleler/152-sporcu-ve-teknk-adam-soezlemelernde-rekabet-etmemeborcu-rekabet-yasai-soezlemeler-ve-centlmenlk-anlamalari.html>, s.15 (Erişim Tarihi: 02.10.2023)

devam eden sır saklama yükümlülüğü karşı tarafın haklı menfaatinin korunmasıyla sınırlı olacaktır.<sup>711</sup>

Genel manada sır saklama yükümlülüğünün kapsamına giren durumlar Borçlar Kanununda örneklenmiştir. Bunlar; iş sırları ile işletmelere yönelik sırlardır. Üretim sürecine yönelik sırların daha detaylı sayıldığı Borçlar Kanununun bu hükümleri profesyonel futbolcu sözleşmelerinde uygulama alanı bulmaz. Ancak iş sırları başlığı altında düzenlenen sırlar, profesyonel futbolcu sözleşmelerinde de futbolcuların sır saklama yükümlülüğünün kapsamına dahil olmaktadır. Zira iş sırları futbol kulübünün organizasyonel stratejileri, teknik ekibin taktik ve antrenman programları gibi özel nitelikte bilgileri kapsamaktadır. Kısaca üretim sürecine ilişkin bilgilerin dışında kalan her türlü bilginin iş sırları kapsamında değerlendirileceği ifade edilebilir.<sup>712</sup>

Sır saklama yükümlülüğü; sadakat borcu kapsamında yer alan bir yükümlülük olup, profesyonel futbolcu sözleşmelerinde günümüzde şirketleşen ve çok büyük finansal yapılar haline gelen futbol kulüpleri açısından daha da önemli hale gelmiştir. Zira futbolcuların sözleşmesel ilişki içerisinde olduğu futbol kulübünün bütün maddi imkanları, yönetici ve yetkililer hakkında sahip olduğu özel bilgiler, kulübün gelecek planlamalarına ilişkin ayrıntılar, transfer politikaları, reklam stratejileri gibi bilgilerin açıklanmasına izin verilmediği müddetçe futbolcu açısından sır saklama yükümlülüğü kapsamında ele alınması gerekmektedir.<sup>713</sup> Futbolcunun gerek futbol kulübü gerekse de kulübün diğer futbolcuları ile ilgili sahip olduğu sır niteliği taşıyan tüm bilgilerin sözleşme süresince gizli tutulmasına ilişkin yükümlülük sözleşme bitiminin ardından da üçüncü şahıslara açıklanmama gerekliliği şeklinde devam eder.<sup>714</sup>

---

<sup>711</sup> Mollamahmutoğlu, Hamdi / Astarlı, Muhittin / Baysal, Ulaş, s. 545.

<sup>712</sup> Alpagut, Gülsevil, s. 28.

<sup>713</sup> Petek, Hasan, s. 233.

<sup>714</sup> Baştürk, Faruk, s. 155

### 3. Sportif Cezalar ve Tazminat Talep Etme

Profesyonel sporcu sözleşmelerinin sona ermesinde gündeme gelen sonuçlardan birisi de sportif cezalar ve tarafların tazminat talep etmesi hususudur. Hemen hemen tüm sporcu sözleşmelerinde haksız nedenle sporcuların sözleşmelerini feshetmeleri durumunda disiplin cezası olarak değerlendirilebilecek sportif cezalarla karşı karşıya kalması söz konusu olmaktadır. Bunun futbol hukukundaki görünümüne de TFF Talimatlarında rastlanmaktadır. Bu bağlamda verilecek olan sportif cezalar sözleşme kapsamında yer alan tazminat ya da ceza koşulu gibi hukuki diğer müeyyidelerle karıştırılmaması gerektiği için aynı başlık altında ele alınmıştır. Zira sportif cezalar da bazen mali yönden sonuçlar doğurduğu için sözleşme hukukunun temel konularından biri olan tazminat ile benzerlik göstermektedir. Futbolculara verilecek sportif cezaların tazminat sonucuna bir etki etmesi söz konusu olmamaktadır. Futbol hukukunda futbolcuların korunması önem arz etmektedir. Koruma dönemi adı verilen zaman dilimi futbolcuların kişisel gelişimleri ve mesleki haklarının korunması için en önemli dönemdir. Bu dönem futbolcular için 28 yaş öncesi dönem olarak kabul edilir. Dolayısıyla sportif cezaların futbol hukukundaki görünümü, muhatap taraf olan futbolcunun 28 yaşından küçük veya büyük olmasına göre farklılık göstermektedir.<sup>715</sup> Sportif cezaların verilebilmesi için koruma dönemi denilen futbol sezonları içerisinde kulüp ya da futbolcunun ihlal davranışını sergilemesi gerekmektedir. Burada belirtilen ihlal; sözleşmelerin haklı bir sebebe dayanmadan feshedilmesi durumudur. Ancak sportif cezaların da diğer disiplin cezalarından farklılaşan bir durumu vardır. Bu farklılık söz konusu haksız fesih durumunun yukarda bahsedilen koruma dönemlerinin içerisinde meydana gelip gelmemesine dayanmaktadır. Yani koruma dönemleri içinde haksız fesih durumu söz konusu olursa sportif cezalar verilebilecekken; bu koruma

---

<sup>715</sup> Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı (PFSTT), TFF, 30. Md.

dönemleri dışında meydana gelen sözleşmenin haksız feshi durumlarında sportif cezalar değil disiplin cezaları verilebilecektir.<sup>716</sup>

Koruma dönemleri ise profesyonel futbolcularda ikiye ayrılmaktadır. Eğer profesyonel futbolcu 28 yaşından küçükse 3 senelik ya da 3 sezonluk dönem koruma dönemi olarak kabul edilirken; 28 yaşından büyükse 2 senelik ya da 2 sezonluk dönem koruma dönemi olarak kabul edilir.<sup>717</sup>

Futbol hukukunda özel bir usulü öngörülen sportif cezalar, doğrudan verilememektedir. Sportif cezanın verilmesini talep eden tarafın, Uyuşmazlık Çözüm Kurulu (UÇK)'ya başvuruda bulunması gerekir.<sup>718</sup> Başvurucunun süresi, TFF tarafından kendisine fesih bildirimi yapılan tarihten itibaren başlar ve onu izleyen tescil-transfer döneminin bitimine kadar devam eder. Burada belirlenen başvuru süresi hak düşürücüdür. Bu süre geçirildikten sonra sportif cezanın talebi mümkün olmaz. Usule ilişkin başvuru prosedürü bu şekilde olup, içeriğine ilişkin futbolculara verilmesi talep edilebilecek sportif ceza; 6 ay süreli resmi futbol müsabakalarından men edilmedir. Eğer ağırlaştırıcı nedenler varsa bu ceza 12 ay süreli resmi müsabakalardan men edilme cezası olur. Verilen bu cezaların uygulanma zamanı ise eğer ceza; sezonun ilk yarısı verilmişse sezon arasının ardından yapılacak olan ilk resmi müsabakadan itibaren, sezonun ikinci yarısı ya da sezonun bitiminden sonra verilmişse o sezonu izleyen sezonun ilk resmi müsabakasından itibaren uygulanmaya başlayacak şekilde kabul edilmektedir.<sup>719</sup>

Sportif ceza, sadece futbolcular için değil futbol kulüpleri için de uygulanabilmektedir. Yine PFSTT 30. Maddesinde düzenlenen futbol kulüpleri için

---

<sup>716</sup> Baştürk, Faruk, s. 248.

<sup>717</sup> Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı (PFSTT), 2. ve 30. madde.

<sup>718</sup> Uyuşmazlık Çözüm Kurulu (UÇK) Talimatı, 2. madde.

<sup>719</sup> Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı (PFSTT), 30. Md.

sportif cezalar ise futbolcuları feshe yönlendiren kulüpler için ön görülmektedir. Bu futbol kulüplerine iki tescil-transfer dönemi süresince yeni transferler yapmaktan men edilme cezasının verilmesi söz konusu talimatta düzenlenmiştir. Ayrıca yine aynı talimat hükümleri uyarınca futbolcuların feshe yönlendirilmesine sebep olan futbol kulübü yetkilileriyle diğer kulüp temsilcilerine de sportif cezaların uygulanabilmesi mümkündür.<sup>720</sup>

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin sona ermesinin sonuçlarından bir diğeri de tazminat talep etme hakkıdır. Ancak PFSTT’de tazminat ve cezai koşula ilişkin özel düzenlemeler bulunmamaktadır.<sup>721</sup> Bu nedenle genel hükümler kapsamında geçerli olan kurallar bu özel sözleşme tipinde de geçerlidir.<sup>722</sup> Yani bu sözleşmelerde ceza koşulu kararlaştırılabileceği gibi sözleşmenin sona ermesinden dolayı tazminat talep etme hakkı da genel hükümler kapsamında mümkün olabilmektedir.<sup>723</sup>

Genel hükümler bağlamında tazminat sorumluluğu, Borçlar Kanunundaki hizmet sözleşmelerine ilişkin düzenlemelerde yer almaktadır.<sup>724</sup> Hizmet sözleşmesinden kaynaklanan iş ilişkilerinde sözleşmenin sona ermesinin ardından talep edilmesi mümkün olan bütün alacaklar tazminatın hesaplanmasında dikkate alınır.<sup>725</sup> Genel hükümlerdeki düzenlemeler; sözleşmenin haklı nedenle feshi ve haklı nedene dayanmakta olmayan feshi için ayrı ayrı ele alınmıştır. PFSTT’de tazminat yükümlülüğüne ilişkin detaylar düzenlenmemiş olsa da; Talimatın 30. Maddesinde profesyonel futbolcu sözleşmesinin haksız nedenle feshedilmesi durumunda, mağduriyeti olan taraf açısından tazminata hak kazanılacağı belirtilmiştir. TFF Tahkim

---

<sup>720</sup> Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı (PFSTT), 30. Md.

<sup>721</sup> Yılmaz, Alper Çağrı, s. 350.

<sup>722</sup> Baştürk, Faruk, s.246.

<sup>723</sup> Petek, Hasan, s.360-361.

<sup>724</sup> Çeviker, Emirhan, s.119.

<sup>725</sup> Yürekli, Sabahattin, s.300.

Kurulu'nun da kararlarında; sözleşmenin sona ermesi nedeniyle tarafların tazminat haklarının bulunduğu belirtilmektedir.<sup>726</sup> Fakat hem Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulunca hem UÇK tarafından tazminata ilişkin verilen kararlarda tazminat miktarlarının hesaplanmasına yönelik hususlar doktrinde eleştirilmektedir.<sup>727</sup> Profesyonel futbolcu sözleşmesinin sona ermesi, sözleşmenin haklı nedenle feshi ile vuku bulmuşsa futbolcunun sözleşme süresince hak etmiş olacağı ücretin tamamını tazminat talebinde bulunabilir. Ancak bu talepten indirilmesi gereken kalemler söz konusu olacaktır. Bunlar; sözleşmenin sona ermesinden dolayı futbolcunun yapmak zorunda olmayacağı masraflar ya da farklı bir futbol kulübüne transferinin gerçekleşmesi halinde anlaştığı futbol kulübünden kazanacağı ya da kazanmayı kasten reddedeceği ücret gibi kalemlerdir.<sup>728</sup> Futbolcunun transfer olduğu yeni futbol kulübünden alacağı ücret haricindeki diğer kazançların da yine aynı şekilde hakkaniyet indirimi gereği tazminat hesaplamalarında dikkate alınması gerektiği doktrinde ifade edilmektedir.<sup>729</sup>

Tazminat hesaplamalarında futbol hukukunda özellik gösteren önemli bir husus bulunmaktadır. Sözleşmenin sona ermesinin sonuçlarından biri olan tazminata ilişkin hesaplamalar yapılırken koşula bağlı olmayan ücretler dikkate alınmalıdır. Uygulamada ve Yargıtay kararlarında da; tazminata ilişkin değerlendirmeler yapılırken aylık ya da garanti ücretler gibi ücret türlerinin dikkate alınacağı, maç başına göre takdir edilen ya da belirli durumların gerçekleşmesi halinde öngörülen prim ücretleri gibi koşula

---

<sup>726</sup> Özdemir, Mehmet Serhan “Sporcu Alacağı Davaları”, Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu “Av. Akın Ataksoy” Armağanı, Ankara, 2015, s.633.

<sup>727</sup> Aydos, Oğuz Sadık, s.670.

<sup>728</sup> Karabağ Bulut, Nil, 205

<sup>729</sup> Özdemir, Mehmet Serhan, s.633.

bağlanan alacakların net bir şekilde hesaplanmasının mümkün olmamasından dolayı tazminat hesabına dahil edilmemesi gerektiğine işaret edilmektedir.<sup>730</sup>

---

<sup>730</sup> Yargıtay 13. Hukuk Dairesi 04.04.2016 tarihli 2015/4987 Esas 2016/9334 Karar sayılı kararı

## SONUÇ

Profesyonel futbolcu sözleşmeleri; profesyonel futbolcuyla futbol kulübü arasında yapılan, futbolcunun futbol oynama ve bunun için kendini hazır bulundurma edimini, futbol kulüplerinin de ücret ödeme edimini yerine getirme borcu altına girdiği sözleşmelerdir. Özel hukuk sözleşmesi niteliğinde olan profesyonel futbolcu sözleşmesinin en geniş kapsamlı tanımı; futbol alanında faaliyeti mevcut olup kanuna uygun bir şekilde kurulan ve TFF'nin tescil ettiği kulüpler ile profesyonel olarak futbol faaliyetinde bulunmak isteyen kişi arasında imza edilen, profesyonel olarak futbol faaliyetinde bulunmak isteyen kişinin sözleşmenin diğer tarafına bağımlı ve sürekli olarak iş görme edimini, profesyonel takım kurmasına izin verilen kulübün de bu edim karşılığında ücret ödemeyi üstlendiği ve bu doğrultuda sözleşmenin her iki tarafına da bir kısım haklar ve borçlar tanıyan rızai bir sözleşme tipidir.

Profesyonel futbolcu sözleşmesinin unsurları arasında yer alan işin görülmesi edimi; futbol oynama faaliyetinin icrası şeklinde kendisini göstermektedir. Sözleşmenin diğer unsurları arasında da ücret, süreklilik, anlaşma ve bağımlılık unsurları yer almaktadır.

Sözleşmenin hukuki niteliği; taraflara yüklenen edimler ve sözleşmenin unsurları açısından Türk Borçlar Kanununda yer alan işin görülmesi borcunu ortaya çıkaran sözleşmelerden hizmet sözleşmesi olarak değerlendirilmektedir. Her iki taraf için de tam borç yükleyen nitelikte rızai bir hizmet sözleşmesi görünümüne haizdir.

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinde uygulama alanı bulan mevzuata bakıldığında; genel hükümler kapsamında TBK, İK gibi düzenlemelerde temel hususlar ele alınsa da; PFSTT, bu sözleşmenin tüm detaylarını düzenleyen en önemli hukuki metin olarak anlaşılmaktadır. Türkiye Futbol Federasyonu tarafından hazırlanıp

Çıkarılan bu talimat zamanın gerekliliklerine göre değiştirilerek yeniden yayımlanmaktadır. En son 2016 yılında çıkarılan ve hala yürürlükte olan PFSTT; profesyonel futbolcu sözleşme süreçlerinin başından sonuna kadar bütün ayrıntılarını ele almaktadır. Yalnızca profesyonel statüsü bulunan futbolcular için uygulama alanı bulunan PFSTT’de futbolcuların çalışma koşulları, transferleri, futbol kulüpleriyle olan ilişkileri gibi tüm hususlar düzenlenmektedir.

PFSTT haricinde, Profesyonel Futbolcuların Jbileleri Talimatı, Dopingle Mücadeleye İlişkin Talimat, Disiplin Talimatı, Kulüplerin Futbol Dalında Tescili Talimatı ve Fair Play Talimatları gibi Türkiye Futbol Federasyonunca ıkarılan diğer talimatlar da uygun düştüğü ölçüde profesyonel futbolcu sözleşmelerinin hazırlanmasında, uygulanmasında ve sözleşmeden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümünde başvurulacak kaynaklardır.

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin taraflarından futbolcuların ve futbol kulüplerinin hakları ve borçları diğer iş görme sözleşmeleriyle bazı noktalarda benzerlik göstermektedir. Futbolcunun hakları; ücret talep etme hakkı, izin hakkı, sosyal güvenlik hakkı, sendikal haklar gibi haklar iken; futbol kulübünün hakları ise disiplin cezasını verebilme hakkı ile futbolcuların özel hayatlarına ilişkin haklardır. Tarafların borçları açısından ise; futbolcunun iş görme borcu, sadakat borcu, talimatlara uyma borcu, PFSTT’de düzenlenen lisans işlemlerini takip etme, kurslara/konferanslara katılma, hastalık/sakatlık raporlarını sunma gibi borçları bulunmaktayken; futbol kulüplerinin ise ücret ödenmesi, futbolcunun çalıştırılması, araç ve gereçlerin sağlanması, futbolcunun gözetilmesi, futbolcuların milli takım müsabakalarına katılması için izin verme borcu gibi borçları bulunmaktadır. Bazı yönlerden ise profesyonel futbolcu sözleşmesinin taraflarının hak ve borçlarının kendine özgü noktaları vardır. Özellikle cret ödeme borcunun diğer iş görme edimli sözleşmelere göre değişik görünümleri bulunmaktadır. Aylık cret dışında transfer creti, maç başı ücret ve prim gibi futbol sporuna özgü

farklı tipte ücretlerin sözleşmede düzenlenmesi mümkündür. Günümüzde büyük ücretlerle transfer edilen futbolcuların kazandıkları transfer ücretleri futbol ekonomisini oldukça etkilemektedir. Altyapılarından genç futbolcuları yetiştiren futbol kulüpleri astronomik transfer ücretleri karşılığında başka futbol kulüplerine transfer politikalarıyla mali durumlarını güçlendirmekte ve daha büyük futbol kulüpleriyle rekabet eder hale gelmektedir. Bu durum, futbol kulüplerinin altyapılarına daha çok önem göstermelerine ve kulüplerin teknik ekipleriyle transfer politikalarını yöneten kadrolarına ehemmiyet vererek futbol sektöründe gelişim göstermelerine yol açmaktadır.

Futbolcuların haklarından en önemlisi ücret talep etme hakkı iken borçlarından en önemlisi; iş görme borcu bağlamında kendisinden beklenen performans ile futbol oynama edimini yerine getirmektir. Ancak bu borcun yanı sıra sadakat borcu, talimatlara uyma borcu gibi borçlar da futbolun ekonomisinin bulunduğu ülkelerde daha önem kazanmaktadır. Çünkü futbol düzeyi gelişmiş olan ülkelerdeki futbol kulüplerinin birbirleri arasındaki rekabet düzeyleri de gittikçe artmaktadır. Bu nedenle futbol kulüpleri kendi iç disiplinine ilişkin talimatlarını futbolcularının durumuna göre uyarlamaktadır. Genel hükümler bağlamındaki sadakat borcu da sır saklama ve rekabet etmeme borcunun yanı sıra spor hukukuna özgü olarak spor ahlakı ve etiğine uygun hareket etme borcu şeklinde kendisini göstermektedir. Bu noktada doping, şike, teşvik gibi hususlar; tüm spor dallarında olduğu gibi futbolcuların da sadakat borcu kapsamındaki borçları arasında yer alır.

Futbolcuların borçlarından bazıları da PFSTT’de düzenlenmektedir. Bunlar; lisans işlemlerini takip etme borcu, kurslara/konferanslara katılma borcu ile hastalık/sakatlık raporlarını sunmaya ilişkin borçlardır.

Futbol kulüplerinin de sözleşmeye dayanan hakları ve borçları profesyonel futbolcu sözleşmelerini diğer özel hukuk sözleşmelerinden ayıran özelliklere sahiptir. Kulübün borçlarından ücret ödenmesi, futbolcunun çalıştırılması, araç-gereç sağlanması gibi borçları genel nitelikteki hizmet ve iş görme sözleşmelerine benzer nitelikte olsa da futbolcuyu gözetme borcu ile futbolcuların milli takımların müsabakalarına katılmasına izin verme borcu diğer özel hukuk sözleşmelerinden farklılık göstermektedir. Futbol kulübünün profesyonel futbolcu sözleşmelerinden kaynaklanan hakları da yine diğer hizmet ve iş görme sözleşmelerinden farklı nitelikte haklardır. Örneğin kulübün futbolcusuna disiplin cezası verebilme hakkı ve futbolcunun özel hayatına müdahale etme gibi hakları kulüplerin futbolcular üzerinde otorite kurabilmesinin vasıtaları olarak futbol hukukunda uygulanmaktadır.

Profesyonel futbolcu sözleşmesinde tarafların edimlerini yerine getirmemeleri neticesinde; borca aykırılığın sonuçları söz konusu olacaktır. Bu sonuçlardan biri olan ve en çok uygulama alanı bulan fesih müessesesine ilişkin hükümler; futbol kulüplerinin fesih hakkı ve futbolcuların fesih hakkı olarak iki şekilde sonuç doğurmaktadır.

Fesih dışında profesyonel futbolcu sözleşmesini sona erdiren başka durumlar da vardır. Bunlar genel manada iki gruba ayrılır. İlk grupta sözleşmenin kendiliğinden sona ermesine neden olan durumlardır. Diğer grupta ise karşılıklı anlaşarak sözleşmenin sona erme sonucunun doğmasına neden olan ikâle anlaşması yer alır. Sözleşmenin kendiliğinden sona erme nedenleri arasında; sürenin sona ermesi, futbolcunun ölmesi, kulübün tüzel kişiliğinin ortadan kalkması, imkânsızlık hali ile sözleşmedeki bozucu koşulun ortaya çıkması bulunmaktadır.

Profesyonel futbolcu sözleşmeleri tip sözleşme niteliğinde olup sona ermesinin sonuçlarında yalnızca bu sözleşme tipine özgü bazı hukuki sonuçlar bağlanmıştır. Futbol literatüründe “bonservisi elinde” şeklinde yaygın bir şekilde kullanılan bir sona

eme neticesi olarak futbolcuların serbest kalma durumu, sözleşmenin sona erme sonuçlarının en önemlilerinden birisidir. Bir diğer sona erme neticesi olarak; rekabet yasağı ve sır saklamaya yönelik yükümlülükler, genel hükümler kapsamında hemen hemen bütün iş görme ve hizmet tipi sözleşmelerinin sonuçları arasında yer alır. Profesyonel futbolcu sözleşmesine özgü bir başka sona erme neticesi ise yine futbol hukukunda sürekli karşılaşılan sportif cezalar ve futbol kulübünün tazminat talep etme hakkının doğmasıdır. Özellikle yetiştirme tazminatı; futbol kulüplerinin altyapılarından yetiştirdikleri genç futbolcuları başka bir futbol kulübüne transfer ederek gönderdikleri zaman futbolcuyla aralarındaki önceki sözleşmenin sona ermesinin sonucu olarak belirli bir ücret talep etme hakkı şeklinde ortaya çıkan bir tazminat çeşididir.

Nihai olarak bu çalışmanın en önemli özelliği, bir özel hukuk sözleşme tipi olan profesyonel futbolcu sözleşmesi her ne kadar literatürdeki sistematik çerçevesinde ele alınsa da sporun ve futbolun içinden gelen birisinin perspektifinden uygulamadaki durumlar ile literatürde yazılanların harmanlanması özelliğini taşımasıdır. Özellikle bu çalışmanın bölümlerinde özel bir yargılama alanı olan futbol tahkimine ilişkin kararlara ulaşarak sık sık yer verilmesi suretiyle futbolcuların ve futbol kulüplerinin karşılaştığı veya tekrar karşılaşması muhtemel olaylara ışık tutmak amaçlanmıştır.

Sporun hukukla bütünleştiği bir alan olarak futbol hukukuna ilişkin teorik değerlendirmeler yapılırken Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu Kararları ile uluslararası futbol hukuku aktörlerinden UEFA ve FIFA'nın bakış açılarına sıklıkla yer verilerek özgün hukuk otoritelerinin, özel hukuk sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıklara yönelik yaklaşımların çalışmaya yansıtılmasının hedefi; bu çalışmanın futbol hukukunun tüm paydaşlarının istifade edebileceği bir derleme niteliğine sahip olmasını sağlayabilmektir.

## KAYNAKÇA

- Akbulut, Emincan. “İş Hukuku Bağlamında Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Temel Unsurları”, 2017, İş ve Hayat Dergisi 3, S.5, 356-377.
- Akıntürk, Turgut / Akipek, Jale / Ateş, Derya, “Türk Medenî Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku”, 18. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul, 2022.
- Akıntürk, Turgut / Karaman, Derya Ateş, “Borçlar Hukuku Genel Hükümler Özel Borç İlişkileri”, 30. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul, 2022.
- Aksoy, Onur, “Profesyonel Futbolcunun İş Sözleşmesi” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2010, s.7-8.
- Akşar, Tuğrul, “Bosman Kararları ve Futbolda Liberal Devrim”, 2004, <http://arsiv.ntvmsnbc.com/news/280928.asp>
- Akşar, Tuğrul, “Endüstriyel Futbol”, Literatür Yayınları, İstanbul, 2008.
- Akşar, Tuğrul, “Futbolun Ekonomi Politigi”, Literatür Yayınları, İstanbul, 2010.
- Akşar, Tuğrul / Kutlu Merih, “Futbol Ekonomisi”, Literatür Yayınları, İstanbul, 2006.
- Aktay, Nizamettin / Arıcı, Kadir / Kaplan, E. Tuncay Senyen, “İş Hukuku”, 6. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara, 2013.
- Akyiğit, Ercan, “İş Hukuku” Seçkin Yayınevi, 14. Baskı, Ankara, 2022.
- Aladanlı, Bayram / Çördük, Ünal, “Futbol Tarihi ve Sporda İlkler”, Yeşil Elma Yayıncılık, İstanbul, 2009.
- Alpagut, Gülsevil, “Belirli Süreli Hizmet Sözleşmesi”, TÜHİS Yayınları, İstanbul, 1998.
- Alpagut, Gülsevil, “İşçinin Sadakat Borcu ve Türk Borçlar Kanunu ile Getirilen Düzenlemeler”, Sicil İHD, S. 25, (2012): 23-32.

Alpman, Cemal, “Eğitim Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi ve Çağlar Boyunca Gelişimi”, Ankara, 1972.

Altay, Mustafa Serhan, “Türk Hukukunda Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Kulübün Ücret Ödememesi Nedeniyle Futbolcu Tarafından Feshedilmesi ve Sonuçları”, İstanbul Spor Hukuku Dergisi 3, S. 1, 89-115, İstanbul, 2021

Altay, İsmail, “Sporda Uyuşmazlıkların Alternatif Çözümü ve Türk Futbolunda Tahkim” Spor Hukuku Tezleri (Editör:Av. Kısmet Erkiner) Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi S:3, 2007.

Arıcı, Hikmet, “Okullarda Beden Eğitimi”, Nobel Yayınları, 1998.

Arıcı, Kadir, “Türk İş Hukuku-I Ferdi İş İlişkileri Hukuku”, Gazi Kitabevi, Ankara, 2022.

Arslan, Türker / Kocasakal. Ümit, “TFF Tahkim Kurulu Örnek Kararları”, 19.01.2006-14.02.2008 Dönemi. Bahar Matbaa, İstanbul, 2008.

Artuç, Mustafa, “Spor Tahkim Kurulları”, TAAD, Yıl: 5, Sayı 19, Ekim 2014.

Ateş, İbrahim, “Spor Hukuku Uyuşmazlıklarında Çözüm Yolları”, Ateş Hukuk Bürosu, <http://ateshukuk.com/blog/spor-hukuku-uyusmazliklarinda-cozum-yollari>

Ayan, Mehmet “Borçlar Hukuku (Genel Hükümler)”, Adalet Yayınları, 12. Baskı, Konya, 2020.

Aybers, Alev, “Futbol Özelinde İhtilafların Çözümü”, Çağlar, T./ Baykal, H. G., Çağatay, B., Aybers, A., (Editörler) Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. Atila Elmas Armağanı. Ankara. Ankara Barosu Yayını, Ankara, 2012.

Aydın, Elif, “Futbol Ekonomisi İki Ülke Kıyaslaması: İngiltere ve Türkiye”, Arzova, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2008.

Aydın, Mustafa, “Futbol Hiçbir Zaman Sadece Bir Oyun Olmadı-Spor-Siyaset İlişkisi”, [http://www.academia.edu/1748817/Futbol\\_Hi%C3%A7bir\\_Zaman\\_Sadece\\_Bir\\_Oyun\\_Olmad%C4%B1\\_Spor-Siyaset\\_%C4%B0li%C5%9Fkisi](http://www.academia.edu/1748817/Futbol_Hi%C3%A7bir_Zaman_Sadece_Bir_Oyun_Olmad%C4%B1_Spor-Siyaset_%C4%B0li%C5%9Fkisi)

Aydın, Ufuk, “Toplu İş Hukuku ve Profesyonel Futbolcular”, Av. Kısmet Erkiner Armağanı Spor Hukuku Yazıları, İstanbul, İstanbul Barosu Yayınları, 2014.

Aydın, Ufuk / Yüce, Arif / Yalız, Dilek / Demirkaya, Seher, “Türkiye’de Profesyonel Sporcuların Çalışma Koşulları Ve Örgütlenme Eğilimleri” Çalışma ve Toplum Dergisi, 2017, 4(55), 1873-1912.

Aydınlı, İbrahim, “İşçinin Kişiliğinin Korunmasına Yönelik Düzenlemeler ve Borçlar Kanunu Tasarısının Konuyla İlgili Maddelerinin Değerlendirilmesi”, TÜHİS 19, 2005, S. 6.

Aydos, Oğuz Sadık, “Sporcu Sözleşmesinin Feshi”, AÜHFD 62, S. 3, 2013, s. 643.

Başbuğ, Aydın, “İş ve Hukuk, Çalışanların Hakları ve Sorunları”, 3. Bası, Binyıl Yayınevi, Ankara, 2015.

Başbüyük, Betül Erkanlı, “İş Görmekten Kaçınma Sebebi Olarak İşyerinde Cinsel Taciz”, LEGAL İHSGHD, S. 61, 2019.

Başer, Ergün, “Uygulamalı Spor Psikolojisi”, Sporsal Kuram Dizisi, Bağırhan Yayınevi, Ankara, 1998.

Baştürk, Faruk, “İş Hukukunda Profesyonel Futbolcu”, Beta, İstanbul, 2007.

Baştürk, Faruk, “Sosyal Sigortalar Uygulamasında Profesyonel Futbolcular”, Legal İş Hukuku Dergisi, Sayı 8, 2005.

Baştürk, Faruk, “Teknik Direktör ve Antrenörlerin Hukuki Durumu”, Legal İş Hukuku Dergisi, Sayı 6, 2005.

Bellos, Alex, “Futbol, Brezilya Tarzı Yaşam”, Literatür Yayıncılık, çev. Çiğdem Özür, İstanbul, 2003.

Berk, Kahraman, “Türkiye Futbol Federasyonunun Türk idare teşkilatı içindeki yeri” İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C.LXIV, S.2, İstanbul, 2009.

Bezen, Serdar / Bezen, Yeşim / Samlı, Zekican / Akalın, Tuğcan / Kartal, Salih, “Football: Extension of Players Contract in Turkey due to the Covid-19 Pandemics”, Sports Law&Taxation 11, S. 2, 2020.

Bilgili, Fatih / Demirkapı, Ertan, “Şirketler Hukuku”, Dora Yayınevi, 8. Baskı, Bursa, 2021.

Bilginoğlu, Nurettin Emre, “Futbol Uyuşmazlıklarının Tahkim Yoluyla Çözümü”, Beta Basım A.Ş., İstanbul, 2015.

Blanpain, Roger, “The Legal Status of Sportsmen and Sportswomen Under International”, European and Belgian National and Regional Law”, Kluwer Law International, 2003.

Bostancı, Yalçın, “Futbol Kulüplerinin İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin Yükümlülüklerinin Değerlendirilmesi”, Ankara Barosu Av. İsmail İnan Armağanı, Ed. Tacar Çağlar, Ankara Barosu Yayını, Ankara, 2013.

Bozköylü, Eda, “Dünyada ve Türkiye’de Futbolun Değişim Süreci, 2002-2005 Verileriyle Birlikte Türkiye’de Oyuncu Performansı Üzerine Ekonometrik Bir İnceleme”, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2007.

Buz, Vedat, “Borçlunun Temerrüdünde Sözleşmeden Dönme”, Ankara, 2014.

Buz, Vedat, “Medeni Hukukta Yenilik Doğuran Haklar”, Yetkin Yayınları, Ankara, 2005.

Camkurt, Mehmet Zülfi, “Belirli Süreli İş Sözleşmelerinin Sona Ermesi ve Sonuçları”, TÜHİS İş Hukuku ve İktisat Dergisi, 21(4), 2008.

Cem, Çağrı, “Profesyonel Futbolcu Transfer Sözleşmesi”, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2012.

Cengiz, Recep, “Profesyonel Futbol Kulübü Yöneticilerinin Dönüşümsel Liderlik Stilleri ile Kulüplerinin Örgüt Sağlığı ve Futbolcuların Yıldırma (Mobbing) Yaşamaları Arasındaki İlişki”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2008.

Centel, Tankut, “İş Hukukunda Ücret”, Türkiye Denizciler Sendikası Yayını, İstanbul, 1988.

Chehabi, Houchang Esfandiar, “A Political History of Football in Iran”, Iranian Studies, Sports and Games, C. 35, S. 4

Cohen, Bram, Editör, Wild, Alexander, “CAS and FOOTBALL” Landmark Cases, TMC Asser Press, Hauge, Hollanda

Colls, Robert, “Review: The Ball is Round, A Global History of Football – David Goldblatt”, History Today, Nisan, 2007.

Çağlar, Tacar, (Editör), Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. Ömer Remzi Arıkan Armağanı. Ankara

Çağlayan, Ramazan, “Spor Hukuku (Spor Hukuku Temel Metinler)”, Asil Yayınevi, Ankara, 2007.

Çalka, Fatih, “Adil Yargılanma Bağlamında Türk Spor Tahkimi” Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 1, Haziran 2016.

Çelebi, Ferhat, “Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi” (Yüksek Lisans Tezi), Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2015.

Çelik, Nuri / Caniklioglu, Nurşen / Canbolat, Talat, “İş Hukuku Dersleri” Beta Yayınevi, 36. Baskı, İstanbul, 2023.

Çeviker, Emirhan, “Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Sona Ermesi ve Sona Ermenin Sonuçları”, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2022.

Çoban, Dilek, “Profesyonel Futbolcu Sözleşmeleri”, İstanbul Barosu Dergisi Spor Hukuku Özel Sayısı, 2007, Mayıs-3, s. 103-105.

Çopuroğlu, Çağlar, “Ücret ve Korunması”, Turhan Kitabevi, Ankara, 2013.

Davies, Chris, “Football's Transfer System Post-Bosman: Freedom of Movement for Players versus Football's Financial Future?”, European Competition Law Review, C.35, S.1, 2014.

De Weger, Frans, “The Jurisprudence Of The FIFA Dispute Resolution Chamber”, Lahey (Den Haag, Hague)/Hollanda, TMC Asser Press, 2008

Demir, Fevzi, “İşçinin Sadakat Borcu ve Uygulamaları, Kamu İş, 11(1), 2009.

Devecioğlu, Sebahattin, “Futbolun Tarihsel Gelişimi”, Futbol Ekonomisi Stratejileri Araştırma Merkezi Elektronik Yayınları, Mayıs 2007, [http://perweb.firat.edu.tr/personel/yayinlar/fua\\_9/9\\_31782.pdf](http://perweb.firat.edu.tr/personel/yayinlar/fua_9/9_31782.pdf)

Devecioğlu, Sebahattin / Çoban, Bilal / Karakaya, Yunus Emre / Karataş, Özgür, “Türkiye’de Spor Kulüplerinin Şirketleşmeye Yönelimlerinin Değerlendirilmesi”, Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 2012, C.10, S.2, , 35-42.

Doğu, Hakkı Mert, “Futbolcu Menajerliği Sözleşmesi”, Ankara Barosu Dergisi, 2015, (3), (s. 379-396)

Doğu, Hakkı Mert, “Özel Müsabaka ve Turnuvalarda Kulüplerin Sorumluluğu” Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Sayı: 2, Ekim 2016.

Dorukkaya, Şakir / Kıratlı Aydın / Ebiçlioğlu, Fatih Kemal, “Türkiye’de Futbol Kulüplerinin Şirketleşmesi Halka Açılması, Finansmanı ve Vergileme”, Dünya Yayıncılık, İstanbul, 1998.

Dural, Mustafa / Öğüz, Tufan, “Kişiler Hukuku”, 23. Baskı, Filiz Yayıncılık, İstanbul, 2022.

Ege, Önder, “Türk Medeni Hukukuna Göre Spor Kulüpleri”, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022.

Ekşi, Nuray, “Spor Tahkim Hukuku”, Beta Yayınları, Ankara, 2015.

Erdemli, Atilla, “Bir Temel İnsan Hakkı Olarak Spor Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar”, Bildiriler Kitabı, Gazi Üniversitesi, Ankara, 2003

Erdoğan, İhsan, “Borçlar Hukuku Genel Hükümler”, Gazi Kitabevi, 4.Baskı, Ankara, 2019.

Eren, Fikret, “Borçlar Hukuku Genel Hükümler”, Yetkin Yayınları, 28. Baskı, Ankara, 2023.

Eren, Fikret, “Borçlar Hukuku Özel Hükümler”, Yetkin Yayınları, 11. Baskı, Ankara, 2023.

Erkiner, Kısmet, “Bir Hukuk Disiplini Olarak “Spor Hukuku Kavramları ve Özellikleri”, <http://sporhukuku.org/makaleler/105-br-hukuk-dspln-olarak-spor-hukuku-kavramlari-ve-oezellkler.html>

Erkiner, Kısmet, “Sporda Doping ile Mücadele”, Spor Hukuku Dersleri, Kadir Has Üniversitesi, Yayın No.2, Temmuz 2007.

Ertaş, Şeref / Petek, Hasan / Yeşilova, Bilgehan, “Futbolcunun Haczi Mümkün mü?” Terazi Aylık Hukuk Dergisi, Y.2, S. 13, Eylül, 2007.

Ertaş, Şeref / Petek, Hasan, “Spor Hukuku”, Yetkin Yayınları, Ankara, 2017.

Esendal, Nihan, “Spor Hukuku Uyuşmazlıklarının Tahkim Yoluyla Çözümü”, Terazi Hukuk Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 40, Aralık, 2009.

Fişek, Kurthan, “100 Soruda Türkiye Spor Tarihi”, Gerçek Yayınevi, İstanbul, 1998.

Fişek, Kurthan, “Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Dünyada ve Türkiye’de Spor Yönetimi”, YGS Yayınları, İstanbul, 2003.

Furtun, Burcu, “Türk Hukukunda Sporcuların İş Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi”, Ankara Barosu Av. Ömer Remzi Arıkan Armağanı, Ed. Tacar Çağlar, Ankara Barosu Yayını, Ankara, 2013.

Genç, Durmuş Ali, “Spor Hukuku Ders Kitabı”, Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 1998.

Gerçekker, Hasan, “Spor Hukuku ile Ceza Hukuku İlişkisi - Hukuk Boyutunda Doping”, Terazi Hukuk Dergisi, Cilt: 11, Sayı: 122, Ekim 2016.

Göral, Mehmet, “Cumhuriyetten Günümüze Beden Eğitimi”, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Kütahya, 2000.

Günel, A.Nadi, / Küçükgüngör, Erkan Türk Spor Hukukunun Genel Esasları ve İlgili Mevzuat, Ankara, Yetkin Yayınları.

Gülşen, Recep, “Spor Hukuku”, Adalet Yayınevi, Ankara, 2012.

Güran, Sait, Prof. Dr. Rona Serozan’a Armağan, C.2, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2010.

Güreş, Tolga, “Futbol Ekonomisinde Naklen Yayın Gelirlerinin Bölüşümünün Analizi” Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2006.

Gürten, Kadir / Erenel, Ege, “Lex sportiva: Spor hukukunun küreselliği” İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:3, Sayı:1, 2012.

Güven, Özbay, “Türklerde Spor Kültürü”, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1992

Hardal, Şekip, “Spor Sözleşmeleri”, İstanbul Barosu Dergisi Spor Hukuku Özel Sayısı, Özel sayı 3, Mayıs, 2007.

Hatemi, Hüseyin / Gökyayla, K. Emre, “Borçlar Hukuku Genel Bölüm”, Filiz Kitabevi, 5. Bası, İstanbul, 2021.

Hürmüz, Peyman, “Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümünde Yargı Yolu”, Adalet Yayınevi, İstanbul, 2015.

İkiz, Mete, “Türk Spor Kulüplerinin Şirketleşme Modellerinin Analizi ve Galatasaray Modeli”, Spor Hukuku Dersleri, Kadir Has Üniversitesi, Yayın Numarası 2, İstanbul, 2007.

İmre, Zahit, “Medeni Hukuka Giriş” Yenilenmiş ve Genişletilmiş 2. Bası, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1976.

İnan, Ali Naim / Yücel, Özge, “Borçlar Hukuku Genel Hükümler”, Yetkin Yayınları, 4. Baskı, İstanbul, 2014.

Jorgensen, Carsten, “Danish Football Players Union is a success”  
[www.eurofound.europa.eu](http://www.eurofound.europa.eu)

Kaplan, E. Tuncay Senyen, “Belirli Süreli İş Sözleşmelerinin Haksız Feshi ve Türk Borçlar Kanunu Tasarısında Getirilen Yeni Düzenlemeler” Osman Güven Çankaya’ya Armağan, Kamu-İş, (s. 213-229), Ankara, 2010.

Kaplan, E. Tuncay Senyen, “İşverenin Koruma ve Gözetme Borcu”, İş Hukuku ve İktisat Dergisi 7, S. 2, 2003

Karabağ Bulut, Nil, “Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinde Ücret” On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021.

Karahan, Sami, “Şirketler Hukuku, Mimoza Yayınevi, 2 Baskı, Konya, 2015.

Karaoğlu Ercan, “Spor Hukuku’nun Temel Kavramları ve Sportif Alanda Doğabilecek Hukuki İhtilaflar”, Seçkin Yayınları, Ankara, 2017.

Karaoğlu, Ercan / Erturan, Esin Esra, “Türkiye’de Spor Kulüplerinin Yasal Nitelikleri ve Temel Problemleri”, Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi 12, S. 3, 2007.

Kesebir, Erdal, “Teknik Sorumlu Sözleşmesi”, Spor Hukuku Tezleri, Editör: Kısmet Erkiner, Kadir Has Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2007.

Kılıçoğlu, Ahmet, “Borçlar Hukuku Genel Hükümler”, 26.Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2022.

Kızılkaya, Yakub, “Profesyonel Futbolcunun İş İlişkisinin Sona Ermesi ve Sonuçları” Beta Yayınevi, İstanbul, 2019.

Kocayusufpaşaoğlu, Necip, “Borçlar Hukuku Genel Bölüm”, 7. Baskı, Filiz Yayınları, 2017.

Koç, Soner, “Futbolcu Temsilciliği” İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2013.

Koçak, Talat Emre, “Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu”, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2007.

Koruç, Ziya / Bayar Koruç, Perican / Demirhan, Gıyasettin, “Türk Atıcıların Performans Profili” 10. Dünya Spor Psikolojisi Kongresi, Skiathos, Yunanistan, 2001.

Kovancı, Nuray, “Türk İş Hukukunda Rekabet Yasağı Sözleşmesi”, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, S. 31, 2017.

Kulat, Çiğdem, “Belirli Süreli İş Sözleşmesinin Süresinden Önce Feshi ve Bunun Hukuki Sonuçları”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilimdalı, İstanbul, 2011.

Kuper, Simon, “Football Against the Enemy”, Orion, Thirteenth Impression, London, 2004

Kuper, Simon, “Futbol Adamları”, İthaki Yayınları, çev. Elif Nihan Akbaş, İstanbul, 2012.

Kuper, Simon / Szymanski, Stefan, “Futbolun Şifreleri”, İthaki Yayınları, çev. Elif Nihan Akbaş, İstanbul, 2010.

Kuru, Baki / Aydın, Burak “İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku” Yetkin Yayıncılık, 8. Baskı, İstanbul, 2023.

Kuru, Baki / Arslan, Ramazan / Yılmaz, Ejder, “Medeni Usul Hukuku”, 20. Baskı, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2009.

Kuru, Oğuz Han, “Türk Hukukunda Spor Federasyonlarının Hukuki Statüsü” Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2019.

Kutal, Metin, “Asgari Ücret”, Sermet Matbaası, İstanbul, 1969.

Küçükgüngör, Erkan, “Profesyonel Futbolcu Kulüp İlişkisi”, Spor Hukuku Dersleri, Ed: Kismet Erkiner, Kadir Has Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2007.

Küçükgüngör, Erkan, “Spor Hukuku Uyuşmazlıklarında Tahkim ve Alternatif Çözüm Yöntemleri” Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, Cilt: 22, Sayı: 4, Aralık 2004.

Küçükgüngör, Erkan, “Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu”, Ankara Barosu Dergisi, Ankara, 1999/1.

Küçükgüngör, Erkan, “Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 2, S. 2, 1998.

Küçükgüngör, Erkan / Akgül, Barış, “Futbol Kulüplerinin Halka Açılması”, Ankara Barosu Av. Ömer Remzi Arıkan Armağanı, Ed. Tacar Çağlar, Ankara Barosu Yayını, Ankara, 2013.

Makas, Recep, “Türk Borçlar Kanunu ve İş Kanunu’na Göre İşçinin Özen Borcu ve Borca Aykırılığın Hukuki Sonuçları”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 16; S. 4, 2012, 149-80.

McAuley, Darren ,“Windows, Caps, Footballs and the European Commission. Confused? You Will Be”, European Competition Law Review, C.24, S.8, 2003.

Merih, Kutlu, “TFF Mevzuatı, Bosman Kuralı ve Deniz Barış Olayı”, 2010, [http://www.futbolekonomi.com/index.php?option=com\\_content&view=article&id=758:tff-mevzuat-bosman-kural-ve-deniz-bari-olay&catid=119:kutlu-merih&Itemid=61](http://www.futbolekonomi.com/index.php?option=com_content&view=article&id=758:tff-mevzuat-bosman-kural-ve-deniz-bari-olay&catid=119:kutlu-merih&Itemid=61)

Mollamahmutoğlu, Hamdi / Astarlı, Muhittin / Baysal, Ulaş,” Bireysel İş Hukuku”, C.I, 1.B., Lykeion Yayınevi, Ankara, 2017.

Narmanlıoğlu, Ünal, “İş Hukuku Ferdi İş İlişkileri I”, Beta Yayınları, 3.Bası, İzmir, 1998.

O’Leary, Leanne, “Regulating the Employment Relationship in Professional Team Sports”, Industrial Law Journal, C.41, S.2, 2012.

Oğuzman, M. Kemal / Öz, Turgut, “Borçlar Hukuku Genel Hükümler”, C 1, Vedat Kitapçılık, 21. Baskı, İstanbul, 2023.

Oğuzman M. Kemal / Seliçi Özer / Özdemir, Saibe Oktay, “Kişiler Hukuku”. 20. Baskı, Filiz Yayıncılık, İstanbul, 2022.

Orhan, İsmet,” Siyaset, Spor, Sermaye İmparatorluğu”, Tarihçi Kitapevi, İstanbul, 2011

Orhan, Ümit, “Profesyonel Sporcu Sözleşmelerinin Değerlendirilmesi”, Aristo Yayınevi, İstanbul, 2020.

Orhan, Ümit, “Sporcu ve Teknik Adam Sözleşmelerinde Rekabet Etmeme Borcu, Rekabet Yasağı Sözleşmeleri ve Centilmenlik Anlaşmaları”, Spor Hukuku Enstitüsü Makaleleri, <http://www.sporhukuku.org/makaleler/152-sporcu-ve-teknik-adam-soezlemelerinde-rekabet-etmemeborcu-rekabet-yasai-soezlemeler-ve-centilmenlik-anlamalari.html>.

Özdemir Kocasakal, Hatice, “Sportif Uyuşmazlıkların Tahkim Yoluyla Çözümü ve Spor Tahkim Mahkemesi”, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2013.

Özdemir, Mehmet Serhan, “İş Mahkemeleri Kanununda Yapılan Değişiklikten Sonra Sporcuların Hukuki Durumuna İlişkin Değerlendirmeler ve Arabuluculuk”, Ankara Barosu Av. Türker Arslan Armağanı, Ed. Tacar Çağlar, Ankara Barosu Yayını, Ankara, 2022.

Özdemir, Mehmet Serhan “Sporcu Alacağı Davaları”, Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu “Av. Akın Ataksoy” Armağanı, Ankara, 2015.

Özdemir, Mehmet Serhan, “Türkiye Futbol Federasyonu ve Türkiye Basketbol Federasyonunda Sporcu Temsilciliği Düzenlemelerin İncelenmesi”, Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. İsmail İnan Armağanı, Ankara, 2013.

Özdirekcan, Bülent, “Dopingin ve Doping Mücadelenin Mağdurları: Sporcular”, Av. Kısmet Erkiner Armağanı Spor Hukuku Yazıları, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul, 2014

Özdoğan, Onur, “Sporun Vergilendirilmesi”, Legal Yayınları, İstanbul, 2014

Özelçi, Aytaç, “Türkiye Futbol Federasyonu’nun Türk Hukukundaki Yeri” Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2010.

Özen, Muharrem / Yılmaz, Sacit, “Şike ve Teşvik Primi Suçları”, Ankara Barosu Dergisi, Y.2012, S. 2.

- Özen, Mustafa, “Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi (Profesyonelliğe Geçiş ve Transfer) ve Sözleşmeden Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Ulusal ve Uluslararası Çözüm Mercii ve Yolları” Adalet Yayınevi, Ankara, 2022.
- Seliçi, Özer, “Borçlar Kanununa Göre Sözleşmeden Doğan Sürekli Borç İlişkilerinin Sona Ermesi”, İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1976.
- Özkaraca, Ercüment, “Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın İş Sözleşmelerinde Uygulama Alanı”, MÜHFHAD 25, S. 1, 2019.
- Özkaraca, Ercüment, Editör: Tankut CENTEL, “İş Sözleşmesinin Devri, İş Hukukunda Genç Yaklaşımlar”, Koç Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuka Genç Yaklaşımlar Konferans Serisi No:5 İş Hukuku, İstanbul, 2014, s. 115-143.
- Özsoy, Selami, “Basına Yansımalarıyla “1952” Amatörlük olayı ve Türk sporunda Amatörlük”, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C.13, S.2
- Özsoy, Selami, “Spor Hukukunda Tahkim”, Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri Dergisi, C. 3, S.1, 2008
- Petek, Hasan, “Futbolcu ile Kulübü ve Milli Takım Arasındaki Hukuki İlişkiler”, MÜHFHAD 22, Cevdet Yavuz’a Armağan, S. 3, 2016
- Petek, Hasan, “Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi”, Yetkin Yayınları, Ankara, 2002, s.21
- Petek, Hasan, “Profesyonel Futbolcuya Yapılacak Ödemelerin Gecikmesi”, Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 12, S. 149-150, İstanbul, 2017.
- Petek, Hasan, “Sporcu Sözleşmeleri ve Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi”, Spor Hukuku Dersleri, Ed.: Kısmet Erkiner, Ed. Yardımcısı: Ali Soysüren, Kadir Has Üniversitesi Yayınları, 2007.
- Poroy, Reha / Tekinalp, Ünal / Çamoğlu, Ersin, “Ortaklıklar Hukuku I”, 15. Baskı, Vedat Yayınevi, İstanbul, 2021.
- Prof. Dr. Ferit Hakan Baykal Armağanı, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Cilt 25, Sayı 2, Aralık, 2019.
- Pulaşlı, Hasan, “Şarta Bağlı İşlemler ve Hukuki Sonuçları”, Dayınlarlı Hukuk Yayınları, Ankara, 1989.

- Pulaşlı, Hasan, “Şirketler Hukuku Genel Esaslar”, Adalet Yayınevi, 9. Baskı, 2024.
- Reenhow, Annette, “Sporda Dopingle Mücadele Cezaları ve Rekabetin İhlali”, Çeviren; Zeynep Uğurlu, Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. İsmail İnan Armağanı, Salmat Basım Yayım, Ankara, 2013
- Reisoğlu, Safa, “Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler”, Beta Yayınları, İstanbul, 2014.
- Reisoğlu, Seza, “Hizmet Akdi Mahiyeti-Unsurları-Hükümleri” Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara, 1968.
- Remzi, Mehmet / Aydın, Sezer, “Borçlar Hukuku Özel Hükümler”, Adalet Yayınevi, 9. Baskı, Ankara, 2019.
- Sarı, Suat, “Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinde Futbolcunun Hak ve Yükümlülükleri, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2015
- Schild, Wolfgang, “Spor ve Ceza Hukuku”, Seçkin Yayınları, çev. Yıldız, Ali Kemal, Ankara, 2004.
- Serarslan, Zahit, Futbol Pazarlaması, , TFF FGM Yayınları - Elma Basım, İstanbul, 2009.
- Serozan, Rona, “Medeni Hukuk Genel Bölüm/Kişiler Hukuku”, 9. Baskı, Vedat Yayıncılık, İstanbul, 2022.
- Serozan, Rona, “Sözleşmeden Dönme”, 2. Baskı, Vedat Yayınevi, İstanbul, 2010.
- Sevimli, Ahmet, “İşçinin Özel Yaşamına Müdahalenin Sınırları”, Legal Yayınları, İstanbul, 2006.
- Sevimli, Ahmet, “Türk Borçlar Kanunu m.417 ve İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Işığında Genel Olarak İşçinin Kişiliğinin Korunması, Çalışma ve Toplum”, 2013, S. 36.
- Sevimli, Ahmet, “Veri Koruma Hukuku İlkeleri Işığında Türk Borçlar Kanunu Madde 419”, Sicil İş Hukuku Dergisi, Yıl:6, Sayı:24, Aralık, İstanbul, 2011.

Sultanoğlu, Banu, “Hisseleri Halka Arz Edilen Türk Futbol Kulüplerinin Mali Tablolarının Türkiye Muhasebe Standartları Çerçevesinde İncelenmesi”, Danışman: Prof. Dr. Orhan Sevilengül, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2008.

Sümer, Haluk Hadi, “İş Hukuku”, Seçkin Yayınevi, 25. Baskı, Ankara, 2022.

Süzek, Sarper, “İş Hukuku”, İstanbul, Beta Yayınları, 10. Baskı, 2005.

Süzek, Sarper, “İş Hukuku (Genel Esaslar-Bireysel İş Hukuku)”, Beta Yayınları, 4.Bası, İstanbul, 2008.

Şahin, Onur, “Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Sona Ermesi ve Bundan Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Sportif Yargı Yoluyla Çözümü”, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2015.

Şahlanan, Fevzi, “Rekabet Yasağı Sözleşmesinin Kurulması Geçerlilik Şartları Hükümleri ve Sona Ermesi”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Prof. Dr. Ali Güzel’e Armağan, Ed. Talat Canbolat, Beta Yayınevi, İstanbul, 2010.

Şen, Ersan / Özdemir, Bilgehan, “Şike”, Yargın Hukuk Yayınları, İstanbul, 2012.

Sener, Oruç Hami, “Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku”, 5. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2022.

Şenyüz, Doğan, “Borçlar Hukuku Genel ve Özel Hükümler”, Ekin Yayınları, 10. Baskı, Bursa, 2021.

Taşkent, Savaş / Eyrenci, Öner / Ulucan, Devrim, “Bireysel İş Hukuku” Beta Yayınevi, İstanbul, 2019.

Taşkent, Savaş / Kabakcı, Mahmut, “Rekabet Yasağı Sözleşmesi”, SİCİL İHD, S. 16, 2009.

Teziç, Erdoğan, “Anayasa Hukuku”, Beta Yayınları, 17. Baskı, İstanbul, 2014.

Thorpe, David, “Sporcular ve İşverenlerinin Karşılıklı Sadakat Yükümlülükleri”, Ankara Barosu Av. İsmail İnan Armağanı, Ed: Tacar Çağlar, Çev. Ezgi Çufadar ve Sibel Büyükkılıç, Ankara Barosu Yayını, Ankara.

Tiftik, Mustafa / Adıgüzel, Ayşe, “İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’na Göre Genel Hizmet Sözleşmesinde İşverenin İşçiyi Koruma Borcu”, Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi, 2016, S. 1.

Topuz, Seçkin / Canbolat, Ferhat, “Türk-İsviçre ve Alman Borçlar Hukukunda İmkansızlığın Düzenlenişi”, AÜHFD, C.57, S.3, 2008.

Tuncay, Aziz Can, “Rekabet Yasağı Sözleşmesinin Geçerlilik Şartları”, İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 15, S. 1, 2016.

Tuncay, Aziz Can / Ekmekçi, Ömer, “Yeni Mevzuat Açısından Sosyal Güvenlik Hukukunun Esasları”, 2. Bası, Legal Yayınları, İstanbul, 2009.

Tunçomağ, Kenan / Centel, Tankut, “İş Hukukunun Esasları”, Beta, 10. Baskı, İstanbul, 2022.

Turan, Kağan, “Covid-19 Salgınının Profesyonel Futbolcu Sözleşmelerine Etkisi”, İstanbul Spor Hukuku Dergisi 4, S. 2, 2022.

Türkel, Umutcan, “Spor Hukuku Bağlamında Adil Yargılanma Hakkı”, Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:4 Sayı:1 Haziran 2016.

Türkiye Futbol Federasyonu, Türk Futbol Tarihi 1904-1991, C.1, (Editör: Erdoğan Arıpınar), Türkiye Futbol Federasyonu Yayınları, Haziran 1992, (Türk Futbol Tarihi)

Türkkan, Adnan, “Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi ve Opsiyon Hakkı”, Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. Atilla Elmas Armağanı, s. 763-772, Ankara, 2012.

Türkkan, Adnan, “Türkiye Futbol Federasyonu hukuk kurulları (Disiplin, Uyuşmazlık ve Tahkim Kurulları)” T. Çağlar, (Editör) Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. İsmail İnan Armağanı, Ankara Barosu Yayını.

Uluslan, İlhan, “Özellikle Borçlar Hukuku ve İş Hukuku Açısından İşverenin İşçiyi Gözetme Borcu ve Bundan Doğan Hukuki Sorumluluk” Kazancı Hukuk Yayınları, İstanbul, 1990.

Uluyol, Osman, “Süper Lig Futbol Kulüplerinin Finansal Performans Analizi”, Journal of Yasar University, 2014, 9(34).

Uslu, Ferhat, “Spor Hukuku Dersleri”, Ankara, 2016, Adalet Yayınevi.

Uz, Abdullah, “Sporla İlgili Uyuşmazlıkların Çözümünde Zorunlu Tahkim Yolu: Tahkim Kurulları ve Kararlarının Niteliği” Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Isparta, 2011

Üçışık, Hasam Fehim, “Spor Hukuku”, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2011.

Ünver, Yener, “Sporda Doping ve Ceza Hukuku”, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, CV, S 2, Y.2008.

Üzeltürk, Hakan, “Ücret, Prim, İkramiye ve Bu Nitelikteki Her Türlü İstihkakın Bankalar Aracılığıyla Ödenmesi”, 2009, SİCİL İHD, S. 13.

White, Robin C.A., “Free Movement of Footballers”, European Law Review, C.26, S.2, 2001.

Wise, Aaron N./ Meyer, Bruce S., International Sports Law and Business, Kluwer Law International, Hauge, Hollanda.

Yalçınkaya, Münevver / Saracaloğlu, Asuman Seda / Varol, Rana, “Üniversite Öğrencilerinin Spora İlişkin Görüşleri ve Beklentileri” Spor Bilimleri Dergisi, 1993, C:4, s.2

Yamen, Ertürk, “Sporda Taraftarlığın farklı Toplumsal Gruplara Göre Karşılaştırılmalı İncelenmesi, Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sivas, 1999.

Yatkın, M. Cüneyt, “Türkiye’de Sporcuların Vergilendirilmesi”, Atılım Üniversitesi Yayınları, Ankara, 2006.

Yavuz, Cevdet, Borçlar Hukuku Dersleri Özel Hükümler, 18. Baskı, Beta Yayınları, 2022.

Yavuz, Nihat, “Eski ve Yeni Türk Borçlar Kanunu’na Göre Eser ve Hizmet Sözleşmeleri”, Adalet Yayınevi, Ankara, 2011.

Yensi Güven, Seda.” Türk Futbolunda Sendika”, Tacar Çağlar (Editör), Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. Ömer Remzi Arıkan Armağanı İçinde (s. 829-842), Mattek Matbaacılık, Ankara, 2013.

Yetim, Azmi, “Sosyoloji ve Spor”, Topkar Matbaacılık, Ankara, 2011.

Yıldırım, Akif, “Yüksek Seçim Kurulu (YSK) Kararları Bireysel Başvuruya Konu Olabilir Mi?”, Terazi Hukuk Dergisi, Cilt: 10, Sayı: 112, Aralık 2015

Yılmaz, Alper Çağrı, “FIFA ve CAS Kuralları Çerçevesinde Uluslararası Nitelikli Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Feshi” İstanbul, On İki Levha Yayınları, 2017.

Yılmaz, Ejder, “Hukuk Sözlüğü”, 3. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2005.

Yılmaz, Ejder, “Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu Kararlarına Karşı Hiçbir Yargı Merciiine Başvurulamamasının Yanlışığı” Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. Atila Elmas Armağanı, Ankara Barosu Yayını, Ankara, 2012.

Yürekli, Sabahattin, “Türk Borçlar Kanunu’na Göre Hizmet Sözleşmesinin Sona Ermesi” Seçkin Yayınevi, Ankara, 2016.

## ÖZET

Spor, insanlığın varoluşuyla birlikte ilk zamanlarda hobi amaçlı olsa da zaman içerisinde belirli kurallar çerçevesinde sürekli var olan bir disiplindir. Geçmişten günümüze tüm coğrafyalarda çok farklı spor alanları doğmuş, yaşamış ve yok olmuştur. Günümüzde de ülkelerin karakteristik özelliklerine göre çok farklı spor dallarının bulunduğu görülmektedir. Bu çeşitlilik içerisinde yüzyıllar boyunca yok olmayan ve sürekli gelişim gösteren spor dallarının başında futbol gelmektedir. Futbolun doğuşu çok eskilere dayansa da günümüz modern futbolunun geldiği nokta onu bir hukuk alanı içerisinde ele almayı gerektirmektedir.

Günümüz modern futbolunda meydana gelen değişim ve gelişim, dolayısıyla futbol hukukunun en önemli sözleşme tipi olan profesyonel futbolcu sözleşmesinin aktörlerinde meydana gelen değişimlere dayanmaktadır. Futbolcular ve futbol kulüpleri bu aktörlerin başında gelmektedir. Zira bu tezin konusu olan profesyonel futbolcu sözleşmesinin iki tarafından birisi futbol kulüpleri diğeri futbolculardır. Futbolcular, amatör ve profesyonel futbolcular olarak iki tipte sporlarını icra etmektedirler. Çoğu spor dalında amatör sporcular ilgili spor dalını icra etseler de futbol gibi ekonomisi gelişmiş ve ulusal bazda yaygınlaşmış spor dallarında profesyonelliğe geçişler artış göstermektedir.

Bir özel hukuk sözleşme tipi olan profesyonel futbolcu sözleşmeleri her iki tarafa da karşılıklı borç yükleyen rizai akit niteliğinde hizmet sözleşmesi olarak futbol hukuku literatüründe önemli bir yer tutmaktadır.

**Anahtar Kelimeler:** Spor, Spor Hukuku, Futbol Hukuku, Profesyonel Futbolcu, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi

## **ABSTRACT**

Sport is a hobby in the beginning with the existence of humanity, it is a discipline that has always existed within the framework of certain rules over time. Many different sports fields have been born, lived and disappeared in all geographies from past to present. Nowadays, it is seen that there are many different sports branches according to the characteristics of the countries. Among this diversity, football is one of the sports branches that has not disappeared over the centuries and is constantly developing. Although the birth of football dates back to ancient times, the point that today's modern football has reached requires handling it within a legal field.

The change and development that occurs in today's modern football is therefore based on the changes that occur in the actors of the professional football player contract, which is the most important contract type of football law. Football players and football clubs are among these actors. Because, one of the two parties of the professional football contract, which is the subject of this thesis, is the football clubs and the other is the football players. Football players play two types of sports: amateur and professional football players. Although amateur athletes perform in most sports, the transition to professionalism is increasing in sports that have developed economies and become widespread on a national basis, such as football.

Professional football player contracts, which are a type of private law contract, have an important place in the football law literature as service contracts in the nature of consensual contracts that impose mutual obligations on both parties.

**Key Words:** Sport, Sport Law, Football Law, Professional Football Player, Professional Football Player's Contract